

Acts
Yimi Warrki-kirli
Kaatu-kurlangu-kurlu
Ngulaju warrki-kirli
kujalpa-jana Kaatu
jirrnganja warrki-jarrija
Kirijini-patuku
kamparru-warnu-patuku

Nyiyakurlu yimi nyampu?

Nyampurlu pukungku kangalpa yimi-ngarrirni kamparru-warnu-patu-wiyi Kirijini-patuju. Watingki yirdingki Luukurlu nyampuju puku yirrarnu, nyanungujulpa nyangunyang warrki-jarrija. Ngulakungarntiji jinta-kari-wiyi puku yirrarnu yangka kuja karlipa yirdi-mani yirdiji 'Yimi Jijaji-kirli Luuku-kurlangu'. Luukujulparla jirrnganja warru wapaja mijiniriki yirdikiji Puurluku kujalpa-jana kamparrurlu-wiyi warru yimi-ngarrirni Puurlurluju Yimi Ngurrju Jijaji-kirli ngulaju yapaku Juwu-wangu-patuku.

Nyampurluju pukungku kangalpa yimi-ngarrirni kuja-jana Kirijini-patuku kamparru-warnuku Kaaturlu kurru-pungu Pirlirra nyanungu-nyangu. Ngulakuju yapaku Piitalpa-jana nyinaja Kurdungurlu Wiri Jijaji-kirlanguju.

Nyampurluju pukungku kangalpa yimi-ngarrirni Puurlu. Jijajirli-nyanu milki-yirrarnu

Puurlu-kurraju. Ngula-jangkaju, Jijajirliji yilyaja Puurluju Yimi Ngurrju-kurluju ngurrara-kari ngurrara-kari-kirraluku. Ngulangkaju ngurrara-kari ngurrara-karirla, Juwu-wangu-patu panu-jarlulu Kirijini-jarrijalku. Kujarlajulurla Juwu-patuju muluja-jarrijalku Puurlukuju. Rdarri-mardarnulu, ngula-jangkarlu yilyajalu kirri-kari-kirra yirdi-kirraju Ruumu-kurra kuwurtukungarnti.

Watingki jintangku yirdingki Luukurlu, ngula-jurla jaru yirrarnu pukungka jinta-kariki watiki yirdikiji Tiyapiluku

¹ Puntu ngajuku Tiyapilu-pardu, yangka ngaju-nyangurla kamparru-warnurla pukungka, ngulangkajurnangku yimi-ngarrurnu nyiyarningkijarra Jijaji-kirlangu warrki, kujalpa-jana warru yimi-ngarrurnu nyanungurlu Jijajirli yapa-patu-kariki jaru, ngulakunyarnangku milki-wangkaja. ² Kuja Kaaturlu kangu kankarlarra nyanungu-nyangu-kurra ngurrara-kurra, ngulakungarntiji kujalpa Jijaji wankaru-wiyi warru wapaja nyampurla walyangka, ngulajulpa-jana maya-kari maya-kari pinarri-manu yangka nyanungu-nyangu-patu kurdungurlu-patu Pirlirra Kaatu-kurlangu-kurlurlu, kuja-jana yangka nyanungurlu milarninjarla yajarnu. ³ Milyi-jangkarluju-nyanu warru milki-yirrarnu 40-palaku parrakuju wankarulkuju. Milki-yirrarnu-nyanu milparniwarrarla panungka, yungulu nyanungu-nyangurlu kurdungurlu-paturlu

nyanjarla milya-pinyi wankaru. Manu-jana nyanunguju milki-wangkaja Kaatu-kurlu yangka kuja-ka Warlalja-Wiri nyina nyiyarningkijarra. ⁴ Manu ngula-jana yarda wangkaja, “Yaninja-wangulu nyinaya nyampurla kiringka Jurujulumurla. Nyampurlajukulurla pardaka Kaatu-kurlanguku warntarri-nyayirni-wanguku yangka kuja-nyarra Wapirrarlu nyurru-juku jangku-pungu, manu yangka kujarna-nyarra ngajurlangu milki-wangkaja, ngulakunyalurla pardaka. ⁵ Yangkanku yirdingki Jaanu Papitajirli, kujalpa-jana ngapangka julyurl-yirrarnu papitaji-maninjaku, ngulaju ngapamiparla. Kala parra-patu-jangkarla kapu-nyarra Kaaturlu kurru-pinyi Pirlirra nyanyungu-nyangu, ngula-kurlurlunya kapu-nyarra papitajimani.”

Kaaturlu kangu Jijaji nguru-nyayirni-wangukurra

⁶ Ngula-jangkaju, kujalpa-jana Jijaji jirrnganja nyinaja nyanungu-nyangu-patuku kurdungurlu-patuku, ngakalku payurnulu ngulaju kujarlu, “Warlalja-Wiri, nyangurlanpa-nganpa pina-yinyi nyampuju ngurrara Yijirali-pinkiki, jalangurlu mayi?”

⁷ Ngula-jangkaju, Jijajirli-jana jangku-manu, “Ngulaju-ka ngaju-palarlu Wapirra-miparlu milya-pinyi nyangurlarlu kaji-nyarra pina-yinyi nyampuju ngurrara. Nyurrurlaju kankulu ngurrpa nyina ngulakuju milya-pinjakuju

yirdija-nyarra Kaaturlu warla-pajurnu milya-pinja-kujakuju. ⁸ Ngaka kapu-nyarra kurru-pinyi Pirlirra Kaatu-kurlangu, kapunkulu pirrjirdi-nyayirni nyinamilki. Ngula-jangkanya yungunkulu-jana warru yimi-ngarrirni ngajukurlu yimi nyampurula kiringka Jurujulumurla-wiyi. Ngula-jangkaju, warru yimi-ngarrikalujana ngurungka Jurdiyarla. Ngula-jangkaju, warru yimi-ngarrirninjintalu-jana yatijarra ngurrararla Jamariyarla. Ngula-jangkaju, warru yimi-ngarrikalujana warrukirdikirdi nguru-kari nguru-karirla ngurujarraranypa.”

⁹ Kujalpa-jana nyanungu-nyanguku jirnganja karrija kurdungurluku Jijaji, ngula-jangkaju kulkurru-jarra-ngurluju marlajarla kankarlarra-jarrinja-yanu Kaatuku yalkiri-kirra. Kujalpalurla nyanungu-nyangu-patu kurdungurlu-patu warrukirdikirdi karrija, ngulangkujulu yirri-puraja kankarlarra, manulpalu yirri-puranjarla warrawarra-kangu-juku. Kujalpalu warrawarra-kangu kankarlarra, ngulajurla mangkurdulku wampirrija.

¹⁰ Kujalpalu warrarda-juku warrawarra-kangu kankarlarra Jijaji, ngula-puru-juku jirrama wati-jarra-pala kapanku warraja-jarrija jurnarrpa-kurluju kardirri-kirli, ngulalpa-pala-jana ngirrily-karrija. ¹¹ Manu wangkaja-pala-jana, “Nyurrurla Kaliliyi-wardingki-patu, nyarrpaku kankulu karrinjarla yirri-pura kankarlarra-kari? Ngula jinta-juku Jijaji, yangka kuja-nyarra Kaaturlu jurnta kangu yalkiri-kirra, ngula-piyayijala kapu pinarni yani yalkiri-ngirli nyanungu jinta-juku kujankulu yirri-puraja.”

Wati-kirli Matiyuju-kurlu, ngulajurla marlaja kangu warrki Jutujuku

¹² Ngula-jangkaju, yangkaju Jijaji-kirlangu kurdungurlu-patu wiriwiri, kulpari yanulu Jurujulumu-kurra yangka pirli wita-jangka Yalipiji-ngirli, kula wurnturu-kurra, kala ngari kutu-kurra-jala.

¹³ Kujalu Jurujulumu-kurra yanurra, ngulajulu nyanungurra-nyangu-kurra-yijala yanurra ngurra-kurra, ngurrangka kujalpalu ngunaja. Ngula-jangkaju, kankarlarralu warrkarninja-yanu ruumu-pardukari-kirra kankarlu-warnu-kurra. Nyampurrapatunya yirdi-patuju yangkaju kurdungurlu-patu kujalpalu ngulangka ngunaja: Piita manu Jaanu, Jamaji manu nyanungukupurdangka kukurnu-nyanu Yanturu, Pilipi, Tamiji, Parrjulumu, Matiyu, manu jinta-kari Jamaji-yijala yangka ngalapi-nyanu Yalpiya-kurlangu, manu Jimani 'Kulu-parnta Wita-wangu', manu Jutuju ngalapi-nyanu-yijala Jamaji-kirlangu.

¹⁴ Nyampurla kankarlu-warnurla, yangka kurdungurlu-patu kalalu-nyanu turnu-jarrija Kaatuku wangkanjaku manu payirninjaku. Kalalu-jana yanurnu-yijala Jijaji-kirlangu ngati-nyanuju Miiri manu ngalya-kari mardukuja-patu manu kukurnu-nyanu-patu Jijaji-kirlangu.

¹⁵ Parra-patu-jangkarla yangka kurdungurlu-patu manu ngalya-kari, yangka kuja kalalurla Jijajiki ngungurr-nyinaja manu wala nyinaja, ngularrajulu jinta-jarrinjarla turnu-jarrija yangka-kurra ngurra-kurra, ngulajulu-nyanu turnu-jarrija 120-pala. Ngula-jangkaju, karrinja-pardinjarla, Piita wangkaja-jana,

16 “Ngajukupurdangka-purnu, yangka jaru kuja nyurru-wiyi yirrarnu Kingi Tapitirli, ngulajurla marlaja yirrarnu Pirlirra Kaatu-kurlanguku. Manu jalangujalangu, jungarni-jiki kangalpa wangkami. Nyampurla jarungka, ngulaju kangalpa jungarnirli-jiki yimi-ngarrirni yangka-kurlu Jutuju-kurlu, kujarla Jijajiki jangkardu jikajika-jarrija, manu kuja-jana Jijaji jiiy-ngarrurnu Juwu-patuku wiriwiriki, kujalu ngula-jangkarluju Jijajiji puuly-mardarnulku. ¹⁷ Yangka nyanungu Jutuju, ngulaju Jijaji-kirlangu-yijala kala nyinaja ngalipa-piya. Jijajirliji nyanungurlangunya milarnu yungurliparla marlaja warrki-jarriyarla wungu.”

¹⁸ (Panu-kari yangka Juwu-patu wiriwiri, yangka kuja-jana Jutujurlu jiiy-ngarrurnu Jijaji, ngulakujurla yungu tala wiri. Ngula-jangkarluju, Jutujurluju yangka-kurlurlu tala wiri-kirlirli, ngulangkuju-nyanu manu walya. Nyanungurla walyangka kankarlarra-nyanu watiyarla puta waraly-yirrarnu ngalyipi-piya-kurlurlu. Kujarla ngalyipi-piya tuurl-yanu, ngulaju walya-kurra panjarra-wantija. Ngula-jangkaju, ngula walya-kurra panjarra-wantija, ngulaju miyaluju tirl-parnkaja, manu ngula-jangkaju, murtku jawujawu muku wulyurr-wantija kuja panjarra-wantija. ¹⁹ Jurujulumu-wardingki-paturlulu purda-nyangu jaru Jutuju-kurlu kuja panjarra-wantija nganta walya-kurra, ngulakujurla walyakuju yungu yirdiji ‘Kiltama’. Kiltamaju yirdiji ngulajurla yirrarnu kuja Jutuju-kurlangu yalyu yukaja walyangka

kaninjarra.)

²⁰ Ngula-jangkaju, Piita-jana yarda wangkaja, “Nyampunya yirrarnu jaruju Kingi Tapitirliji pukungka yirdingka Yunparninja-kurlangurla ngulaju Jutuju-kurlu:

‘Yapangku kapulu jintawarlayirli-jiki yampimi ngurra nyanungu-nyangu, kula nganalku nyina majungka walyangkaju.

Jinta-karilkili parlu-pungka wati yungurla marlaja kanyi warrki watiki yangkaku.’*

Nyampunya wangkaja Tapitiji yangka-kurlu Jutuju-kurlu.”

²¹⁻²² Ngula-jangkaju, Piita-jana yarda wangkaja, “Junga-juku, jinta-karilkirli milarni yungu nyina nganimpa-piya kurdungurlu. Kala ngaliparlu-wiyi yungulparli milakarla ngula-jangkarluju yungu-jana warru yimi-ngarrirni Jijaji-kirli kuja milyi-jangka kulpari wankaru-jarrija. Nyiya-piyarlipa milarni watiji? Ngurrjurli milarni nganimpa-piya yangka kujarnalu puraja Jijaji nganimparlu kurdungurlu-paturlu, manu kujarnalu nyangu Jijaji, kuja ngapangka julyurl-yirrarnu Jaanurlu papitaji-maninjaku. Manu ngurrjurli milarni kujalpa-nganpa jirranganja wapaja warru nganimpaku Jijaji-kirli, kujarnalu yirri-puraja kankarlarra yalkiri-kirra. Kuja-piyanyarlipa watiji milarni.”

²³ Junga-juku, ngula-jangkaju, wati-jarra-karilkili-palangu milarnu Jajupu manu Matiyuju.

* **1:20** Nyangka Psalm 69.25, Psalm 109.8

(Jinta-karirli Jajupurlu, ngulajulpa yirdi-jarra-kari mardarnu Parrjapa manu Jujutu.) Nyampu-jarra wati-jarranyalu-palangu milarnu.

²⁴ Ngula-jangkaju, wangkajalurla Kaatuku, “Warlalja-Wiri, nyuntu kanpa-nganpa milya-pinyi nyarrpa kuja karnalu manngu-nyanyi nganimpurlu. Milki-yirraka-nganpa nyampu-jarra wati-jarra, nyarrpara kanpa wardu-pinyi nyampuku warrki-nyayirni-wanguku.

²⁵ Jinta milaka yungu-nganpa nganimpaku jirranganja warrki-jarrimi Kurdungurlu Wiri, yungurla marlaja kanyi warrki yangkaku jinta-kariki Jutujuku, yangka kujanpa nyurru-wiyi milarnu, kujangu jikajika-jarrija jangkardu warrki-ngirlirra. Pangkala yanirra yangka-kurra maju-kurra nyanungu-nyangu-kurra.”

²⁶ Ngula-jangkarluju, kurdungurlu-paturlulu manu pamarrpa-jarra wita-jarra, ngulangkaju pamarrpa wita-jarrarla yangka wati-jarra, yirdilkili-palangu yirrarnu. Ngula-jangkaju, pamarrpa yangka wita-jarra maninjarlalu-palangu yirrarnu kaninjarni murlukurnparla yirdi-kirliji yangka wati-jarra-kurlu. Ngula-jangkarluju, murlukurnpajulu jaruny-yirrarnu kaninjarra-kari. Junga-juku, pamarrpa jinta pata-karrija walya-kurra yirdi-kirli Matiyuju-kurlu. Junga-juku, kujalu nyangu pamarrpa yirdi-kirli Matiyuju-kurlu, ngulajulu milya-pungu kuja-jana Kaaturlu milki-yirrarninjarla milarnu Matiyuju. Ngula-jangkaju, Matiyujuju tarnngalkulpa nyinaja Kurdungurlu Wiri panu-karirlajinta 11-palarlajinta.

2

*Kaaturlu-jana kurru-pungu Pirlirra
nyanungu-nyangu Kirijini-patuku kamparru-
warnuku*

¹ Ngaka-pardu-karilki, Juwu-watirlilpalu-nyanu jinta-kurra-manu, manulpalu ngurra-kari ngurra-kari-jangka turnu-jarrinjarni yanu Jurujulumu-kurra purlapa wiri-jarluku yirdiki Pintikujuku* Ngulakujulpalu-nyanu Juwu-patuju turnu-jarrinjarni yanu. Kala yangka Kurdungurlu-patu Wiriwiri manu ngalya-kari yapa Jijaji-kirlangu, ngulajulpalu turnu-jarrija-yijala yangka-kurraju yuwarli-pardu-kurra. ² Ngula-jangkaju, kujalpalu nyinajalku kaninjarni, purda-nyangulu kankarlarra-ngurlu kuja warurr-wangkanjarni yanu warlpa-piya. Ngula-jangkaju, yukajarni warru yuwarlirlaju. Yangka kujalpalu nyinaja Jijaji-kirlangu-patu, ngulangaju yukajarni jingijingi kaninjarni warrukirdikirdi. ³ Ngula-jangkaju, nyangulu kankarlarra-kurra, jarra-piya wiri-piya rdili karrinjarni yanulpa. Ngula-jangka rdili-jangka, wita-kari wita-karilki jarraju pirri-parnkaja, ngulalpa-jana yapaku pirripirri-manu jurru-kari jurru-karirla. ⁴ Ngula-jangkaju, jarra kuja-jana wantiwantija jurru-kari jurru-kari-kirra, ngularrakujurla Pirlirra Kaatu-kurlangu wiri-jarrija kanunjumanyumpa. Ngula-jangkaju, kapanku-jana ngurrju-manu jaru-kari jaru-karikilki kurruly-wangkanjaku, ngulalpalurla

* **2:1** Pentecost

jaru-kari jaru-kariji kurruly-wangkaja Pirlirra
Kaatu-kurlu.

⁵ Yalumpurla Jurujulumurlalpalu nyinaja
panu-nyayirni Juwu-paturlangu nguru-
kari nguru-kari-wardingi, kujalu Kaatu
puraja yirriyirriji jungarnirli. ⁶ Kujalpalu
yanuyanurnu manulpalu karrinja-yanu
yuwarli-wana yarlungka, ngulangkujulu-jana
purda-nyangu yangka yapa Jijaji-kirlangu-
patu kujalpalu-nyanu jaru-kari jaru-karirilki
yuntarnu. Ngula-karra-juku kutu-jarrinja-
yanurnulpalu purda-nyanjaku jaruku. Kujalpalu
wangkaja nyanungurra-nyangu jaru manu panu-
kari-kirlangu kirri-kari-wardingi-kirlangu
jaru, ngulakujulu-jana marlaja paa-karrija.

⁷ Karrarda-jarrinjarlalpalu-nyanu wangkaja,
“Nyampurraju yapaju nyampu-wardingi-jala
Kaliliyi-wardingi-patu-jala! ⁸ Kala nyarrpaku-
yijala kalu wangkami ngalipa-nyanguju jaru-
kari jaru-kariji, kuja karlipa-jana purda-
nyanyi? ⁹⁻¹⁰ Panu-karirlipa jaru-kari-kirli Pajiya-
wardingi-patu, Mirdiya-wardingi-patu, Yilimi-
wardingi-patu, Mijuputamiya-wardingi-patu,
Jurdiya-wardingi-patu, Kaparduji-wardingi-
patu, Puntija-wardingi-patu, Yajiya-wardingi-
patu, Piriya-wardingi-patu, Pampiliya-
wardingi-patu, Yijipi-wardingi-patu, manu
Lipiya-wardingi-patu, ngulaju kutu-juku kirri
yangkaku Jariniki, manu panu-karirlipa kirri
wiri-wardingi-patu Ruumu-wardingi-patu-
yijala. ¹¹ Ngalipa panu-kari Juwu karlipa
nyinami ngulaju wita-ngurlupakarra. Kala
panu-kari ngalipajurlipa wirilki Juwu-jarrija.

Manu panu-karirliपा jaru-kari-kirli Kiriti-wardingki-patu manu Rapiya-wardingki-patu. Jalangu, nyampu ngalipa jinta-kari jinta-kari kuja karlipa karrinja-yani, ngulaju karlipa wangkami jaru-kari jaru-kari warlalja. Purda-nyanyi karlipa-jana nyampu-patuju jaru ngalipa-nyanguju kuja kalu-ngalpa yimi-ngarrirni yimi Kaatu-kurlangu, kujalpa nyiyarningkijarrarla ngurrju-nyayirni warrki-jarrija!”¹² Yangka nyampu yapa kujalpalu karrinja-yanu, ngulajulpalu paa-karrija palju, manulu-nyanu karrarda-jarrinjarla payurnu, “Nyarrpalku-yijala kalu nyampurraju wangkami jaru ngalipa-nyanguju?”

¹³ Purda-nyanjarla, ngulajulpalu-jana ngalya-kariji ngarlarrija yapaku Jijaji-kirlangu-patuku, kujalpalu-nyanu yuntarnu jaru-kari jaru-karirli. Manulu-nyanu wangkaja, “Kuja marda kalu wangkami pama-jangka warungkawarungka.”

Piita-jana milki-wangkaja yapa-patuku

¹⁴ Kuja-kurra kujalu-jana wangkanja-kurra purda-nyangu Piitarlu manu ngalya-karirli Kurdungurlu-patu Wiriwirirli, ngulajulu muku wilypi-pardija kaninjarni-jangkaju yuwarli-jangka yarlu-kurralku. Ngula-jangkaju, Piitaju-jana wangkaja, “Nyurrurla yapa ngaju-nyangu warlalja Juwu-patu ngurrara-jinta, manu nyurrurla ngalya-kari kujankulu yangka yanurnu-yijala ngurrara-kari-jangka, purda-nyangkajulu yungurna-nyarra milki-wangka nyiya-jangka yangka kujarnalu-nyarra kurruly-wangkaja jaru-kari jaru-kari nyurrurla-nyangu

jalangu. ¹⁵ Nganimparlu wati-paturlu, kula karnalu pama ngarni, lawa. Murnma nyampuju mungalyurru pamaku ngarninjakuju. ¹⁶ Nyurru-wiyi wati yirdi Juwulu, kujalparla nyinaja Kaatu-kurlangu jarukungarduyu, ngulangku yirrarnu jaru nganima-kurlu, ngulaju nyampunya jaruju:

¹⁷ ‘Kaatu kajana wangka yapaku kuja:

“Ngakarrangakarra kapurna-nyarra yilyamirni Pirlirra Ngaju-nyangu yungurna-nyarra kurru-pinyi yapa panuku-juku jintawarlayiki-jiki.

Kajirna-jana Pirlirra ngaju-nyangu kurru-pinyi nyurrurla-nyanguku ngalapi-nyanuku manu yurntalu-nyanuku, ngulakuju Pirlirrapakuju kapulurla marlaja wangkami jaru junga-nyayirni ngaju-nyangu yapa panu-kurra.

Purlka-paturlu manu kurdu-warnu-paturlu kapujulu marlaja nyanyi nyiyarningkijarra jukurrparla manu yuruyururla munga wiri parra wiri Pirlirra ngaju-nyanguku.

¹⁸ Yangka kuja kalu wati manu karnta nyina ngaju-nyangu, ngulakuju kapurna-jana ngaka Pirlirrapaju ngaju-nyangu kurru-pinyi-yijala.

Nyampu-patuju ngulaju kapulurla marlaja wangkami ngajuku yapa panu-kurra-yijala.

¹⁹ Kapurnaju milki-yirrarni yapa panu-kurra kankarlarra yalkirirla, manu kapurnaju milki-yirrarni walyangka warrukirdikirdi nguru-kari nguru-kari kuja karna

pirrjirdi-nyayirni nyina yartarnarri wiri-kirliji.

Yapangku kapulu nyanyi yalyu, warlu, manu kunjuru wiri marumaru mangkurdu-piya.

²⁰ Yurupupu ngulaju kapu maru-jarri. Manu kirntangi kapu yalyuyalyu-jarri yalyu-piya. Ngula-jangkaju, walyaju kapuju marlaja lawa-jarri ngajuku Kaatuku, manu nyiyarningkijarra kapuju marlaja karri ngajuku ngurrju-nyayirni.

²¹ Ngula-jangkaju, nganangku-puka kajiji walangku-pinyi Kaatu Warlalja-Wiri, ngulaju kapurna muurl-mardarni karlirryaninja-kujakuju.” ’ ”*

Kujanya-jana Kaatuju wangkaja nyurru-wiyiji.

²² Junga-juku, Piitajulpa-jana wurra-juku wangkaja, “Nyurrurlarlu Yijirali-pinkirli, purda-nyangkajulu! Nyampuju kapurna-nyarra mayangku yimi-ngarrirni! Yangka wati Najariji-wardingki Jijaji, ngula kuja-nyarra Kaaturlu milki-yirrarnu nyampurla walyangka, ngulakungarntirliji pirrjirdi-manu nyanungu Kaaturluju. Parra-kari parra-kari Jijajirlilpa-nyanu milki-yirrarnu nyurrurlakurra ngangkayi-kirli-piya rdirrinypa-nyayirni Kaatu-kurlangu. Ngulaju jungalpankulu nyangu Jijaji pirrjirdi-nyayirni junga-nyayirni Kaatu-kurlangu. ²³ Manu yangka jinta-kari watilpa milya-pungu Kaaturluju kujarla jangkardu jikajika-jarrija Jijajiki, manu kuja-nyarra nyurrurlaku yungu pinjakungarnti. Manu

* **2:21** Nyangka Joel 2.28-32

yangka kujankulu-jana jirrnganja yirrarnu Jijaji watiya warntawarntarla yali-patuku maju-patuku, kamparru-jukulpa-nyarra milya-pungu Kaaturluju. Kala lawa, kula-nyarra warla-pajurnu. Nyurru-juku manngu-nyangu Kaaturluju kujaju, ‘Jijajilpa-jana paliyarla yapa panuku maju-panuku.’²⁴ Kuja Jijaji turdurrngunaja pirnkingka, ngula-jangkaju, pirlirrpaju yanu pirlirrpaja manparrpa-kurlangu-kurra. Ngulangkajulpa-nyanu murrumurru-nyayirni purda-nyangu. Juju Ngawungku ngulangkuju tarngangku puta jirri-mardarnu. Lawa-juku. Kaaturluju wurrangku-juku pina-wankarumanu, manu milyi-jangkaju palkaju yakarra-maninjarla wilypi-manu manparrpa-patu-kirikirlangu-ngurluju. Kula Juju Ngawungku jirri-mardakarla.”

²⁵ Piitajulpa-jana wangkaja-juku, “Yangka kuja nyurru-wiyi Kingi Tapitirli yirrarnu jaru Payipulurla Jijaji-kirli Mijaya-kurlu, yangka kuja yanu manparrpa-kurlangu-kurra pirlirrpaja Jijajikirlangu, ngulangkanya wangkaja yangka Mijaya:

‘Ngaju karna nyanyi Kaatu Warlalja-Wiri, ngajuwana kuja-ka warrarda karrimi, ngulaju karna warrarda nyanyi ngajulurlu, ngulakuju karnarla wala nyina karrardawangu.

²⁶ Kuja kaju Kaatu rdanparni ngajuku, ngulangkuju kaju miyaluju raa-pinyi. Kuja karna ngaju wangka, ngulaju wardinyinyayirni. Ngajujurna wati yapa-nyayirni.

Ngulaju kapurna ngakaju pali. Ngu-laju ngula-juku. Kula karnaju ngajuju karrarda-jarri, lawa. Nyanunguku karnarla Kaatuku wala nyina.

²⁷ Wapirra Kaatu, kajirna ngaju pali, ngula-jangkaju, kaji pirlirpa ngaju-nyangu yani nguru manparrpa-kurlangu-kurra, ngulaju kulanpaju jawirri nyanjarla jikajikarlu yampinja-yani, yirdija-ngarranpaju ngaju milarnu nyuntu-nyangu warrkini. Kapunpaju ngaju-nyanguju palkaju muurl-mardarni pukulyu-jarrinja-kujakuju.

²⁸ Manu kapunpaju wankaru-mani pina. Manu kajinpa yarda nyina ngaju-wana, ngulaju kapunpaju wardinyi-mani-nyayirni.*

Nyampunya yirrarnu Mijaya-kurlu Tapitirliji Payipulurla.”

²⁹ Ngula-jangkaju, Piitajulpa-jana wangkaja-juku yapakuju, “Ngajukupurdangka-purnu yapa, purda-nyangkajulu yungurna-nyarra yimi milki warraja-mani Kingi Tapiti-kirlangu. Ngalipakupalangu yangka Kingi Tapiti kuja yawu-pardija nyurru-wiyi, ngulaju nyanungu-nyangu-paturlu yapangkulu milyingka yirrarnu. Yangka milyi kuja karlipa nyanyi jalangurlu, ngulangkanyalu milyingka yirrarnu. ³⁰ Kingi Tapitiji kala Kaatu-kurlangu jarukungarduyu nyinaja. Kaaturlurla jangku-pungu jinta kurdu nyanungu-nyangu-juku Kingi Tapiti-kirlangu

* **2:28** Nyangka Psalm 16.8-11

ngaka kapu kingilki-yijala nyina nyanungu-piya-yijala Tapiti-piya. Ngulaju Kingi Tapitiji purdanyanjarla Kaatukujurla ngungkurr-nyinaja jangku-pinja-kurrakuju. ³¹ Kingi Tapitirliji milya-pungulpa kujarla jangku-pungu yangka Mijayakungarnti yilyanjarnikingarntiji. Manu milya-pungulpa kaji pali Mijaya, ngula-jangkaju kapu wankaru-mani Mijaya Kaaturluju. Manu milya-pungulpa kapu muurl-mardarni palkaju Mijaya-kurlangu pukulyu-jarrinja-kujaku.”

³² Ngula-jangkaju, Piitajulpa-jana yarda wangkaja, “Kuja Kingi Tapitirli jaru yirrarnu Mijaya-kurlu, ngulaju Jijaji-kirli-jala. Ngulaju junga. Kuja Kaaturlu milyi-jangka wankarumanu Jijaji, ngulajurnalu nganimparlu kurdungurlu-paturlu nyangu milpa-jarrarlu junga-nyayirnirli wankarulku. ³³ Ngula-jangkaju, Jijajiji kangu Kaaturluju kankarlarra yungurla ngirrily-nyina nyanungu-wana jungarni-purdanji wiri-nyayirni. Ngulajuka nyina Pirlirrupa Kaatu-kurlangu-kurlu. Yangka kujarla nyurru-wiyi jangku-pungu Kaaturlu Pirlirrpaju, yangka kujarla yungu Kaaturlu, ngula-kurlunya-ka nyina Pirlirrupa-kurluju. Jalangujalangu kuja kankulu-nganpa nyanyi manu kankulu-nganpa purda-nyanyi jaru-kari jaru-kari kurruly-wangkanja-kurra, ngulaju karnalu wangka Kaatu-kurlangu-kurlu Pirlirrupa-kurlu yangka kuja-nganpa kurrupungu jalangurlu nyampurla-juku Kaaturluju. ³⁴⁻³⁵ Yangka kuja Kingi Tapiti palija, nyanungu-nyangu palkajulpa ngunaja milyingka-juku, ngulaju kula kankarlarra yanu Jijaji-piya

nguru-nyayirni-wangu-kurra Kaatu-kurlangu-kurra, lawa. Kujalpa wankaru-wiyi nyinaja, ngulangkuju yirrarnu jaruju wita-kari, kujanya yirrarnu:

‘Ngajurna purda-nyangu Kaatu wangkanja-kurra kujarla wangkaja ngaju-nyanguku Warlalja-Wiriki, kujanyarla wangkaja:

“Nyampurla nyinaka jungarni-purdanji ngaju-nyangurla kajirna-jana nyurunyuru wita-wangu yapa yirrarni nyuntu-nyangurla wirliyarla kanunju yungunpa-nyanurla kunka-mani yangka kujalpangkulu nyurunyuru-jarrija.” ’ ’*’

Ngula-jangkaju, Piitalku-jana yarda wangkaja,³⁶ “Nyurrurlarlu Yijirali-pinkirli, langa-kurra mantalu! Yangka wati kujankulu Jijaji watiya warntawarntarla yirrarnu, ngulaju karla marlaja nyina Kaatuku Warlalja-Wiri manu Mijaya.”

³⁷ Kujalu Piita purda-nyangu kuja-kurra wangkanja-kurra yapangku panungku, kujarlaju ngulajulu-nyanu kurnta-jarrija manu karrarda-jarrija-nyayirni. Manulu-jana payurnu Piita manu panu-kari Kurdungurlu-patu Wiriwiri, “Nganimpakupurdangka-purnu, nyarrpa-jarrilkirnalulu nganimpaju?”

³⁸ Piitarluju-jana jangu-manu, “Pina-yaninjarlalu yalala-yirraka Kaatu majuwarnurlu, manulu yantarni yungurnalunya nyarra julyurl-yirrarninjarla papitaji-mani yirdingka Jijajirla. Ngula-warnunya kulanyanurla Kaaturlu kunka-mani, lawa. Kapu-

* **2:34-35** Nyangka Psalm 110.1

nyarra yawuru-jarri maju-warnuku Kaatuju, manu nyanungu-nyangu kapu-nyarra kurru-pinyi yangka Pirlirra. ³⁹ Nyampu Pirlirra Kaatu-kurlangu, kula-nyarra nyurrurla-mipaku jangku-pungu, lawa. Jangku-pungu-nyarra jintawarlayiki-jiki nyurrurlaku manu nyurrurla-nyanguku kurdukurduku manu yapa-kariki kujarla yalarnirlaku ngurrara-kari ngurrara-karirlaku. Nyampunya yapaju kyanu warru turnu-mani nyanunguku Kaaturluju.”

⁴⁰ Ngula-jangkaju, Piitalku-jana yarda wangkaja pirrjirdi-nyayirni, “Nyurrurla kapurunju-patu, ngakaju Kaaturlu kapu-nyarra yilyami nyanungu-nyangu-ngurlu kuja-purda-kari nguru-ngurlu yangka kuja kankulurla kapuru nyina. Ngula-kujakuju, Kaatukulurla pina-yanta!” ⁴¹ Junga-juku, ngula-jangkaju, Piitakuju, ngungkurr-nyinajalkulurla yapa panu-nyayirni 3,000-pala. Ngula-jangkaju, yangkangu Kurdungurlu-patu Wiriwirirli-lili-jana papitaji-manu jintawarlayi-jiki yangkaju 3,000-pala, manulu-jana Kaatu-kurlangu-kurralku jinta-kurra turnu-warnu-kurra yirrarnu. ⁴² Ngula-jangkaju, kalalu parra-kari parra-kari jinta-jarrinjarla turnu-jarrija yungulu-jana Kurdungurlu-patu Wiriwirirli pinarri-mani jarungku Kaatu-kurlangurlu, manu yungulu-nyanu wangkami, manu yungulu jinta-jarrinjarla ngarni miyi, manu yungulurla wangkami Kaatuku.

Jijaji-kirlangu yapa, nyarra-jarrija kalalu?

⁴³ Kuja kalalu turnu-jarrija yangka Jijaji-kirlangu yapa-patu, ngulangkuju Kurdungurlu-patu Wiriwirirli kalalu-jana parra-kari parra-kari parlpuru-manu ngalya-kari yapa nyurnu Kaatu-kurlangu-kurlurlu yartarnarri-kirlirli. Kujalu-jana nyangu yapa ngalya-karirli nyurnu parlpuru-maninja-kurra, kujarlajulurla yapaju ngarrurda-jarrija-nyayirni Kaatukuju. ⁴⁴ Nyampu-patuju kalalu parra-kari parra-kari jinta-kurra-jarrinjarla turnu-jarrija. Ngulangka kalalu-nyanu mangarri manu talaju jarnkujarnku yungu jamangku. ⁴⁵ Kujalpalu yangka yapa-paturlu marda mardarnu nyiyarlangu jurnarrpa, wawarda marda, yuwarli marda, walya marda wita, ngulaju kalalu-jana yungu yapa ngalya-kariki talakupurdarlu, ngula-kurlurlu kalalu talaju manu. Ngulaju talaju kalalu maninjarla pinakangu yangka-kurra turnu-jarrinja-kurlangu-kurra, ngulangkaju kalalu-jana yungu yapa ngalya-kariki talaju yangka marlajarraku. ⁴⁶ Parra-kari parra-kari kalalu turnu-jarrija Juwu-kurlangu-kurra Yuwarli Maralypi-kirra. Manu parra-kari parra-kari kalalu yanu ngurra-kari ngurra-kari-kirra miyiki ngarninjaku, ngulaju kalalu-nyanu jarnkujarnku yungu miyiji jama-nyayirnirli manu wardinyi-nyayirnirli. ⁴⁷ Nyampurluju kalalurlajinta warrarda pulkapungu Kaatuku. Kuja-kurraju, yapa ngalya-karirliji Jurujulumu-wardingkirliji kalalu-jana ngurrju-pajurnu. Parra-kari parra-kari kalajana Jijajirli Warlalja-Wiringki nyanungu-kurra-manu maya-kari maya-kari nyanungu-nyangu-

kurralku turnu-warnu-kurralku, yangka kuja-jana muurl-mardarnu karlirr-yaninja-kujakuju.

3

Piitarlu manu Jaanurlu-pala parlpuru-manu tarlu-jangka

¹ Parra-karirlalku, Piita manu Jaanu, yanurnu-pala Juwu-kurlangu-kurra Yuwarli Maralypikirra wuraji wangkanjaku Kaatuku. Kalalu parra-kari parra-kari yanurnu Juwu-patu manu Jijaji-kirlangu-patu yapa-patu Yuwarli Maralypikirra wangkanjaku Kaatuku. Ngulakunya-pala yanurnu Piitaju manu Jaanuju. ² Ngulangkaju Yuwarli Maralypirla, watilpa junta nyinaja tarlu, ngulaju tarnngalpa nyinaja wita-ngurlupakarrajuku tarlu-juku. Parra-kari parra-karirla kalalu jakurr-kanjarla yirrarnu kiirti-pirdiji nyanungu-nyangurlu yapangkaju warlaljarluju. Ngula-ngurlunya kala-jana yapa panu-kari warntawarnta-payurnu warrarda talakupurdaju yapa yangka ngana-puka kuja kala yukajarni manu wilypi-pardijarra, ngulaju kala-jana warrarda kutukutu-payurnu. Ngunajalpa kiirti-pirdi, ngulaju kiirtiji kalalu yirdi-manu yirdiji 'Yuntardi Kiirti'. Ngula-wananyalpa ngunaja. ³ Kujalpa-pala Piita manu Jaanu yanurnu, kuja-pala kutu-jarrijalku yungu-pala yukayarla kaninjarni-kirralku, ngula-palangu tarlungkuju payurnu, "Talaju-pala yungka wiyarrpaku!"

⁴ Kujarlaju, juul-karrija-pala, manulpa-pala nyangu jungarnirli-jiki. Ngula-jangkaju, Piitajurla wangkaja, "Nyangka-jarrangku!"

⁵ Junga-juku, nyanungurluju-palangu nyangu jungarnirli-yijala wardinyirlilki, manulpa-nyanu ngula-jangkarluju pilpi-yirrarnu, ‘Nyangurlarlu kajiji-pala yinyi?’.

⁶ Piitajurla wangkaja, “Talakujurna marlarra. Kala kuja karna palka mardarni, ngulaju karnangku yinyi. Wangka karnangku yirdingka Jijaji Kirajirla Najariji-wardingkirla, karrinja-pardinjarla warru wapaya!” ⁷ Yangka wati tarlu kujalpa nyinaja-juku, Piitaju yarnkajarla rdakaku jungarni-purdanjiki, ngula-ngurlunya maninjarla karrinja-yirrarnu. Kuja karrinja-yirrarnu, ngula-puru-juku wirliya manu luku kpanku pirrjirdi-jarrijalku. ⁸ Karrinja-pardinjarla, warrulkulpa wapaja. Ngula-jangkaju, jirrnganja-palangu yukaja Piitaku manu Jaanuku Yuwarli Maralypi-kirra kaninjarni warru wapanja-karra, manu warru jurl-pinja-karra, manu Kaatuku pulka-pinja-karra. ⁹⁻¹⁰ Ngalya-karirli yapangku kujalu kaninjarni-ngirlirli parlu-pungu warru wapanja-kurra, manu kujalparla Kaatuku pulka-pungu warru, milya-pungulu yangka kuja kala nyinaja tarlu kiirti-wana yangka Yuntardi Kiirti-wana, manu kuja kala-jana talaku warrarda payurnu. Kujarlajulpalurla marlaja paa-karrija.

Piitarlulpa-jana yimi-ngarrurnu jaru Jijajikirlangu Yuwarli Maralypirla

¹¹ Piita manu Jaanu, kujalpa-pala Yuwarli Maralypirla-juku karrija, ngulajulpa-palangu yangkangkaju tarlu-jangkarluju jirri-mardarnu-juku. Ngula-jangkaju, yanulu yamakurra yirdi-kirra Julumunu-kurlangu-kurra,

ngulangkanyalpalu karrija. Kujalu-jana yangkangu nyangu paa-karrinja-karrarlu, ngulajulu-jana wapirdi parnkaja Piitaku manu Jaanuku manu yangkaku watiki tarlu-jangkaku. ¹² Kuja-jana Piitarlu nyangu, ngulaju-jana payurnu, “Nyurrurla-patu Yijirali-pinki, nyarrparla kankulu paa-karrinjarla kawarr-karri manu kankulu-nganpa lirlki-nyanyi? Nyarrpa kankulu manngu-nyanyi? Nyarrparlurlujarra nyampuju parlpuru-manu? Parlpuru-manu mayirlijarra ngajarrarlu ngangkayi-kirli-jarrarlu? Lawa! Parlpuru-manu mayirlijarra kuja karlijarra ngurrju yapa nyina manu jungarni? Lawa! ¹³ Nyampujurlujarra parlpuru-manu kuja karlijarrarla ngajarra ngungkurr-nyina manu wala nyina Jijajiki. Kaatu yangka kuja kalalu puraja ngalipanyangu-paturlu nyurnunyunurlu yirdi-paturlu Yipuruyamurlu manu Yijakirli manu Jakupurlu, ngulaju nyanungurlu jintangku Kaaturlu kangu yali Jijaji nguru-nyayirni-wangu-kurra. Kala yangka kujankulurla yungu Jijaji Ruumu-wardingkiki wiriki yirdiki Palitiki, nyanungurlu Palitirli Jijajiji puta wilypi-manu rdakungurluju yangka kuja-nyarra milki-kangurnu Jijaji. Kala nyurrurlaju, ngulajunkulurla mamparl-wangkaja. ¹⁴ Jijajilparla warrki-jarrija Kaatu-mipaku, manulpa nyinaja jintayirri jungarni yapa. Ngulajunkulurla jukuru-jarrinjarla mamparl-pungu-juku, manunkulurla purlaja Palitikiji, ‘Wilypi-manta-nganpa kulu-parnta Parrpaja rdaku-jangka, ngulaju-nganpa yungka nganimpaku! Kala yali Jijaji, ngulaju

pangkalalu yurruknyu-paturlu pinyi!’ ¹⁵ Jijaji nyanungu jintajuku, ngulangku kuja kangalpa wankaru-mani ngalipaju. Kala ngulajulu-nyarra nyurrurlaku Juwu-patuku marlaja pungu yimi-jangkarla Ruumu-wardingki-paturluju. Ngula-jangkaju, pinja-warnuju Kaaturlulku wankaru-maninjarla yakarra-manu palinja-warnuju. Ngula-jangkaju, jungarlijarra nyangu ngajarrarluju wankarulku. ¹⁶ Nyampu tarlu-jangka, ngulajurla Jijajiki marlaja parlpuru-jarrija. Nyanyi-yijala kankulu-nganpa nyampu karrinja-kurra. Nyurrurlarluju kankulu milya-pinyi-jala kujarlijarrarla Jijajiki ngajarrarlu marlaja parlpuru-manu nyampuju wati. Nyarrparlurlujarra kuja parlpuru-manu? Yirdijalparlijarrarla ngajarraju ngungkurnyinaja-wiyi manu wala nyinaja Jijajikiji, kuja-jangkanyarlijarra parlpuru-manu.

¹⁷ “Ngaju-nyangu ngurrara-jinta yapa, milya-pinyi karna kujankulu Jijaji pungu ngurrpangku nyurrurla-paturlu manu nyurrurla-nyangurlu wiriwirirli yapangku. Ngurrpangku kulalpankulu milya-pungu nyanunguju. Ngulaju ngula-juku. ¹⁸ Nyurru-wiyi yungu-jana jaru Mijaya-kurlu Kaaturluju nyanungu-nyangu-patuku warrkiniki jarukungarduyu-patuku. Wangkaja-jana jarukungarduyu-patuku Kaatuju, ‘Yalirli Mijayarlu yaninjarla kapu-nyanu purda-nyanyi nganta murrumuru-nyayirni pakarninja-warnu kaji yanirni nyampu-kurra walya-kurra.’ Ngulaju junga kujaju. Yangka kuja yanurnu Jijaji nyampu-kurra walya-kurra, ngulaju junga-nyanu purda-nyangu

murrumurru. 19-20 Kujarlaju, pina-yaninjarlalu yalala-yirraka Kaatu maju-warnurluju yungu-nyarra yawuru-jarrimi. Ngula-jangka maju-warnuju yungu-nyarra Kaaturlu Warlalja-Wiringki rarralya-mani ngurrju-karda, manu yungu-nyarra pina-yilyamirni nyampu-kurra-yijala Jijaji nyurrurlaku. Kaaturluju-nyarra nyurrurlakuju nyurru-juku milarnu Mijaya, ngulaju yangka Jijaji. ²¹ Nyangurla kapu pina-yilyamirni Jijajiji? Nyampunya-jana jaruju yimi-ngarrurnu Kaaturluju nyurru-wiyi kujalpalurla warrki-jarrija nyanungu-mipaku yangka-patu warrkini-patu jarukungarduyu-patu. Kujanya-jana wangkaja Kaatuju:

‘Ngakarna pina-yilyamirra Mijayaju ngaju-nyangu walya-kurra. Ngulakungarntirliji yungurna niyarningkijarra jungarni-maninjarla pina-ngurrju-mani ngurrju-karda-yijala yangka-piya kujarna nyurru-wiyi ngurrju-manu. Ngula-jangkanya kapurna pina-yilyamirra.’

Kujanya wangkaja Kaatuju. ²² Yangka yalirli wat-
ingki yirdingki Mujujurlu jarukungarduyurlu-
yijala, ngulangkuju yirrarnu yimi-pardu-kari
Mijaya-kurlu-yijala Payipulurla nyurru-wiyi, ku-
jarlunya yirrarnu:

‘YAAWIYI Kaaturluju yilyajarni ngajuju nyampu-
kurraju yungurna-nyarra yimi-ngarrirni
ngajulurluju jarukungarduyurlu-yijala.
Ngakaju kapu yilyamirni jinta-kari
jarukungarduyu-yijala ngaju-piya.
Ngulaju kapu nyina yapa ngurrara-jinta
nyurrurlakuju. Nyarrpa-puka kaji-nyarra

wangka nyanungu, ngulajulu linpangku purda-nyangka wilji-wangurlu.*

²³ Nganangku-puka yapangku kaji purda-nyanja-wangurlu yampimi jaru nyanungu-nyangu wiljingki, ngulaju Kaaturlu kapu yilyami yapa nyanungu-nyangu-ngurluju turnu-warnu-ngurluju kuja-purda-karilki. Ngula-jangkaju kapu tarnnga-kurra pinyilki.’*

Kujanya yirrarnu Mujujurluju.”

²⁴ Ngula-jangkaju, Piitalku yarda-jana wangkaja, “Jintakumarrirni-jiki panu nyampupatu kuja kalalurla nyurru-wiyi warrki-jarrija jarukungarduyu-patu manu Jamiyulurlangu manu panu-kari kujalpalu ngakalku nyinaja jamulu jangkarla, nyanunguju kuja lawa-jarrija kamparru-wiyi, ngulaju nyampurrarlujulpalu jaruju jinta-juku mardarnu Mijaya-kurlu. Nyampu-paturlujulpalu yirrarnu jaruju ngalipawangurla-wiyi, ngulajulpalu yirrarnu ngalipakurlu jalangu kuja karlipa nyinami ngalipa.

²⁵ Manu nyurru-wiyi, Kaatujurla wangkaja yangkaku jinta-kariki yirdiki Yipuruyamuku, ngulaju kuja:

‘Nyuntu-nyanguku kurdukurduku kapulu-jana yapa-kari panu-nyayirni wardinyi marlaja nyina-yijala kujarla yalarnirla nguru-kari nguru-karirla.’*

Kujanyarla nyampuju wangkaja Kaatuju Yipuruyamukuju. Kuja-piyarlu-yijala kala-jana

* **3:22** Acts 7.37 * **3:23** Nyangka Deuteronomy 18.15, 18, 19

* **3:25** Nyangka Genesis 22.18

Kaaturluju jangku-pungu jintakumarrirniki-juku nyanungu-nyanguku warrkini-patuku yangkaku jarukungarduyu-patuku. Kujarlu kuja-jana jangku-pungu nyurru-wiyi, ngulaju kanyarra jalanguju nyurrurlakuju jangku-pinyi-yijala, kapu-nyarra wardinyi-mani-nyayirni nganta, ngula kankulu yangka jintawarlayi-jiki palka-jarrinja-yani jinta-jangka Yipuruyamu-jangka.
²⁶ Nyurrurla kamparni kanyarra kamparruju Kaaturluju pirrjirdi-maninjarla warrawarra-kanyi, ngaka-jana warrawarra-kanyi panu-kariji. Nyarrparlu kuja? Milarninjarla yilyajarni nyanungu-nyangu warrkini yangka Mijaya, ngula-kurlurlunya yungu-nyarra kurruly-kijirni yapa jintawarlayi-jiki maju-kujakuju. Kujarlunya kanyarra nyurrurlaju wardinyi-mani.” Ngula-jangkaju, Piitalkuju rdiily-parnkaja wangkanjaku Yuwarli Maralypirlaju.

4

Piita manu Jaanu putalu-palangu wurdungu-manu Juwu-paturlu Kanjulu-paturlu

¹⁻² Ngula-jangkaju, Piita manu Jaanu, ngulajulpa-pala-jana wangkaja-juku yangkangka-juku Yuwarli Maralypirla yapaku. Ngulaju Piitarlujulpa-jana yapa pinarri-manu yangka Jijaji kuja wankaru-jarrinjarla pina-yakarra-pardija palinja-warnu. Ngula-piya-yijalalpa-jana yapaju pinarri-manu yapaju kapulu pina-yakarra-pardinjarla wankaru-jarri-yijala. Ngula-jangkaju, ngaka-pardukarilki jintangka parrangka-juku, yanurnulu

Yuwarli Maralypi-kirra maralypikingarduyu-patu Juwu-patu manu ngalya-kari turnu-pardu-kari Juwu-patu-yijala yirdi-patu Jatiyuji-patu manu jinta-kari wiri-yijala yurrkunya Yuwarli Maralypi-kirlangu, ngulangku kuja kala warrawarra-kangu Yuwarli Maralypi. Nyampu-paturlu kujalu-jana purda-nyangu Piita manu Jaanu nyampurla Yuwarli Maralypirla, ngulakujulu-palangu kulu-jarrija-nyayirni yirdijalpa-pala-jana yimi-ngarrurnu manu pinarri-manu Jijaji kuja wankaru-jarrinjarla yakarra-pardija palinja-warnu. ³ Kuja-kurraju, puuly-mardarnulkulu-palangu wurajiwuraji wanta yukanjarra-puru, kulalu-palangu kangkarlalku wuulywuulypaju kuwurtu-kurraju, ngulakungarntijili-palangu ngari yirrarnu rdaku-miparla-wiyi. ⁴ Kala panu-kari ngalya-kari, ngungkurr-nyinajalu-janarla Piitaku manu Jaanuku jarukuju, ngulaju wati 5,000-pala manu ngalya-kari karnta.

⁵ Ngula-jangkaju, parra-pardu-karirlalku, yalumpurla-juku Jurujulumurla, turnu-jarrijalu Juwu-patu wiriwiri manu jarlu-patu manu turnu-pardu-kari wiriwiri-yijala kuruwarrikingarduyu-patu. ⁶ Manu panu-kari Juwu-patu-yijala jintajinta-jarrinjarlalpalu turnu-jarrija, nyampu yirdiji Yanaja, ngulaju Wiri-nyayirni Maralypikingarduyu, manu panu-kari nyanungu-nyangu turnu-warnu warlalja, ngulajulu yirdi-patuju Kayupu manu Jaanu manu Yilikijantu. ⁷ Ngula-jangkaju, yurrkunya-paturlulkulu-jana maninjarla kangurnu rdaku-jangka Piita manu Jaanu.

Kangurnulu-jana yurruju-kurra kujalpalu yangka panu-kari yalirla yurrujurla nyinaja. Ngulalu-jana wangkaja Piitaku manu Jaanuku, “Nyarrparlunpala parlpuru-manu nyampuju tarlu-jangkaju? Ngana-kurlangu-kurlurlu ngangkayi-kirlirli manu ngana-kurlangu-kurlurlu yirdi-kirlirli?”

8-9 Kaatu-kurlanguju Pirlirrpaju yardarla wiri-jarrija Piitakuju kanunjumanyumpa, ngulaju ngula-kurlurlunya yungu-jana janku-mani Juwu-patu wiriwiri. Junga-juku, wangkaja-jana Piitaju, “Nyurrurla Juwu-patu wiriwiri manu jarlu-patu, jalangu kankulu-jarranku payirni ngajarra nyarrparlu kujarlijarrarla marilki nyinaja manu nyarrparlu kujarlijarra parlpuru-manu nyampu tarlu-warnuju. ¹⁰ Ngulaju kapurna-nyarra milki-wangka yapaku Yijirali-pinkiki nyiya-kurlurlurlujarra kuja nyampuju wati parlpuru-manu. Langa-kurra-mantalu nyampuju, manu nginyinginyi-kirralu manta ngulajurlijarra Jijaji Kirajirla yirdingka Najariji-wardingkirla parlpuru-manu. Nyanungunya yangka kujankulu watiya warntawarntarla pungu, manu kuja yangka Kaaturlu yakarra-maninjarla kangu palinja-warnuju. Ngula-jangkanya-ka nyampuju wati karri parlpuruju jalangu nyurrurlurla kamparruju. ¹¹ Jijaji-ngalpa Yarturlu-nyayirni-wangu. Nyurru-wiyi jarukungarduyurlu kuja yirrarnu jaru Payipulurla nyampunya Jijaji-kirliji: ‘Yuwarli ngantirninjakungarntirli, yarturlu yangka kujalu warrkini-paturlu yuwarlikingarduyu-paturlu punku-

pajirninjarla walyi-kujurnu milarninja-wangurlu, ngulaju Yarturlu-nyayirni-wangu Kaatu-kurlangu Ngurrju-nyayirni yarturlu-kari-piya-wangu kuja nyanungurlu milarnu!''*

Kujanya yirrarnu jarukungarduyurlu nyurru-wiyi. ¹² Jintangku Jijajirli kangalpa muurlparlu mardarni karlirr-yaninja-kujakuju. Kulalpa-ngalpa nganangkulku yapa jinta-karirliji muurlparlu mardakarla nyampurlaju walyangka. Jijaji-mipa-juku-ngalpa yungu Kaaturlu ngalipaku yungu-ngalpa muurlparlu mardarni. Junga, kajirliparla wala nyina nyanunguku yirdiki, ngulaju kapu-ngalpa muurlparlu mardarni karlirr-yaninja-kujaku.”

¹³ Kujalu-jana purda-nyangu Piita manu Jaanu wiriwirirli Juwu-paturlu jaru wangkanja-kurra, kujalu-jana lani-wangurlu jaru yimi-ngarrurnu, ngulakujulu-jana marlaja paa-karrija, manulpalu kangily-wantija nyarrpararla-pala pina-jarrija kujakuju jaruku wangkanjaku. Piita manu Jaanulpalu-jana milya-pungu kula-pala kuurlu-kurra yanu pina-jarrinjaku, lawa. Ngarilpa-pala-jana kutu yimi-ngarrurnu Jijajikirliji jaruju lani-wangurlu. Milya-pungulpalu-jana nyampurluju Juwu-paturlu kujalpa-pala Jijajikirli wapaja kamparru-wiyi wungu-warnukurlu. ¹⁴ Kapulu-jana kulungku ngarrikarla Piita manu Jaanu. Kala kujalpalu nyangu palkajuku yangkaju wati tarlu-warnu kujalpa karrija nyanungu-jarra-wana, kujarlaju kulalu-jana

* **4:11** Nyangka Psalm 118.22

nyarrpalku wangkayarla nyanungu-jarrakuju.

¹⁵ Ngula-jangkaju, wangkajalu-jana Piitaku manu Jaanuku manu yangka watiki tarlu-warnuku, “Yantalu nyurrurla-patuju yarlu-kurra, pardakalu-nganpa yalumpurla-juku yarlungka, ngakarnalu-nyarra pina-yajarninjinirra.” Junga-juku, ngula-jangkaju, Piita manu Jaanu manu yangka tarlu-warnu, kaninjarni-jangkaju wilypi-pardinjarla yanulkulu yarlu-kurralku. Juwu-paturlujulpalu-nyanu payurnu, ¹⁶ “Nyarrpa-manirlipa-jana yalumpu-patuju? Panungku yapangku Jurujulumu-wardingkirli, milya-pinyi kalu-jana yangka nyampu-jarra wati-jarra kuja nganta-pala nyampu-jarrarlu parlpuru-manu tarlu-jangka ngangkayi-kirlirli Kaatu-kurlangu-kurlurlu.

Kulalparlipa-jana nyarrpalku wangkayarla manu kapuru nyinakarla, kala junga-pala nyanungu-jarrarlu-juku parlpuru-manu. ¹⁷ Pututu-pinyirlipa-jana

yungulu yampimi jaru Jijaji-kirli warru yimi-ngarririnja-wangurlu, kajika-pala-jana warru yimi-ngarrirni yapa panuku. Ngula-kujakunya kapanku warla-pajirnirlipa-jana, kalakalurla yapa panu-jarlu wala nyina Jijajiki!”

¹⁸ Ngula-jangkaju, pinalu-palangu yajarnunjunu yarlu-jangkaju kaninjarni-kirra-yijala, manulu-palangu wangkaja, “Putapala-jana warru yimi-ngarrika Jijaji-kirlirli yirdi-kirlirli! Puta-pala-jana warru pinarri-manta Jijaji-kirlangu jaru!”

¹⁹ Junga-juku, ngula-jangkaju, Piitarlu manu Jaanurlu, jangu-manu-pala-jana, “Ngana-

wiyi yilparlijarra purda-nyangkarla wilji-wangurluju? Nyurrurla-patu marda, marda Kaatu? Wangkayalu-jarrangku, nyarrpa-ka purda-nyanyi Kaaturluju? Manu wangkayalu-jarrangku ngana-wiyirlijarra purda-nyanyi.²⁰ Yangka kuja Kaaturlu wankaru-maninjarla yakarra-manu pina Jijaji milya-jangkaju, ngulajurlijarra nyangu, manurlujarrarla wangkaja. Kujarlaju, ngajarrarluru kulalparlijarra-nyanu nyarrparlulku wurdungu-mantarla warru yimi-ngarririnja-kujakuju.”

²¹ Ngula-jangkaju, kulungku-yijalalu-palangu yarda ngarrurnu, “Kajinpapalajana warrarda warru yimi-ngarrirni, ngula-warnuju, kapurnalu-nyarra murrumurru-maninjarla warla-pajirni nyumpalaju!” Ngula-jangkaju, yilyajalkulu-palangu Piita manu Jaanu murrumurru-maninja-wangurlu-juku. Kala nyarrparlalu-palangu yilyaja murrumurru-maninja-wangurlu? Ngayi kula-pala Juwukurlangu kuruwarri rdilyki-pungu, lawa. Manu ngalya-karirli Juwu-paturlu, kujalu-palangu Piita manu Jaanu nyangu parlpuru-maninja-kurra yangka-kurra tarlu-kurra, ngulangkuju pulka-pungulpalurla Kaatuku. Kujarlaju, kulalajana Juwu-paturluju wiriwirirliji murrumurru-mantarlalku Piita manu Jaanuju.²² Yangka tarlu, kuja-pala Piitarlu manu Jaanurlu parlpuru-manu, ngulakujurla rdipija 40-pala yulyurru.

Jijaji-kirlangu-paturlu kurdungurlu-paturlulu payurnu Kaatu yungu-jana lani-wangu-mani

²³ Yangka-jangka kujalu-palangu Juwu-paturlu wiriwirirli yilyaja Piita manu Jaanu Yuwarli Maralypi-ngirli, ngula-jangkaju-pala-jana panu-karikilki turnu-warnuku Jijaji-kirlanguku kulpari yanurra, manu-pala-jana wangkaja, ngulaju kuja, “Yangkangku Juwu-paturlu jarlu-paturlu manu yangkangku maralypikingarduyu-paturlu wiriwirirli, ngarrirninjarlalu-jarrangku pututu-pungu kujarlu, ‘Jalangu-ngurulu, puta-pala-jana Jijaji-kirlangu-kurlu warru yimi-ngarrika!’ Kujarlunyalu-jarrangku pututu-pungu.”

²⁴ Kujalu yapa panungku-juku purdanyangu kuja-kurra wangkanja-kurra, kujarlaju Kaatukulkurla wangkaja, “Warlalja-Wiri, nyuntu kanpa nyina wiri nyiyarningkijarrakuju, yangka kujanpa nyuntulurlu ngarrmirninjarla ngurrju-manu nyiyarningkijarra yalkiri, walya, ngapa wiri mangkuru, jurlpu kuja kalu yangka warru paarr-pardi yalkiri-wana, manu kuyukari kuyu-kari kuja kalu wapami walya-wana, manu ngapa-ngawurra yangka yawu-kari yawu-kari kuja kalu ngapa-wana wapami.

²⁵ Kujanparla wangkaja yangka nyurru-wiyi Kingi Tapitiki, ngulangkujurla marlaja yirrarnu jaruju Payipulurla Pirlirrpaku nyuntu-nyangukuju. Nyampunyarla marlaja yirrarnu Tapitirli:

‘Wapirra Kaatu, nyarrparlangkulu nyuntukuju ngalya-kari yapaju kulu-jarrija-nyayirni yangka-patuju Juwu-wangu-patuju? Nyiyarlangkulu jangkardu jaaly-manu jamulu?’

²⁶ Yangkanku panungku kingi-kari kingi-karirli jurnarrpangkulu jangkardu warru turnu-manu kulungku, manulu turnu-jarrija yungungkulu jangkardu wangka nyuntuku manu yungulurla jangkardu wangka nyuntu-nyanguku Mijayaku.*

Kujanyarla nyampuju marlaja yirrarnu Pirlirpaku Kaatu-kurlangukuju Kingi Tapitirli.”

²⁷ Ngula-jangkaju, yardalurla wangkaja Kaatuku, “Wapirra Kaatu, junga kujaju. Nyampu-patu jintawarlayi-jiki yapa turnu-jarrinjarla, jangkardulpalurla jaaly-manu Jijajiki yungulu pakarni, ngulaju yangkanku Kingi Yarurdurlu manu yangkanku-yijala Palitirli, manu Juwu-paturlu, manu Juwu-wangu-paturlu-yijala. Ngulajulurla turnu-jarrinjarla jangkardu jaaly-manu yangkaku kujalpangku Jijaji warrki-jarrija nyuntu-mipaku yangka kujanja nyuntulurlu milarninjarla yirdi-manu Mijaya. ²⁸ Kujalpalurla nyampu yapa jangkardu jaaly-manu Jijajiki, ngula-wangurla-wiyilpanpana nyuntulurlu yuruyururlu nyangu kuja kapulu pinyi. Ngula-jangkaju, wangkajalpanpanyanu nyuntuju, ngulaju kuja, ‘Kapulu pinyi ngaju-nyangu warrkini nyampurluju yapangku. Ngulaju ngula-juku. Kapurna rdarr-kanyi kutu walya-kurraju. Pangkalalu pinyi yirdijangarra ngakaju kapurna wankaru-maninjarla yakarra-mani palinja-warnuju.’ ²⁹ Warlalja-Wiri Kaatu, nganimparnangkulu warrkini nyuntu-nyangu. Payirni karnangkulu yungunpa-

* **4:26** Nyangka Psalm 2.1-2

nganpa warrawarra-kanyi yapa panu-kujaku kuja kalu-nganpa yangka pututu-pinjarla japirdimi. Pirrjirdi-manta-nganpa yungurnalu warru yimi-ngarrirni jaru nyuntu-nyangu Jijajikirli lani-wangurlu. ³⁰ Milki-yirraka-nganpa ngangkayi nyuntu-nyangu yungurnalu-jana ngula-kurlurlunya yapa ngalya-kari parlpurumani. Yungka-nganpa yungurnalu-jana nyiyarningkijarrarla ngangkayi milki-yirrarni yirdingka Jijajirla yangka kujalpangku nyuntumipaku warrki-jarrija.”

³¹ Kujalu lawa-jarrija wangkanja-warnu turnu-warnu yapa, ngula-warnurlaju yuwarliji rdirriyungu yurnkuyurnku-jarrinjakulku. Manu yapa-patukuju-jana Pirlirra Kaatu-kurlangu wiri-jarrijalku kanunjumanyumpa, manulpalunyanurla marlaja wangkaja jarulku Kaatu-kurlangu yapa panu-kari-kirra lani-wangulku.

Kalalu-nyanu jarnkujarnku yungu yimirirli nyiyarningkijarra yapa-paturlu Jijajikirlangurlu

³² Yapa-patu Jijaji Kiraji-kirlangu, ngulaju kalalu nyinaja jintangka-juku miyalu jintajuku. Ngulaju kalalu-nyanurla ngungkurnyinaja nyiyarningkijarrakuju. Manu kalalu-nyanu jarnkujarnku yungu yimirirli jurnarrpa, mangarri, manu tala. Kulalpa-nyanu nganangku warlalja ngarrurnu nyiyarningkijarraju. Kulalpa-nyanurla jaarl-wangkaja, lawa. Yangka kuja kalalu-nyanu mardarnu warlalja, ngulaju kalalu-nyanu kutu yungu yajarri jamangku. ³³ Yangkangku Kurdungurlu-patu Wiriwirirli, ngulangkuju kalalu-jana yimi-ngarrurnu

nurna-nyayirnirli lani-wangurlu kujarlu, “Nganimparlurnalu nyangu Warlaja-Wiri Jijaji kuja yakarra-pardinjarla pina-wankaru-jarrija palinja-warnu.” Yuwayi, Kaatuju kala-jana yimiri-nyayirni nyinaja jintawarlayiki-jiki, kala-jana warrawarra-kanjarla rdanjarr-yungu niyarningkijarraju. ³⁴ Nyampu nyanungu turnu-warnu kuja kalalu nyinaja, ngulaju kulalpa ngana nyinaja marlajarraju mangarri-wangu manu jurnarrpa-wangu. Nganangku-puka kuja kala-nyanu mardarnu yuwarli manu walya wita, ngula-wanawana kalalu-jana yungu yuwarli manu walya wita yapa ngalya-karikiji talaku. ³⁵ Ngula-jangkarluju, kalalu-jana kangurnu talaju jintawarlayi-jiki yangka-patukuju Kurdungurlu-patu Wiriwirikiji. Ngula kalalu-jana Kurdungurlu-patu Wiriwiririlki warru yungu yangka kuja kalalu nyinaja panukari marlajarra-pirdinypa niyarningkijarra-wangu.

³⁶ Yangka nyampurla turnu-warnurla, jintalpa nyinaja wati yirdi Jajupu, kuja palka-jarrija ngurrara-karirla yirdingkaju Jipirijirla. Juwu-jalalpa nyinaja turnu-warnu-jangka yirdi-jangkaju Liipi-kirlangu-jangka. Kala yangka Kurdungurlu-patu Wiriwirirli, ngulaju kalalu yirdi-kari yirdi-manu Parnapa yirdija-ngarra kala-jana wangkaja yapaku panuku kuja, “Walarliparla nyina Jijajiki.” Kujarlanyalu yirdi-manu Parnapa. ³⁷ Yangka nyanungurlu watingki yirdingki Parnaparlu, ngulajulpanyanu mardarnu walya wita. Ngula-jangkaju, yungu-jana talakupurdarlu yapa ngalya-kariki.

Ngula-jangkaju, junga-juku, talalurla yungu walya-wanawanaju. Ngula-jangkaju, talaju kangurnu-jana, yungu-jana Kurdungurlu-patu Wiriwiriki panu-juku. Nyanungurlu kula-nyanu jintarlangu wuruly-yirrarnu, lawa.

5

Yananiya-kurlu manu nyanungu-parnta-kurlu Japira-kurlu

¹ Yangka nyampurla turnu-warnurla, ngulangkaju kalinjalpa-pala nyinaja wati yirdi Yananiya manu mardukuja yirdi Japira. Ngulangkujulpa-pala mardarnu walya-yijala, ngula-jangkarluju, yungu-pala-jana walyaju talakupurdarluju. ² Ngula-jangkaju, kangurnu-jana yangkangkaju watingki yirdingki Yananiyarlu talaju Kurdungurlu-patu Wiriwirikiji, warlka wangkaja-jana kuja, “Nyampunyarna-nyarra kangurnu talaju kujarna-jana walya yungu ngaju-nyangu, ngula-jangka karna-nyarra muku yinyi nyampunya panu-juku.” Kula-nganta kaji-jana muku yungu, kala ngalya-kariji-pala-nyanu wuruly-yirrarnu. Nyurru-juku-pala-nyanu wurulypa wangkaja kajilpapala-nyanu ngalya-kari wuruly-yirrarni.

³ Ngula-jangkaju, Kurdungurlu Wiri jinta yirdi Piita wangkajarla, “Yananiya, Juju Ngawungku nyurru-juku kurru-yukaja, winjarninpa warla-pajurnu kamparru-wiyi-jiki? Ngula-kurlunyanparla warlkaju wangkaja Kaatu-kurlanguku Pirlirrpaku. Wangkajanpa-nganpa kula-nganta kajinpa-nganpa jintawarlayi

yungu tala, kala lawa! Ngayinpa-nganpa ngalya-kari yungu, ngalya-karinpa-nyanu wurulypa mardarnu. ⁴ Kujalpanpa-nyanu mardarnu walya nyuntuku, ngulajungku nyuntu-mipaku warlalja. Kala kujanpa-jana yungu talakupurdarlu, ngulaju talaju nyuntu-nyangu-yijala warlalja. Nyiyakunpa mangunyangu kujaju kula-nganta yijardu-parntarlu? Nyiyakunpa-nganpa yimirr-yungu kula-nganta yungunpa-nganpa jungangu kanjarla yungkarla muku? Kulanpa-nganpa nganimpa yulyuriku-yungu, kujarlujunpa yulyuriku-yungu Kaatu.” ⁵⁻⁶ Yungka purda-nyangu kuja-kurra wangkanja-kurra Yananiyarlu, ngulaju wata wantija nyarli tarnnga. Ngula-jangkaju, yakuripatulu karrinja-pardija yangka turnu-warnupatu-ngurlu kulkurru-jarra-ngurlu, ngulalu manu, wawardarlalu wayurnu warru. Ngula-jangkarluju, maninjarlalu lajangku kangu milyingka yirrarninjaku. Ngula-jangkaju, kujalu yapa-patu-karirli purda-nyangu jaru Yananiyakurlu nyurnu-kurlu, kujarlajulu lani-jarrija-nyayirni.

⁷ Ngula-warnurlaju, parrangka jintangka-juku, nyanungu-parntalku Japiraju yanurnu yangka-kurraju yuwarli-kirra kujalpalu kamparru-warnu-patu nyinaja Kurdungurlu-patu Wiriwiri manu ngalya-kari. Waparlu-juku yukajarni milya-pinja-wangu kuja kali-puka-jarrija nyurru. ⁸ Piitarlu payurnu, “Yangka kujanpapala-jana walya yungu talakupurdarlu kalinjarlu, ngula-jangkarluju, kuja-nganpa nyuntu-parntarlu kanjarla yungu tala nganimpaku, ngulaju mayi-

nganpa yungu jintawarlayi-jiki?”

“Yuwayi, jintawarlayi-jiki-nyarra yungu.”

⁹ Piitarla wangkaja, “Niyiakunpapalanyanu purda-nyanjarla yardajirri-wangkaja kujanpapala puta yimirr-yungu Kaatu-kurlangu Pirlirra? Purda-nyangu mayinpapala kalinjarlu kula-nganta purda-nyanja-wangurla manu nyanja-wangurla Kaatukuju? Purda-nyangka! Purda-nyanyinya kanpa-jana kuja kalu wirliya pina ralyaly-yaninjini? Nyampupaturlu yakuri-paturlu kanjarlalu milyangka yirrarnunjunu nyuntu-parnta. Nyampu kalu karrimi ngaany-ngurlu tuwa-pirdi. Ngula-jangkaju, nyuntulku kangkulu maninjarla kanyi, kapungkulu milyangka yirrarninjini-yijala.” ¹⁰ Ngula-jangka Japirarlalu kuja purda-nyangu kuja-kurra wangkanja-kurra Piita, ngula-jangkaju, junga-juku, nyanungulkuju wata-yijala wantija nyarli tarnnga kamparrurlajuku Piitaku. Ngula-jangkaju, yangka yakuripatu yukajarnili kaninjarni, maninjarlalu kangu Japira, ngulalu kanjarla milyangka yirrarnu nyanungu-parntarla-juku wati-nyarra. ¹¹ Kujalu yapangku nyangu Kirijini-paturlu, manu ngalyakarirli yapangku kujalu purda-nyangu jaru Yananiya-kurlu manu Japira-kurlu, kujarlajulu lani-jarrija-nyayirni.

Kurdungurlu-patu Wiriwirilirla marlaja warrki-jarrija Kaatuku yartarnarri wiri-kirli

¹²⁻¹⁴ Ngula-jangkaju, ngula-puruju, parra-kari parra-kari Kurdungurlu-patu Wiriwiri manu ngalya-kari yapa Jijaji-kirlangu yapa

kalalu jintu-kurra-jarrija Yuwarli Maralypikirra Juwu-kurlangu-kurra. Ngulangka Yuwarli Maralypirla kaninjarni, ngulangkajulpa karrija kaninjarni yama yirdi Julumunu-kurlangu. Ngulangkanya kalalu-nyanu turnu-jarrija yamangkaju. Kala ngalya-kari yapa yangka kuja kalalu nyinaja ngungkurr-nyinanja-wangu jaruku Jijaji-kirlanguku, ngulajulpalu-jana lanijarrija, kulalu-jana jintu-jarriyarla. Kala kalalu-jana ngurrju-pajurnu-puka Kurdungurlu-patu Wiriwiri manu ngalya-kari Jijaji-kirlangu yapa. Parra-kari parra-kari yapa panu-kari, wati manu karnta, ngulaju kalalu-nyanu purda-nyanjarla yungu Jijaji-kirra puranjaku. Ngula-jangkaju Kaaturlu kala-jana rdakurl-kijirninjarla jintu-manu yangka Jijaji-kirlangu-kurra turnu-warnu-kurra. Manu ngula-puruju, Kurdungurlu-patu Wiriwirli kalalu-jana parlpuru-manu nyurnunyurnu panu-jarlu ngulaju Kaatukurlangu-kurlurlu ngangkayi-kirlirli.

¹⁵ Kuja kala Piita wapaja warru yirdiyi-wana, yapangkaju kalalu-jana wapanja-wanguju nyurnuju kanjarla-yirrarnu yirdiyi-wana wawardarla manu pangkingka. Kujarlu kalalu-jana kanjarla-yirrarninja-yanu. Kuja kala jintu Piita yirdiyi-karrija warru, ngula nyanjarla kalalurla nyurnuju kamparru yirrarninja-yanu yungulpa-jana nganta yamanku nyanungu-nyangurlu ngurrju-mantarla. ¹⁶ Ngalya-kari yapa kirri-kari kirri-kari-ngirli witawita-ngurlu, kujalpalu kutu karrinja-yanu Jurujulumurla warrukirdikirdi, ngula kalalu-jana kangurnu nyurnuju ngalya-kariji manu maju-nyayirni-

kirli juju-kurlu yangka-kurraju jinta-kurra Piita-kurra. Ngula-jangkaju, kala-jana muku ngurrju-manulku.

Juwu-paturlu wiriwirilili-jana puta warlapajurnu Kurdungurlu-patu Wiriwiri

¹⁷ Yangka kujalpalu-jana Kurdungurlu-patu Wiriwirirli parlpuru-manu nyurnu-patu yapa, ngulakuju yangka Maralypikingarduyu Wiri manu nyanungu-nyangu wungu-warnu-patu yirdi-patuju Jatiyuji-patu, ngulangkuju ngurru-nyangulpalu-jana parlpuru-maninja-kurraku. ¹⁸ Junga-juku, yilyajalkulu-jana yurrkunu-patuju nyanungu-nyanguju puuly-mardarninjaku. Junga-juku, yurrkunu-patuju yanurnulu-jana jangkaru, manulu-jana puuly-mardarnu Kurdungurlu-patu Wiriwiri, manulu-jana yirrarnu rdakungka kaninjarni panu-karirlajinta. ¹⁹ Ngula-jangkaju, warurrurlalkuju Warlalja-Wiringki Kaaturlu yilyajarni nyanungu-nyangu marramarra rdakukurraju yungu-jana yarlukurra yilyami. Jungajuku, yanu rdakukurra. Ngula-jangkaju, lakarnpungu tuwaju, manu-jana nguru-yirrarnu yarlukurralku. ²⁰ Ngula-jangkaju, wangkaja-jana, “Yantalu yangka-kurra Yuwarli Maralypi-kirra, manulu-jana wangkaya yapa-patuku Jijajikirli yangka kuja kanyarra wankaruju yinyi.” ²¹ Junga-juku, wantaku pardinjarnikingarnti, Kurdungurlu-patu Wiriwiri yanulu Yuwarli Maralypi-kirra, ngulangkanyalu-jana wangkaja yapa-patukuju Jijajikirliji.

Ngula-jangkaju, parrangka jintangka-juku mungalyurru, Maralypikingarduyu Wiri manu nyanungu-nyangu wungu-warnu-patu, ngulajulu yanurnu Yuwarli Maralypi-kirra-yijala. Yajarnulu-jana jarlu-paturlangu yangka Kanjulu-patu yapa-patu. Manu ngula-jangkarluju, yilyajalu-jana yurrkunyupatu rdaku-kurra maninjarla kanjarniki Kurdungurlu-patu Wiriwiriki.²² Kujalu yanurnu yurrkunyupatu rdaku-kurra yungulu-jana nganta wilypi-maninjarla kangkarla yangka Kurdungurlu-patu Wiriwiri, ngayili-jana yaninjarla lawa-nyangu. Ngula-jangkaju, junga-juku, kulpari yanulu yimi-kirli yangka-kurra Yuwarli Maralypi-kirra, manulu-jana yimi-ngarrurnu wiriwiriki maralypikingarduyupatuku.²³ Wangkajalu-jana, “Kujarnalu yanurra rdaku-kurra, ngulajurnalu yaninjarla nyangu tuwajulpa karrija pirrjirdi-jiki lakarn-pinjawangu. Manurnalu-jana yaninjarla nyangu yangka kamparru-warnu yurrkunyupatu kujalpalu-jana yalumpu-wardingkirli jina-mardarnu wuruly-parnkanja-kujaku. Kujarnalu tuwa lakarn-pungu, kaninjarnirnaluku yukajarra, ngulajulpa yurltu-karrija. Lawa-nyangurnalu-jana yali-patukuju yapa-patukuju.”

²⁴ Ngula-jangkaju, yurrkunyurlu jinta wiringki manu ngalya-karirli wiriwirirli maralypikingarduyupaturlu, kujalu-jana kuja-kurra wangkanja-kurra purda-nyangu, ngulajulpalu kangily-wantija, manulpalu-nyanu payurnu warru, “Nyarrpara-wanalu yanu, kapu nyarrpa-jarrijalu?”

25 Ngula-jangkaju, jinta wati yanurnu, kaninjarni yukajarni Yuwarli Maralypi-kirra, manu-jana wangkaja wiriwiriki, “Purdanyangkajulu! Yangka-jarra wati-jarra, kujankulu-palangu yurrapurnu rdakungka, ngulaju kapala karrimi yinya ruumu-pardukarirla kaninjarni Yuwarli Maralypirlaju, manu kalu-jana yapa panu-jarluku wangkami jaru Jijaji-kirli.” 26 Kujalu kuja-kurra purdanyangu yangka yurrkunyu-paturlu, ngulajangkajulu-jana jangkardulku yarnkajarra. Junga-juku, puuly-mardarnulu-jana panujuku pulyangku-juku panu-kari-kijakuju. Kajili-jana Kurdungurlu-patu Wiriwiri pakakarla yurrkunyurlu, ngulaju kapulu-jana nyanungulkuju luwakarla kunkangkuju yarturlu-kurlurlu yapa panu-karirli.

27 Ngula-warnurlujulu-jana yangkaju Kurdungurlu-patu Wiriwiri kulpari kangurnu Yuwarli Maralypi-kirra, manulu-jana kanjarla-yirrarnu wiriwirirla kamparru. Ngulangkaju kaninjarni, yangkangu Wiringki Maralypikingarduyurlu, ngulaju-jana jinyijinyi-maninjarla wangkaja ngulaju kuja, 28 “Yangkarnalu-nyarra ngarrurnu jintaku-juku, manurnalu-nyarra puta warla-pajurnu! Niyaku kankulu-jana warru yimi-ngarrirni Jijaji-kirli yimi-kirli? Nyurrurlaju warrunkulu wapaja warrukirdikirdi nyampurlaju Jurujulumurla, ngulajunkulu-jana nyurrurlarluju warru yimi-ngarrurnu yapa panu-kariki Jijaji-kirliji. Nyurrurlarlunkulu-jana yimi-ngarrurnu yapaku panuku kula-nganta kajirnalu nganimparlu

pakarnu Jijaji. Kujarluju kankulu-nganpa nganimpaju wakirni!”

²⁹ Ngula-warnuju Piitarlu manu panu-karirli Kurdungurlu-patu Wiriwirirli, jangku-manulu-jana nyanunguju, “Kaatu-nganpa wangkaja yungurnalu-jana warru yimi-ngarrirni yapaku panuku Jijaji-kirli. Junga-juku, nganimparlu panu-jarlurlu-juku yungulparnaluru purda-nyangkarla wilji-wangurlu. Kulalparnaluru nyarrparlu wurra-mantarla? Kulalparnaluru nyarra purda-nyangkarla nyurrurlaju, lawa!

³⁰ Kaatu nyanungu yangka kujalpalu ngalipanyangurlu walya-jarrarluru puraja nyurruwiyi, nyanungurlunya pina-wankaru-manu palinja-warnuju Jijajiji, yangka jinta wati Jijaji kujankulu watiyarla warntawarntarla yirrarninjarla pungu tarnnga-kurra. ³¹ Ngula-jangkaju, Kaaturlu-nyanu kangu nyanunguju kankarlarra nyanungu-nyangu-kurra ngurrarakurra, manu ngula-jangkaju yirdirla yungu Warlalja-Wiri manu Ngarlkinpa. Wangkajarla Jijajiki, ‘Nyuntulurlu kapunpa-jana muurlparlu mardarni ngaju-nyangu yapa Yijirali-pinki karlirr-yaninja-kujakuju. Kajijili pina-yaninjarla yalala-yirrarni maju-warnurlu, ngulaju kapurna-jana yawuru-jarri kulu-wangu.’ Kujanyarla Kaatuju wangkaja Jijajikiji. ³² Yangka kuja Jijaji wilypi-pardija nyurnu-ngurlu pirnkingirli, ngulajurnaluru nyangu wankaru. Ngula-warnuju, Kaatu-kurlangu Pirlirrparrangu-nganpa wangkaja, ‘Junga-nyayirni karnanyarra wangka. Jijajiji ngulaju Warlalja-Wiri. Nyanungu-mipa-ka pirrjirdiji nyina yapakuju

muurl-mardarninjaku karlirr-yaninja-kujaku.” Nyampuju jinta-juku Pirlirra Kaatu-kurlangu kuja kajana Kaaturlu yinyi yapaku kuja kalu yangka linpangku purda-nyanyi wilji-wangurlu.

³³ Ngula-warnuju, yangkanku Kanjulu-paturlu Juwu-paturlu kujalu-jana purda-nyangu kuja-kurra wangkanja-kurra, kujarlajulpalu-jana kulu-jarrija-nyayirni. Ngula-jangkaju, yadajirri-wangkajalu-nyanu jaruju yungulu-jana nganta muku pungkarla Kurdungurlu-patu Wiriwiri panu-juku. ³⁴ Ngulangka Kanjulu-paturla, jintalpa nyinaja wati yirdi Maliyu, ngulajulpa nyinaja Paraji. Kalajana yirri-puraja Kaatu-kurlangu kuruwarri yapaku panu-jarluku, kalalu rdirrinyapa-pajurnu ngurrju-nyayirni wati. Kanjulu-patu kujalpalu-jana japirdija Kurdungurlu-patu Wiriwiri pakarninjaku, kuja-kurra-jana yungka purda-nyangu wangkanja-kurra Maliyurlu, ngula-jangkaju nyanungulku karrinja-pardija, manu-jana wangkaja Kanjulu-patuku manu yurrkunu-patuku, “Wurra wurra, ngulajulu-jana yilyarra yarlu-kurra!” Junga-juku, yurrkunyurlulu-jana kangu yarlu-kurra.

³⁵ Manu Maliyu-jana wangkaja Kanjulu-kariyinyanuku, “Ngaju-nyangu yapa warlalja nguru-jinta, yirriyirri-jarriyalu nyampu-patu-kujaku wati-patu-kujaku. ³⁶ Nyurrurlarluju kankulu milya-pinyi-jala yangkaju wati jinta yirdi Tuardaja yangka kuja nyampu-kurra yanurnu ngurrara-kurra nyurru-wiyi. Nyanungurluju yaninjarla-nyanu nyampurlaju wiri-pajurnu wiringki nganta. Manu ngula-jangkaju,

nyampu-wardingkijilirla turnu-jarrija wati warrmarla-nyayirni 400-pala. Ngula-kujakuju nyanungu yirdi Tuurdaja, ngulajulu yurrkunyu-paturluju pungu tarnnga-kurra milyi-kirra. Nyanungu-nyangu yangka wati warrmarla-warnu, ngulajulu palju pirri-yanu. Nyanungu-nyanguku watiki warrmarlaku, ngulakujurla lawa karrija.”

³⁷ Ngula-jangkaju, Maliyulku-jana yarda wangkaja, “Manu yangka kankulu-jana milya-pinyi Ruumu-wardingi-patu, yangka kujalu-ngalpa warru yirrarnu ngalipa-nyangu yirdi pipangka. Ngula-puruju kuja yanurnu yangka jinta-kari yirdi Jutuju Kaliliyi-wardingi. Nyanungurlulku-nyanu yaninjarla yapaju turnu-manu-yijala kulu wirikingarntirli-yijala yangka wati-kari-piyarlu Tuurdaja-piyarlu. Ngula-warnurluju, warrmarla-yijala-nyanu turnu-manu, manulu puranja-yanu. Kala kuja palija, ngulajulu yangka warrmarlaju pirri-parnkaja-yijala nyanungu-nyangukuju. ³⁸ Junga karna-nyarra wangkami. Kajili-nyanu nyanungurlu nyampurulu Kurdungurlu-patu Wiriwirirli turnu-mani yapa nyanungurra-mipaku, jamululu-jana nyangka yirdija-ngarra tarnnga-wangu kapili jalangu-karrija-ngarra lawa-jarrimirra. Kujarlajulu-jana yampiya nyampu-patuju wati-patu murrumurru-maninja-wangurlu! ³⁹ Kala Kaaturlu kaji-nyanu nyanungu-nyangu turnu-mani Kurdungurlu Wiriwiri-kirlangu-kurra turnu-warnu-kurra, ngulaju nyanungu-nyanguju turnu-warnuju kapu tarnnga-juku wirirra-jarrinja-yani. Kulalpankulu-jana nyurrurlarluju

nyarrparlu warla-pajikarla. Kajinkili-jana warrarda nginji-wangkami Kurdungurlu-patu Wiriwiriki, ngulaju kapinkilirla nginji-wangkanjarra-yani Kaaturlanguku!”

Ngula-jangkaju, Kanjulu-patuju junga-juku, ngungkurr-nyinajalurlajinta Maliyuku, manulurla wangkaja junga-juku, “Yuwayi, junga kanpa wangkami.”

⁴⁰ Ngula-jangkaju, yurrkunu-patujulu-jana yilyaja yarlukurra Kurdungurlu-patu Wiriwiriki maninjaku. Ngula-jangkaju, kangurnu kujalujana yurrkunu-paturlu kaninjarnikirra, ngula-jangkaju Kanjulu-patuju wangkajalujana yurrkunu-patukuju, “Pakakalujana ngalyipipiya-kurlurlu!” Jungajukulu-jana yurrkunu-paturluju pakarnu ngalyipipiya-kurlurlu.

Ngula-jangkaju, wangkajalujana Kanjulu-patuju, “Nyampu-jangkaju wurdungulu nyinaya wangkanjawanu, kajikankulujana yapapatuku yimi-ngarrirni Jijajikirlangu yimi!” Junga-juku, ngula-jangkaju yilyajalkulujana.

⁴¹ Junga-juku, Kurdungurlu-patu Wiriwirirliji yampijarralu Yuwarli Maralyipi, manulunyanu wardinyijarrijarra. Junga-juku, wangkajalunyanu, “Kaaturlu kangalpa ngalipaju ngurru-pajirni-nyayirni Jijajipiya yangka kujalunyanunguwiyi pakarninjarla walyikujurnu manulu kurntamanu. Ngulapiyayijalalungalpa ngalipalkuju pakarninjarla kurntamanu. Ngulakumalku karlipa wardinyijikinyina.” ⁴² Ngula-warnurluju, yangkangkujuku Kurdungurlu-patu Wiriwirirli kalalujana

wirnma yirri-puraja Jijaji-kirli parra-kari parra-kari Yuwarli Maralypirla manu nyanungurra-nyangu yuwarlirla, manu kalalu-jana warrarda pinarri-manu. Kalalu-jana wirnma yirri-puraja yangka Jijaji-kirli Mijaya-kurlu yangka jinta Kaaturlu kuja-jana jangku-pungu yapaku panuku.

6

Kurdungurlu-patu Wiriwirirli, milarnulu-jana wati-patu wiriki-pala warrkiki

¹ Ngaka-pardu-karilki, ngula-puru-jukulpalu Jijaji-kirlangu yapa panu-jarrinja-yanu. Kalalu-jana tala yungu wita-kari wita-kari kali-pukaku. Ngalya-kari Juwu-patu-kari, ngulaju kalalu jaruju wangkaja Yipuru. Ngalya-kari Juwu-patu-kari, ngulaju kalalu wangkaja jaru-kari ngulaju Kiriji-wardingki-kirlangu. Jintangka parrangka-juku, turnu-jarrinjarlalu-nyanu wangkaja kululku. Yangka kuja kalalu Kiriji-wardingki-kirlangu jaru wangkaja, ngulajulu-jana wangkaja Kurdungurlu-patu Wiriwirikiji, “Nganimpa-nyangurlu kali-puka-karirli kula kalu wiri mani talaju mangarriki. Nyampu-miparlu kalu kali-puka-karirli mani tala wiriji yangka kuja kalu jaru Yipuru wangka. Ngulangku kalu mani panuju.” ² Junga-juku, Kurdungurlu-patu Wiriwirirli yangka 12-palarlu, ngulangkujulu-jana turnu-manulku panu-juku yapaju. Wangkajalu-jana Wiriwiriji, “Kajilparnalu Kurdungurlu-patu Wiriwirirli jaru

Kaatu-kurlangu yampiyarla yimi-ngarrirninja-wangurlu talakungarntirli warrawarra-kanjakungarntirli, kujaju kula ngurrju. Kujarlaju, yapa ngalya-karirli yungulpalu warrawarra-kangkarla talaju, manu yungulpalu-jana yungkarla kali-pukakuju. ³ Talakuju warrawarra-kanjakungarntiji nyampurla turnu-warnurla, yapalu-jana milaka wati-patu wiriki-pala. Nyiya-piya kuja yungunkulu-jana milarni? Milakalu-jana wati-patu-mipa kuja kalu-jana yapa ngalya-karirli ngurrju-pajirni, manu kuja kalu Kaatu-kurlangu Pirlirrupa mardarni kanunjumpanyumparlu, manu kuja kalu rdirrinyapa-nyayirni nyina Kaatu-kurlangu. Kajinkili-jana ngula-mipa milarni, ngulakunya yungurnalu-jana ngungkurr-nyina manu milarni kajili tala warrawarra-kanyi kali-puka-patu-kurlangu. ⁴ Kala nganimpa-kari ngulaju yungurnalu wartardi-jarrimi yati-wangkanjarla Kaatuku manu warru wapanjarla yapa-patuku warru yimi-ngarrinjarla jarungka.”

⁵ Kujalu kuja jaru purda-nyangu, ngulakujulurla wardinyi-jarrija-nyayirni. Jungajuku, wiriki-palalu-jana milarnu wati-patuju Pirlirrupa-kurlu Kaatu-kurlangu-kurlu, ngulajulu yirdi-patuju Jipini, Pilipi, Purukurrju, Nikunu, Timani, Parrmana, manu Nikulawu. Nikulawu ngulaju Yantiyuku-wardingki kirri-wardingkiji, ngulangaju palka-jarrija Juwu-wangu-wiyi. Ngula-jangkaju, Juwulku-yijala-nyanu kurruly-yirrarnu wiri-jarrinjarla. Kala yangka yirdi wati Jipini, ngulajulparla junga-nyayirni wala nyinaja Jijajikiji, manulpa mardarnu

Pirlirpa Kaatu-kurlangu kanunjumanyumparlu.
 6 Ngula-jangkaju, yangka-patu wati-patu, kujalpalu kanardirlalku karrija, ngulakujulu-jana rdakalku yirrarnu jimantarla Kurdungurlu-patu Wiriwirirli, ngulalu-janarla ngayi yati-wangkaja Kaatukulku.

7 Ngula-jangkaju, Kaatu-kurlanguju jaruju kuja-purda kuja-purda pirri-yanu kapanku. Yalumpurlaju Jurujulumurla, yapangku kujalpalu-nyanu ngarrurnu Jijaji-kirlangu kurdungurlu, ngulajulpalu jinta-kari jinta-kari panurnu-jarrinja-yanu. Manu ngalya-kari Juwu-patu yangka maralypikingarduyu-paturlangu, ngularlangurlujulu ngungkurr-nyinanjarla puraja Jijaji-kirlangu jaru.

Juwu-paturlu Wiriwirirli Jipiniji puuly-mardarnu

8 Ngula-jangkaju, ngaka-karilki yangka wati yirdi Jipini, ngulaju Kaaturluju milarnu yimirirli warrki-nyayirni-wanguku, manu pirrjirdi-manu-nyayirni. Kujarlaju kalarla marlaja warrki-jarrija ngangkayi-kirli-piya rdirrinypa. Kujalu nyangu ngangkayi-kirli-piya warrki-jarrinja-kurra, ngulangkujulpalurlajinta pulka-pungu Kaatuku.

9 Yalumpurla kiringka Jurujulumurla, jinta-karirla jaaji-karlirla Juwu-kurlangurla kalalu turnu-jarrija kirri-jarra-wardingki-patu Jariniya-wardingki-patu manu Yilikijantira-wardingki-patu. Ngulaju kalalu pirijina-piya nyinaja kamparru-wiyiji, kala jalangujulpalu-nyanurla talakupurdalku warrki-jarrija rarralypalku. Nyampurra

manu Juwu-patu-kari kirri-kari-wardingki-patu yirdi-wardingkiji Jilijiya-wardingki-patu manu ngurrara-kari-wardingki-patu Yajiya-wardingki-patu, ngulajulurla jintangkalkujuku rduurrjurnu Jipiniki yungulurla kululku wangkami. ¹⁰ Ngula-kujakuju, Pirlirpa Kaatu-kurlangurlu pirrjirdi-manu Jipini pina-karda-nyayirni. Ngula-jangkaju, nyanungurlu kujalpa-jana nyarrparlangurlu payurnu yangka Juwu-patu wiljiwilji-maninja-kurra, ngulaju kulalu nyarrparlu jangku-mantarla. ¹¹ Kujarlaju, kulu-jarrijalkulurla kanunju-kariji, manulu-jana talalku yapa ngalya-kariki wuruly-yungu yungulurla Jipiniki jaru warlka jangkardu wangka. Kujanyalurla jangkardu wangkaja, “Purda-nyangurnalu Jipiniji yuru-ngarrirninja-kurra kuja-palangu yuru-ngarrurnu Mujuju manu Kaatu.” ¹² Kujarlujulu-jana kulukungarntilki juturnu warlkangku jarungkuju yangka-patuju Juwu-patu wiriwiri manu jarlu-patu manu kuruwarrikingarduyupatu. Junga-juku, nyampujulurla panu-juku jangkardu yanu Jipinikiji, manulu puuly-mardarninjarla kangurnu yuwarli-kirra Kanjulu-kurlangu-kurra. ¹³ Manu ngula-jangkaju, yapa panu-karilki, yardalu-jana yajarnunjunu, kujalu ngula-paturlangurlu Jipini yarda yimi-ngarrurnu warlkangku-yijala ngulaju kujarlu, “Nyampurluju-kawarrarda ngawu-pajirni ngalipa-nyangu Yuwarli Maralypi manu kuruwarri, yangka kujarla Mujujuku kuruwarri Kaaturlu yungu. ¹⁴ Purda-nyangurnalu Jipini wangkanja-kurra kuja

kamparru-wiyi wangkaja, ‘Jijajirliji nganta kapu Yuwarli Maralypi Juwu-kurlangu rdungkurr-pinjarla lawarrka-mani, manu kuruwarri nganta kapu kurruly-yirrarni Jijajirliji yangkaju kuja-ngalpa Mujujurlu yungu kuruwarri.’” Kujanyalurla jangkardu wangkaja Jipinikiji warlka. ¹⁵ Ngula-puruju yalumpurla-juku Kanjulu-paturluju nyangulpalu nyinanja-karrarlu Jipiniji miparrpa-juku, kujalpa miparrpa mirilmiril-karrija marramarra-piyalku.

7

Jipini-jana wangkaja Juwu-patuku Kanjulu-patuku

¹ Ngula-jangkaju, maralypikingarduyurlu jintangku wiringki payurnu Jipini, “Junganyanpa ngawu-pajurnu Yuwarli Maralypi manu kuruwarri Juwu-kurlangu?”

² Jipinirliji janku-manu, “Ngajukupurdangka-patu manu ngajukupalangu-patu, purdanyangkajulu! Ngalipaju karlipa nyina jintangka-juku Juwu-patu warlalja Yipuruyamu-kurlangurla, ngulanganya karlipa jintangka-juku nyina. Kujalpa Yipuruyamu nyinaja kirringka yirdingka Yarranarla, ngula-wangurla-wiyi ngulajulpa nyinaja ngurungka yirdingka Mijuputamiyarla. Ngulanganya-nyanu Kaaturluju mirilmiril-karrinjarla milki-yirrarnu Yipuruyamu-kurra. ³ Milki-yirrarninjarla wangkajalkurla Kaatuju, ‘Nguru nyampu, ngulaju yampinja-yantalku manu

nyuntukupalangu manu nyuntu-nyangu-purnurlangu. Kapurnangku ngajulurlu-juku nguru-yirrarni nguru-kari-kirralku jinta-kari-kirra.’* ⁴ Junga-juku, Yipuruyamurluju nguru Karlتياجو yampijalku. Yangka-ngurlu kuja yanu, ngulaju kirri-kirra yirdi-kirraju Yarrana-kurra. Ngulangalkunyalpa nyinaja.

“Ngula-jangkaju, nyanungukupalangu kirda-nyanu wajawaja-manu yalirla-juku kirringka. Ngula-jangkaju, Yipuruyamuju kangu Kaaturluju nyampu-kurranya nguru-kurraju Yijirali-kirra kuja kankulu nyurrurla nyina jalangu. ⁵ Yali nguru kularla nyanunguku Yipuruyamuku, ngulaju-jana yapa-kariki. Kaaturluju kula-jana jurnta kangu nyampuju nguru jintawarlayi, ngulaju kularla yungu Yipuruyamuku, lawa. Manu kularla witarlangu yungu walyaju. Ngulajurla jangku-pungu-juku-jala ngakakuju walyaju Kaaturluju, ngaka nganta kapurla Yipuruyamuku yinyi, manu kapu-jana yinyi nyanungu-nyanguku kurdukurduku nganta, ngulaju kapu-jana karri nyampurra-patukuju nyanunguju walyaju warlalja nganta. Kala kuja-puruju kulalpa-pala Yipuruyamurlu manu nyanungu-parntarlu karntangku mardarnu kurdu. Lawa-jukulpa-pala nyinaja kurdu-wangu-juku. ⁶ Kaatujurla wangkaja Yipuruyamukuju, ‘Nyuntu-nyangu kurdukurdu kapulu nyina wurnturu yapa-kari-kirlangurla ngurungka ngulaju pirijina-piya. Kapulu-jana warrarda jinyijinyi-mani warrkikiji yapa-

* **7:3** Nyangka Genesis 12.1

karirliji, manu kapulu-jana murrumurru-mani-nyayirni 400-palaku yukuriki. ⁷ Ngula-jangkakuju kurdukurduku nyuntu-nyangukuju ngakaju kapurna-janarla kunka-mani ngajulurlu yangka-patuju jinyijinyi-maninja-palkaju. Ngula-jangkaju, ngaju karna-jana kanyirni yali-jangkaju nguru-jangka nyuntu-nyangu kurdukurduju. Ngulaju kapulu nyampu-kurra nguru-kurra pina-yanirni. Nyampurlaju kapulu ngaju-nyangu kuruwarri purami, manu pulka-pinyi kapujulurla.*

⁸ “Ngula-jangkaju, Kaaturlujurla yungu kuruwarri Yipuruyamuku yungu-jana ngarrka-kijirni wirriyawirriya. Ngakalku, Yipuruyamu-kurlangu ngalapi-nyanu kuja palka-jarrija yirdi Yijaki, ngulaju jinta-jangkarla wiyiki-jangkarla, ngarrka-kujurnu. Kuja Yijaki wiri-jarrija, ngulajulparla kirda-nyanuju nyinaja Jakupuku. Ngulaju ngarrka-kujurnu kirda-nyanurlu. Kuja Jakupu wiri-jarrija, ngulajulpa 12-palakupalangu wirriyakupalangu nyinaja. Ngularraju-jana ngarrka-kujurnu kirda-nyanurlu. Nyampu-jangka 12-pala-jangka karlipa ngalipa Juwu-patu turnu-warnurla jintangka-juku nyina.

⁹ “Nyampurrarlu kalalurla kukurnu-nyanuku ngurru-nyangu yirdikiji Jajupuku. Manulu-jana yapa-kariki yungu talakupurdarlu, ngulajulu kangu Yijipi-kirra yungu-jana warrki-jarri pirijina-piya. Ngula-puruju Kaatujulparla jirranganja nyinaja warrarda. ¹⁰ Nganangku-

* [7:7 Nyangka Genesis 15.13-14](#)

puka kuja Jajupu puta murrumurru-manu, ngulaju-jana Kaaturluju warla-pajurnu, manurla jaarl-karrija. Kalarla Kaatukuju marlaja nyinaja Jajupuju pinangkalpa. Yalirla nyanungu ngurungka yirdingka Yijipirla, ngulajulpa kingi jinta nyinaja. Ngula-jangkaju, kingirliji Jajupuju pinangkalpa nyanjarla milarninjarla wirilki yirrarnu yungu-jana wirilki nyina yapaku Yijipi-wardingki-patuku manu yuwarli wiriki nyanungu-nyangurlanguku.”

¹¹ Ngula-jangkaju, Jipinilki-jana yarda wangkaja Yipuruyamu-kurluju, “Yalirla Jajupu kujalpa-jana wiri nyinaja, kuja-puruju ngapaju rdiily-parnkajalku tarnnga-juku, ngulajulpa karrija ngapa wantinja-wangu-juku Yijipirlaju manu nyampurula ngurungka Kananarla. Kujarlaju, panu-nyayirnilpalu yapaju nyinaja mangarri-wangu-nyayirnilki murrumurruju. Manu ngalipakupalangurlangu nyurnunyurnu yangka Jakupu-kurlangu ngalapi-nyanu-patu, kulalu nyarrpararlalku mangarriji parlungkarla. ¹² Kala Jakupurlu purda-nyangu jaru mangarri kujalpa palka-juku ngunaja Yijipirla, ngulakuju yilyaja-jana nyanungu-nyangu-patu ngalapi-nyanu-patu mangarriki maninjaku-wiyi manu kulpari kanjaku yangka-patu ngalipakupalangu-patu nyurnunyurnu.

¹³ Ngula-jangkaju ngaka-pardu-karilki, Jakupurlu pinalku-jana yarda yilyaja Yijipikirra-yijala ngalapi-nyanu-patuju mangarriki-yijala yarda maninjaku. Kujalu yangka-patu pina-yanurra Yijipi-kirra, ngula-karrarlu kulalu Jajupuju milya-pungu, kula-ngantalu

yapa-kari jamulu nyangu. Ngula-jangkaju, Jajupuju wangkajalku-jana, ‘Ngajujurna Jajupu nyurrurlakupurdangka kukurnu-nyanu, yangka kujankulu-jana ngaju yungu yapa-kariki talakupurdarlu nyurru-wiyi nyurrurlarlu.’ Ngula-jangkaju, Jajupurlu kingikijirla yimi-ngarrurnu nyanungu-nyangulku turnu-warnu manu nyanungukupurdangka-patu manu nyanungukupalangu kirda-nyanu.

¹⁴ “Ngula-jangkaju, Jajupurluju yilyajalku-jana ngalya-kari nyanungukupurdangka-patu Kanana-kurra yungulu yajarninjini nyanungukupalangu kirda-nyanu manu nyanungukupurdangka-patu-kurlangu turnu-warnu. Junga-juku, ngulajulu yaninjarla turnu-jarrija Yijipi-kirra 75-pala yapa, manupalu nyinaja yalumpurla-juku Yijipirla turnulku.
¹⁵ Ngakalku, Jakupuju yawu-pardija. Manu ngalipakupalangu nyurnunyunu, yangka-patu Jakupu-kurlangu ngalapi-nyanu-patu, jinta-kari jinta-karili yawu-pardija. ¹⁶ Ngula-jangkaju, ngakarrangakarra-karilki, ngalya-karirli yapangku ngalipa-nyangu-paturlu nyurnunyunurlu-yijala, yungkurnujulu-jana Jakupu manu nyanungu-nyangu-patu yangka-patu ngalapi-nyanu-patu pina-kangurnu kirri-kirra Jikimi-kirra. Kujalu-jana yungkurnuju pirnkingka yirrarnu, yangkangka jintangka-juku kuja Yipuruyamurlu nyurru-wiyi manu tala-kurlurlu pirnkiji, kuja-jana tala yungu Yamuru-kurlangu-patuku ngalapi-nyanu-patuku, ngulangkanyalu-jana yungkurnuju yirrarnu jintangka-juku.”

17 Ngula-jangkaju, Jipinilki-jana yarda wangkaja Kanjulu-patuku Mujuju-kurluju, “Kujarla yangka Kaaturlu nyurru-wiyi jangkupungu Yipuruyamuku panu-jarlu kurdukurdu, ngulaju-jana kujarlaju ngakarrangakarralku wajawaja-maninja-wangurlu manngu-nyangu yapaju Kaaturluju yangka Yipuruyamu-kurlangu-wati jangku-pinja-warnu-patu. Ngulajulu panu-jarrija-nyayirni yalirlaju ngurrara-karirla Yijipirlaju. 18 Kujalpalu yalirla ngurungka nyinaja Yijipirla, ngulangkajulpa-jana jinta-karilki kingiji nyinaja wiri-nyayirni. Ngulangkuju kula manngu-nyangu manu milya-pungu Jajupuju yangka kujalpa-jana nyinaja kamparru-wiyi wiri yapaku warrkini-patuku kingi-kari-kirlanguku. 19 Ngula-warnuju nyampurlu purdangirli-warnurlu kingirli, yimir-yungu-jana yapa ngalipanyangu, manulpa-jana murrumuru-manu warrkingkarlangu, manu-jana jinyijinyi-manu witawitaku pirltirrkaku yungulu-jana yarlungka yirrarni wantangka, ngulangkunya yungu-jana tarnnga-kurra pinyi pirltirrkaju kingirliji.

20 “Ngula-puru-juku, jinta-kari wita pirltirrka palka-jarrija yirdiji Mujuju, ngulaju yuntardi-nyayirni. Kirntangiki marnkurrpaku, nyanungukupalangu-jarrarlu wuruly-mardarnulpa-pala ngurrangka nyanungu-nyangurla yuwarlirla kaninjarni. 21 Ngula-jangkaju, ngati-nyanurlu kuja wuruly-yirrarnu ngami-pardurla pirntinyarrarla karrungka ngayingayi kingi-kijaku, ngulaju parlu-pungulku yurntalu-nyanurlu kingi-kirlangurluju. Ngulaju

rdakurl-kijirninjarla kangulku ngurra-kurra, ngulaju nyanungukulku-nyanu wiri-manu kurdu. ²² Kuja Mujuju wiri-jarrija, ngulajulu yalumpurla-juku Yijipi-wardingki-paturlu pinarri-manu nyiyarningkijarraku kuruwarriki nyanungurra-nyanguku. Nyarrpa-puka kuja kala wangkaja Mujujuju, ngulaju pinarri-nyayirni, manu kala pirrjirdi-nyayirni nyinaja.”

²³ Ngula-jangkaju, Jipinilki-jana yarda wangkaja Mujuju-kurlu, “Kujarla 40-pala yulyurru rdipija Mujujukuju, ngulaju mangu-nyangulkulpa-nyanu yungu-jana jijanurlulku nyanja-yani nyanungu-nyangu yapa Yijirali-pinkiji ngurrju-japa marda. ²⁴⁻²⁵ Yanurnu-jana yapaku kujalpalu warrki-jarrija nyanungu-nyangu ngurrara-jinta-patu, parlu-pungu jinta-kariri ngurrara-jinta kujalpa jinta-karirli Yijipi-wardingkirli warrkinirli paka-pungu. Mujujurlu mangu-nyangulpa-nyanu, ‘Kajijili ngaju-nyangurlu yapangku ngurrara-jintarlulku nyanyi kunka-kurra yapa-kari-kirra pakarninja-kurra, ngulaju kapujulu milya-pinyi kujaju yilyajarni Kaaturlu ngaju nyampu-kurra yungurna-jana puntarni Yijipi-wardingki-patuku.’ Ngula-jangkaju, nyanjarla kunka-manurlajinta warrkini wati jinta, ngulaju pakarnu tarnnga-kurra. Kala kulalu milya-pungu nyanungu-nyangurlu yapangkuju nyiyangurlu mayi kuja Mujujurlu pakarnu yali Yijipi-wardingki warrkini.

²⁶ “Ngula-jangkaju, parra-pardu-karirlalku, Mujujuju pinarni yanu yangka-kurra yurruju-kurra. Ngula-palangu parlu-pungu nyanungu-

nyangu-jarra wati-jarra ngurrara-jinta-jarra kujalpa-pala-nyanu kulungku pakarnu. Ngulapalangu puta warla-pajurnu, manu-palangu puta walyka-manu. Manu wangkaja-palangu, ‘Wayinpala, ngajukupurdangka-jarra ngurrara-jinta! Nyarrparla kanpala-nyanu pakarni ngurrara-jinta-jarrarluju?’

²⁷ “Kuja jinta-kari pakarnu nyanungukupurdangkarlu, ngulajurla mamparl-pinjarla wangkaja Mujujuku, ‘Nganangkungku nyuntuju milarnu kuwurtukungarduyu-piya nganta nganimpaku warla-pajirninjaku kulu-kujakuju?’

²⁸ Kapunpaju pinyi mayi yangka-piya Yijipi-wardingki-piya kujanpa pungu pirrarnirli?*

²⁹ Kuja purda-nyangu kuja-kurra Mujujurluju, ngulaju kapanku-juku lani parnkaja Yijipi-ngirli wurnturu jilja-kurra yirdi-kirra Mirdiyanu-kurra. Ngulanganya kala nyinaja yapa-karilki. Ngula-palarla ngakarrangakarralku palka-jarrija jirrama kurdu-jarra wirriya-jarra yalirlaju jiljangka.”

³⁰ Ngula-jangkaju, Jipinilki-jana yarda wangkaja Kanjulu-patuku Mujuju-kurluju, “Ngakarranyi-karilki yukuri-jangka 40-palajangkarla, ngulajulpa nyinaja yalumpurlajuku jiljangka. Parrangka jintangka, kujalpa Mujujuju warru wapaja pirli-pirdi wiri-jarlu-pirdi yirdi-pirdiji Jayinayi-pirdi, ngulakujurla Kaatu-kurlangulku marramarra warraja-jarrija kujarla rdipija watiya yukuriki warlu jarra-kurluku. ³¹ Kuja Mujujurlu nyangu watiya

* **7:28** Nyangka Exodus 2.14

kujalpa warlu jankaja warrarda yukuri-jiki linji-jarrinja-wangu-juku, ngulakujurla marlaja paa-karrija-nyayirni. Kuja kutu-jarrija miimii-nyanjaku watiyaku, ngulangaju purda-nyangu Kaatu Warlalja-Wirilki jaru wangkanja-kurra. Wangkajarla Mujujukuju, ³² ‘Ngaju karna-jana nyinami-jiki Kaatu nyuntu-nyanguku nyurnunyunuku Yipuruyamuku, Yijakiki, manu Jakupuku.’* Junga-juku, Mujujulpa lanilki mirrmirr-karrija, manulparla jurnta jarnturn-karrija kaninjarra-kari nyanja-wangu ngarrurdaju.

³³ “Ngula-jangkaju, yardarla wangkaja Mujujukuju Kaatuju, ‘Nyampurlaju kanpa karrimi maralypi-nyayirnirla ngaju-nyangurla. Kujarlaju, rurruny-pungka jamana-kurlangu nyuntu-nyangu.’* ³⁴ Ngaju karna-jana warrawarra-kanyi ngaju-nyangu yapa yangka kuja kalu-jana Yijipi-wardingki-paturlu warrkinirli warrarda murrumurru-mani, manu karna-jana purda-nyanyi yulanja-kurra pakarninja-warnuju. Kujarlanyarna yanurnu nyampu-kurraju yungurna-jana puntarni. Nyampu-kurra yantarni yungurnangu yilya yangka-kurra Yijipi-kirra yungunpa-jana wilypi-maninjini jurnta Yijipi-wardingki-patuku.’”*

³⁵ Ngula-jangkaju, yarda-jana wangkaja Jipini Juwu-patuku wiriwiriki, “Nyampu yimi ngulaju junga-ka wangka Mujuju-kurluju. Yangka Yijirali-pinkirli, ngulajulu kamparrurlu-

* **7:32** Nyangka Exodus 3.6

* **7:33** Nyangka Exodus 3.5

* **7:34** Nyangka Exodus 7–8, 10

wiyi wurra-manu Mujujuju, manulurla wangkaja, ‘Nganangkungku nyuntuju milarnu kuwurtukungarduyu-piya nganta nganimpaku?’ Kala yangka Mujuju mamparl-pinja-warnu, ngulaju Kaaturlu pina-yilyaja Yijipi-kirra-yijala yungu-jana wiri nyinami yapaku manu yungu-jana puntarni Yijipi-wardingki-patuku. Ngulakungarntinya yilyajarla marramarra Kaaturlu Mujujukuju, yangka kujarla wangkaja watiyarla yukurirla kujalpa warlu jankaja.³⁶ Junga-juku, Mujujuju yarnkajalku kulpari Yijipi-kirraju. Ngulangkanyalpa-jana wiri nyinaja manu warrki-jarrija Yijirali-pinkiki ngangkayi-kirli-piya rdirrinypa. Ngulalurla yapaju marlaja paa-karrija-nyayirni warrki-jarrinja-kurraku. Ngula-jangkaju, nguru-yirrarnu-jana kakarrara-purda yangka-ngurluju ngurrara-ngurlu Yijipi-ngirli, manu-jana nguru-yirrarninjarla jirrnganja rdulykurr-yanu jingijingi mangkururlaju yirdingkaju Mangkuru Yalyuyalyurla* Ngula-jangkaju, pina-jana jirrnganja yanu yangka-kurra-yijala jilja-kurra. Ngulangkajulpalu warru wapaja yukuriki 40-palaku yalumpu-wardingki-patu. Ngula-puru-yijalalpa-jana warrki-jarrija ngangkayi-kirli-piya Kaatu-kurlanguju.

³⁷ “Nyampu wati Mujuju, nyanungunya-jana wangkaja yangkaku yapaku ngalipanyanguku Yijirali-pinkiki, ‘Kaaturluju yilyajarni ngajuju nyampu-kurraju yungurna-nyarra yimi-ngarrirni ngajulurluju jarukungarduyurlu-

* **7:36** Mangkuru yirdi jinta-kari ngulaju ‘Marna Kirrirdi’.

yijala. Ngakaju kapu Kaaturlu yilyamirni jinta-kari jarukungarduyu-yijala ngaju-piya. Ngulaju kapu nyina yapa ngurrara-jinta nyurrurlakuju.’

* * ³⁸ Nyampu wati Mujujuju, nyanungunya-jana jirrnganja warru wapaja yapakuju ngalipanyangukuju Yijirali-pinkikiji jilja-wanaju. Kuja-jana jirrnganja pina-yanurnu pirli-kirra Jayinayi-kirra, ngulangkanyalpa-jana jirrnganja nyinaja ngalipanyangukuju nyurnunyunukuju. Yalumpurlanya kujarla wangkaja marramarra Kaatu-kurlangu. Kaaturlujurla yungu Mujujuku nyanungu-nyangu yimi-nyayirni-wangu yungungalpa yirri-pura ngalipakulku.

³⁹ “Kala lawa! Ngalipa-nyangurlu nyurnunyunurlu, ngulajulu wiljiwilji-manu, kala mamparl-pungulu wangkanja-kurraju. Nyanungurrajulpalu ngampurrpaju nyinaja pina-yaninjaku Yijipi-kirra. ⁴⁰ Yangka Mujuju kuja warrkarnu kankarlarra pirli wararra Jayinayirla yungurla wangka Kaatuku, ngulapuruju wangkajalurla yapa ngalipa-nyanguju jinta-kariki Mujujukupurdangkaku papardinyanuku yirdikiji Yarunuku, ‘Yangka nyampukurra Mujujurlu kuja-ngalpa nguru-yirrarnurnu Yijipi-ngirli, ngulaju kula karnalu milya-pinyi nyarrpa-jarri mayi-ka pirlingka Jayinayirlaju. Yarunu, nyuntulku-nganpa ngayi ngurrjumananta juju-kari, ngulanya yungurlipa-jana purami purdangirli-wanarlu.’* ⁴¹ Junga-juku, yapangkujulu-nyanu ngurrju-manu kawurlu-

* **7:37** Deuteronomy 18.15 * **7:37** Acts 3.22 * **7:40** Nyangka Exodus 32.1

jangka jinta-karilki juju-kari puluku-piya. Ngulakujulurla kurapakalku ngayi-purraja kuyu panu, ngulajulpalu nyanungurla kamparru ngarnu kurapaka wiriji wardinyi-nyayirnirli. ⁴² Kuja-panuju, nyanjarla, Kaatuju-jana kuja-purda-jarrija jurnta yungulu jukurrrpa-karilki purami parlpa-warnulku. Nyampunya-ka wita yimi nguna jarukungarduyu-kurlangurla pukungka Payipulurla, kujanya-jana Kaatuju wangkaja:

Yangka nyurrurla Yijirali-pinki, kujankulu jiljangka warru wapakarra wapaja 40-palaku yulyurrrpu-kari yulyurrrpu-kariki, kulankujulu ngajuku kuyu kurapaka purraja ngaju-nyanguku kuruwarriki puranjakuju, lawa. Ngulajunkulu-jana jukurrrpa-kari jukurrrpa-kari puranja-yanu.

⁴³ Yangka kaluku-nyayirni-wangu wiri ngulaju kalankulu yangka warru kanja-yanu jukurrrpa-kari-kirlangu yirdi-kirlanguju Muluku-kurlanguju, manunkulu nyanungu-nyangu kuruwarriri puraja. Manu jinta-karilpankulu warru kanja-yanu yamaju ngulaju jukurrrpa-kari-kirlangu parlpa-warnu-kurlangu yirdi-kirlanguju Ripini-kirlangu, manunkulu nyanungu-nyangu kuruwarriri-yijala puraja. Nyampujarra jukurrrpa-jarra kujankulu-palangu ngurrrju-manu nyurrurlarlu rdakajarrarlu, ngula-jarrakujunkulu-palangu yunparnu purlapa manu pungu purlapa. Kuja-panuju, kapurna-nyarra yilyami

pirijina-piya kakarrumpayi wurnturu
murrarninginti-kari-kirra kirrikiji
Papilunukuju.*

Nyampunya-jana jaruju wangkaja Kaatuju
yangka Payipulurlaju.”

⁴⁴ Ngula-jangkaju, Jipinilki-jana yarda
wangkaja Kaatu-kurlangu-kurlu. “Ngaka-
pardu-karilki, Kaatujurla wangkaja Mujujuku,
‘Ngajukujulu ngurrju-manta kaluku-nyayirni-
wangu wiri-jarlu-nyayirni yungunkulu ngaju-
nyangu kuruwarri pura.’ Junga-juku, Kaaturluju
milki-yirrarnurla yuruyururlaru nyanungu-
nyangurla nginyinginyirla Mujujukuju yangka
kaluku-nyayirni-wangu. Junga-juku, ngurrju-
manulu kaluku-nyayirni-wangu wiri yangka-
piya-yijala kuja yuruyururlu nyangu Mujujurlu.
Kaatuju ngulaju kala-jana jirranganja nyinaja
palka yalumpurla-juku kaluku-nyayirni-
wangurlaju. ⁴⁵ Ngula-warnuju, ngalapi-nyanu
ngalapi-nyanurlulku kalalu rdakurl-kijirninjarla
jaala-kangu kaluku-nyayirni-wanguju. Kuja
Mujujuju lawa-jarrija, yirdingki Jajuwarlulku,
ngulangkuju-jana nguru-yirrarnurnu ngalipa-
nyanguku nyurnunyurnuku nyampu-kurraju
nguru-kurra. Kujalu nyampu-kurra yanurnu,
ngulajulu-nyanu kaluku-nyayirni-wanguju
kangurnu palka-juku. Ngula-kurlurlunya kuja-
jana Kaaturlu pirrjirdi-manu, ngulangkuju-
jana yapa-kari yapa-kari ngurl-kangu nyampu-
ngurlu nguru-ngurlu. Ngula-jangkaju, ngalipa-
nyangu yapa nyurnunyurnuju, warrarda

* **7:43** Nyangka Amos 5.25-27

nyinajalpalu tarnnga kaluku-nyayirni-wangu-kurluju. ⁴⁶ Ngakalku, yangka Tapiti wirilkilpa-jana nyinaja, ngulaju kingilki ngalipa-nyanguku yapaku nyurnunyurnuku. Kaatujulparla nyinaja ngampurrpa-nyayirni kuja miyalu raa-pungu Kaatuju. Ngula-jangkaju, Tapitirliji Kaatuju payurnu ngantirninjaku Yuwarli Maralypiki wiriki. Kala lawa, Kaaturluju Tapitiji wurra-manu yali-kijaku yuwarli ngantirninja-kujakuju yangka jinta-juku Kaatuju kujalpa kamparru-warnurlu-wiyi watingki yirdingki Jakupurlu puraja. ⁴⁷ Ngula-jangkaju, yangka kuja ngakalku Tapiti yawu-pardija, ngula-jangkaju, nyanungu-nyangurlu ngalapi-nyanurlu Julumunurlu, ngulangkulkurla nganturnu Yuwarli Maralypiji Kaatukuju.”

⁴⁸ Ngula-jangkaju, Jipinilki-jana yarda wangkaja, “Kaatu kuja-ka nyina kankarlarra, kula-ka ngulaju yuwarlirla nyina yangka kuja kalu watingki ngantirni, lawa. Jintangku Kaatukurlangurlu jarukungarduyurlu, nyampunya jaruju yirrarnu:

⁴⁹ ‘Kujanya kangalpa Kaatuju Warlalja-Wiri wangka, “Nyampu yalkiri kankarlarra ngulaju ngajukuju ngurra, ngulangkanya karna nyina ngajuju Warlalja-Wiri Kingi. Nyampu kaninjarra walya, ngulangkanya karna yirrarni wirliya. Nyarrparlunku-julu yuwarli wiriji ngantirni ngajukuju ngulangka yungurna nyina wiri-jarlu-nyayirni? Nyiya-piya-wiyinkijili ngantirni yuwarliji ngajukuju yungurna nyina mata?’

50 Kapu mayinkijili wajawaja-manu ngajuju kujarna yangka ngajulurlu-jala ngarmirninjarla ngurrju-manu walya manu yalkiri manu nyiyarningkijarra, ngulaju mayinkijili wajawaja-manu?" Kujanya kangalpa Kaatuju wangka ngalipakuju." ' '*

51 Ngula-jangkaju, Jipiniji yarda-jana wangkaja yangkakaju Juwu-patuku wiriwiriki, "Nyurrurlajunkulu jurru marntarla-nyayirni manu wilji-nyayirni yapa-kari-piya yangka Juwu-wangu-piya yapa! Warrarda kankulu mamparl-pinyi Kaatu-kurlanguju yimiji. Manu yangka-piyarlu nyurnunyurnu-piyarlu kankulu warrarda mamparl-pinyi Kaatu-kurlangu Pirlirra, yangka kuja kalalu nyurru-wiyi mamparl-pungu Yijirali-pinkirli nyurrurlakupalangurlu nyurnunyurnurlu, ngula-piyarlu.

52 Yangka ngana-puka jarukungarduyu kuja-jana Kaaturlu yilyajarni, ngulaju kalalu-jana nyurrurlakupalangurlu nyurnunyurnurluju warrarda murrumurrumanu-nyayirni. Manu nyampurra jinta-kari jinta-karirli jarukungarduyurlu, kujalu yirrarnu yimi Kaatu-kurlangu-kurlu Warrkini Jungarnikirli, ngulajulu-jana muku pungu tarnnga-kurra nyurrurlakupalangurlu nyurnunyurnurluju! Yalumpu Warrkini Jungarni Kaatu-kurlangu kuja yanurnu, ngulajunkulu nyurrurlarlangurlu jikajika-jarrinjarla pungu linjarrparlu!

53 Nyurru-wiyi Kaaturlu-jana yungu nyanungunyangu marramarra-patuku-wiyi kuruwarriji,

* 7:50 Nyangka Isaiah 66.1-2

ngula-jangkaju nyanungurlulkupalu-
 jana yimi-ngarrurnu marramarrarluju
 nyurrurlakupalangukulku nyurnunyunuku.
 Nyurrurlakupalangurlulu-nyarra yungurra
 nyampu kuruwarri Kaatu-kurlanguju, ngulaju
 kankulu nyurrurlarlu-juku jalangurlulkuju
 mamparl-pinyi purda-nyanja-wangurlu!”

*Juwu-paturlu Wiriwiririli luwarnu Jipini pirlirli-
 kirlirli*

⁵⁴ Kujalu kuja-kurra Juwu-paturlu wiriwirirli
 purda-nyangu Jipini wangkanja-kurra,
 ngulakujulurla purda-nyanjarla kulu-jarrija-
 nyayirni, manu lirrajulu-nyanu yarlkurnu,
 yarlkirninjarlalpalu-nyanu kartirdirli
 karntirrijurrurnu kulu-nyayirnilri. ⁵⁵ Ngula-
 puruju, Jipinirli mardarnu Pirlirrupa Kaatu-
 kurlangu kanunjumanyumparlu. Ngula-
 kurlurlu Pirlirrupa-kurlurluju, Jipinirliji
 kankarlarra yalkiri nyangu, ngula parlu-
 pungu nyiya mayi kujalpa mirilmiril-karrija
 yartarnarri wiri-jarlu-kurlu nguru-nyayirni-
 wangurla Kaatu-kurlangurla. Manu Jijaji nyangu
 palkalku kujalpa karrija jungarni-purdanji
 Kaatu-wana. ⁵⁶ Ngula-jangkaju, Jipiniji yarda
 wangkaja-jana Juwu-patukuju wiriwirikiji,
 “Nyangkalu! Yinya karna kankarlarra yalkiri
 nyanyi lakarn-pinja-warnu, manu karna nyanyi
 yangka Yapa-nyayirni-wangu Kaatu-kurlangu
 ngula-ka karri jungarni-purdanji Kaatu-wana!”

⁵⁷ Juwu-patuju wiriwiri, jangkardulurla
 purlaja, manulu-nyanu rdaka-jarraju langa-
 jarraku wapirrija purda-nyanja-kujakuju.

Manulurla ngaamalyamalya-juku jangkardu rdurlurlu-ngarnu, ngulalu puuly-mardarnu.
⁵⁸ Ngulalu puuly-mardarninjarla rarra-kangu kirri-ngirliji yarlu-kurra. Ngulanganya jurnarrpalu-nyanu rurruny-pungu jurnta jaati-mipa, manulu yurturlurla yirrarnu wirliyarla jinta-kurlangurla wati-kirlangurla yirdi-kirlangurlaju Juurlu-kurlangurla, ngulangkunyaipa-jana jurnarrpaju jina-mardarnu kurdu-warnurluju. ⁵⁹ Ngula-jangkaju, pirli maninjarlalpalu luwarnu Jipini yungulu tarnnga-kurra pinyi. Kujalpalu luwarnu Jipini pirli-kirlirli, ngula-purujurla wangkaja Kaatukuju, “Warlalja-Wiri Jijaji, pirlirrpaju rdakurl-kijirninjarla kangka nguru-nyayirni-wangu-kurra nyuntu-nyangu-kurra!”

⁶⁰ Ngula-jangka mirdijirrpijirppi pirri-manu, manurla purlaja Kaatukuju kilji-nyayirni, “Warlalja-Wiri Kaatu, nyampurrarlu yapanku kuja kajulu luwarni pirli-kirlirli, ngulaju-jana yampiya kunka-maninja-wangurlu! Yawuru-jarriya-jana maju-panukuju” Kuja kuja wangkaja, ngula-jangkaju, palijalku.

8

Yangka wati kurdu-warnu yirdi Juurlu, ngulaju-janarla ngungkurr-nyinaja yangka kujalu Jipini pungu.

Juurlu-jana rdurrrjurnu yapaku murrumurru-maninjaku yangkaku Jijaji-kirlanguku

¹⁻² Ngalya-kari wati-paturlu, kuja kalalu Kaatu-kurlangu kuruwarrri yirri-puraja warrarda,

ngula-patujulu yanurnu, manulu Jipini-kirlangu palka maninjarla kangu. Kangulu yayi-pantirninja-karrarlu milyi-kirraju, manulu milyingka yirrarnu.

Parrangka jintangka-juku yangkangka Jurujulumurla, Juwu-patuju kululkulu-jana rdurrjurnu Jijaji-kirlanguku yapaku. Ngalya-karijili palju pirri-parnkaja Jurujulumu-ngurluju. Panu-karijili yanu Jurdiya-kurra, panu-karili yanu yatijarra Jamariya-kurra. Panu-kari yangka Kurdungurlu-patu Wiriwiri, ngulaju yalumpurla-jukulpalu kiringka Jurujulumurla nyinaja.

³ Yangkanku kurdu-warnurlu yirdingki Juurlurlu, ngulangkulpa-jana putaputa puuly-mardarnu Jijaji-kirlangu yapa-wati yungu-jana muku riwarri-mani. Yuwarli-kari yuwarli-kari-kirra, jangkardulpa-jana yanu warru, yuwarlirla kujalpalu nyinaja, ngula-kurralpa-jana jangkardu yanu warru. Ngulalpa-jana parlu-pinjarla manu wilypi-maninjarla wilil-kangu wati manu karnta yarlu-kurra, manulpa-jana ngula-jangkaju rdaku-kurralku kujurnu.

Pilipirli-jana yimi-ngarrurnu yapaku panuku Jamariya-wardingki-patuku Yimi Ngurrju Jijaji-kirli

⁴ Yangka kujalu yapa Jijaji-kirlangu palju pirri-parnkaja Jurujulumu-jangka kuja-purda kuja-purda, nyarrpara-wana-puka ngulangkulpalu-jana Yimi Ngurrju warru yimi-ngarrurnu Jijaji-kirli yapa-kari yapa-karikiji. ⁵ Jinta-kari wati yirdiji Pilipi, ngulaju

yanu yatijarra kirri-kari-kirra yirdi-kirraju Jamariya-kurra. Ngulangkanyalpa-jana yimi-ngarrurnu jaru yapa-kari yapa-kariki Jijajikirli yangka Mijaya-kurlu. ⁶ Yapangku yali-wardingkirli, ngulajulpalu Pilipiji purda-nyangu yirriyirri-nyayirnirli yimi-ngarrirninjakurraju jaru-kurraju. Manulpalu warrawarrakangu kujalpa-jana yapa parlpuru-manu nyurnunyurnu manu kujalpa-jana jurnta yilyaja juju ngawungawu yapa-jangka palka-jangka. ⁷ Kujalpa-jana panuku-juku jurnta yilyaja juju ngawungawu yapa-jangka palka-jangka, juju ngawungawu kujalpalu wilypi-pardija yapa-jangka palka-jangka, ngulaju purlanja-karra purlanja-karra. Panu-karijilpa-jana parlpuru-manu yapa kujalpalu tarnpinja-karra wapaja manu panu-kariji kujalpalu yamalanypa ngunaja. ⁸ Ngulakuju yali-wardingki-patu yapa, ngulajulurla wardinyi-jarrija-nyayirni.

⁹ Yalirla kirringka Jamariyarla, jinta-karilpa wati nyinaja yirdiji Jimani, ngulajulpa nyinaja ngangkayi-kirli-piya. Kala-nyanurla pulka-pungu nyanunguju wiri nganta. Manu kala warrarda warrki-jarrija warrkingkaju nyiyarningkijarrarlaju ngulaju milparniwarrarla ngangkayi-kirli-piya. Kujalpalu yapa-karirli nyangu kuja-kurra, ngulakujulurla paa-karrija-nyayirni wardinyi-karrikarri. ¹⁰ Yali-wardingki-paturlu yapangku jintawarlayirli-jiki kalalu purda-nyangu yirriyirri-nyayirnirli kuja-kurra marlajarrarluru rdilykingki tala-wangurlu manu ngalya-karirli yapangku tala palka-kurlurlu.

Manu kalalurlajinta warrarda pulka-pungu Jimaniki kujarlu, “Nyampu wati ngulaju ngantaka nyina Kaatu-kurlangu ngangkayi-kirli-nyayirni! Ngulaku nganta karla ngangkayiji yinyi Kaaturlu!” ¹¹ Junga, nyurru-warnu-jukulpa yangkaju Jimani warrki-jarrija nyampuju ngangkayi-kirliji yajiki-kirli milparniwarrarla. Kujarlaju yapa panujulurla ngungkurr-nyinaja.

¹² Junga-juku, Pilipirliji yirri-purajalpa-jana yapaku panuku Jamariya-wardingki-patuku ngulaju yangka Yimi Ngurrju Kaatu-kurlu Warlalja-Wiri-kirli manu Jijaji-kirlangu-kurlu yirdi-kirli. Kujalu kuja-kurra wangkanja-kurra purda-nyangu yapangku Jamariya-wardingki-paturlu, ngulakujulurla ngungkurr-nyinajanyayirni. Ngula-jangkaju, ngapangkalkujana julyurl-yirrarninjarla papitaji-manu Pilipirliji. ¹³ Jimanirlangurlajinta ngungkurr-nyinaja jarukuju Pilipikiji. Kuja Pilipirli julyurl-yirrarninjarla papitaji-manu Jimani, ngula-jangkarluju, tarngangkulkulpa warru puraja Pilipiji Jimanirliji kutu-nyayirniarli yungu warrawarra-kanyi Pilipi nyarrpa-puka kaji nyarrpa-jarri. Kujalpa-jana Pilipirli yapa parlpuu-manu Jijaji-kirlangu-kurlurlu ngangkayi-kirliarliji, ngula-kurra kuja Jimanirli nyangu, ngulaju-nyanu kuja paa-karrinjarla wangkaja, “Kularna nyampu-piya nyangu nyurru-wiyi.”

¹⁴ Yangka ngalya-karirli Kurdungurlu-patu Wiriwirirli, kujalpalu nyinaja Jurujulumurla, ngulangjulu jaru purda-nyangu Jamariya-wardingki-kirli kujalurla jaruku ngungkurr-

nyinaja nganta Kaatu-kurlanguku, ngulanyalu purda-nyangu jaruju. Kujarlaju purda-nyanjarla, yilyajalu-palangu jirrama wiri-jarra yirdi-jarraju Piita manu Jaanu Jamariya-kurraju. ¹⁵⁻¹⁶ Yalirla Jamariyarla, kujalurla yangka Kaatuku ngungkurr-nyinaja yapa, ngulaju murnma-jukulpalu nyinaja, kulalpalu Pirlirrpaju Kaatu-kurlanguju mardarnu, lawa-juku. Murnma-juku kula-jana Kaaturluju Pirlirrpaju kurru-pungu. Pilipirliji ngari kala-jana julyurl-yirrarninjarla papitaji-manu ngapa-miparla, ngula-jangkarlunya yungulu Jijaji Warlalja-Wiri pura. Junga-juku, Piita manu Jaanu, kuja-pala yukajarra Jamariya-kurra, ngulangkaju payurnu-pala Kaatu yungu-jana Pirlirrpa nyanungu-nyangu kurru-pinyi yapaku yangkaku. ¹⁷ Junga-juku, Piitarlu manu Jaanurlu, rdaka kuja-pala-jana yirrarnu yapaku jurrungkalku, ngula-jangkaju, kapanku-jana kurru-pungu Kaaturlu Pirlirrpa nyanungu-nyangu.

¹⁸ Yangkangku Jimanirli, kuja-palangu Piita manu Jaanu rdaka yirrarninja-kurra nyangu, ngulaju milya-pungulpa kuja-jana Kaaturlu kurru-pungu Pirlirrpa yangkaku yapa-patukariki. Ngulakuju, talalkupalangu puta yungu Piitaku manu Jaanuku yungu-nyanu yali ngangkayi mantarla nyanunguku tala-kurlurluju. ¹⁹ Wangkaja-palangu, “Ngangkariji-pala yungka yungurna-jana rdaka yirrarninjarla warru kurru-pinyi Pirlirrpa Kaatu-kurlanguju.”

²⁰ Junga-juku, Piitalkurla wangkaja, “Nyuntu tala-kurluju, jirrnganjarla paliya

talakuju! Yangkaju kanpa manngu-nyanyi mayi yungulpanpa mantarla tala-kurlurlu yangkaju Kaatu-kurlangu warntarri-nyayirni-wangu Pirlirra Kaatu-kurlangu? Lawa-nyayirni, kulalpanpa mantarla tala-kurlurluju!
²¹ Ngajarra-nyangu warrki, ngulaju kulangu nyuntuku. Kaaturlu kangku nyanyi nyuntuju. Miyalaju kulanparla jungarni nyuntu-nyanguju. Kala maju!
²²⁻²³ Ngulaju nyuntu-nyangurla karlangka majumajurla kula kanpa ngurrju nyina, lawa. Kujarluru kanpa-jarrangu ngurrnyanyi. Kujakuju kulalpanpa-nyanu jungarni-mantarla. Kala ngari kajikangu Kaatu-miparlu jungarni-mani. Yangka kujanpa-jarrangu jaru maju wangkaja ngajarraku, kujarlajulu pina-yaninjarla yalala-yirra Kaatulku. Payika yungungku nyanunguju Kaatuju walyka nyina manu yawuru-jarrimi kulu-wangu.”

²⁴ Ngula-jangkaju-palangu wangkaja Piitaku manu Jaanuku yangkaju Jimani, “Wangkayaju-palarla Kaatuku yunguju ngaju yampi murrumuru-maninja-wangurlu yangka kujanpajupala warnkiri-maninjarla pututupungu nyumpalarlu.”

²⁵ Ngula-jangkaju, Piitarlu manu Jaanurlu, yimi-ngarrurnu-pala-jana yapa panuku Jijakirli kujalpa-palarla jirranganja warru wapaja nyurru-wiyi Jijajiki. Manu-pala-jana yimi-ngarrurnu nyiyarningkijarra kujalpa-palangu Jijaji nyurru-wiyi wangkaja. Kujanya-pala-jana yimi-ngarrurnu. Ngula-jangkaju, pinalkupala yanu kurlirra Jurujulumu-kurra. Kujapala kurlirra pina-yaninja-yanu, ngulajulpa-

pala kirri-kari kirri-karirla nyinanja-yanu yangkangka ngurrararla Jamariyarla. Kirri-kari kirri-karirlalpa-pala-jana yimi-ngarrirninja-yanu Yimi Ngurrju Jijaji-kirli.

Pilipirlirla yimi-ngarrurnu Yimi Ngurrju watiki Yijiyupiya-wardingkiki

²⁶ Yangkangka Jamariyarla kujalpa nyinaja Pilipi, ngula-puru-juku marramarra Kaatu-kurlangu yaninjarla wangkajarla, “Yarnkaya nyampu-ngurluju yirdiyi-kari-kirra kurlirra yangka kuja-ka ngunamirra Jurujulumu-ngurlu kirri-kari-kirra yirdi-kirraju Kaajakurra, ngulaju jilja-wana.” ²⁷⁻²⁸ Junga-juku, Pilipiji yarnkajalku Kaajakurralku wurnalku. Kujalpa yanurra yalirla yirdiyirla Kaajakurra, ngula-puruju jintakarilpa wati yanurra kamparrurla jintangka-juku yirdiyirlaju. Nyampuju kalarla wati warrki-jarrija karntaku jintaku wiriki kujalpa-jana wiri nyinaja yirdiji Kantaji Yijiyupiya-wardingki-patuku yapaku, ngulakunyalparla warrki-jarrija, manulparla tala warrawarra-kanjarla ngayi-mardarnu. Nyampu wati Yijiyupiya-jangka Jurujulumukurra yanu kamparru-wiyi purlapa Kaatu-kurlanguku, ngula-jangkanya pinarnilpa yanu Yijiyupiya-kurra. Yanurralpa pina nantuwukurlangu wirla-jarra-kurlurla. Yangkaju wati ngulajulpa purdangirli jakangka nyinanja-yanu, manulpa riiti-maninja-yanu jaru Kaatu-kurlangu yangka kuja Yijayarlu jarukungarduyurlu yirrarnu Payipulurla nyurru-wiyi. ²⁹ Ngulapuruju, wangkajarla Kaatu-kurlangu Pirlirpa

Pilipikiji, “Yarujurla parnkanjarla kutu-jarriya, manu nyanungu-wanarla yitipi-wana ngirrily-wapanja-yanta.”

³⁰ Junga-juku, Pilipiji parnkaja kutu-karda, purda-nyangu yangkaju yali wati wangkanja-kurra kujalpa kilji-nyayirnirli riiti-maninja-yanu Yijaya-kurlangu yimi. Pilipirliji payurnu yangkaju wati, “Pinangku mayi kanpa milya-pinyi kuja kanpa yalumpu jaru riiti-maninja-yani ngulangka pukungka?”

³¹ Jangku-manu yangkankuju watingki Pilipiji, “Lawa, nyarrparlulparna milya-pungkarla nyampuju jaru? Kajiji yapangku milki yimi-ngarrirni, ngulaju kapurna milya-pinyi. Warrkarni mayinpa nyampu-kurra yungurli nyinanja-yani nyampurula?” Junga-juku, Pilipiji warrkarnu nantuwu-kurlangu-kurraju, manulpa-pala nyinanja-yanu. ³² Nyampunya jaruju Yijaya-kurlanguju, yangka kujalpa watingki Yijiyupiya-wardingkirli puta milya-pinjanjinaanu, nyampunya-ka wangka jaruju:

“Watilpa nyinaja ngulaju jiyipi-pardu-piya, yangka kuja wati-karirli jiyipiji kapanku pakarnunjunu. Kujalpa yumurru muku pajurnu, ngula-puruju kula jiyipiji wangkaja manu purlaja, wurulya-nyayirnirli karrija. Ngula-piya-yijalalpa yangkaju wati nyinaja jiyipi-piya wangkanja-wangu wurdungu.

³³ Yangka wati jiyipi-piya, ngulajulu kurnta-manu yapa-patu-karirliji. Kularla ngana ngulakuju kunka-pardija. Kulalparla nganangku marlaja yimi-ngarrikarla

nyanungu-nyangu-kurlu kurdukurdu-
kurluju, yirdija-ngarra palija kurdu-
wangu.”*

Kujanya-ka wangka Yijaya-kurlangu yimiji.

³⁴ Junga-juku, yangka Yijiyupiya-wardingkirli watingki payurnu Pilipiji, “Yimi-ngarrikaju ngana nyampuju wati jiyipi-piya kuja Yijayarlu yirrarnu yimi nyampurla yimi-pardurla kuja-ka jiyipi-piya nyina wati? Yijaya mayi, kapu wati-pardu-kari mayi?” ³⁵ Junga-juku, Pilipirliji yardarla muku milki yimi-ngarrurnu Yijaya-kurlanguju yimiji jiyipi-kirliji, manurla muku yimi-ngarrurnu Yimi Ngurrju Jijaji-kirli ngulaju jiyipi-piya-kurlu-yijala.

³⁶ Junga-juku, kujalpa-pala yaninja-yanu yirdiyi-wana, yanurnu-pala, rdipija-palarla ngapaku marluri-parduku witaku. Yaliji watirla wangkaja Pilipikiji, “Ngapa-ka palka nguna nyampu marlurirla witangka. Kala yungulpanpaju nyampurla julyurl-yirrarninjarla papitaji-mantarla?”

³⁷ [Pilipiji wangkajarla, “Kajinparla nyuntulu junga-nyayirni ngungkurr-nyina manu wala nyina Jijaji Kirajiki kanunjumanyumpa, ngulaju karnangku julyurl-yirrarninjarla papitaji-mani.”

Yangkangkaju watingkiji jangku-manu Pilipiji, “Yuwayi junga karnarla wala nyina Jijaji Kirajikiji, manu karnarla ngungkurr-nyinami nyanunguku junga-ka nyina Kaatu-kurlangu ngalapi-nyanu.”]

* **8:33** Nyangka Isaiah 53.7-8

³⁸ Junga-juku, yali wati Yijiyupiya-wardingki, purlajarla watiki warrkiniki nyanungu-nyanguku, kujalpa nantuwu jungarni-maninja-yanu, ngulakunyarla purlaja jupu-karrinjaku. Kujalu jupu-karrija, ngula-pala Pilipi manu yangka wati jinta-kari jitija walya-kurra, manu-pala ngapa-kurralku wapanjarla yukaja. Ngulanganya Pilipirliji julyurl-yirrarninjarla papitaji-manu. ³⁹ Kuja-pala ngapa-jangka pina-wilypi-pardija Pilipi-jarra, ngula-jangka-juku Pilipiji wuruly-kangu kapankurlu Kaatu-kurlangurlu Pirlirparlu. Ngulakuju Yijiyupiya-wardingkirliji lawa-nyangulkurla Pilipikiji. Ngula-jangkaju, yangkaju wati pina-warrkarnu nantuwu-kurlangu-kurra, ngula yarda yarnkajarra wardinyi-nyayirni. ⁴⁰ Yangka-jangka marluri-jangka kuja Pilipi wuruly-kangu Pirlirra Kaatu-kurlangurlu, ngulaju kirri-karri-kirra kangu yirdi-kirraju Yajurdu-kurra, ngulaju waparlu-nyayirni kangu. Ngaka ngulangka-nyanu milya-pungu nyarrpararlalkulpa nyinaja. Yajurdu-ngurlu yarda yarnkaja yatijarra kirri-kari-kirra yirdi-kirra Jijariya-kurra. Kuja yaninja-yanu yatijarra kirri-kari kirri-kari-wana, ngulangkajulpa-jana Yimi Ngurrju yimi-ngarririnja-yanu Jijaji-kirliji.

9

Jijajirli kangkuly-yirrarnu Juurlu nyanungu-kurra-pinangu

Acts 22.6-16, 26.12-18

¹ Ngula-puru, yangka wati Juurlu kala-jana warrarda japirdija Jijaji-kirlanguku yapaku kirri-kari kirri-karirlaku. Wangkaja warru kala muku pinjaku tarnnga-kurraku. Ngulakungarntiji, yanurla wati jintaku maralypikingarduyuku wiriki manu wangkajarla, ² “Yungkaju pipa nyuntu-nyangu yirdi-kirli yungurna yani yatijarra, ngula-kurluju yungurna yani kirri-kirra Tamaka-kurra. Yungurna-jana milki-yirrarni yali-patu-kariki juwu-patuku.” Jungajuku, maralypikingarduyurlu yangka wiringki yungurla pipaju puuly-mardarninja-kurlangu. Pipa nyampu-kurlurluju kapu-jana warrikarla warru yapa-patuku kujalpalu puraja yangka Warlalja-Wiri Jijaji-kirlangu Wirliya Kuruwarri. Kaji-jana parlu-pungkarla karntakarnta manu wati-patu, kapu-jana puuly-mardakarla manu pinarni kangkarla Jurujulumu-kurra, manu kapu-jana muku yirrpikarla rdaku-kurra.

³ Kujalpa Juurlu yanurnu kutulku kirri-kirraju Tamaka-kurra wati-patu-kurlu panukari-kirli, wirnpi-piya maarr-manu kankarlarra yalkiri-jangka, manu ngirra-manu warru Juurlu-wanaju. ⁴ Juurlu wantija walya-kurra, manu purda-nyangu ngana mayilparla wangkaja, “Juurlu, Juurlu, nyiya-wanawana kanpaju murrumurru-mani?”

⁵ Juurlurluju yalu-manu pina, “Warlalja-Wiri, ngananpa nyuntuju?”

Wangkajarla yangka linpa, “Ngajujurna Jijaji, yangka kuja kanpaju jinta ngaju murrumurru-mani. ⁶ Karrinja-pardiya, yaninjarla yukaya

Tamaka-kurra. Yalirla kapungku jinta wati wangkami nyarrpa-jarrinjaku.”

⁷ Yali wati-patu Juurlu-kurlangu, ngulapurujulu muku jupu-karrija, manulpalu warru karrija wurdungu. Kujalu purda-nyangu Jijaji wangkanja-kurra, ngulaju lawa nyanja-wangurlu. ⁸ Ngula-jangkaju, Juurluju karrinja-pardija. Milpa tirl-parnkaja yungu nganta nguru nyangkarla kula-nganta ngurrjungku. Wati panu-pardu-karirlili manu rdaka-ngurlu, manulurla nguru-yirrarnu kirri-kirra Tamakakurra. ⁹ Marnkurrapaku parraku nyinaja warrarda pampa-juku nyanja-wangu. Manu kula ngarnu mangarri manu ngapa.

¹⁰ Nyampurla kiringka Tamakarla, nyinajalpa wati jinta yirdi Yananiya Jijaji-kirlangu puranjakungarduyu-yijala. Nyanungurlu nyangu Warlalja-Wiri Jijaji yuruyururlu kujarla wangkaja nyanungukuju, “Yananiya!”

Yananiyarluju yalu-manu, “Yuwayi, Warlalja-Wiri, nyampunyarna ngajuju.”

¹¹ Ngula-jangka Warlalja-Wiri wangkajarla, “Yanta yirdiyi-kirra yirdi-kirra ‘Jungarni-kirra’. Yalirla yirdiyirla Jungarnirla, ngulawana kapunpa parlu-pinyi yuwarli Jutuju-kurlangu. Kajinpa yali-kirra yanirra yuwarli-kirra, ngulangka-jana payika wati-kariki yirdiki Juurluku kirri-jangkaku Taaju-wardingkiki, ngulaju karla nyurru-juku wangka Kaatukuju. ¹² Nyanungurlu watingki Juurlurlu, nyangungku nyuntu yuruyururlu-yijala kula-nganta jungangu kajinparla yaninjarla rdaka yirrarnu

kankarlarni Juurluku yungulpa milpangku pina-nyangkarla.”

¹³ Yananiyarla pina-wangkaja, “Warlalja-Wiri, purda-nyangurna yapa panungka nyampukurluju wati punku-kurlu nganta. Wangkajajulu nyanungurlulpa-jana panu-jarlu yapa nyuntu-nyangu murrumurru-manu Jurujulumurlaju nganta. ¹⁴ Manu yanurnu nganta nyampukurra kirri-kirra Tamaka-kurra pipa palka-kurlu maralypikingarduyu-patu-kurlangu-kurlu yungu-jana puuly-mardarni yapa-patu yangka kuja kangkulu wala nyinajarla purami nyuntulu.”

¹⁵ Wangkajarla Warlalja-Wiriji Yananiyakuju, “Yantarla kutu nyanunguku yangkaku watiki kujarna milarnu. Kapuju ngajuku warrkijarrimilki, kapu-jana yapa-kari yapa-kariki yimi-ngarrirni ngaju-kurlu yangka yapa Juwu-wanguku manu kingi-kari kingi-kariki manu yapa-patuku yangka Yijirali-pinkiki, ngulakuju kapu-jana ngaju-nyangu yirri-purami. ¹⁶ Kapurnarla wangkami, ‘Kajinpa-jana yapa-kari yapa-kariki yirri-purami ngaju-kurlu, ngaju-nyangurla warrkingka kapunpa-nyanu murrumurru-nyayirni purda-nyanyi. Yapa panu kapungkulu japirdimi murrumurru-maninjaku.’”

¹⁷ Junga-juku, Yananiyaju yanu yangka yuwarli-kirra kujalpa Juurlu nyinaja. Yukaja yuwarlirlaju, manu yanurla Juurluku. Ngulajangka rdaka-jarrarla yirrarnu, manurla wangkaja, “Ngajukupurdangka Juurlu, yangka

Warlalja-Wiri Jijajirliji yilyajarni nyampu-kurraju nyuntu-kurra, yangka jinta-juku Jijaji kujangu warraja-jarrija yirdiyirla nyampu kirri-kirra-pinangu. Ngulangkunyaju yilyajarni nyampu-kurra yungunpa milpa raa-yani nyanjaku pina manu yungungku Pirlirra Kaatu-kurlangu wiri-jarri kanunjumanyumpa.”
¹⁸ Kujarla yungka wangkaja, Juurlu-kurlangu milpa-jangka pata-karrija nyiya mayi pinti-piya ngapa-ngawurra yawu-kurlangu-piya, manu ngula-jangkaju, nyangulkulpa kulpari. Manu Juurluju karrinja-pardija. Ngula-jangkaju, Yananiyarluju papitaji-manu ngapangka julyurl-yirrarninja-karrarlu.
¹⁹ Ngula-jangkarlu Juurlurluju ngarnu mangarri, manu pina pirrjirdi-jarrija.

Juurlurlu-jana yimi-ngarrurnu Yimi Ngurrju Jijaji-kirli panuku yapa-patuku Tamakaraku

Ngula-jangka, Juurlu nyinaja parra-patuku kirri Tamakarla yangka-paturla Jijaji-kirlangurlajinta puranjakungarduyu-paturajinta.
²⁰ Kuja pirrjirdi-jarrija pina, ngulaju kapanku yanu jaaji-kari jaaji-kari-kirra Juwu-kurlangu-kurra. Yalirrarlaju wangkaja-jana yali yapa-patuku Juwu-patuku ngulaju kuja, “Jijaji-ka nyina Kaatu-kurlangu Ngalapi-nyanu.”

²¹ Yapangu kujalu purda-nyangu Juurlu yirri-puranja-kurra, ngulakujulurla marlaja paa-karrija. Manu wangkajalpalu-nyanu, “Nyampuju wati kula-ngantalparlipa purda-nyangu nyampu-juku jinta wati kula-ngantalpa-jana nyampurlu jintangku-juku pungu warru

yali yapa-patu Jurujulumurla yangka Jijaji-kirlangu kurdungurlu-patu. Kula-nganta kaji yanurnu Tamaka-kurra pipa-kurlu yungu-jana muku puuly-mardakarla yapa-patu manu pina-kangkarla Jurujulumu-kurra maralypikingarduyu-patu-kurra wiriwiri-kirlangu-kurra.”

²² Kala kujalpa-jana warrarda yimi-ngarrurnu Jijaji-kirli, ngulajulpa-jana milki-wangkaja kuja, “Jijaji, kari-nganta Kaatu-kurlangu Mijaya Milarninja-warnu yangka yirdiji Kiraji.” Yangka Juwu-paturlu kujalpalu purda-nyangu Juurlu wangkanja-kurra, lawa-nyayirni kulalu nyarrparlu warlka-pajikarla manu janku-mantarla.

²³ Yangkaju ngaka-pardu-kari, Juwu-patu Tamaka-wardingki-patu turnu-jarrijalu wurulywurulypa-nyayirni yungulurla japirdimi Juurluku nyarrparlu yungulpalu pakakarla tarnnga-kurra. ²⁴ Parra jingijingi manu munga jingijingi, pardarnulpalurla kiirti wiri-paturla warrukirdikirdi. Kaji-jana Juurlu piki wilypi-pardiyarla nyarrpararla nyampu-paturla kiirti-paturla, yungulu puuly-mardakarla nganta wilypi-pardinja-kurra. Kuja-kujakuju, nganangku mayi warnkiri-manu Juurluju.

²⁵ Ngula-jangkaju, kutu-karirli-juku, nyanungu-nyangurlu puntu-paturlu yurpurnulu yakuju wiri-jarlurla, ngula-kurlurlunya juturu-yirrarnulu murrarninginti-kari-kirra wintawu-wana kankarlarra-ngurlu pirli warrukirdikirdi yungu wuruly-parnka yali-patu-kujaku Juwu-patu-kujaku, kalakalu pakarni tarnnga-kurra.

Juurlu kulpari yanu Jurujulumu-kurra

²⁶ Ngaka-kari kulpari yanu Juurlu Jurujulumu-kurra. Yalirla Jurujulumurla, putaputalpa-jana yanu jianu turnu-jarrinjakungarnti yangka-patuku kurdungurlu-patuku. Nyanungu-paturluju, wurra-manulpalu, manulpalurla kapuru nyinaja Jijaji-kirlangu-wanguku nganta, manu lani-jarrijalpalurla. ²⁷ Kala yangka Parnapa yanurla Juurlukuju, ngula-jangka kangurnu pina yangka-kurra kujalpalu nyinaja Kurdungurlu-patu Wiriwiri. Parnapaju wangkaja-jana, “Nyampu Juurlurlu, ngulangkuju nyangu Jijaji Warlalja-Wiri yirdiyirla Jurujulumu-ngurlu Tamaka-kurra. Ngulakujurla wangkaja Jijajiji. Ngula-jangkarluju, yimi-ngarrurnu-jana Juurlurluju Yimi Ngurrju Tamaka-wardingkiki marriwarlu Jijaji-kirlangurla yirdingka.” ²⁸ Ngula-jangkaju, yangkangu Kurdungurlu-patu Wiriwirirli, rdakurl-kujurnulu yungu nyina nyanungu-paturla. Yali-patukuju, jirrnganja nyinajalpa-jana, manu warrulpa-jana yimi-ngarrurnu Jurujulumu-wardingki-patuku Jijaji-kirlangu Yimi Ngurrju marriwarlu manu ngulaju Jijaji-kirlangurla yirdingka. ²⁹ Panu-pardu-kari, Juwu-patu kuja kalalu wangkaja jaru-pardu-kari Kiiriji-wardingki-kirlangu, ngulakuju putaputalpa-jana yimi-ngarrurnu Jijaji-kirli, ngulajulu wiljiwilji-manu kulungkulku. Kulalurla ngungkurr-nyinaja nyanungukuju. Ngula-jangka, jangkardulurla turnu-jarrija Puurluku yungulurla japirdimi tarnnga-kurraku pinjaku. ³⁰ Ngula kujalu purda-nyangu yangka

kurdungurlu-paturlu, kuja-kujakuju kangulkulu Juurluju kirri-kari-kirra yirdi-kirraju Jijariya-kurra, manu yali-ngirliji yardalu yilyaja kirri-kari-kirraluku yirdi-kirraju Taaju-kurra.

³¹ Ngula-jangkaju, Kirijini-patujulpalu nyinaja pululu ngurrju-nyayirni kulu-wangu Jurdiyarla, Kaliliyirla, Jamariyarla, kula-jana nganangku karla-karrinjarla murrumurru-manu yangka puranjakungarduyu-patuju. Nyiyarla kuja? Pirlirra Kaatu-kurlangurlu kala-jana puranjakungarduyu-patuju pirrjirdi-manu manu warrawarra-kangu. Ngulaju yapa panu-karjili rdirri-yungu ngungkurr-nyinanjaku Jijajiki. Kalalurla nyinaja yiki-karra-nyayirni Kaatukuju.

Piita yanu kirri-jarra-kurra Jaapa-kurra manu Liirda-kurra

³² Ngakarrangakarra yangka Piita yanulpa warru nguru-kari nguru-karirla. Jinta-karirla parrangka, jjanu yanu kirri-kirra yirdi-kirraju Liirda-kurra yungu-jana jirrnganja nyina yangka Kaatu-kurlangu yapaku. ³³ Yalirla kirringka, jinta kala nyinaja mata wati yamalanypa yirdiji Yiinu, nyinajalpa nyurru-warnu-nyayirni mataju yukuri-kari yukuri-kari 8-palaku ngulaju karrinja-pardinja-wangu. ³⁴ Yalumpuku Piitajurla parlu-pinjarla wangkaja, “Yiinu, Jijaji Kirajirli kangku parlpuru-mani jalangurlu. Karrinja-pardiya, japujapumantangku pangkarra!” Junga-juku, kapanku karrinja-pardija Yiinuju. ³⁵ Yangka yali-wardingki-patu yapa kujalpalu nyinaja Liirdarla

manu yapa kujalpalu nyinaja kutu nguru-kari pirli-wangu-wana yirdi-wanaju Jirana-wana, nyangulu nyanunguju mata-jangka. Ngula-jangkarla, panu-jarlulkulurla pina-yanu Warlalja-Wiri Jijajikiji.

³⁶ Kala jinta-karirla kirri-karirla yirdi Jaaparla, yalirla nyinajalpa karnta yirdi Tapita. Nyanunguju puranjakungarduyulpa nyinaja Jijaji-kirlangu. (Nyanungu-nyangurla jarungka Kiiriji-wardingki-kirlangurla, ngulaju kalalu yirdi-manu ‘Turrku’.)^{*} Nyanungurluju kala-jana ngurrju-manu jurnarrpa manu nyiyarningkijarra yangka yapa-patuku yapuntayapuntaku tala-wanguku. ³⁷ Ngakakari nyurnu-jarrijalku, manu palija tarnngakurra. Nyanungu-nyangurlu puntu-paturlu kangulu nyanungu-nyangu palka, kirlkamanulu, manulu kangu kankarlarni-nginti-kirra yuwarlirla ruumu-pardu-kari-kirra jintangakirli, yalumpurlanyalu yirrarnu. ³⁸ Yali kirri Jaapa, ngulaju kutu-nyayirnilpa karrija nyampu kirri-kariki Liirdakuju. Kujalu Jaapa-wardingkipaturlu puranjakungarduyu-paturlu purdanyangu yangka Piita kujalpa nyinaja Liirdarla, yilyajalurla jirrama wati-jarra yinya Liirdakurra maninjinijaku nyanungukuju. Kuja-pala parlu-pungu Piita, ngulaju wangkaja-palarla, “Yantarni kapanku ngajarra-wana Jaapakurra.” ³⁹ Junga-juku, Piita karrinja-pardinjarla yarnkajarra wurnalku. Kuja yukajarra yali yuwarli-kirra, kangulu kankarlarni-

* **9:36** ‘Turrku’ yirdi ngulaju ‘Narnukutu Ngurrju-piya’

nginti yali yuwarlirla kujalpa ngunaja palka yangka palinja-warnu ruumu-pardu-karirla. Yalumpurla, yangka kujalpa ngunaja palinja-warnu karnta, kali-puka-wati karrijalpalu, manulpalurla Piitaku milki-yirrarnu jaati-patu yulanja-karrarlul kujalpa-jana ngurrju-manu jaatiji manu nyiyarningkijarra nyampurlu wankarurlu-wiyi Turrkungku. ⁴⁰ Ngula-jangka, Piitarlu yilyaja-jana yangka yapa-patu-kari ruumu-ngurluju yarlu-kurra. Ngula-jangka, mirdijirrpjirrpj-jarrijalku, manu wangkajarla Kaatukulku. Ngula-jangka nyangu warirpa karnta-kurlangu palka, manu yirdi-maninjarla wangkajarla, “Tapita, yakarra-pardiya!” Junga-juku, milpa raa-yanu, manu nyangulku Piita, yakarra-pardinjarla nyinajalkulpa. ⁴¹ Ngula-jangka, Piitaju wipija rdaka nyanungu-nyangu karnta-kurra-pinangu, manu yarnkanjarla waku-ngurlu maninjarla karrinja-yirrarnu. Ngula-jangka, purlajarralku-jana yangka puranjakungarduyu-patuku. Yanurnulu pina yangka ruumu-kurra. Junga-juku, milki-yirrarnu-jana yangka karnta palinja-warnu wankarulku. ⁴² Nyampu jaru yalarni-kari yalarni-kari pirri-yanulpa kiringka Jaaparla. Kujarlaju yapa panulpalurla ngungkurr-nyinaja Warlalja-Wiriki Jijajikiji. ⁴³ Ngula-jangkaju, Piita yanu yuwarli-kari-kirralku Jimani-kirlangu-kurra. Yalirli Jimanirli nyanungu-nyangurla warrkingka kala yirrarnu puluku-kurlangu pangki ngapangka jarlti-kirlirla pukulyu-jarrinja-kujaku jurnarrpakungarntirli ngurrju-

maninjakungarntirli† Yalumpurla yuwarlirla Jaaparla, Piitaju nyinajalpa parra panuku.

10

Piita yanu Kurniliya-kurlangu-kurra yuwarli-kirra

¹ Jintalpa nyinaja kirri-karirla Jijariyarla wati yirdi Kurniliya, ngulajulpa nyinaja Ruumu-wardingki wiri yurrkunyukungarduyu, ngulajulpa-jana wiri-nyayirni nyinaja kamparrurla nyanungu-nyanguku 100-palaku yurrkunyu-patu-kariyi-nyanuku. Nyanungurraju yurrkunyu-patu, ngulajulpalu-jana yirdi-manu ‘Yitili-wardingki Yurrkunyu’.

² Nyanunguju Kurniliya kulalpa nyinaja Juwu, lawa. Kala nyinaja Wapirrakungarduyu-juku. Nyanungurlu manu nyanungu-nyangurlu yapangku, ngulaju kalalu Kaatu-kurlangu kurruwarri puraja. Nyanungurluju kala-jana tala kutu yungu yapaku Juwu-patukuju yangka kuja kalalu nyinaja marlajarra tala-wangu. Manu kalarla warrarda wangkaja Kaatukuju.

³ Parrangka jintangka wuraji-karrikarri, Kurniliyarlu parlu-pungu yuruyururlu marramarra Kaatu-kurlangu yaninjarni-kirra. Marramarrajurla wangkaja Kurnilijakuju, “Kurniliya!”

⁴ Kurniliya ngarrurda-jarrija, manurla pirlir-rpaju jurnta yanu, manulpa tarngangku-juku lirli-nyangu marramarraju, manurla wangkaja, “Paaju, nyiyakunpa yanurnu nyampu-kurraju?”

† 9:43 leather-tanner

Ngula-jangkaju, wangkajarla marramarraju, “Kaaturlungku purda-nyangu nyuntuju kuja kanparla warrarda wangkami, manu kangku nyanyi ngurrju-nyayirni jama kuja kanpa-jana tala yinyi warru yapaku panu-jarluku marlajarraku. Kujakuju kangku wardinyi nyina, manuju yilyajarni ngaju nyampu-kurraju nyuntukuju. ⁵ Jalangurluju, yilyaya-jana yapa-patu kirri-kari-kirra yirdi-kari-kirra Jaapa-kurra yungulu yajarninjini wati yirdi Jimani Piita. ⁶ Nyanungu wati, ngulaju-ka nyinami yapa jinta-kari-kirlangurla yuwarlirla Jimani-kirlangurla-yijala yangka puluku-kurlangu pangkikingarduyu-kurlangurla kuja-ka karri pirntinyarra mangkururla ngayingayi.”

⁷ Ngula-warnuju, marramarraurluju wangkanjarla yampijarralku Kurniliyaju. Ngula-warnuju, Kurniliyaju purlaja-palangu jiramaku nyanungu-nyanguku warrkini-jarraku yuwarli-kirraku, manurla ngula-warnuju yarda purlaja jinta-karikiji wati-kariki yurkkunyuku Wapirrakungarduyuku-yijala. ⁸ Ngula-jangkaju, yimi-ngarrurnurla yangka kujarla yanurnu marramarra Kaatu-kurlangu. Junga-juku, ngula-warnuju, yilyaja-jana kirri-kari-kirra yangka Jaapa-kurra.

⁹ Ngulaju parra-karirlaju, yangkaju wati-patu, ngulajulpalu yanurra-juku yirdiyirla yangkangka kirri-kirra yirdi-kirraju Jaapa-kurraju, manulpalu yungkaparri-jarrinja-yanulku. Ngula-puru-juku Jaaparalaju mirntan-gali, Piitaju warrkarninja-yanu kankarlarni-kirra yuwarli-kirra Kaatuku wangkanjaku.

¹⁰ Ngula-puru-juku, yarnunjukulku-nyanu purda-nyangu miyiki ngarninjaku. Jintakaririlparla purraja miyi manu kuyu nyanunguku Piitakuju. Ngula-puruju, Piitarluju nyangu nyiya mayi Kaatu-kurlangu yuruyurla.

¹¹ Yuruyurlaju nyanungurluju ngulaju nyangu yalkiri raa-parnkaja-kurra kankarlarra. Ngula-warnurluju nyiya mayi nyangu kankarlarra wawarda wiri-jarlu-piya, kujalpa kaninjarrarjarrinjarni yanu, kula-ngantalpa yapangku juturu-yirrarninja-yanu walya-kurra, kula-ngantalpa yapangku jirri-mardarninjarni yanu.

¹² Ngulangka wawardarla kaninjarni, ngulaju nyiyarningkijarra kuyu-kari kuyukarilpalu ngunanja-yanurnu yumurru-kurlu manu yumurru-wangu manu pirnkirrupa-kurlu.

¹³ Ngula-warnurluju, Piitarlulku purda-nyangu linpa wangkanja-kurra, “Karrinja-pardiya! Pakaka-jana nyampurraju kuyu-kangukangu, manu-jana pakarninjarla nganja!”

¹⁴ Ngula-warnuju Piitajurla wangkaja, “Warlalja-Wiri, kari-ngantarna lawa! Nyampurra punku-nyayirni ngarninjakuju! Kujanya kanganpa Mujuju-kurlangu kuruwarri wangka yungulparnalulu yampiyarla ngarninjawangurlu! Jalangu-wangurla-wiyi, kularna kuyu nyampurra-piya jintarlangu ngarnu, lawa!”

¹⁵ Ngula-warnuju, Kaatuju wangkajarla Piitakuju, “Putajana punku-pajika nyiyarningkijarra kuyu-kangukangu yangka kujarna-jana ngajulurlu nyurru-juku ngurrju-pajurnu ngarninjakuju.” ¹⁶ Ngula-jangkaju, jirramikariki nyangu yuruyurla yangka wawarda-

piya kaninjarra-jarrinja-kurra, manu jirrama-karikilki Kaatujurla wangkaja jaru jurru-juku. Junga-juku, ngula-warnuju kankarlarra-jarrija pina yangkaju wawarda-piya nguru-kurra.

¹⁷ Ngula-warnurluju, Piitarluju putalpa-nyanu yirriyirri-manu yangka kuja-jana nyiyarningkijarra kuyu-kari kuyu-kari nyangu wawarda-piyarla yuruyururla. Putalparla purda-nyangu. Ngula-puruju, yangka-patu wati-patu marnkur-rpa, kuja-jana yilyajarni Kurniliyarlu Jaapakurra, ngulalu-jana payirninjarni yanu yapa-patu-kariji kujarlu, “Nyarrpararla karla karri Jimanikiji yuwarliji?” Ngula-jangkajulpalu yaninjarla parlu-pungu yuwarli Jimani-kirlangu, manulpalu karrija kamparrurla kiirtirla. ¹⁸ Junga-juku, wopal-purlajalurla, “Nyampurlanya-ka nyinami watiji kaninjarni yuwarlirla yirdiji Jimani Piitaju?”

¹⁹ Nyanunguju Piitaju, ngulajulpa nyinaja kankarlarni-jiki, putalparla purda-nyangu yangka kuja nyangu wawarda wiri-jarlu-piya yuruyururlu. Ngula-puru-juku, Kaatu-kurlangu Pirlirra wangkajarla nyanungukuju, “Purda-nyangka-jana purlanja-kurra! Marnkurrparlu kangkulu warrirni wati-paturlu nyuntukuju.

²⁰ Jitiya-jana yaruju kaninjarra. Ngulaju jukuru-wangu rdanpaka-jana yirdija-ngarra ngajulurlurna-jana kangurnu nyampu-patuju nyampu-kurraju.”

²¹ Junga-juku, Piita jitiya kaninjarra, manu-jana wangkaja, “Ngajunyarna Piitaju kuja kankujulu ngajukunya warrirni. Nyiyakunkulu yanurnu?”

²² Junga-juku, wati-patujulurla wangkaja Piitakuju, “Nganimpa-nyangurlu yurruknyukungarduyurlu Kurniliyarlu, yilyajarni-nganpa nyampu-kurra. Nyanunguju ngulaju ngurrju-ka nyinami Wapirrakungarduyu, manu-ka Kaatu-kurlangu kuruwarrri purami. Jintawarlayirli-jiki Juwu-paturluju yapangkaju nyanungukuju kalurlajinta pulka-pinyi ngurrju-nyayirniki watiki. Jintarla Kaatu-kurlangu marramarra yanurnu Kurniliyaku, manu wangkajarla nyanungukuju kuja, ‘Yilyaya-jana yapa-patu Jaapa-kurra yungulu yani kajili maninjini Piita. Kaji-jana rdanparnirni kulpari yangka-patuku wati-patuku, ngulaju kanpa purdanyanyi nyanungu-nyangu jaru.’ Kujanyarla wangkaja marramarraju Kurniliyakuju.”

²³ Ngula-jangkarluju, kuja-jana Piitarlu purdanyangu kuja-kurra, kangu-jana wati-patuju kaninjarni yuwarli-kirra. Manulu jarda ngunaja warurrurlaju ngulangka-juku.

Junga-juku, parra-karirlaju, Piitarluju-nyanu turnu-manu nyanungu-nyangu jurnarrpa, jinta-kurra-manu muku. Junga-juku, ngula-jangkaju, wurnalku-jana jirrnganja yarnkaja. Ngulalu-jana ngalya-karirlangu rdanparnu Jijaji-kirlangu puranjakungarduyu-yijala Jaapa-wardingki-patu. ²⁴ Junga-juku, ngula-jangkaju, parra-karirlalkuju yukajarnili Jijariya-kurralku. Yalumpurla Jijariyarla kujalpalu Kurniliya manu yapa nyanungu-nyangu warlalja nyinaja, ngulangkujulpalu-jana wapal-nyangu manu piirr-pardija kajili nyangurla rdipimirni. Manu yapa ngalya-karirlangu-jana jinta-kurra-manu

Kurniliyarluju nyanungu-nyangu turnu-warnu puntu. Ngulajulpalurla Piitaku jintangkalku pardarnu. ²⁵ Junga-juku, Piita kujalpa yanurnu-juku murnma yuwarli-kirra tuwa-kurra, ngulaju kaninjarni-ngirli Kurniliya wilypi-pardijarni, manurla wilypi-pardinjarla wapirdi yanu nyanunguku. Ngula-jangkaju, pirri-manu, mirdijirrpjirrpj-jarrinjarlarla parntarrinjunu kamparru-juku Piitakuju. ²⁶ Ngula-kurraju Piitarluju karrinja-yirrarnu, manurla wangkaja Kurniliyakuju, “Karrinja-pardiya! Ngajujurna yapa-yijala nyuntu-piya!”

²⁷ Ngula-jangkaju-pala wungulku yukajarni wangkanja-karra-juku. Junga-juku, yalumpurla kaninjarni, parlu-pungu-jana Piitarlu panu-jarlu yapalpalu lirri-nyinaja yangka kujalpalurla piirrpardija kamparru-warnu. ²⁸ Ngula-jangkaju, Piita-jana wangkaja yalumpukuju yapa-patuku kuja, “Nyurrurlarluju yapangku kankulu milya-pinyi-jala Juwu-kurlangu kuruwarriji yangka kuja karna purami ngajulurlu. Ngulangkuju kaju warla-pajirni yapa-kari-kirlangu-kujakuju yuwarli-kijakuju yukanja-kujakuju yangka kuja karla yuwarli karri warlalja Juwu-wanguku. Manu kaju warla-pajirni-yijala yapa-kari-kijakuju wangkanja-kujakuju yangka kuja-ka yapa nyina Juwu-wangu. Kala pirrarni-kari, Kaatuju wangkaja yuruyuru kulalparna-nyarra maju-pajikarla yapaju Juwu-wanguju manu palya-pajikarla. Junga kujaju. ²⁹ Ngula-juku, kujankujulu yanurra ngajuku yajarninjaku, kularna-nyarra mamparl-pungu, ngarirna-nyarra jukuru-wangu kutu rdanparnu.

Ngulaju karna-nyarra payirni nyurrurlalku, nyiyakunkujulu yanurra maninjaku?”

³⁰ Junga-juku, jangku-manu Kurniliyarluju, wangkajarla Piitakuju, “Marnkurrpa parra-karirla mirntangali wuraji-karrikarri, ngajujulparnarla wangkaja Kaatuku nyampurla kaninjarni ngaju-nyangu yuwarlirla. Ngulapuru-juku, watirna nyangu jurnarrpa-kurlu kardirri-kirli kujalparla mirilmiril-karrija, kula-ngantaju yanurnu wirliya, kala ngariji nyampurla-juku palka-jarrija kapanku, manulpa karrija ngajulurla kamparru. ³¹ Manuju wangkaja ngajuku, ‘Kurniliya, Kaaturlungku purda-nyangu nyuntuju wangkanja-kurra. Manulpangku Kaaturluju nyangu nyuntuju jama yangka kujalpanpa-jana nyuntulurlu warru yungu tala marlajarra-watiki panu-jarluku yapaku. ³² Yilyaya-jana nyuntu-nyangu-patu warrkini-patu kirri-kirra Jaapa-kurra yungulu yaninjarla maninjini wati jinta yirdi Jimani Piita. Ngulaju-ka nyanunguju nyinami pirntinyarrarla mangkururla ngayingayi kaninjarni yuwarlirla wati-kirlangurla Jimani-kirlangurla yangkangka puluku-kurlangu pangkikingarduyu-kurlangurla.’ ³³ Junga-juku, ngula-warnurluju, yilyajarrarna-jana wati-patu ngaju-nyangu warrkini yungungkulu yaninjarla manunjunurra. Ngampangampa-nyayirninpanganpa yanurnu. Nyampurla-juku karnangkulu pardarni yirriyirri kuja kangalpa jirnganja nyina Kaatu palka-nyayirni. Yirri-purayanganpa yungurnangkulu purda-nyanyi jaru, wangkaya-nganpa panuku-juku nyarrpangku

Warlalja-Wiri Kaatu wangkaja nyuntuku.”

³⁴ Junga-juku, Piitaju-jana wangkaja yapa-patukuju kuja, “Jalanguju ngajulurluju, milya-pinyi karna kuja kangalpa Kaatu yulkami panu-jarluku-juku yapaku, kula nganimpa-mipaku Juwu-mipaku. Kula kajana jarnku ngalya-pangirni Juwu-patu ngalya-kari, ngalya-kari Juwu-wangu-patu, lawa. ³⁵ Nganangku-puka kuja-ka linpangku purda-nyanyi nyanungu wilji-wangurlu yirriyirri, manu nganangku-puka kuja-ka pura nyanungu-nyangu kuruwarri junganku ngampurrparlu, ngulaju Kaaturluju kajana rdakurl-kijirni panu-juku ngurrara-kari ngurrara-kari-wardingki yapa marumaruwati, walyawalya-wati, kardiya, ngana-pukarlangu. ³⁶ Nyurrurlarlu yapanku, milya-pinyi kankulu Yimi Ngurruju, yangka kuja-nganpa Kaaturlu yilyajarni nganimpaku-wiyi Juwu-patuku, ngulanya yungulparnalurla nganima marlaja nyinakarla rarralya-nyayirni Jijaji Kirajiki. Yangka Jijaji nyanunguju, ngulaju-ka nyina Warlalja-Wiri jintawarlayiki yapaku Juwu-wangurlanguku. ³⁷⁻³⁸ Nyurrurlarluju kankulu milya-pinyi yangka Jaanurlu kuja kala-jana yimi-ngarrurnu Kaatu-kurlangu yimi yapaku panu-jarluku nguru-pardu-karirla Kaliliyirla, manu kuja kala-jana papitaji-manu yapaju. Manu kankulu milya-pinyi Jijaji-kirli Najariji-wardingki-kirli ngulaju yangka kuja Kaaturlu milarnu nyanungu, manu ngula-warnurluju yangka kujarla kurru-pungu Pirlirra nyanungu-nyangu nyanungukuju manu ngangkayirlangu wiri-jarlu. Ngula-kurlu Pirlirra Kaatu-

kurlangu-kurlu, nyanungu Jijajiji warrki-jarrijalpa warru kirri-kari kirri-karirla yapaku ngurrju-maninjaku, manulpa-jana parlpuru-manu warru yapa panu-jarlu. Ngalya-kari yapa yangka kujalpalurla maju marlaja nyinaja Juju Ngawuku, ngularrarlangu-jana parlpuru-manu Jijajirliji Pirlirrrpa Kaatu-kurlangu-kurlurlu.

³⁹ “Nganimparulujurnalu nyangu kuja-kurraju nyanunguju kujalpa-jana warrki-jarrija Yijiralirla manu Jurujulumurla yangka Juwupatu-kurlangurla ngurrararla. Yangkanku Juwupaturlu nyanunguju ngulajulu waraly-yirrarnu watiyarla warntawarntarla tarnngakurra-nyayirni nyarli-karda. ⁴⁰ Ngula-warnuju parra-jarra-jangkarlu, Kaaturlu yakarra-maninjarla wankaru-manu pina palinja-warnuju. Ngula-warnurluju-nganpa milki-yirrarnunjunurnu nyanunguju wankarulku nganimpa-kurraju. ⁴¹ Kula-jana milki-yirrarnu nyanunguju yapaku panu-karikiji Kaaturluju. Kala ngari nganimpa-mipaku yangka kuja-nganpa milarnu kamparru-wiyi-jiki. Ngula-warnu nyanunguju kuja yakarra-pardinjarla wankaru-jarrija pina, ngula-warnurlujurnalurla nganimpardu jirrnganja ngarnu mangarri manu ngapa. ⁴² Yangka wati Jijaji wangkaja-nganpa nganimpaku, ‘Yantalu warru yungunkulu-jana yapa-kari yapa-kariki warru yimi-ngarrirni Yimi Ngurrju ngaju-kurlu. Wangkayalu-jana kujaju Kaaturlu ngaju milarnu yapaku miimii-nyanjaku kuwurtukungarduyu-piyarlu.’ Kujanya-nganpa wangkaja kamparru-wiyi. Nyanungurluju kapu-jana miimii-nyanyi nganta panu-jarlu-juku

yapaju wankaru manu nyarli ngurrju-japa, maju-japa. ⁴³ Nyurru-wiyi, panu-jarlurlu-juku Kaatu-kurlangurlu jarukungarduyu-paturlulu yirrarnu Payipulurla Jijaji-kirliji. Ngulaju junga-juku, nyampunyaalu yirrarnu, ‘Ngana-puka kuja karla wala nyina Jijajikiji, kujarlaju Kaatuju kapu-jana yawuru-jarri maju-warnukuju.’ ”

Kaaturlu-jana kurru-pungu Pirlirra nyanungu-nyangu Kurniliya-pinkiki ngulaju Juwu-wanguku

⁴⁴ Ngula-jangkaju, junga-juku, kujalpa-jana wangkaja-juku Piitaju Kurniliyaku manu nyanungu-nyangu turnu-warnuku, ngulapururlu-juku Kaaturlu-jana kurru-pungu Pirlirra nyanungu-nyangu turnu-kurraku-juku. ⁴⁵⁻⁴⁶ Ngula-warnuju, kapanku kurruly-wangkajalpalurla Pirlirra Kaatu-kurlu jarukari jaru-kari, manulpalurlajinta pulka-pungu Kaatuku. Ngulajulpalu wangkaja kuja, “Kaatuju wiri-nyayirni!” Junga-juku, ngula-warnurlaju, Piita manu ngalya-kari Juwu-patu, yangka kujalpalu kamparru-wiyi yanurnu kirri-jangka Jaapa-jangka Jijaji-kirlangu puranjukungarduyuyijala, ngulajulpalu milya-pungu kuja-jana Kaaturlu kurru-pungu nyanungu-nyangu Pirlirra yangkaku Juwu-wangu-paturlanguku yapaku. Kujarlajulu-jana marlaja paa-karrija wardinyi-nyayirni Kurniliya-kurlanguku. Ngula-jangkaju, Piitaju-jana wangkaja, ⁴⁷ “Kaaturlu-jana nyurru-juku kurru-pungu nyanungu-nyangu Pirlirra nganimpa-piyaku kuja-nganpa

nganimpaku kurru-pungu kamparru-warnu-patuku. Yungulparnalua-jana ngula-warnuju papitaji-mantarla wurra-maninja-wangurlu!”

⁴⁸ Junga-juku, ngula-warnuju, Piita-jana wangkaja ngalya-kari Jijaji-kirlangu yaninjaku yungu-jana papitaji-mani ngapangka Kurniliya-kurlangu-patu turnu-warnu. Junga-juku, ngula-jangkarluju, Kurniliyarlu manu nyanungu-nyangurlu turnu-warnurlu, payurnulu Piitaju, “Nyampurla-wiyi mayinpa nguna ngurra-patuku ngula-jangkanya ngakanpa yani?” Junga-juku, Piita-jana jupu-karrija parra-patuku Kurniliya-pinkikiji.

11

Piitarlu-jana yimi-ngarrurnu Juwu-patuku yapa-patuku Jurujulumu-wardingki-patuku yimi Kurniliya-kurlu

¹ Ngula-warnuju, Kurdungurlu-patu Wiriwiri manu ngalya-kari Jijaji-kirlangu puranjakungarduyu-patu kujalpalu nyinaja Jurdiyarla, ngulangkujulu jaru purdanyangu yapa Juwu-wangu-kurlu kujalpalurla nganta ngungkurr-nyina yimi Kaatu-kurlangu yangkangka Jijariyarla. ² Junga-juku, ngula-warnuju, Piitaju yanurnu pina Jurujulumukurra. Kuja yukajarni Jurujulumukurra, ngula-jangkaju, ngalya-karirlili-jana kulungku ngarrurnu Kirijini-kariyi-nyanurlu Juwupaturlu. Ngularraju ngulaju yangka kujalpalu

ngampurpa-juku nyinaja yungu-jana ngarrka-kijikarla Juwu-wangu-patu yapa Kirijini-jarrinja-warnuku. ³ Ngulajulurla kulu wangkaja Piitakuju, “Nyuntulpanpa nyinaja manulpanpa ngunaja ngurrangka kaninjarni wati-kirlangurla yuwarlirla Juwu-wangu-kurlangurla! Kula-ka ngarrka-kijirninja-warnu nyina ngalipa-piya, lawa! Manunparla miyi jirranganja ngarnu kaninjarni yuwarlirla. Kujaju maju-nyayirni warntarla!”

⁴ Junga-juku, ngula-warnurluju-jana Piitarluju yimi-ngarrurnu nyiyarningkijarra yangka Kurniliya-kurlu manu yapa nyanungu-nyangu-kurlu. ⁵ Wangkaja-jana kuja, “Kiringka Jaaparla, kujalparnarla wangkaja Kaatuku, ngula-pururlujurna yuruyururlu parlu-pungu kujalpa wawarda-piya kaninjarra-jarrinjarni yanu kankarlarra-ngurlu. Kula-nganta kajilpa yapangku kaninjarra juturu-yirrarninjarni yanu yalkiri-ngirliji, kula-nganta jirri-mardarninja-karrarlu. Yirriyirri-jiki kaninjarra-jarrinjarni yanu. Ngula-jangkaju, ngajulurla kamparru-juku walya-kurra-jarrija yitingka ngajukuju.

⁶ Ngula-warnurluju, wawarda-piyarlaju, nyangurna-jana yirriyirrirli kaninjarni nyiyarningkijarra kuyu-kari kuyu-kari, panu-kari yumurru-kurlu, panu-kari yumurru-wangu, panu-kari pinkirra-kurlu. ⁷ Ngula-warnurluju purda-nyangurna linpa wangkanja-kurra, ‘Piita, karrinja-pardiya! Pakaka-jana nyampurraju kuyu-kangukangu, manu-jana pakarninjarla nganja!’

⁸ “Ngula-jangkaju, ngajujurnarla wangkaja

nyanungukuju, ‘Warlalja-Wiri Kaatu, kari-ngantarna lawa. Yangka kuja-nganpa kuruwarri Juwu-kurlangu wangkaja yungurnalu nyinami ngarninja-wangu punkukuju, kujarlaju, kularna jintarlangu nyampurra-piya ngarnu nyurru-wiyi kuyu-kangkangu majumaju!’

⁹ “Ngula-warnuju wangkajaju ngajukuju, ‘Putajana punku-pajika nyiyarningkijarra kuyu-kangkangu yangka kujarna-jana ngajulurlu nyurru-juku ngurrju-pajurnu ngarninjaku.’

¹⁰ Ngula-jangkaju, jirrama-karikirna nyangu yuruyururla yangka wawarda-piya kaninjarrarjarrinja-kurra, manu jirrama-karikilki Kaatujuju wangkaja jaru jurrku-juku. Junga-juku, ngula-warnuju kankarlarra-jarrija pina yangkaju wawarda-piya nguru-kurra.

¹¹ “Ngula-puru-juku, marnkurrpa wati-patulu yanurnu yuwarli-kirra, kujalparna ngaju nyinaja. Jintangku watingki yirdingki Kurniliyarlu, yilyajarni-jana nyanungurraju kirri-ngirli Jijariya-ngurlu ngajukuju yajarninjaku. ¹² Junga-juku, Pirlirra Kaatukurlangu wangkajaju ngajukuju, ‘Putajana jukuru-jarriya nyampu-patuku wati-patuku, kutu-jana rdanpaka yungunpa yani nyanungu-patu-wana Jijariya-kurra.’ Junga-juku, jirrganjanya-jana yarnkaja yangkakuju nyampuku jika-palaku ngalya-kariki puranjakungarduyu-patuku, ngulakujurna-jana jirrganja yarnkaja Jaapa-ngurluju Jijariya-kurra. Kujarnalu yukajarra kirri-kirraju, ngulajurnalu panu-juku Kurniliya-kurlangukurra yuwarli-kirra yukajarra.

13 “Nyanungurluju-nganpa yimi-ngarrurnu nganimpakuju kuja nganta nyangu marramarra karrinja-kurra nyanungu-nyangurla yuwarlirla nganta. Marramarraju nganta wangkajarla nyanungukuju Kurniliyakuju, ‘Yilyaya-jana ngalya-kari wati kirri-kari-kirra Jaapa-kurra yungulu yaninjarla maninjini wati yirdi Jimani Piita. 14 Nyanungurluju kapu-nyarra yimi-ngarrirni nyurrurlakuju jaru, ngula-warnu yungunkulurla nyurrurla ngungkurr-nyina nyanungu-nyanguku jaruku. Ngula-jangkaju, kapu-nyarra Kaaturluju muurl-mardarni nyuntu manu nyuntu-nyangu turnu-warnu karlirr-yaninja-kujaku.’ Kujanyarla wangkaja nganta Kurniliyaku marramarraju.”

15 Ngula-jangkaju, Piitalku-jana yarda wangkaja, “Yungkarna rdirri-yungu wangkanjakuju Kurniliya-pinkiki, ngula-pururlu-juku-jana Pirlirra nyanungu-nyangu kurru-pungu Kaaturluju kaninjarni nyanungurra-nyangu-kurra ngula-piyarlu-yijala kuja-ngalpa yangka ngalipaku-wiyi kurru-pungu nyurru-wiyi Pirlirrpaju. 16 Ngula-jangkaju, ngajulurlurna yarda manngu-nyangu jaru Jijaji-kirlangu kuja-nganpa wangkaja nyurru-wiyi, ‘Jaanu Papitajirli, kujalpa-jana julyurl-yirrarninjarla papitaji-manu, ngulaju ngapa-miparla. Kala Kaaturlu, ngulaju kapu-nyarra kurru-pinyi nyurrurlaju Pirlirra nyanungu-nyangu, ngula-kurlurlunya kapu-nyarra papitajimani.’ Kujanya-nganpa Jijajiji wangkaja nyurru-wiyiji.

17 “Nyampuju Pirlirra Kaatu-kurlangu,

ngulaju warntarri-nyayirni-wangu. Yangka jurrku-juku kuja-ngalpa Kaaturlu kurru-pungu ngalipaku Juwu-patuku-wiyi wala nyinanja-kurraku kamparru-warnuku kujalparliparla ngalipa-wiyi wala nyinaja Warlalja-Wiriki Jijaji Kirajiki. Yangka jinta-juku-jana yungu warntarri-nyayirni-wanguju Juwu-wangu-patuku yapa-patukuju Kaaturluju. Nyurrurlarluruju mayi kankulu manngu-nyanyi ngajujurna wirinya Kaatuku yungu ngantarna warla-pajirni Pirlirra yinja-kujakuju? Lawa ngajuju, kula karna wiri nyina warla-pajirninjakuju nyanungukuju.”

¹⁸ Yangka nyampurrarlu yapa-paturlu, kujalu purda-nyangu kuja-kurra wangkanja-kurra, yangka kujalpalurla kulu wangkaja Piitaku kamparru-wiyi, ngula-jangkajulu wurulypa-jarrijalku. Manu ngula-jangkarluju, junga-juku, Kaatukujulpalurlajinta pulka-pungu, manulpalu wangkaja kuja, “Kaatuju kajana jalanguju ngampurra nyina Juwu-wangu-paturlanguku yapa-patuku yungulu-nyanu nyanungurrarlangu marilki kulpari pina-yani maju-warnu nyanungu-kurra. Ngula-jangkaju, kapulurla marlaja nyinami wankaru-juku ngalipa-piya-yijala.”

Yantiyuku-wardingki-patu-kurlu Kirijini-patu-kurlu

¹⁹ Yangka kujalu wati Jipini luwarnu pirli-kirlirli Jurujulumurlarlu, ngula-jangkaju, Juwu-paturlulkulu-jana rdirri-yungu warru murrumurru-maninjaku Jijaji-kirlanguku

yapaku yangka kujalpalu nyinaja yalumpu-wardingki-jiki. Nyampurraju kurdungurlu-patu yangka pakarninja-warnu, ngulajulu muku pirri-parnkaja kuja-purda kuja-purda kirri-kari kirri-kari-kirra manu nguru-kari nguru-kari-kirra. Panu-kariji yapaju ngulajulu wurnturu-nyayirni yanu yatijarra nguru-kurra yirdi-kirra Panijiya-kurra manu kirri-kari-kirra yirdi-kirra Yantiyuku-kurra. Ngalya-kariji ngulajulu yanu yatijarra karlarra nguru-kari-kirra yirdi-kirra Jipiriji-kirra. Nyarrpara-wana-puka nyampurrarlu yapa-paturlu, yimi-ngarrurnulpalu-jana Yimi Ngurrju Jijaji-kirli ngulaju yapaku Juwu-mipaku. ²⁰ Kala ngalya-kari puranjakungarduyu kirri-wardingki Jipiriji-wardingki wati-patu manu Jarini-wardingki, ngulajulu yanurra Yantiyuku-kurra-yijala, ngulangkuju yungulu-jana yimi-ngarrirni Yimi Ngurrju Warlalja-Wiri-kirli Jijaji-kirli yapa-kari yapa-kariki Juwu-wanguku. ²¹ Warlalja-Wiringki Jijajirli-jana pirrjirdi-manu nyampurraju panu-jarlu-juku yapaju. Panu-kari yapa ngulajulpalurla ngungkurr-nyinaja Yimi Ngurrjukuju Jijaji-kirlikiji yirri-puranja-kurraku. Kujarlajulurla pina-yaninjarla kurruly-wantija Warlalja-Wiriki Jijajikiji.

²² Ngula-jangkaju, Kirijini-paturlu Jurujulumu-wardingki-paturlulu purda-nyangu jaru kujalpalurla Yantiyuku-wardingki-patu yapa ngungkurr-nyinaja nganta manu wala nyinaja jaruku Jijaji-kirlanguku. Junga-juku, ngula-jangkaju, jintalu yilyaja wati yirdi Parnapa Yantiyuku-kurraju yungu-jana wangkami

nyanungurrakuju. ²³ Kuja Parnapaju yukajarra Yantiyuku-kurra, ngulaju-jana nyangu Kirijini-patu kujalpalurla marlaja nyinaja ngurrju-nyayirni Kaatuku yimiriki. Kujarlaju wardinyi-jarrija-nyayirni-jana Parnapaju, manu-jana pirrjirdi wangkaja nyanungurrakuju, “Jalanguju, wala-juku nyinakalurla Jijajiki Warlalja-Wiriki kapuru-wangu, manulu puraya nyanungu-juku tarnngangu-juku.” ²⁴ Nyanungu wati Parnapa, ngulajulpa ngurrju-nyayirni nyinaja Kaatu-kurlanguju, manurla nyanunguju ngungkurnyinaja wala-nyayirni. Ngulajulpa mardarnu Pirlirpa Kaatu-kurlangu kanunjumanyumparlu. Junga-juku, Yantiyuku-wardingki-patuju yapaju, panu-jarlujukulurla ngungkurnyinaja Jijajikirlangukuju, manulu Kirijini-jarrijalku.

²⁵ Ngula-warnuju junga-juku, Parnapaju yarnkaja yarda kirri-kari-kirra yirdi-kirraju Taaju-kurra yungurla warrirni watiki yangkaku Juurluku. ²⁶ Kuja parlu-pungu nyanungu, ngulaju kulpari kangu Yantiyuku-kurra. Ngulangkaju yukuriki jintaku, nyampujarrarluju wati-jarrarlu, ngulajulpa-palajana yapaju panu-juku pinarri-manu Kaatu-kurlanguku jaruku. Ngulangka kiringka Yantiyukurla, panu-karirli yapangkujulu-jana kamparrurlu-wiyiji ‘Kirijini’-pajurnu yangka yapa puranjakungarduyu-patu Jijajikirlangu. Ngula-wangurla-wiyi, kula-jana nganangu yirdi-manu ‘Kirijiniji’.

²⁷ Ngula-puru-yijala panu-kariji watijili yanurnu Jurujulumu-ngurluju Yantiyuku-kurra, ngulaju jarukungarduyu-patu Kaatu-

kurlangu-patu. ²⁸ Jinta yirdi Yakapa karrinja-pardija manjurru-wantinjarla, manurla marlaja wangkaja Pirlirrupa Kaatu-kurlanguku, “Ngakaju kapu karrimi mangarri-wangu-nyayirni manu nguru-kari nguru-kari kujarla nyarrpararla.” Kujanya Yakapaju wangkaja. Junga kujaju. Kujalpa-jana wati Kulurdiya wiri nyinaja Kingi Ruumu-wardingki-patuku nguru-kari nguru-kari-wardingkiki warrukirdikirdi, ngulalpa lawa karrija mangarri-wangu, lawa-nyayirni.

²⁹ Junga-juku, Yantiyukurlaju Kirijini-watiji, yardajirri-wangkajalu-nyanu yungulu yilyami tala Kirijini-patu-kari-kirra kujalpalu nyinaja Jurdiyarla. Ngula-jangkarluju, junga-juku, ngalya-karirilpalu yirrarnu wita-kari wita-kari, ngalya-karirilpalu yirrarnu panu-juku talaju. ³⁰ Ngulajulpalu-jana yungu Parnapaku manu Juurluku, manulu-palangu yilyajalku. Junga-juku, ngula-warnuju jirrama-juku yarnkaja-pala yangkaju tala-kurlu Jurujulumu-kurra, manu kanjarla-pala-jana yungu jarlu-patuku watiki Kirijiniki ngulangkaju.

12

Kingi Yarurdurlu-jana yurrrurnu rdaku-kurra Kirijini-patu

¹ Ngula-jangkaju, ngula-puru-juku-jana Kingi Yarurduju rdurrjurnu murrumurru-maninjaku ngalya-kariki Kirijini-patuku.

² Wangkajalku-jana nyanungu-nyangu yurrkunyuku, ngulaju kuja-jana wangkaja,

“Yangka Jamaji, pinjanjinkalu yangka papardinyanu Jaanukupurdangka!” Junga-juku, junma kurrirdi-kirlirlili rdirriny-panturnu palkangka jingijingi tarnnga-kurra. ³ Kujalurla marlaja pakarnu Jamaji kujarlu Kingi Yarurduku, ngulakujulurla panu-kariji marlaja wardinyi-jarrija Juwu-patuju. Kuja-jana kuja-kurra Kingi Yarurdurlu nyangu kujalpalurla Juwupatu wardinyilki nyinaja, kujarlaju ngulajujana yurrkunyupatu nyanungu-nyangu-patu jinyijinyi-manu Piitaku puuly-mardarninjaku. Ngula-puru-yijalpalu panu-kari Juwupatuju turnu-jarrija Jurujulumurla yungulu kurapaka wiri ngarni yirdi ‘Mangarri Rampaku Lalypa-nyayirni’.* ⁴ Ngula-jangkaju, junga-juku, puuly-mardarninjarla yirrarnulu rdakungkalku. Ngula-jangkaju, Piitajulu-jana yungu yurrkunyupatu-kariki 16-palaku, ngulangkunyalpalu jina-mardarninjarla warrawarra-kangu murntu-karirli murntu-karirli murntu-karirli murntu-karirli. Kingi Yarurdujulparla pardarnu ngakaku Piitakuju kanjakuju kuwurtukurrakuju, murnma-juku kurapaka-kari-puru-wiyi yirdi-puruju Pajapa-puru-wiyi,* ngula-jangkarlunya yungu-jana piki-kanyi Piitaju kuwurtu-kurra Juwu-kurlangu-kurralku. ⁵ Kujalpalu Piita yangkanku yurrkunyupaturlu jina-mardarnu rdakungka, ngula-puruju Kirijini-patuju warrardalpalurlajinta wangkaja Piitaku Kaatuku pirrjirdi-nyayirni jaruju yungu warrawarra-kanyi Piita rdakungkaju.

* **12:3** Nyangka Exodus 12.8

* **12:4** Nyangka Exodus 12.11

*Piita wuruly-kangu rdaku-ngurlu marramar-
rarlu Kaatu-kurlangurlu*

⁶ Yalirli Kingi Yarurdurlu yungu nganta wilypi-maninjarla kangkarla Piitaju rdaku-jangkaju, manu yungu nganta-jana piki-kangkarla Juwu-patuku miimii-nyanjaku. Kala kamparru-juku kutu-kari, Piitaju wuruly-parnkaja rdaku-ngurluju. Kujanya wuruly-parnkaja Piitaju. Yangka kujalpa ngunaja jardaju yurrkunyujarra-kurlangurla kulkurru-jarra, jardakungarntiji-pala wayurnu rdakajarra Piitaju jayini-jarra-kurlurlu jirramakurlurlu ngulaju wuruly-parnkanja-kujaku. Jirrama-kari yurrkunyujarra-kari, ngulajupalarla tuwangka warrarda ngirrily-karrija yarlunga rdakungkaju. ⁷ Ngula-puru-juku jinta marramarra Kaatu-kurlangu kapanku warraja-jarrija. Ngulajulpa ngun-karrinjarla mirilmiril-karrija-nyayirni. Ngula-jangkaju, Piitakujurla yarnkaja jimantaku. Yarnkanjarla yurnkuyurnku-manu yakarra-maninjaku. Manu wangkajarla, “Yaruju karrinja-pardiya!” Kuja Piita karrinja-pardiya, ngula-puruju jayini-jarralku-palarla rurruny-pardinjarla patakarrija rdaka-jangkaju. ⁸ Ngula-jangkaju, marramarrajurla wangkaja, “Wayirninjarla pirrjirdi-manta wartirlirla, manu wirliya yukaya jamana-jarra-kurlangurla!” Jungajuku, Piitarluju-nyanu wartirliji pirrjirdi-manu wartirlirlaju, manu wirliya-jarra yukaja jamana-kurlangurla. Manu marramaralkurla yarda wangkaja, “Wawardangku parnta-yirraka jimanta-wana, manu ngajuju puraya!”

9 Junga-juku, Piitarluju purajalku marramarraju yangka-ngurluju rdaku-ngurlu. Kulalpa milya-pungu marramarraju, manunyanu wangkaja, “Jungangkunya karna nyanyi marramarraju milpangku, marda karna ngari-japa nyanyi yuruyururla?”¹⁰ Ngulajangkaju, jingijingi yanu-pala jinta-kari-wanawiyi yurrkunya-wana kujalpa kaninjarni karrija tuwa-pirdi ruumu-pardurla, manu jinta-karirlalku-pala jingijingi yanu marramarra manu Piita kujalpa yurrkunya-yijala jinta-kari karrija, ngulangkaju-pala jingijingi yanu. Ngula-jangkaju, jinta-karirlalku-pala kiirtirla jingijingi yanu kuja nyanungu-juku lakarnpardija nyarrpa mayi, ngulaju wiri-jarlu-nyayirni yayini* kiirtiji. Kuja-pala yarlu-kurrajarrija manu-pala yaninja-yanu yirdiyirlaju, kulkurru-ngurluju, marramarrarluju yarujurlujuku yampijalku Piitaju.

¹¹ Ngula-jangkaju, Piitaju langarrpa-jarrijalku, manunyanu wangkaja, “Junga karna karrimi nyampuju yarlu nyampurlaju. Warlalja-Wiringki Kaaturlu yilyajarniji nyampu-kurraju marramarra nyanungu-nyangu ngajuku yungujana puntarni ngaju Kingi Yarurduku manu Juwu-patuku. Kujarlaju kulajulu murrumurrumanilki.”

¹² Ngula-jangkaju, yarnkajarra yuwarli-kirra jinta-kurra Miiri-kirlangu-kurra. Ngulaju Miiriji wतिकपालंगु यिर्दिकपालंगुजा जानु माअरुकुपालंगु. यालुम्पु-कुरराजु न्युर्रुजुकुलु तुर्नु-जारीजा किरिजिनी-पातुजु

* 12:10 iron

kujalurlajinta Kaatuku payirninjarla wangkaja Piitaku. ¹³ Piita kuja yanurnu yuwarli-kirra, ngulangkaju tuwa pakapakarnu kujalpa karrija tuwa yarlungka. Ngulanyalpa pakapakarnu Piitarluju. Karntangku jintangku warrkinirli yirdingkiji Ruurdarlu, purda-nyangu tuwa pakapakarninja-kurra, ngulaju yanu tuwa-kurra lakarn-maninjaku. ¹⁴ Wurrangku payurnu-wiyi, “Nganangku kanpa nyuntulurluju tuwaju pakapakarni?”

Piitarlulku jangku-manu, “Ngajurna Piita.” Kuja milya-pungu yirdi-maninja-kurra Piita, kujarlaju wardinyi-jarrija-mipa. Ngula-jangka-malku kularla lakarn-manu tuwaju, lawa. Kala kulpari parnkaja-puka yangka-kurra-yijala ruumu-kari-kirra manu warnkiri-maninjarla wangkaja-jana, “Piita-ka karri yinya yarlungka!”

¹⁵ Ngulalu yapangku panungku-juku jangku-manu Ruurda, “Nyuntujunpa warungka-nyayirni!”

Manu-jana yarda wangkaja Ruurda, “Lawa kujaju, jungarna purda-nyangu Piita yinya yarlungka kuja-ka karri!”

Yapangkujulu jangku-manu yarda, manu wangkajalurla, “Piitaju marda-ka karri manparrrpa yaliji yarlungka.”

¹⁶ Ngula-purujulpa Piitarluju warrarda pakapakarnu tuwaju. Junga-juku, tuwa-kurraju panulkujukulu yanu, manulu lakarn-manu. Lakarn-maninjarla Piitaju parlu-pungulu. Kujalu Piita milya-pungu, ngulakujulurla marlaja paa-karrija-nyayirni. Manulpalu-nyanu wardinyirlilki yuntarnu. ¹⁷ Ngula-jangkaju,

Piitarlu-jana wurulypa-manu rdaka-jarrarlu, manu-jana yimi-ngarrurnu nyiyarningkijarra nyarrparlu kuja Warlalja-Wiringki Kaaturlu wilypi-manu rdaku-jangka. Kujanya-jana wangkaja, “Yimi-ngarrikalu-jana Jamajiki manu ngajukupurdangka-patuku yangkaku Kirijini-kariyi-nyanuku.” Ngula-jangkarluju, Piitarluju yampinja-yanulku-jana yali-ngirliji yuwarli-ngirli, ngulaju yanu nguru-kari-kirra.

18 Ngakalku mungalyurru-pardu-karilki yalirla rdakungka, ngulajulurla Piitakuju lawa-nyangu yurrkunyupaturluju. Ngulakuju kawarr-karrijalkulpalu wajampa manu lanilki. Manulpalu-nyanu warru payurnu, “Nyarrpa-jarrija Piitaju, manu nyarrpara-wana wuruly-yanu?”

19 Kuja kuja purda-nyangu Kingi Yarurdurlu yangka kuja Piita wuruly-parnkaja nganta, ngulakuju yarda-jana yilyaja panu-kariji yurrkunyuju yungulurla warrirni-yijala Piitakuju. Putajukulurla warru warrurnu manu warru nyangu, kulalu parlu-pungu Piitaju, lawa-juku. Ngula-jangkaju, Kingi Yarurdurluju maninjarla payurnu-jana yangka-patu yurrkunyupatu 16-pala, ngulanya-jana payurnu, “Nyarrpa Piitaju wuruly-parnkaja?”

Jangku-manulu yurrkunyupaturluju, “Karija! Nyarrpa mayi wuruly-parnkaja?”

Kingi Yarurduju wangkaja-jana panu-karikilki yurrkunyuku, “Kangkalu-jana nyampu-patu-kari yurrkunyupatu-kari 16-pala rdakukungarduyupatu, manulu-jana pinjanka tarnnga-kurra!”

Junga-juku, kangulu-jana, manulu-jana pinja-yanunjunu.

Ngula-jangkaju, Kingi Yarurduju yanulku ngurrara-jangka Jurdiya-jangka wurnalku kirri-kari-kirra yirdi-kirra Jijariya-kurra. Yalirlalkulpa nyinaja.

Kingi Yarurduju palija

²⁰ Yapa kuja kalalu nyinaja kirri-jarra-karirla yirdi-jarrarlaju Tayangka manu Jirdanarla, ngulaju kalalurla wala nyinaja Kingi Yarurduku mangarriki maninjaku. Ngula-jangkaju, nyarrparla mayi-jana Kingi Yarurduju kulu-jarrijalku, manu-jana japirdija jurnta mardarninjaku mangarrikilki. Junga-juku, Taya-wardingki manu Jirdana-wardingki turnu-warnu yapa, ngulajulurla yarnkaja Kingi Yarurduku yimiri-maninjaku. Junga-juku, yanurnulurla jinta-karikilki yirdikiji Pilajaku, ngulakuju Kingi Yarurdu-kurlanguku warrkinikingarduyuku wiriki, ngulaku-wiyi yungulurla wangka. Kujalurla wangkaja Pilajaku, ngulaju-jana ngurrju ngungkurnyininaja jarukuju.

²¹ Ngaka-pardu-karilki parra-karirlalku, yapajulpalu turnu-jarrija manu jinta-kurra-jarrija yungulu purda-nyanyi Kingi Yarurdu panungku-juku wiri wangkanja-kurra. Ngulakungarntiji yukaja jurnarrparlaju ngurrju-nyayirnirla, ngula-kurlurlunya yungu-jana jaru wiri-nyayirni yinyi. Ngula-jangkaju, yaninjarla pirri-manu, manulpa nyinaja nyinanja-kurlangu wiringka. ²² Kujalu yapangku panu-karirli

purda-nyangu, ngulajulpalurla warrarda purlaja manu pulka-pungulpalurla, ngulajulpalurla kuja wangkaja, “Nyampu kuja-ka wangka, kula-nganta wati-jiki ngalipa-piya, kala nyampuju Kaatu-piya wati-nyayirni-wangu!”²³ Kuja kujalurla purlaja yapa-patu, kuja-puruju jintangku Kaatu-kurlangurlu marramarrarlu nyurnu-manu Kingi Yarurduju kapankurlu. Nyarrparla kuja? Yangka kujalpalurla Kingi Yarurduku purlanjarla pulka-pungu Kaatu-piyaku nganta, kula-jana wurdungu-manu. Manu kularla nyanungurluju Kaatukuju pulka-pungu Kingi Yarurdurluju. Ngula-jangkaju, Kingi Yarurduju miyalurlalku nyurnu-jarrija ngulaju pirlpi-kirli. Ngulangkuju mukulpalu ngarnu murllu kaninjarni, ngula-jangkanya palija.

²⁴ Kala Kaatu-kurlangu jaruju yarda wiri-jarrinjarla pirri-yanu kuja-purda kuja-purda-kari, manulu panu-kari yapa Kirijini-jarrija.

²⁵ Yangka yali-jarra jirrama-kari wati-jarra yirdi-jarraju Parnapa manu Juurlu, ngula-jarra yangka kuja-pala kamparru-wiyi yanurnu kulpari Yantiyuku-jangka Jurujulumu-kurra tala-kurlu, ngulaju-pala-jana yungu Kirijini-patuku. Ngula-jangkaju, kulpari yanu-pala Yantiyuku-kurra, manu-pala kulpari kangu wati jinta yirdi Jaanu Maarrku.

13

Pirlirpa Kaatu-kurlangurlu-palangu milarnu Parnapa manu Juurlu yungu-palarla warrki-jarrimi nguru-kari nguru-karirla

¹ Yalirla kirringka Yantiyukurla, nyinajalpalu yapa-patu Kirijini-patu, ngalya-kari jarukungarduyu-patu manu ngalya-kari pinarri-maninjakungarduyu-patu. Nyampu-patunya yirdiji: Parnapa, jinta-kariji Jimiyani ngulaju yirdiji ‘Marumaru’, jinta-kariji Lujiji ngulaju kirri-wardingki Jarini-wardingki, jinta-kari yirdiji Juurlu, manu jinta-kari yirdiji Maniya. Ngulaju Maniyaju nyinajalparla yarlpurru Kingi Yarurduku. Kingi Yarurdukupalangu-jarrarlu, wungu-jukulu-jana wiri-manu Kingi Yarurdu manu Maniya. ² Jintangka parrangka, jaajirlalpalu nyinaja Kirijini-patuju, ngulaju Kaatu-kurlangulpalu kuruwarriji puraja pulka-pinja-karrarlu manu yati-wangkanja-karrarlu manu miyi ngarninja-wangurlangurlu. Ngula-jana kuja-kurrakuju wangkaja Pirlirra Kaatu-kurlangu, ngulaju kuja-jana wangkaja, “Nyurrurna-palangu yajarnu jirrama wati-jarra yirdi-jarraju Parnapa manu Juurlu, yunguju-pala ngajuku warru warrki-jarri nguru-kari nguru-karirla. Ngulaju nyurrurlarlulkulu-jana milaka Kirijini-paturlu yunguju-pala warrki-jarri ngajuku.”

³ Junga-juku, ngulakujulpalurla yati-wangkaja Kaatuku, ngulaju miyi ngarninja-wangu-juku. Junga-juku, warrulu-jana turnu-jarrija warrukirdikirdi, manulu-palangu rdakalku yaarl-yirrarnu jurrungka pirrjirdi-maninjaku. Ngula-jangkaju, yilyajalkulu-palangu yungu-palarla warrki-jarrimi Kaatukuju nguru-kari nguru-karirla.

Parnaparlu manu Juurlurlu-pala-jana yimi-ngarrurnu Yimi Ngurrju Jipiriji-wardingki-patuku

4-5 Ngula-jangkaju, kuja-palangu Pirlirra Kaatu-kurlangurlu yilyaja Parnapa manu Juurlu kirri-jangka Yantiyuku-jangka, ngulaju-pala kangu jinta-kari wati kurdu-warnu yirdiji Jaanu Maarrku, ngulajulu yarnkaja Yantiyuku-ngurluju kirri-kari-kirra Jilujiya-kurra. Ngula-jangkaju, yarnkajalkulu pawurtu-kurluju nguru-kari-kirraluku yirdi-kirra Jipiriji-kirra, walya kujalpa kulkurrurni ngunaja mangkururla yirdingka Mirditirinirla. Ngulanganyalu jitija pawurtu-jangkaju, manulu yukajarra kirri-kari-kirra-wiyi yirdi-kirra Jalamiji-kirra. Ngulangka kirringkalpalu-jana warru yimi-ngarrurnu Yimi Ngurrju jaaji-kari jaaji-karirla Juwu-kurlangurlaju. Yangkaku kurdu-warnuku Jaanu Maarrkuku, ngulakujulpa-palarla jirnganja warrki-jarrija.

6-8 Manu ngula-jangkaju, yardalu yarnkaja jinta-kari-kirraluku kirri-kirraju yirdi-kirra Papuju-kurra, ngulaju karlarra-purdajukulu yarnkajarra. Ngula-kurra kujalu yukajarra, ngulajulu parlu-pungu jinta wati Juwu yirdiji Parr-Jijaji ngangkayi-kirli-piya. Ngulaju nganta jarukungarduyu nganta Kaatu-kurlangu, kala lawa. Ngulangkuju kala mardarnu jinta-kari yirdi-kariri Layimaja. Layimaja ngulajulparla nyinaja puntu-nyayirni wungu-warnu Jirriya Puurlujukuju. Jirriya Puurluju, ngulajulpa-jana wiri nyinaja yapaku panuku-juku Jipiriji-wardingki-patukuju. Ngulajulpa nyinaja pinangkalpa-nyayirni. Ngula-jangka, Jirriya

Puurlujurluju yajarnunjunu Parnapa manu Puurlu kajilpa-pala yaninja-yanu nyanungu-nyangu-kurra yuwarli-kirra yungu-palangu purda-nyanyi jaru yimi-ngarrirninja-kurra Kaatu-kurlangu. Kala yangkanku Layimajarlu, puta warla-pajurnu Jirriya Puurluju Kaatu-kujaku ngungkurr-nyinanja-kujakuju, manu-palangu Parnapaku manu Juurluku jangkardu wangkaja. ⁹ Kala yangka yirdingki Juurlurlu, ngulangkuju kala mardarnu yirdi-kariji Puurlu. Ngulakujurla Pirlirra Kaatu-kurlangu wiri-jarrija kanunjumanyumpa, ngula-kurlurlu Pirlirra-kurlurlu, nyangulpa jungarni-nyayirnrirli milpa-juku Layimajaju ngangkayikirli-piyaju. ¹⁰ Manu ngula-jangkaju, kululkurla wangkaja, “Layimaja, nyuntujunpa Juju Ngawu-piya! Nyuntuju kanpa-jana tarnngangkaju jangkardu yangka nyiyarningkijarraku kuja-ka ngurrju manu jungarni nguna. Tarnngangkujuku kanpa-jana putaputa yimirr-yinyi yapaju. Warrarda kanpa-jana yangka tarnngangkaju yapa-kari yapa-kariki nganta kuja-ka Warlalja-Wiri Jijaji-kirlangu yimi yijardu-wangu nganta nguna. Kujanya kanpa-jana nyuntuju warlkaju wangka! ¹¹ Ngulaju ngula-juku! Kujaju-jana wangkaya! Kala kapungku jalangurlu Warlalja-Wiringki Jijajirli murrumurru-mani. Ngulaju kapungku pampa-mani. Ngula-jangkaju, kapunpa wita ngari nyanja-wangu nyina ngurukuju nyanja-wanguju.”

Junga-juku, ngula-jangkarluju, milpaju-nyanu purda-nyangulku Layimajarlu nyiyarlu mayi kuja milpaju parlurnulku, ngulaju mangkurdu-

piyarlulpa milpaju parlirninjarni yanu. Ngula-jangkarluju, kulalpa nyangulku. Milpa pampa-jarrinjarla warrulkulpa ramparlampal-karrija, manu warrulkulpa-jana kaakaa-marnpurnu yapa ngalya-kariki yungulu maninjarla jirri-kangkarlalku. ¹² Yangkanku wiringki yirdingki Jirriya Puurlujurlu, kuja nyangu Layimaja pampa-jarrinja-kurra, ngulakujurla marlaja paa-karrija. Ngula-jangkaju, Puurlurlu manu Parnaparlu maya-kari maya-kari-palarla yarda yimi-ngarrurnu jaru Jijaji-kirli, ngulajurla yangkaju Jirriya Puurluju ngungkurr-nyinajanyayirni Yimiki Ngurrjuku Jijaji-kirlangukuju, ngulakuju jaruku yijardu-nyayirniki.

Puurlu manu Parnapa-pala yanu kirri-kari-kirra yirdi-kirra Yantiyuku-kurra, ngulaju ngurrara-kari-kirra yirdi-kirra Pijirdiya-kurra

¹³ Ngula-jangkaju, warrkarnulu pawurtukurra, yardalu yarnkaja Papuju-ngurluju Puurlu manu nyanungu-nyangu-jarra puntu-jarra Parnapa manu Jaanu Maarrku. Jingijingi-yanulu ngapa wiringka yatijarra karlarra ngurrara-kari-kirra yirdi-kirraju Pampiliya-kurra kirri-kari-kirra yirdi-kirra Purrka-kurra. Ngulangkaju-palangu yampinja-yanu Jaanu Maarrkurluju kuja pina-yanu Jurujulumu-kurra. ¹⁴ Ngula-jangkaju, Puurlu manu Parnapa yarnkaja-pala yatijarra-purda ngurrara-kari-kirra yirdi-kirra Pijirdiya-kurra kirri-kari-kirra yirdi-kirraju Yantiyuku-kurra-yijala. Ngulangkaju-pala kaninjarni yukaja Juwu-kurlangu-kurra jaajikirra Jarrirtiyirla ngulaju Juwu-kurlangurla

Parra-nyayirni-wangurla. Yukanjarla pirri-manu-pala. ¹⁵ Jintangku Juwungku wiringki, milki-jana riiti-manu jaru Mujuju-kurlangu kuruwarri, manu milki riiti-manu-jana jaru-pardu-karilki ngulaju nyurru-warnu-patu-kurlangu jarukungarduyu-patu-kurlangu Payipulurla. Ngula-jangkaju, wiriwirirli Juwupaturlulu-palangu payurnunjunu Puurlu manu Parnapa. Ngulalu-palangu yaninjarla wangkaja kuja, “Kajikanpala jaru ngurrju mardarni, ngulaju-pala-jana yapaku milki-wangkaya pirlirrpaku pirrjirdi-maninjaku.”

¹⁶ Junga-juku, Puurluju karrinja-pardija, manu karrinja-pardinjarla rdakardakarlu-jana wurulypa-manu, manu ngula-jangkaju jarulku-jana wiri-nyayirni wangkaja,

“Ngajukupurdangka-purnu yapa Yijirali-pinki manu ngalya-kari Juwu-wangu-patu yapa, ngulangku kuja kankulu purami kuruwarri Kaatu-kurlangu, ngulangkuju purda-nyangkajulu!

¹⁷ Kaatu kuja karlipa jinta Juwu-paturlu pura, nyurru-wiyi kuja-jana nyurnunyunu milarnu ngalipa-nyangu nyurnunyunu Yijirali-pinki, ngulaju-jana panu-manu-nyayirni. Panu-manu yangka kujalpalu nyinaja yapa-kari yangka yalirla ngurrara-karirla yirdingka Yijipirla. Ngulaju-jana nyanungu-nyangu-kurlurlu yartarnarri-kirlirli kulpari kangu yali-ngirliji ngurrara-ngurlu Yijipi-ngirliji.

¹⁸ Ngulaju 40-palaku yukuriki, mardarninjarla warrawarra-kangulpa-jana Kaaturluju jukuru-jarrinja-kurraju wurrangku-juku kujalpalu jilja-wana warru wapaja. ¹⁹ Jilja-

ngurlu kujalu yukajarra yali-kirra nguru-kurra Kanana-kurra, ngula-wangurla-wiyijilpalu kamparru-warnu-juku panu-jarlu nyinaja turnu-warnu-kari turnu-warnu-kari wiriki-pala. Yangkaju ngalipa-nyangu nyurnunyurnu, ngulaju-jana Kaaturluju pirrjirdi-manu yungulu-jana ngulangkuju turnu-warnu-kari turnu-warnu-kari muku riwarri-mani. Kujarlunya-pa-jana yungu walyaju nyanungu-nyanguku yapaku nyurnunyurnukuju. ²⁰⁻²¹ Yukuriki 450-palaku, ngulajulpa-jana walyaju nyanungukuju karrija.

“Ngula-puruju Kaaturluju-jana milarnu jinta-kari jinta-kari yungu-jana wiri nyinami ngalipa-nyanguku nyurnunyurnuku ngarlinkinpa-patu. Ngula-jangkaju, jinta wati kujalpa nyinaja yirdiji Jaamulu, Kaatu-kurlangu jarukungarduyu, ngulajulu yapangku ngalipa-nyangurluju nyurnunyurnurluju payurnu, ngulaju kujarlulu payurnu, ‘Kingi jinta milaka-ngalpa ngalipaku yungu-ngalpa jinta wiri nyinami.’ Jungajuku, Kaaturlujurla milki-yirrarnu jinta wati Jaamulukuju, ngulaju Kiji-kirlangu ngalapi-nyanu yirdi Juurlu. Nyampuju wati ngulajurla Pinyamini-kirlanguku warlalja turnu-warnuku. Ngulaju nyanunguju Kingi nyinaja 40-palaku yukuriki. ²² Ngula-jangkaju, Kaatujurla jukuru-jarrija maju-panuku manu warntarla-panuku Juurlukuju, lawalpa nyinaja ngulaju kingi-wangulku. Ngula-jangkaju, Kaaturluju milarnu jinta-karilki wati ngulaju yirdiji Tapiti yungu-jana nyina nyanungu-nyangu wiri kingi. Nyampunya Kaatuju wangkaja jaru Tapiti-kirliji, ‘Nyampu wati yirdi Tapiti ngalapi-nyanu Jiiji-

kirlangu, ngulajulparna ngajulurlu warrawarra-kangu ngurrju jungarni-nyayirni. Ngulaju kaju miyalu raa-pinyi. Kuja karna nyarrparlu-puka nyanungu payirni warrki-jarrinjaku, ngulaju kaju yalyangku kapanku purda-nyanyi wilji-wangurlu.’²³ Yangka wati jinta Jijaji ngulaju kuja ngaka palka-jarrija Tapiti-kirlangu-ngurlu warlalja turnu-warnu-ngurlu, ngulaju jinta nyanunguju kuja yilyajarni Kaaturlu yungu-jana Ngarlkinparlu muurlparlu mardarni majumajukujaku Yijirali-pinki. Yangka jinta-juku wati kuja-jana Kaaturlu nyurru-wiyi jangukungu Yijirali-pinkiki yilyanjarnikingarntirliji.²⁴ Kujalpa Jijaji warru warrki-jarrija nyampurla walyangka, ngula-wangurla-wiyijilpa-jana Jaanu Papitaji-wiyi warru wangkaja Yijirali-pinkikiji, ngulaju kujalpa-jana wangkaja, ‘Pina-yaninjarlalu yalala-yirraKaatu wilji panu-jangkarlu! Ngula-jangkaju, karna-nyarra julyurl-yirrarninjarla ngapangka papitaji-mani.’²⁵ Yangka kuja Jaanu Papitajirli lawa-manu warrki nyanungu-nyangu, ngulakungarntirliji payurnu kala-jana Jaanurlu yapaju, ‘Nyarrpa kankulu purda-nyanyi nyurrurlarluju nganarna ngajuju? Rampal-purda-nyanyi kankulu ngajuju mayirna Mijaya yangka kuja kankulurla wurra-juku pardarni warrarda? Lawa, ngulaju yapa-kari. Wurra ngaka kapu yanirni nyanunguju. Yaliji wati ngulaju ngurrju-nyayirni ngaju-piya-wangu. Nyiya-jangka mayiji milarnu yungurnarla nyanunguku warrki-jarrimi?’

Kujanya kala Jaanu Papitaji wangkaja.” *

²⁶ Junga-juku, Puurlu-jana yarda wangkaja, “Ngajukupurdangka-purnu yapa ngurrara-jinta yangka kujarlipa muku palka-jarrija jinta-ngurlu warlalja turnu-warnu-ngurlu Yipuruyamu-kurlangu-ngurlu, manu nyurrurla Juwu-wangu-patu yapa, ngulangku kuja kankulu purami kuruwarri Kaatu-kurlangu, ngulangkuju purda-nyangkajulu! Jinta kuja wati yilyajarni Kaaturlu jaru-kurlu, jaru kangalpa wangka nyarrpa kuja kangalpa muurlparlu mardarni ngalipa karlirr-yaninja-kujaku.

²⁷ Yangka kuja wati Kaatu-kurlangu yanurnu Jurujulumu-kurra, Jurujulumu-wardingkirli yapangku Juwu-paturlu manu wiri-paturlu kulalpalu milya-pungu nyanunguju yali wati. Kanginy-pungulpalu Jijaji. Kulalpalu milya-pungu jaru jarukungarduyu-patu-kurlangu yangka kuja karlipa jinta-juku jaru riiti-mani jaajirla Jarrirtiyi-kari Jarrirtiyi-karirla. Ngula-jangkarluju, kujalu pungu Jijaji tarnnga-kurra, ngulajulpalurla muwarnku-juku ngungkurn-nyinaja yangkaku jarukuju jarukungarduyu-patu-kurlangukuju ngulaju jungaku jaruku.

²⁸ Yangka-paturlu yapa-paturlu Jurujulumu-wardingki-paturlu kulalu parlu-pungu jinta-karirlangu kuruwarri-karirlangu rdilyki-pinjawarnu Jijaji-kirlangu, lawa. Kula Jijajirli kuruwarri rdilyki-pungu jintarlangu. Kala ngarilirla nyanungurlulku jangkardu purda-nyangu, manulu Paliti-kirra nguurl-ngarrurnu

* **13:25** Matthew 3.1, Mark 1.7, John 1.27

Jijaji yungu pinyi. ²⁹ Kaatu-kurlangu-paturlu jarukungarduyu-paturlulu yirrarnu jaruju Jijaji-kirli, kapulu pakarni nganta tarnngakurra watiya warntawarntarla. Kujanyalu yirrarnu. Junga-juku, kuja-piyarlu-yijala yangka-paturlu Juwu-paturlu Jurujulumu-wardingkipaturlu pakarnulpalu, manu murrumurru-manu-nyayirnilpalu, manulu yirrarnu watiya warntawarntarla. Ngula-jangkaju, palkalkulu nyurnulku pakarninja-warnuju manu watiya warntawarnta-jangkaju, ngulajulu kangu palkaju pirnki-kirra, ngulangkanyalu yirrarnu. ³⁰ Ngula-ngurluju pirnki-ngirliji, Kaaturluju yakarra-maninjarla kangu wankarulku. ³¹ Ngula-jangkaju, parra-kari parra-kari, Jijajirliji-nyanu milki-yirrarnu palkaju yangka-patu-kurra nyanungu-nyangu-kurra kurdungurlu-patu-kurra yangka kujalpalurla jirrnganja yanurra Kaliliyi-ngirli Jurujulumu-kurra kamparru-wiyi. Ngulaju jalangujalanguju nyampu-paturlunya nyanja-warnu-paturlu kalujana yimi-ngarrirni jaruju nyanungu-kurluju Jijaji-kirli yapakuju Yijirali-pinkikiji. ³² Jalangu, nganimparlangurlurnalu-nyarra kangurnu jaru ngurrju nyampu-kurra. Nyampunya karnalunyarra yirri-pura Yimi Ngurrju jinta-juku Jijajikirli yangka kuja-jana nyurru-wiyi jangukpungu ngalipakupalanguku nyurnunyunuku yilyanjarnikingarnti. ³³ Ngulaju junga kuja-ngalpa yilyajarni Kaaturlu Jijajiji ngalipaku, yangka kujarlipa palka-jarrija warlalja jinta-ngurlu-juku nyurnunyunu-ngurluju. Kujanya-ka wangka Payipulurla Jaalyma nampa 2-rla,

ngulaju kuja-ka wangka Kaatuju:

‘Nyuntujunpa ngaju-nyangu ngalapi-nyanu. Jalangujurnangku nyuntukupalangu-jarrijalku, wampirra-nyanu-jarrijarnangku.’*

Kujanya-ka wangka jaruju. ³⁴ Nyampurlangu wangkaja Kaatuju Payipulurla-yijala Jijajikirliji, kapu wankaru-mani nganta palinja-warnu nganta pukulyu-jarrinja-kujaku. Kujanya wangkaja jaru wita-kariji:

‘Kujarnarla nyiyarningkijarra jangku-pungu Tapitiki, ngulaju jungarni-nyayirni manu tarruku-nyayirni marrka. Ngula-piyayijala karna-nyarra jangku-pinyi.’*

Kujanya-ka wangka jinta-kari jaruju. ³⁵ Manu jinta-kari jaru-kariji wangkaja Tapiti, manu yirrarnu Payipulurla nyurru-wiyi:

‘Wampirra, nyuntu-nyangu Warrkini-nyayirni-wangu, ngulaju kapunpa mardarni palinja-kujakuju manu pukulyu-jarrinja-kujaku.’*

Kujanya yirrarnu Tapitirliji Kaatu-kurluju.

³⁶ Nyampu jaruju Payipulurla, kula Tapitikirli yangka kujarla Kaaturlu nyiyarningkijarra yungu warrki. Kujalpa Tapiti nyinaja wankaru, ngulajurla ngari nyiyarningkijarra warrkiji yungu, ngulajulparla warrki-jarrija Kaatukuju. Ngula-jangkaju, Tapitiji palijalku. Ngula kujalu yapa ngalya-karirli milyingka yirrarnu

* **13:33** Nyangka Psalm 2.7

* **13:34** Nyangka Isaiah 55.3

* **13:35** Nyangka Psalm 16.10

nyanungu-nyangu-paturlajinta nyurnunyunu-paturlajinta, ngulaju nyanungu-nyanguju palkaju pukulyu-jarrija. ³⁷ Nyampuju jaru ngulaju jinta-kari-kirli wati-kari-kirli yangka-kurlu kuja Kaaturlu wankaru-maninjarla yakarra-manu palinja-warnuju. Nyanungu-nyangu palkaju kula pukulyu-jarrija.”

³⁸⁻³⁹ Ngula-jangkaju, Puurlulku-jana yarda wangkaja, “Ngajukupurdangka-purnu, langa-kurra-mantalu nyampuju jaru! Kuja-ka jalangu Jijaji nyina wankaru palinja-warnu yakarra-pardinjarla, kujarlanya karna-nyarra yirripura Yimi Ngurrju, nyampuju ngulaju jaru kuja kajana Kaatu yawuru-jarrimi yapaku maju-warnuku. Ngana-puka kuja karla yapa ngungkurr-nyina manu wala nyina Jijajikiji, nyanungu-miparlu-ka rarralya-mani maju-warnuju. Kuja-piya-wangurlu, Mujuju-kurlangurlu kuruwarrirli ngulangkuju kulalpa rarralya-mantarla yapa ngurrjuku nyinanjaku maju-wanguku.

⁴⁰ “Yirriyirri-nyayirnilili purda-nyangka jaru wita-kari jarukungarduyu-patu-kurlangu, kujalu-nyarra jangkardu yirrarnu Payipulurla nyurru-wiyi nyurrurlaku kapurunju-patuku, ngulajulu purda-nyangka, kalakankulu wajawaja-mani jaruju! Kujanya-ka wangka Kaatuju:

⁴¹ ‘Nyurrurlarluju, nyangkalu kuja-purda kuja-purda kuja kankulu yangka nyurrurlarlu jaru jungarni warrarda manyu-pinyi! Manulurla warru paa-karriya jarukuju, manu ngula-jangkaju, paliyalu! Nyampu

warrki kuja karna warrki-jarrimi nyurrurlarla milparniwarrarla-juku, ngulakuju kula kankulurla ngungkurnyina, lawa. Kajilpa-nyarra nganangkupuka milki yirri-purayarla nyampu warrki ngaju-nyangu, kulankulurla ngungkurnyinami-jiki nyampukuju jaruku!’ ”*

Junga-juku, Puurluju wangkanja-warnuju wurulypa-jarrinjarla rdiily-parnkajalku.

⁴² Kuja-pala Puurlu manu Parnapa ngulajangka wilypi-pardijarra yarlu-kurralku, ngulalu-palangu yarda wangkaja yapaju, “Ngaka-pala pina-yantarni yarda wiyiki jinta-jangka Parra-nyayirni-wangu-karirla, manulu-nganpa yarda yimi-ngarrika nyampuju yimi.” ⁴³ Junga-juku, ngula-jangkaju, yapajulu jarnkujarnku pirri-yanu-yijala jaaji-ngirliji. Ngalya-karirli Juwu-paturlu, purajalu-palangu Puurlu manu Parnapa. Ngalya-kariji Juwu-yijala, ngulaju kujalu kurdu Juwu-wangu-wiyi wiri-jarrinjarla Juwu-jarrijalku, ngulangkunyalpalu-palangu warru puraja. Yangka-jarrarlu-palajana yimi-ngarrirninja-yanu manu wangkanja-yanu ngulaju kujarlu, “Parra-kari parra-kari, walalurla nyinanjanta manu ngungkurnyinakalurla yangkaku jintaku Kaatu yimiri-nyayirniki.”

⁴⁴ Junga-juku, ngula-jangkaju, jinta-karirlalku Parra-nyayirni-wangu-pardu-karirlalku, yapa Yantiyuku-wardingki, ngulajulu panu-jarlu-nyayirni turnu-jarrija yangka-kurra-yijala jaaji-

* **13:41** Nyangka Habakkuk 1.5

kirra yungulu-jana purda-nyanyi Puurlu manu Parnapa kaji-pala-jana jaru yirri-pura yimi Jijaji-kirliki Warlalja-Wiri-kirliki. ⁴⁵ Kujalu-jana nyangu turnu-jarrinja-kurra ngalya-karirli Juwupatu-karirli wiriwirirli, ngulangkujulpalurla ngurru-nyangu Puurluku. Manulurla jangkardu wangkaja Puurluku, manulu warlkanji-pajurnu. ⁴⁶ Kujarlaju, Puurlu manu Parnapa wangkaja-pala-jana marriwa-nyayirni kuja, “Nyurru-wiyi-jiki-jarrangku wangkaja Kaatuju yungurlujarra yanirni nyampu-kurra manu yungurnalunyarra yimi-ngarrirni Yimi Ngurrju nyurrurlapatuku-wiyi Juwu-patu-mipaku-wiyi. Kala lawa, nyurrurlapatuju kulankulurla ngungkurnyinaja jarukuju, manunkulu mamparl-pinjarla juwa-kujurnu. Kapuru-nyinanjarla kulankulurla jirrnganja nyina wankaru Kaatuku tarnnga-juku, lawa. Ngulaju ngula-juku. Yampimi karnalunyarra ngajarrarlaju, yani karlijarra ngurrarakari-kirraluku yungurlijarra-jana Yimi Ngurrju warru yimi-ngarrirni Jijaji-kirli yapa-karikilki Juwu-wangu-patukulku. ⁴⁷ Kujanya-jarrangku wangkaja Kaatu Warlalja-Wiriji:

‘Yilyami karnangkupala yungunpapala-jana warru warraja-mani jarra-piyarlu yapa-kariji Juwu-wangu-patuju, kapunpala-jana warru yimi-ngarrirni Yimi Ngurrju ngurukari nguru-karirlaku. Kapunpapala-jana yangka jinta yimi-ngarrirni kuja kajana yapa muurlparlu mardarni karlirryaninja-kujaku.’ ”*

* **13:47** Nyangka Isaiah 49.6

⁴⁸ Kujalu-palangu purda-nyangu Puurlu manu Parnapa wangkanja-kurra yangkanku Juwu-wangu-paturlu, ngulajulu-jana wardinyi-jarrija-nyayirni, manulurlajinta pulka-pungu jaruku Kaatu Warlalja-Wiri-kirlanguku. Junga-juku, Juwu-wangu-patuju panu-jarlu-juku, ngulajulu Kirijini-jarrijalku, nyampurranya kuja-jana Kaaturlu milarnu kamparru-wiyi yungulurla jirrnganja-jana wankaru tarnnga-juku.

⁴⁹ Nyampu jaru Kaatu-kurlangu Warlalja-Wiri-kirlangu, kuja-purda kuja-purda palju pirri-parnkaja yalumpurlaju ngurrararla. ⁵⁰ Kala yalirla jintangka-juku kirringka Yantiyukurla, yangkanku Juwu-patu-karirli wiriwirli, ngulajulpalu-jana jangkardu jinyijinyi-manu ngalya-kari Yantiyuku-wardingki-patu yungulu-palangu murrumuru-maninjarla yilyami Puurlu manu Parnapa kirri-ngirliji. Jinyijinyi-manulu-jana wiriwiri wati-patu manu ngalya-kari wiri-patu karntakarnta Juwu-wangu-patu yangka kujalpalu nyinaja Kaatu-kurlangu nganta. Nyampurrarlunya wajirli-pungulu-palangu kulungku yali-ngirliji ngurrara-ngurlu. ⁵¹ Puurlu manu Parnapa, kujalu-palangu wajirli-pungu kirri-ngirliji, ngula-jangkaju-pala jupu-karrija manu-pala warirr-karrija. Ngula-jangkaju, warirr-karrinjarla jamana-kurlangu-pala rurruny-pungu wirliya nyanungu-nyangu-jangka, ngula-pala-jana jangkardu lurlurl-pungka walya jamana-kurlangu-jangka yangka-patuku Juwu-patuku Yantiyuku-wardingki-patuku. Kujarlunya-pala-jana milki-yirrarnu kuja-jana Kaatuju kulu nyinaja. Junga-juku,

ngula-jangkaju, yarda-pala yarnkaja ngurrara-kari-kirra kurlirra kakarrara kirri-kari-kirra yirdi-kirraju Yakuniya-kurra. ⁵² Manu yangka yapa Yantiyuku-wardingki, kujalpalu nyinaja Kirijini, ngulaju-jana Kaaturluju mialuju raapungu-nyayirni. Manu Pirlirra Kaatu-kurlangu nyanungu-patu-kurlangurlaju wiri-jarrija-nyayirni kanunjumanyumpa palkangkaju.

14

Puurlurlu manu Parnaparlu-pala-jana Yimi Ngurrju yimi-ngarrurnu yapaku Yakuniya-wardingki-patuku

¹ Kujalu-palangu yangka yilyaja Yantiyuku-ngurlu Puurlu manu Parnapa, ngulaju-pala yanu kirri-kari-kirra yirdi-kari-kirra Yakuniya-kurra. Kuja-pala yukajarra kamparru-wiyi, ngula-jangkaju, yanu-pala jinta-kurra jaaji-kirra Juwu-kurlangu-kurra. Ngulangkaju-pala-jana yimi-ngarrurnu pirrjirdi-nyayirnirli Juwupatuku manu Juwu-wangu-patuku Yimi Ngurrju Jijaji-kirli, ngulakuju panu-karijilirla ngungkurnnyinajalku Jijajiki. ² Kala ngalya-kari Juwupatu, yalumpuku jaruku, ngulajulurla jukuru-jarrija. Ngula-patuju juturnulu-jana ngalya-kari Juwu-wangu-patu yungulu-jana Puurluku manu Parnapakuju jangkardu rarralya-wangu-jarri nyanungu-jarraku-juku puntu-jarraku-juku. ³ Ngula-jangkaju, nyanungu-jarrarluju, ngulajulpalu-jana wurrangku-juku kutu yimi-ngarrurnu jaruju Jijaji Warlalja-Wiri-kirliji, yangka kuja-jana nyanungu-patuku ngungkarra

palija maju-warnuku. Manu yungu-palangu nyanungu-jarraku Kaatu-kurlangu yartarnarri Jijajirliji Warlalja-Wiringki yungu-pala-jana nyurnunyurnu warru parlpuru-mani ngula-kurlurluju. Kujalu-palangu ngalya-karirli nyangu nyurnunyurnu parlpuru-maninja-kurra Puurlu manu Parnapa, ngulajulu milya-pungu jaru Jijaji-kirliji junga-nyayirni. Junga-juku, nyinajalpa-pala yalumpurla-juku Yakuniyarla tarnnga-juku. ⁴ Ngalya-kari yapa Yakuniya-wardingki, ngulajulu-palangu ngungkurr-nyinaja Puurluku manu Parnapakuju yangka-jarraku Kurdungurlu Wiri-jarraku. Kala ngalya-kari yapa ngula-wardingki-yijala, kulalu-palangu ngungkurr-nyinaja, lawa. Ngungkurr-nyinajalujana wiriwiriki Juwu-patuku yangka-patuku kujalpalu-jana juturnu kulungku kamparrurlu-wiyi.

⁵ Junga-juku, ngula-jangkaju, jangkardulu-palangu turnu-jarrija nyampurra kapurunju-patu Juwu-patu manu Juwu-wangu-patu manu wiriwirirlangu, ngulajulu-nyanu yardajirri-wangkaja Puurluku manu Parnapaku yungulu-palangu pakakarlalku nganta. Kapulu-palangu pirli yarturlu-kurlurlu luwarninjarla pungkarla tarnnga-kurra. ⁶ Purda-nyangu-pala Puurlurlu manu Parnaparluju jaru yangka kujalpalu-palangu japirdija. Ngula-kujakuju-pala kapanku wuruly-parnkaja kirri-ngirliji, ngulaju-pala yarnkaja kurliarra yirdi-jarra-kurra kirri-jarra-kurra Lijirta-kurra manu Turrpi-kirra, ngulaju ngurrara-kari-kirra Layikuniya-kurra. ⁷ Ngulangakaju-pala-jana warru yimi-ngarrurnu

Yimi Ngurrju Jijaji-kirliji.

Puurlurlu manu Parnaparlu-pala-jana Yimi Ngurrju yimi-ngarrurnu kirri-jarra-wardingkiki Lijirta-wardingkiki manu Turrpi-wardingkiki

⁸ Yalirla kiringka Lijirtarla, jintalpa wati nyinaja tarlu wirliyakupurda wapanja-wangu, ngulajulpa wita-ngurlupakarra nyinaja tarlu-juku wapanja-wangu. ⁹ Ngulangkujulpa-palangu jaru yimi-ngarrirninja-kurra purda-nyangu Puurlu manu Parnapa yirriyirri-nyayirni. Junga-juku, Puurlurluju nyangu jungarnirli yangkaju wati tarlu, manulpa miyiki-nyangu kujalparlajinta ngungkurr-nyinaja jaruku Jijaji-kirliki parlpuru-maninjakungarnti. ¹⁰ Ngula-jangkaju, Puurlujurla wangkaja kilji-nyayirni, “Karrinja-pardiya, wirliya-jarrarla karriya!” Junga-juku, kapanku karrinja-pardija, manulpa warru wapaja.

¹¹ Kujalu yapa yapa-karirli nyangu Lijirta-wardingki-paturlu wati yangka warru wapanja-kurra, yangka kuja Puurlurlu parlpuru-manu wati tarlu-warnu, ngulakujulpalu-nyanu purlaja kilji-nyayirni nyanungu-nyangu jaru warlaja Layikuniya-wardingki-kirlangu jaru ngulaju kuja, “Nyampu-jarraju-pala yanurnu nyampukurra walya-kurra juju-warnu-jarra wati-jarra-piya!” ¹² Ngulakuju yungulu-palangu yirdiji Puurluku manu Parnapakuju jukurrpa-warnu-jarrakuju nganta. Parnapaku yungulurla jukurrpa-kariji yirdiji ‘Juwuju’. Puurluku yungulurla yirdiji jukurrpaju ‘Yarmiji’. Puurlurlu kala-jana warrarda yirri-puraja Parnapa-piya-wangurlu. Ngulakunyalurla

yungu yirdiji ‘Yarmmiji’ Puurlukuju jukurrpa-piyaku nganta Yarmmijiki.

¹³ Yalirla kiringka yirdingka Lijirtarla, ngulangakajulpa jinta-kariji yuwarli-nyayirni-wangu karrija maralypi yarlungka kutu-juku, ngulaju Juwuju-kurlangu jukurrpa-kurlangu. Ngulangakaju maralypikingarduyurluju pulukujana turnu-manu, manu turnu-maninjarla kakarda-wana-jana warru yirrarnu jinjirlawati, ngula-kurlukuju nguru-yirrarnu-jana yuwarli maralypi-ngirliji kiirti wiri-kirra. Kapulu-palangu kirri-wardingki-paturlu puluku pinjarla yungkarla kurapaka yangka-jarraku Kurdungurlu Wiri-jarraku kula-nganta jukurrpa-jarraku.

¹⁴ Ngula kuja-pala kuja-kurra nyangu Puurlurlu manu Parnaparlu, ngulakuju-palarla jukuru-jarrija. Kujarla-pala-nyanu jurnarrpaju larra-pungu maringkilki. Manu-pala ngula-jangkaju parnkaja panu-kurra yapa-kurra turnu-warnu-kurra ngulaju kulkurru-jarra-kurra. Manu ngula-jangkaju-pala-jana purlaja yungu-pala-jana warla-pajirni. ¹⁵ Ngula-jangka, Puurlu-jana wangkaja, “Nyarrpaku kankulu-jarrangu kurapakaju yirrarni nyurrurlarluju ngajarrakuju? Ngajarrajurlijarra nyurrurla-piya-yijala yapa-nyayirni! Nyampukurrajurlijarra yanurnu ngajarraju yungurnalunyarra Yimi Ngurrju yimi-ngarrirni Jijajikirli. Lawalu nyampurraju jukurrpa-kariji! Kujarlaju, jurntalu-jana kurruly-wantiya jurnta nyampurrakuju jukurrpa-karikiji! Manu ngula-jangkaju, kurntalu-nyanu mari pina-yanta

nyurrurlaju Kaatu-kurra JUKURRARNU-kurra. Nyanungurlu jintangku kuja ngarmirninjarla ngurrju-manu yalkiri manu walya manu mangkuru manu nyiyarningkijarra kuyu-kari kuyu-kari, jurlpu-kari jurlpu-kari, yawu-kari yawu-kari. ¹⁶ Nyurru-wiyi kujalpalu jukurpa-kari jukurpa-kari purlapa pungu yapa-kari yapa-karirli, ngulaju ngula-juku. Kaaturluju-jana warla-pajirninja-wangurlu yampija purlapa-kari purlapa-kariki pinjakuju. ¹⁷ Ngula-puruju warrardalpa-nyanu milki-yirraninja-yanu nyurrurla-kurraju kuja-ka nyina ngurrju nyanunguju, nyarrparlu kuja? Kala nyanungurlulpa-nyarra ngapaju yilyajarni nyurrurlakuju. Yukuri-kari yukuri-karirla kuja-ka palka-jarri manu wiri-jarri mangarri-kari mangarri-kari, ngulajurla marlaja palka-jarrija nyanungu-mipaku-juku. Ngulanggunya-nyarra yimiri-maninjarla wardinyi-manu.” ¹⁸ Nyampu kujalu yapangku purda-nyangu Puurlu wangkanja-kurra, ngulakuju kapulu-palangu wurrangku-juku kurapakaju purranjarla yungkarla Puurluku manu Parnapaku. Kala lawa-juku! Puurlurlu manu Parnaparlu wurrangku-yijalalpa-pala-jana nyanungu-jarrarluju warla-pajurnu jaru wangkanjarlu.

¹⁹ Ngaka, ngalya-kari Juwu-patulu yanurnu Lijirta-kurra yangka-ngurlu Yantiyuku-ngurlu ngurrara-ngurlu Pijirdiya-ngurlu manu kirri-kari-ngirli yirdi-ngirliji Yakuniya-ngurlu, ngulajulu muku turnu-jarrija jinta-kurralku kirri-kirraju Lijirta-kurra. Ngulajulpalu-palangu turnu-jarrinjarla nginji-wangkaja Puurluku

manu Parnapaku. Junga-juku, kujakuju jaruku ngungkurr-nyinajalu-jana Lijirta-wardingki-patu kirri-jarra-kari-wardingkikiji. Junga-juku, ngula-jangkaju, parlu-pungulu Puurlu, manulurla rduurrjurnu pirli yarturlu-kurlu luwarninjakulku. Junga-juku, kula-nganta tarnnga-kurralkulu luwarnu. Ngula-jangkaju, luwarninjarlalu rarra-kangu yarlu-kurralku, kula-nganta nyurnu turduurr-ngunanja-warnu. ²⁰ Kujalurla Puurluku turnu-jarrija panu-kari Kirijini-patu, ngulangkaju nyanunguju yakarra-pardinjarla karrinja-pardija, manu ngula-jangkaju, karrinja-pardinjarla pina-yanu kirri-kirra, manu pina-yukaja. Ngula-jangkaju, parra-pardu-karirlalku, Puurlu manu Parnapa yarnkaja-pala kirri-kari-kirra yirdi-kirra Turrpi-kirra.

Puurlu manu Parnapa-pala pina-yanu yangka-kurra kirri-kirra Yantiyuku-kurra, ngulaju ngurrara-kurra Jiriya-kurra

²¹ Ngulangka Turrpirala, Puurlurlu manu Parnaparlul, Yimi Ngurrju Jijaji-kirilpa-pala-jana yimi-ngarrurnu yapa panuku. Kujarlaju, yapa panulu Kirijini-jarrija yalumpu-wardingki kirri-wardingkiji. Ngula-jangkaju, pina-pala yanu kirri-kirra yangka-kurra-yijala Lijirta-kurra, manu ngula-jangkaju jinta-kari-kirralku yangka-kurra Yakuniya-kurra, manu ngula-jangkaju, jinta-kari-kirralku yangka-kurra Yantiyuku-kurra, ngulaju ngurrara-kari-kirra Pijirdiya-kurra. ²² Nyampurrarlaju kirri-kari kirri-karirla, pirrjirdi-manulpa-pala-jana

Kirijini-patu yangka kujalpalu nyinaja kirri-kari kirri-karirla. Warrardalpa-pala-jana pirrjirdi-manu jaru wangkanjarlu yungulu tarnngangku-juku purami jikajika-jarrinja-wangurlu Jijaji. Kala-pala-jana wangkaja kuja, “Walalurla nyinanja-yanta Jijajiki tarnnga-juku nyurrurlaju jikajika-jarrinja-wangu. Kapulungalpa yapa-kari jangkardu yanirni ngalipaku Kirijini-patuku murrumurru-maninjaku manu jinyijinyi-maninjaku, ngulajurlipa purami-juku jikajika-jarrinja-wangurlu. Kajirliparla tarnnga-juku nyina wala, ngula-jangkaju Kaatuju kapu-ngalpa Warlalja-Wiri-jiki nyina ngalipakuju.”²³ Nyampurrarla jaaji-kari jaaji-karirla, Puurlurlu manu Parnaparlu kala-pala-jana warru milarnu wati-patu jarlu-patu wiriwiriki nyinanjaku jaajikingarduyuku. Ngula-warnuju, milarninja-warnukuju kala-pala-janarla Kaatukulku yati-wangkaja ngulaju miyi ngarninja-wanguju. Kala-pala-janarla ngayi yati-wangkaja Kaatuku yungu-jana Kaaturlu warrawarra-kanyi yangka kuja kalalurla Kaatumipaku walaju nyinaja.

²⁴ Ngula-jangkaju, ngakalku-pala yarda yarnkaja kurlirra ngurrara-wana yangka Pijirdiya-wana ngurrara-kari-kirra Pampiliya-kurra. ²⁵ Kuja-pala yali-kirra ngurrara-kurra yukajarra, ngulaju-pala yukajarra kirri-kari-kirra yirdi-kirra Purrka-kurra, ngulangkaju-pala-jana Yimi Ngurrju Jijaji-kirli yimi-ngarrurnu. Ngula-jangkaju, kulpari-pala yanu kirri-kari-kirraluku yirdi-kirra Taliya-kurra.

²⁶ Ngulangka Taliyarla, ngulaju-pala warrkarnu

pawurtu-kurralku, ngula-kurlulkunya-pala yanu kakarrara mangkuru wiri-wana kirri-karikirra yirdi-kirra Yantiyuku-kurra. Nyampuju yangka-juku jinta-juku yirdiji Yantiyuku, ngulaju yangka nyurru-wiyi nyampu-ngurlu kujalupalangu yilyaja Kirijini-paturlu Yantiyuku-wardingki-paturlu Kaatu-kurlanguku warrkiki. Nyampurlarlul Yantiyuku-wardingkirli kujalurla yungu Puurlu manu Parnapa Kaatuku yungupalangu warrawarra-kanyi yimiri-nyayirnirli wurna-puruju yangka kamparrurlu-wiyi. Ngulajuku warrkiji-palangu nyurru-juku lawa-jarrija.

²⁷ Kuja-pala Puurlu manu Parnapa pinayukajarra Yantiyuku-kurra, ngula-jangkaju, yapalku-pala-jana warru turnu-manu Kirijini-patu. Ngula-jangkaju, nyiyarningkijarra-palajana muku yimi-ngarrurnu kuja-palangu Kaatu warru jirranganja warrki-jarrija kirri-kari kirra-karirla wurna-puruju. Manu-pala-jana yimi-ngarrurnu kuja-jana Kaaturlu yirdiyi raapungu yapa-patu-kariki Juwu-wangu-patuku nyanungu-kurralku yungulurla nyanungupaturlangu wala nyinami Kaatuku. ²⁸ Yalirla Yantiyukurla, Puurlu manu Parnapa ngulajupalajana jirranganja nyinaja Kirijini-patuku kirntangi-patuku.

15

Kirijini-paturlulu-nyanu payurnu ‘Mujujukurlangu kurwarri mayili purami Juwu-wangu-paturlangurluju Kirijini-jarrinjarla?’

1 Junga-juku, yanurnulu wati-patu-kari Kirijini-patu Jurujulumu-wardingki-patu Jurdiya-jangka yangka-kurra kirri-kari-kirra yirdi-kirra Yantiyuku-kurra. Ngulalu-jana wangkaja jaru Kirijini-patuku Juwu-wangu-patuku, wangkajalu-jana, “Kula-nyarra Kaaturluju muurl-mardarni nyurrurla Juwu-wangu-patu karlirr-yaninja-kujaku yirdija kankulu nyina nganimpa-piya-wangu Juwu-piya-wangu. Kula kankulu nyina ngarrka-kijirninja-warnu nganimpa-piyaju. Kujanya-ka Mujuju-kurlanguju kuruwarriji wangka.”

2 Puurlu manu Parnapa, jukuru-jarrijalu-janarla kujakuju jaruku manu kuruwarriki, ngula-pala-jana wangkaja Jurujulumu-wardingki-patuku, “Kuja kankulu kujaju wangka, ngulaju jarrwara!” Ngula-jangkaju, rdirri-yungulu-nyanu wiljiwilji-maninjaku. Ngula-jangkaju, Jurujulumu-wardingki-patu wati-patu wangkajalu-nyanu, “Pinalkurlipa yani nyampu-jarra-kurlangu-wana Puurlu-wana manu Parnapa-wana Jurujulumu-kurra manu nyampu-patu-wana Kirijini-patu-wana yungurlipa-jana yangka-patu Kurdungurlu-patu Wiriwiri payirninjini manu jarlu-paturlangu. Payirninjinirlipa-jana kujarlu, ‘Kujanya mayi-ka Kaatuju wangka? Kula-jana mayi muurl-mardarni karlirr-yaninja-kujakuju Juwu-wangu-patuju kuja kalu nyina ngarrka-kijirninja-wangu-juku? Junga mayi?’ ”

3 Junga-juku, Yantiyuku-wardingki-paturlu Kirijini-paturlu, yilyajalkulu-jana Jurujulumu-kurra Puurlu manu Parnapa manu ngalya-

kari Kirijini-patu manu yangka-patu kujalu kamparru-wiyi yanurnu Jurujulumu-jangka, ngulajulu jingijingi yanu ngurrara-jarra-wana Panijiya-wana manu Jamariya-wana. Ngulajulpalu-jana jaaji-kari jaaji-karirla yimi-ngarrirninja-yanu yangka-patu Juwu-wangu-patu yangka kujalurla kamparru-wiyi Kaatuku pina-yanuja. Kujalu-jana purda-nyangu kuja jaru kirri-kari kirri-kari-wardingkirli Kirijini-paturlu, ngulajulu-jana wardinyi-jarrija-nyayirni. ⁴ Kuja-pala-jana Puurlu manu Parnapa jirrnganja yukajarra Yantiyuku-wardingki-paturlanguku Jurujulumu-kurra, ngulangka Jurujulumurla, ngulakujulu-jana wapirdi wangkaja Kirijini-patuju manu yangka-patu Kurdungurlu-patu Wiriwiri manu jarlu-paturlangu. Yalirla jaajirla, Puurlurlu manu Parnaparlu, yimi-ngarrurnulpa-pala-jana jaru wurna-jangkarlu kuja-palangu Kaatu jirrnganja warru warrki-jarrija kirri-kari kirri-kari-wana Juwu-wangu-kurlangu-wana. Nyampunya-pala-jana yimi-ngarrurnu Jurujulumurlaju jaajirlaju. ⁵ Kujakuju, jukuru-jarrijalu-janarla Puurluku manu Parnapakuju panu-kariji Kirijini-patuju ngulaju turnu-warnu-pardu-kari Paraji-patuju Juwu-patu-kari. Ngula-jangkaju, paljulu karrinja-pardija, manu wangkajalu-jana Kirijini-patu-kariki panu-kariki, “Nyampurra Yantiyuku-wardingki-patu Juwu-wangu-patu, ngulajurlipa-jana ngarrka-kijirni-wiyi yungulu pura ngalipa-piyarlu Mujuju-kurlangu kuruarriji!”

⁶ Junga-juku, Kurdungurlu-patu Wiriwirirli manu jarlu-paturlu, turnu-jarrinjarla

payurnulpalu-nyanu tarnganguku-juku,
 “Nyarrpa-manirlipa-jana nyampuju yapa Juwu-
 wangu-patu kajili ngampurpa nyina Kirijini-
 jarrinjaku? Ngarrka-kijirnirlipa-jana mayi?
 Mardarlipa-jana yampimi ngarrka-kijirninja-
 wangurlu?”

⁷ Ngula-jangkaju, Piitalku karrinja-pardinjarla
 wangkaja-jana, “Ngajukupurdangka-purnu,
 purda-nyangkajulu! Milya-pinyi kankujulu
 ngajuju Kaaturlu kujaju milarninjarla yajarnu
 manu yilyaja Juwu-wangu-patu-kurlangu-kurra
 yungurna-jana milki-wangka Yimi Ngurrju,
 ngulaju yungulurla purda-nyanjarla wala
 nyina Jijaji Kirajiki. ⁸ Kaaturluju kajana
 milya-pinyi nyarrpa kuja kalu manngu-nyanyi
 nginyinginyirla Juwu-paturlu manu Juwu-
 wangu-paturlu. Nyurru-wiyi, Kaaturluju-
 ngalpa kurru-pungu Pirlirra nyanungu-
 nyanguju. Kujarlu-yijala Kaaturluju-jana
 kurru-pungu Pirlirra nyanungu-nyanguju
 nyampurra-patukuju Juwu-wangu-patukuju
 ngalipa-piyaku. Kujarlanya karlipa milya-pinyi
 Kaaturlu kangalpa rdakurl-kijirni jintangka-
 juku Juwu-patu manu Juwu-wangu-patu. ⁹ Kula
 kangalpa Kaaturlu turnu-warnu-jarra-kurra-
 mani Juwu-patu manu Juwu-wangu-patu, lawa.
 Rdakurl-kujurnu-ngalpa jintangka-juku Juwu-
 patu manu Juwu-wangu-patu. Nyampurra
 yapa Juwu-wangu, kujalurla pina-yaninjarla
 wala nyinaja Jijajiki, ngulakuju-jana maju-
 warnuku yawuru-jarrija ngalipa-piyaku.
¹⁰ Ngalipa-nyangurlu nyurnunurnurlu-wiyi,
 kulalu kuruwarriji purayarla Mujuju-kurlangu

rdilyki-pinja-wangurluju. Manu ngaliparlu kulalparlipa purayarla kuruwarriji rdilyki-pinja-wangurluju. Kujarlaju, kajinkili-jana warrarda jinyijinyi-mani kuruwarri puranjaku Mujuju-kurlanguku Kirijini-jarrinjakungarnti, ngulakuju kapu-nyarra Kaatuju marlaja kulu-jarrimi. ¹¹ Karrimirra kuja! Yampiyalu-jana Juwu-wangu-patu jinyijinyi-maninja-wangurlu! Yangka Jijaji Warlalja-Wiri kuja-ngalpa ngungkarra kunka palija ngalipaku, kajirliparla nyanunguku wala nyinami, kujarlaju kangalpa Kaaturluju muurl-mardarni karlirryaninja-kujaku. Kuja-piya-yijala kajana nyanunguju Juwu-wangu-patuju muurl-mardarni Kaaturluju.”

¹² Ngula-jangkaju, Parnaparlu manu Puurlurluju-pala-jana nyiyarningkijarra yimi-ngarrurnu ngangkayi Kaatu-kurlangu kuja-palangu yangka yungu ngangkayiji kamparruwiyi nyanungu-jarraku nyurnunyunuku parlpuru-maninjaku, manu kuja-pala-jana yangka parlpuru-maninja-yanu warru kirri-kari kirri-karirla Juwu-wangu-patu-kurlangurlaju. Kujalpalu-palangu Kirijini-paturlu purdanyangu kuja-kurra wangkanja-kurra, ngulaju wurulyparlu manu yirriyirrirli.

¹³ Ngula-jangkaju, jinta-karilki karrinja-pardija yirdiji Jamaji, manu wangkaja-jana, “Ngajukupurdangka-wati, purda-nyangkajulu!

¹⁴ Nyampurulu Jimani Piitarlu kuja-ngalpa yimi-ngarrurnu, ngulangkuju-ngalpa warrajamanu yangka kujalpa-jana Kaaturlu jina-mardarninjarla warrawarra-kangu nyanungu-

nyangu yapa-patu-kari Juwu-wangu-patu. Ngalya-kariji-jana milarninjarla yajarnu yungulurla nyanungukulku nyina warlaljalku. ¹⁵ Nyampunya jaru jurrku-juku kujalu yirrarnu nyurru-wiyi yangka-paturlu jarukungarduyupaturlu Payipulurlarl:

¹⁶ ‘Kujanya-ka Kaatuju wangka, “Nyampurra yapa Juwu-patu Kingi Tapiti-pinki, ngulaju jarrwara-nyayirni maju yuwarli-piya walya-kurra wantinja-warnu-piya. Ngaka kajirna pina-yanirni nyampu-kurra, ngulaju kapurna yuwarliji pina-yijala ngantirni. Ngulakungarntiji kapurna pina warru turnu-mani rdilykirdilykiji pina-ngantirninjakungarntirliji.

¹⁷ Ngula-jangkaju, yangka panu-karirli Juwu-wangu-paturlu kapujulu warru warrirni ngajukuju Kaatukuju yangka kujarna-jana nyurru-juku milarninjarla yajarnu.”*

¹⁸ Kujanya-ka Warlalja-Wiri Kaatuju wangka yimi Payipulurlaju yangka kuja-jana nyurru-wiyi yimi-ngarrurnu yapaku.’”

¹⁹ Manu yarda-jana wangkaja Jamajiji, “Kujanya karna ngajulurluju manngu-nyanyi. Yangka kuja kalurla Juwu-wangu-patu pina-yani Kaatuku Kirijini-jarrinjakungarnti, ngulajurlipa-jana jinyijinyi-maninja-wangurlu manu yalyangku yampimi. ²⁰⁻²¹ Ngulakuju nyarrpa-jarrirlipa-jana kuja? Mujuju-kurlangu kuruwarri ngulajulu ngalipa-nyangurlu nyurnunurnurlu puraja warrarda. Manu

* **15:17** Nyangka Amos 9.11-12

jalangu-jarra karlipa ngaliparlangurlu pura manu riiti-mani jaaji-kari jaaji-karirla Jarrirtiyyi-kari Jarrirtiyyi-karirla nguru-kari nguru-karirla. Manu karlipa yirri-pura kuruwarri Mujuju-kurlanguju tarnngangku-juku. Kujarlajurlipajana jaru wita yirrarninjarla yilyami pipangka Yantiyuku-wardingki-patuku Juwu-wangu-patuku. Ngulaju kuja jarurlipajana wangka nyampurlaju pipangka: 'Kajinkili yapa Juwu-wangu-patu nyina ngampurra Kirijini-jarrinjaku, ngulangkujulu-nganpa purdanyangka. Nyiyarlangu yangka kuja kalurla Juwu-wangu-paturlu purranjarla yinyi kuyu kurapaka juju-kariki, ngulajulu yampiya ngarninja-wangurlu! Manulu kalykuru-jarrinjawangu nyinaya jungarni, warru wajirli-pinjawangu! Manulu kuyu yampiya ngarninjawangurlu yangka kuyuju waninja rduly-pajirninjawarnu! Manu yangka kuja-ka yalyu karli kuyu pinjarla, ngulajulu yalyuju ngarninja-wangurlu yampiya!' Kujanyarlipajana nyampuju jaru yilya."

Juwu-paturlu Kirijini-paturlulu-jana yilyaja pipa Yantiyuku-wardingki-patuku Kirijini-patuku Juwu-wangu-patuku

²² Ngula-jangkaju, ngungkurr-nyinajalurla Jamajiki, kuja-jana jaru wangkaja yangka Kurdungurlu-patu Wiriwiriki manu jarlu-patuku manu ngalya-kariki yapaku Kirijini-patukuyijala. Yardajirri-wangkajalu-nyanu Yantiyuku-wardingki-patuku yungulu-jana yilyami pipakurlu Yantiyuku-kurra. Junga-juku, milarnulu-

palangu jirrama wati-jarra wiri-jarra yirdi-jarraju Jutuju manu Jilaja, ngula-jarranya yungulu-palangu rdanparni Puurluku manu Parnapaku. Jutuju yirdi-karijilpa nyinaja ngulaju Parrjapa. ²³ Yilyanjakungarntirliji jaru-wiyili yirrarnu pipangkaju, ngulaju nyampulu yirrarnu jaruju:

“Nganimpakupurdangka-purnu Juwu-wangu-patu, yangka kuja kankulu Yantiyukurla nyina manu jirrama-karirla ngurrara-jarrarla Jiriyarla manu Jilijiyarla, ngurrju mayinkili nyurrurlaju? Jaru wita karnalu-nyarra yilyamirra nganimparlu Jurujulumu-wardingkipaturlu Kurdungurlu-patu Wiriwirirli manu jarlu-paturlu nyurrurlakupurdangka-purnurlu. ²⁴ Jarurnalu wita purda-nyanjarla manu yangka kujalu-nyarra jangkardu yanurra kirri-kirra nyurrurla-nyangu-kurra yangka nyurru-wiyi nganimpa-nyangu ngalya-kari yapa, jarungku kujalu-nyarra muntuku-maninjarla wajampa-manu. Kularnalu-jana ngulaju nganimparlu wangkanjarla yilyaja nyurrurlaku jinyijinyi-maninjaku, lawa. Nyanungu ngarili-nyarra kutu jangkardu yanurra. ²⁵ Ngulaju ngulajuku. Ngula-warnurlaju, nganimparnaluru turnu-jarrija nyampurla Jurujulumurla, ngularnalu-nyanu turnu-jarrinjarla yardajirri-wangkaja manu ngungkurr-nyinaja. Ngula-jangkaju, milarnurnalu-palangu jirrama wati-jarra Jutuju manu Jilaja yungulu-palangu rdanparni pipa-kurlu jirrama-kariki Parnapaku manu Puurluku puntu nganimpa-nyangu-jarraku. ²⁶ Nyampu-jarrakuju wati-jarraku

Puurluku manu Parnapaku, ngulakuju yapa panu-kari kalu-palangu warrarda japirdimi yungulu-palangu pakarninjinirni tarnnga-kurra. Ngulakuju warrarda kapala-jana piki-karri warrkingka Jijaji Kiraji-kirlangurla Warlalja-Wiri-kirlangurla. ²⁷ Ngulaju ngula-juku. Yilyami karnalu-palangu nyurrurla-nyangu-kurra kirri-kirra nyampu-jarraju Jutuju manu Jilaja, nyampu pipa yungu-pala-nyarra milki-yirrarni. Jaru kuja-ka nyampurula pipangka nguna, ngulaju yalumpu-juku jinta-juku jaru kapu-pala-nyarra pina-yirri-pura. ²⁸ Jaru nyampu kuja-ka nguna pipangka, ngulaju-nganpa milki-yirrarnu Kaatu-kurlangurlu Pirlirparlu, ngulaku karnalurla ngungkurr-nyina. Kularnalu-nyarra jinyijinyi-mani yungunkulu purami nyiyarningkijarra nganimpa-nyangu Mujuju-kurlangu kuruwarrri, lawa. Ngari karnalu-nyarra wangkami yungunkulu purami wita Mujuju-kurlangu kuruwarrriji. ²⁹ Nyampurranya wita kuruwarrriji-ka nguna Mujuju-kurlangu, ngulamipanya yungunkulu purami: ‘Niyiarlangu yangka kuja kalurla Juwu-wangu-paturlu purranjarla kuyu yinyi kurapaka juju-kariki, ngulajulu yampiya ngarninja-wangurlu! Manulu kuyu yampiya ngarninja-wangurlu yangka kuyuju waninja rduly-pajirninja-warnu! Manu yangka kuja-ka yalyu karli kuyu pinjarla, ngulajulu yalyuju ngarninja-wangurlu yampiya! Manulu kalykuru-jarrinja-wangu nyinaya jungarni, warru wajirli-pinja-wangu!’ Kajinkilijana nyampu-patu-mipa ngalya-kari Mujuju-kurlangu kuruwarrri purami, ngulaju kapunkulu

jungarni-nyayirni manu ngurrju-nyayirni nyina. Nyampunya ngula-jukurnalu-nyarra wangkaja.”

³⁰ Junga-juku, yangka wati-patu, yilyajalu-jana pipa-kurluju Yantiyuku-kurraju. Kujalu yukajarra kirri-kirra, ngulangajulu-jana turnu-manu Kirijini-patuju, ngulalu-jana pipaju yungulku. ³¹ Junga-juku, Yantiyuku-wardingkipaturluju, pipajulu nyangu. Kujalu pipa nyangu, ngulangkuju-jana pirrjirdi-manu pirlirrpaju. ³² Junga-juku, ngula-jangkaju, yangka-jarra Jutuju manu Jilaja, Kaatukurlangu jarukungarduyu-jarra, nyinajalpa-pala yalumpurla-juku kirringka tarnnga-nyayirni. Wangkajalpa-pala-jana jaru-kari jaru-kari Kaatukurlangu, ngulaju-pala-jana marriwa-karda pinarri-manu manu pirrjirdi-karda.

³³ Ngula-jangkaju, ngaka-karilki, Jutujurlu manu Jilajarlu, jakuru-pungulku-pala-jana wurnakungarntirli yapa yangka-patu Kirijini-patu. Ngulakungarntiji, wangkaja-wiyilipalangu, “Yantalku-palarla jirrnganja Kaatuku rarralypalku lani-wangu!” Junga-juku, yilyajalkulu-palangu pina Jurujulumu-kurra-yijala yangka-patu-kurra nyanungu-nyangu-kurra wungu-warnu-patu-kurralku-yijala, yangka-kurra ngulangku kujalu-palangu kamparru-wiyi yilyaja Yantiyuku-kurra. ³⁴ [Kala Jilaja, ngampurpa-jarrija yalumpurlaku nyinanjaku. Kularla rdanparnu Jutujukuju.]

³⁵ Puurlu manu Parnapa, ngulajulpa-pala yalumpurla-juku tarnnga-juku nyinaja Yantiyukurla, ngulaju kirntangi-patuku. Ngulapuruju, nyampu-jarra Puurlu manu Parnapa

manu panu-kari Kirijini-patu, ngulangkujulpalu-jana warru yimi-ngarrurnu manu pinarri-manu jaru Jijaji Warlalja-Wiri-kirli Yantiyukurlaju.

Puurlu manu Parnapa-pala jarnku yanu

³⁶ Ngula-jangkaju, kirntangi-pardu-karirlalku, Puurluju wangkajarla Parnapaku, “Pinarli yani yangka-kurra jurrku-kurra kirri-patu-kurra yangka kujarli-jana nyurru-wiyi yimi-ngarrurnununu Yimi Ngurrju Jijaji Warlalja-Wiri-kirli. Ngula-kurranyarli pina-yani yungurli-jana nyanyi ngalikipurdangka-wati, kajikalu purami-juku-japa Jijaji.”

³⁷ Ngula-jangkaju, Parnapaju wangkajarla Puurluku, “Nyampurlangurlu kanyi kurdu-warnu Jaanu Maarrku.”

³⁸ Ngulakujurla Puurluju jukuru-jarrija, wangkajarla Parnapakuju, “Lawa, yangka kujalparli yangka kirringka yirdingka Pampiliarla warrki-jarrija-wiyi, ngulaju-ngali yalumpurluju yampinja-yanu nyurru-wiyi jikajikarlu. Kula-ngali jirrnganja lawa-manu warrkiji.” ³⁹ Ngula-jangkaju, Puurlurlu manu Parnaparlu, wiljiwilji-manulku-palanyanu. Ngula-jangkaju, jarnkulku-pala yanu. Parnaparluju milarninjarla kangu Jaanu Maarrku, ngulaju-pala warrkarnu pawurturla, ngula-kurluju-pala jingijingi yanu mangkuru wiringka ngurrara-kari-kirra yirdi-kirra Jipiriji-kirra. ⁴⁰ Puurlurluju jinta-kari wati milarninjarla kangu ngulaju yangkaju Jilaja. Yapa Yantiyuku-wardingki-patu Kirijini-patu, ngulaju yati-wangkajalpalu-janarla Kaatuku

yungu-palangu yimiri-nyayirniirli warrawarra-kanyi wurna-puruju. ⁴¹ Junga-juku, jirnganjarla yarnkaja Puurlu Jilajaku jaaji-kari jaaji-kari-kirra ngurrara-jarra-kari-kirra yirdi-jarra-kurraju Jiriya-kurra manu Jilijiya-kurra. Ngulangaju-pala-jana yapa panu-kari Kirijini-patu pirrjirdi-manu jaru wangkanjarlu yungulu Jijaji purami tarnnganku-juku.

16

Rdanparnu-palangu Timiji Puurluku manu Jilajaku

¹ Puurlurlu manu Jilajarlu-pala yampija ngurrara yangka Jiriya, ngula-ngurlu-pala yarnkaja jirrama-kari-kirralku kirri-jarra-kari-kirra yirdi-jarra-kari-kirra Turrpi-kirra manu Lijirta-kurra. Yalumpurla kiringka Lijirtarla, ngulajulpa nyinaja kurdu-warnu yirdiji Timiji, ngulaju Kirijini yapa. Nyanungukupalanguju ngati-nyanuju, ngulajulpa nyinaja Juwu Kirijini-yijala. Kala nyanungukupalangu kirda-nyanu, ngulajulpa nyinaja ngurrara-kari-wardingki Juwu-wangu, ngulaju palka-jarrija nguru-karirla yirdingaju Kiirijirla. ² Yapanku panungku Kirijini-paturlu turnu-warnu-paturlu, kujalpalu nyinaja yalumpurla Lijirtarla manu kirri-karirla yirdi-karirlaju Yakuniyarla, ngulangaju kalalu ngurrju-pajurnu Timijiji. ³ Ngulakuju, Puurluju ngampurpa-jarrijarla yungu kanyi wurnanku kirri-kari kirri-kari-kirra. Yapanku Juwu-paturlu, kujalpalu yalumpurla warrukirdikirdi nyinaja kirri-kari kirri-karirla,

ngulangkujulpalu milya-pungu Timijiki kirda-nyanuju, ngulaju Juwu-wangu Kiiriji-wardingki kujalpa nyinaja ngarrka-kijirninja-wangu. Kujarlanya Puurlurluju ngarrka-kujurnu Timijiji yungulu Juwu-patu-karirli rdakurl-kijirni. ⁴ Ngula-jangkaju-palangu jirrnganja yarnkaja Puurlu Jilajaku manu Timijiki. Kujalpa-palangu Puurlu jirrnganja warru yukaja kirri-kari kirri-kari-kirra, ngulakuju kalalu-jana warrarda turnu-jarrija panu-kari Kirijini-patu Juwu-wangu-patu. Ngulangkajulpalu-jana yimi-ngarrurnu kuruwarri jalangu-warnu yangka kujalu Jurujulumurla Kurdungurlu-patu Wiriwirirli manu jarlu-paturlu pipangka yirrarnu kuruwarri Juwu-wangu-kurlu, ngulanya nyarrparlu yungulu Kirijinirli Juwu-wangurlu pura Jijaji jungarnirli. ⁵ Junga-juku, yangka kujalpalu jaaji-kari jaaji-karirra turnu-jarrija, ngulaju-jana Kaaturlu pirrjirdi-manu pirlirrpaju yungulurla warrarda wala nyinami Jijajiki. Manu parra-kari parra-kari maya-kari maya-kari mukulu Kirijini-jarrija.

Puurlurlu nyangu yuruyururlu wati jinta Majatuniya-wardingki

⁶⁻⁷ Kujalpalu Puurlu manu Jilaja manu Timiji nyinaja Lijirtarla, ngula-jangkaju kapulu yantarla ngurrara-kari-kirra Yajiya-kurra yungulu-jana Yimi Ngurrju Jijaji-kirli yimi-ngarrikarla. Kala lawa, Pirlirrpaa Kaaturkurlangurlu-jana warla-pajurnu ngula-kujakuju. Ngula-jangkaju, yarnkajalu ngurrara-pardu-kari-kirra Mijiya-kurra, ngulajulu kulkurru-

jarra-juku yarnkaja jingijingi ngurrara-jarrakuju Pirijiyaku manu Kalatiyaku, ngulawanaju kulkurru-jarralu yanu. Kujalu yanurra yali-kirra ngurrara-kari-kirra Mijiya-kurra, ngulangkalkulu-nyanu yardajirri-wangkaja yungulu yantarla yatijarra jinta-kari-kirralku ngurrara-kari-kirra yirdi-kirraju Pijiniya-kurra. Ngula-kujakulku-jana Jijajikirlangurluju Pirlirrpurluju yarda warlapajurnu-yijala. ⁸ Ngula-jangkaju, yardalu jingijingi yanu Mijiya-wana karlarra jinta-kari-kirralku kirri-kirraju Turaja-kurra kujalpa ngunaja mangkururla pirntinyarrarla yaliji kirri. ⁹ Kujalu yukajarra Turaja-kurra kirri-kirra, ngula-jangkarluju, jintangka mungkangka-juku nyangu Puurlurluju wati jinta yuruyururlu Majatuniya-wardingki kujalparla yuruyurlaju kutu-nyayirni karrija nyanunguwana. Yali wati nyanungu Majatuniya-wardingki, ngulajulparla jaruju warlkirninjarla wangkaja kuja yuruyurlaju, “Yantarni nyampu-kurra Majatuniya-kurra yungunpanpa yimi-ngarrirni Yimi Ngurrju!” ¹⁰ Jungajuku, kuja nyangu Puurlurlu yuruyururlu, ngulaju milya-pungurnalu jaru Kaatu-kurlangu yuruyurlaju kuja-nganpa wangkaja Kaatuju, ngulanya yungurnalu-jana yimi-ngarrirninjini Yimi Ngurrju Majatuniya-wardingki-patuku. Ngulakuju, nganimparnalunyanu yardajirri-wangkaja yungurnalu yani yangka-kurra Majatuniya-kurra, manurnalu-nyanu jungarnimanu jurnarpaju wurnakungarntirli.

Yimi karnta-kurlu yirdi-kirliji Litiya-kurlu kuja Kirijini-jarrija

¹¹ Kirri-ngirli Turaja-ngurlu ngularnalu warrkarnu pawurturla, ngularnalu yarnkaja ngapa wiri-wana pawurtu-kurluju, ngularnalu yukajarra ngurrara-pardu-kari-kirra yirdi-kirraju Jamatiriji-kirra. Ngulangkjurnalu ngunaja jintaku mungaku. Ngula-jangkaju, yardarnalu yarnkaja pawurtu-kurlu-yijala ngapa-wana, ngularnalu jingijingi yanu ngapa mangkururlaju, yukajarrarnalu kirri-kari-kirralku jintakari-kirra yirdi-kirraju Niyapulu-kurra. ¹² Ngula-jangkaju, Niyapulu-ngurlulkurnalu yarda yarnkaja wirliyalku. Yanurnalu kirri-kirra wiri-nyayirni-kirralku yirdi-kirraju Pilipayi-kirra. Ngulaju wiri-nyayirni kirrilpa karrija Majatuniyarlaju, ngulaju Ruumu-wardingki-kirlangu kirriji. Ngula-kurranyarnalu yukajarra Pilipayi-kirraju, manu ngunajarnalu marnkurripaku mungakuju.

¹³ Parra-pardu-karirlalkurnalu wilypi-pardinjarla yanu kirri-ngirliji karru-kurralku, ngulaju Jarrirtiyirla Juwu-kurlangu Parra-nyayirni-wangurla. Ngula-kurranyarnalu yanu yungurnalu-jana yapa Juwu-patu parlu-pinyi, kujalpalu Jarrirtiyi-karirla Jarrirtiyi-karirla nganta turnu-jarrija karru-wana Kaatuku wangkanjaku nganta. Kujarnalu ngula-kurra karru-kurra yanurra, ngulangkjurnalu-jana parlu-pungu karntakarnta Juwu-patu. Ngulangkjurnalu-jana pirri-maninjarla yimi-ngarrurnu Jijaji-kirli. ¹⁴ Nyampurla turnu-warnurla, jintalpa karnta yirdiji Litiya nyinaja,

ngulaju kirri-wardingki Tayatira-wardingki. Ngulangkuju kala-jana nyanungu-nyangurla warrkingkaju yungu talakupurdarluju mitirili ngurrju-nyayirni yalyuyalyu. Ngulangkuju kala warrarda puraja kuruwarri Kaatu-kurlangu. Kujalpa-jana Puurlurlu yimi-ngarrurnu Yimi Ngurrju yangka-patuku karntakarntaku, ngulapuruju Litiyaju Kaaturluju langaju rdilypirr-yungulku yungu Puurlu purda-nyanyi yirriyirri-nyayirni. ¹⁵ Ngula-jangkaju, Litiya manu yapa nyanungu-nyangu warlalja, ngulajulurla panujuku muku ngungkurr-nyinaja Yimi Ngurrjukuju Jijaji-kirlikiji. Kujarlaju, julyurl-yirrarninjarla papitaji-manulkurnalu-jana yalumpurlajuku karrungka. Ngula-jangkaju, Litiyaju-nganpa wangkaja kuja, “Kajinkijili nyurrurla ngajuku ngungkurr-nyina kuja karnarla junga-nyayirni ngaju wala nyina Warlalja-Wiriki Jijajiki, kujarlaju yantarnili ngaju-nyangukurra yuwarli-kirra yungunkulu ngulangjanya ngunami ngurrangkaju.” Kapurnalu yuwarli-karirla-jala ngunayarla, kala nyanungurluju warrarda-jukulpa-nganpa payurnu manu payurnu. Junga-juku, yanurnalu nyanungu-nyangu-kurralku yuwarli-kirra ngunanjakuju Puurlu-pinkiji.

Pilipayi-wardingki-paturlulu-jana yirrarnu rdakungka Puurlu manu Jilaja

¹⁶ Ngula-jangkaju, ngaka-karilki, nganimpa-jurnalu pina-yanu yangka-kurra-yijala karrukurra yangka kujalpalu Juwu-patu turnu-jarrija warrarda Kaatuku wangkanjaku. Kujalparnalulu

wapanja-yanu karru-kurra, ngula-puruju rdipijarni kamina-pardu ngulaju juju-kurlu palkangka-kurlu, ngulaku kalarla marlaja wantiwantija jujukuju. Ngulaju warlaljalpa-jana warrki-jarrija yapa ngalya-kariki, ngulaju kalalu warrarda jinyijinyi-manu warrkiki, manu kala-jana ngari warrki-jarrija pirijina-piya. Ngulakuju kalalurla yanurnu yapa-patu-kariji payirninjakungarnti yungu-jana ngayi wantiwantinjarla yirri-pura kaji-jana nyarrpa rdipimi ngaka ngurrju-japa, maju-japa. Junga-juku, kala-jana yimi-ngarrurnu jaruju talakupurdarlu. Ngula-jangkaju, kalalurla muku puntarnu nyanungu-nyangurlulku wiriwirirli warlaljamarrirli talaju. Kujarlunya kalalunyanu talaju panu-manu manu wiri-manu. ¹⁷ Kuja-nganpa yangka karnta kamina rdipija, ngulangku-nganpa puranja-yanu purdangirli-wanarlu Puurlu manu nganimpa. Ngulajulpa purlanjinaanu purdangirli-wana ngulaju kuja jaruju, “Nyampurraju wati, ngulajulu Kaatukurlangu warrkini-patu! Warrki-jarri kalurla Kaatuku kuja-ka kankarlarra nyina wirijiki yapaku manu pirlirra-kariki! Yimi-ngarrirni kalu-ngalpa nyarrparlu kuja kangalpa Kaaturlu muurl-mardarni tarnngangkujuku karlirr-yaninja-kujaku!” ¹⁸ Kujarlanya warrardalpa-nganpa puraja parra-kari parra-kari tarnngangkujuku purlanja-karra purlanja-karrarlu-juku. Kujarlakuju, Puurlujurla kullujarrialku purlanja-kurrakuju, manu warirrkarrinjarlarla wangkaja jujukuju, “Yirdi-kirlirli Jijaji-kirlirli karnangku nyuntu jinyijinyi-mani,

jurntarla wilypi-pardiya nyampuku karntaku!” Junga-juku, kapanku-juku jurntarla wilypi-pardiya jujuju.

¹⁹ Kujalu karnta yangka nyangu juju-wangulku yangkanku wiriwirirli warlalamarrirli, ngulajulurla kulu-jarrijalku Puurlukuju. Manulpalu-nyanu kuja wangkaja, “Nyarrparlurlipa talaju mani nyampukurlangurlaju karnta-kurlangurla, kula-ka jujuju palkalku mardarni yangkaju wantiwantinjakurlangu?” Ngula-jangkaju, Puurlu manu Jilaja, puuly-mardarnulkulu-palangu, manulu-palangu puuly-mardarninjarla wilil-kangu kulkurrirni-kirra kirri-kirraju, kujalpalu wiriwiri Ruumu-wardingki-patu nyinaja, ngulakurranyalu-jana wilil-kangu. ²⁰ Kujalu-jana wiri-patu-kurra wilil-kangu, milki-yirrarnulu-jana Puurlu manu Jilaja wiriwiriki, manulu-jana wangkaja, “Nyampu-jarrarluju Juwu-jarrarlu kalu-nganpa warru kulukukulukumanu nyampurlarluju kirringkarlu. ²¹ Manu kapala-jana warru pinarri-mani kuruwarri nyanungu-jarra-kurlangu. Kala nganimpanyangukuju kuruwarrikiji kapalarla nginjawangka. Nganimpaju karnalurla warlaja-yijala nyina kirrikiji Ruumukuju nyurrurlu-patu-piyayijala. Kulalparnalu rdakurl-kijikarla nyanungujarra-kurlanguju kuruwarriji manu purayarla.”

²² Junga-juku, rdirri-yungulu-jana Puurluku manu Jilajaku jintakumarrirni-jiki kululku. Ruumu-wardingki-paturlu wiriwirirliji, jurnarpalu-jana jurnta larra-pungu palkangkaju, manulu-jana yurrkunyukulku

wangkaja, ngulalpalu-jana yurrkunyurluju wilpinykarra-pakarnu ngalyipi-piya-kurlurlu Puurlu manu Jilajaju. ²³ Ngulajulu-palangu pakarnu maju-karda-nyayirni nyurnu-karda. Manu ngula-jangkaju, yirrarnulu-palangu rdakungka. Manulurla wangkaja jinta-karikiji yurrkunyukuju rdakukungarduyukuju, “Yirriyirrirli-palangu muurlparlu warrawarra-kangka parnkanja-kujakuju!” ²⁴ Kuja-jana kujakurra wangkanja-kurra purda-nyangu, ngula-jangkarluju, kangu-palangu Puurlu manu Jilaja kaninjarni rdakungkaju, ngulaju-palangu kangu kaninjarni-nyayirni rdakungkaju yurltunpakari-kirra. Ngulangkaju-palangu wirliya-jarraju yirrarnu kulkurru-jarra watiya-jarrarla rdalyku-jarrarla wiri-jarrarla rdilypirrpa-jarrakurlurla, manu rdalyku-jarraju jinta-maninjarla wayurnulku jayini-kirlirliji parnkanja-kujaku.

²⁵ Jintangka-juku mungangka kulkurru-kariji, Puurlu manu Jilaja wankajalpa-palarla Kaatuku, manu yunparnulpa-palarla purlapa. Yapa panu-kari kujalpalu nyinaja kaninjarni rdakungka, ngulangkujulpalu-palangu purda-nyangu wangkanja-kurra manu purlapa yunparninja-kurra. ²⁶ Ngula-puru-juku, walyaju yurnkuyurnku-jarrijalku, manu yuwarli rdakungka kaninjarni, ngulajulpa yurnkuyurnku-jarrija-yijala kankarlarra-ngurlu kaninjarra-kurra. Manu tuwa-kari tuwa-kari mukulu lakarn-pardija, manu jayini-jana muku rurruny-yanu jurnta yapa-ngurlu pirijina-ngurlu palka-ngurlu. ²⁷ Yangka yurrkunyu rdakukungarduyu, ngulaju yakarra-pardija

jangkaju, Puurlurlu manu Jilajarlu, jarulku-pala-jana yimi-ngarrurnu Jijaji-kirli Warlalja-Wiri-kirli yangkaku rdakukungarduyuku manu panu-kariki yapaku nyanungu-nyanguku warlaljaku kujalpalu nyinaja nyanungu-nyangurla yuwarlirla. ³³ Ngula-jangkaju, yangkanku rdakukungarduyurlu, kangu-palangu yurltunpa-pardu-kari-kirra yalirlaju yangkangka rdakungka. Ngula-palangu jurdu kirlka-manu wijinirla pakarninja-warnurla. Ngula-jangkaju, Puurlurlu papitaji-manu-jana yangka rdakukungarduyu manu nyanungu-nyangu warlalja ngapa-kurlurlu. ³⁴ Ngula-jangkaju, yangkanku rdakukungarduyurlu, kangu-palangu nyanungu-nyangu-kurralku ngurra-kurra, manu-palangu miyilki yungu. Kujalurla ngungkurr-nyinaja manu wala nyinaja Kaatuku, kujarlanya-jana miyaluju raa-pungu Kaaturluju.

³⁵ Ngakalku mungalyurru-karilki, yilyajalu-jana rdaku-kurra wiriwirli Ruumu-wardingki-paturluju yurrkunyukungarduyu-patu wiriwiriji. Junga-juku, yaninjarla wangkajalkulurla rdakukungarduyuku, “Puurlu manu Jilaja, pangkala-pala yani warlangarrangarra-kurralku rarralya.”

³⁶ Junga-juku, yangkajurla rdakukungarduyu yaninjarla wangkaja Puurlukuju, “Wangkajajulu wiriwiri yungurnangkupala yilyami warlangarrangarra-kurra rarralyalku. Ngula-juku-pala yantalku wurulya-juku rarralya!”

³⁷ Ngula-jangkaju, Puurluju wangkaja-jana yurrkunyupatukuju wiriwirikiji, “Wurra,

kujaju lawa! Ngajarraju karlijarra nyina warlalja-yijala Ruumukuju. Nyanungurlu Ruumu-wardingkirli, kulalu-jarrangku kuwurtu-kurra-wiyi kangu wilpinykarra-pakarninjakungarntirli. Kularlijarra ngajarrarlu kuruwarrri jintarlangu rdilyki-pungu Ruumu-kurlangu, lawa. Ngarili-jarrangku yangkaju kutu wilpinykarra-pakarnu ngalyipi-piya-kurlurlu kulkurri-rni milparniwarrarla yapangka panungka! Ngula-jangkajulu-jarrangku rdakungkalku yirrarnu. Jalanguju, ngajarra yungulparlijarra nganta wurulypa-juku yantarla rdaku-ngurluju. Lawa kujakuju! Yajarninjintalu-jana yangka wiriwiri Ruumu-wardingki-patu yungulu yanirni nyampu-kurra yalala-yirrarninjakungarnti. Nyanungurlunya yungulpalu-jarrangku yilyayarla ngajarraju.”

³⁸ Junga-juku, yanulu-jana yangka-patuju yurrkunyukungarduyu-patu wiriwiriji yajarninjaku Ruumu-wardingki-patuku wiriwirikiji. Yurrkunu-patuju wangkajalu-jana, “Puurlu manu Jilaja, Ruumukuju kapala warlalja nyina nyurrurla-piya-yijala.” Kujalu kuja jaru purda-nyangu yangkangku Ruumu-wardingki-paturlu wiriwirirli, kujarlajulu lani-jarrija-nyayirni. Yampiyarlalu-palangu pakarninja-wangurlu. ³⁹ Ngula-jangkaju, yanulu yangkaju wiriwiri rdaku-kurra yalala-yirrarninjaku Puurluku manu Jilajaku. Ngulalu-palangu yalala-yirrarnu, manu yarlu-kurralku nguru-yirrarnu. Wangkajalu-palangu, “Ngula-juku yampiya-pala nyampuju kirri! Yantalku-pala!” ⁴⁰ Junga-juku, Puurlurlu manu Jilajarlu,

yampijalku-pala rdakuju. Pina-pala yanu yangka-kurra-yijala karnta yangka kujalpa yirdiji nyinaja Litiya, ngula-kurlangu-kurra-yijala yanu-pala pina. Ngulangkaju, turnu-jarrijalu-jana Kirijini-kariyi-nyanu-patukulku. Jaru-wiyilpa-pala-jana wangkaja, kujarlu wangkanjarlu yungu-pala-jana pirrjirdi-mani pirlirrpaju. Ngula-jangkaju, wurnalku-pala yarnkaja Pilipayi-ngirliji.

17

Tijilunika-wardingki-patulu-palangu kulu-jarrija Puurluku manu Jilajaku

¹ Kuja-pala-jana yampinja-yanu yangkangka Pilipayirla Puurlurlu manu Jilajarlu, ngula-ngurluju-pala yarnkaja karlarra kirri-kari-kirralku Tijilunika-kurra. Ngulaju-pala jingijingi yanu kirri-jarrarla yirdi-jarrarlaju Yampipulirla manu jinta-karirlaju Yapuluniyarla. Yukajarralku-pala kirri-kirraju Tijilunika-kurra. Ngulangkajulpa jinta jaaji karrija Juwu-kurlangu. ² Nyarrpara-wana-puka kujalpa Puurlu warru wapaja wurna kirri-kari kirri-kari-wana, ngulaju kala warrarda yanu jaaji-kirra Juwu-kurlangu-kurra Jarrirtiye-kari Jarrirtiye-karirla Parra-nyayirni-wangurla. Kuja Tijilunika-kurra yanurnu, ngularlangurla yanu jaaji-kirraju Jarrirtiye-patuku marnkurpaku. Ngulangka jaajirla, Puurlurlulpa-jana pinarri-manu Kaatu-kurlangu jaru Payipulu-jangka. Kala-jana milki riiti-manu

manu yimi-ngarrurnu. ³ Milki-wangkanjarlajana warraja-manu jaruju Kaatu-kurlanguju yungulu milya-pinjarla langa-kurra-mani. Kalajana kuja wangkaja jaruju, “Mijaya yangka Yapa-nyayirni-wangu kuja-ngalpa nyurru-wiyi Kaaturlu jangku-pungu, ngulaju kujalurla nyurru-wiyi marlaja wangkaja Mijaya-kurlu jaru jarukungarduyu-patu, ngulajulu wangkaja kuja, ‘Kapu-nyanu Mijayarlu murrumurru purda-nyanyi nganta, kapu ngula-jangkaju palimi. Ngula-jangkaju, kapu pina-yijala wankaru-jarri nganta.’ Junga kujaju! Yali Jijaji, ngulaju Mijaya! Ngulanya karna-nyarra yimi-ngarrirni.” ⁴ Kujalu Puurlu purda-nyangu kuja-kurra wangkanja-kurra, ngulakujulurla jarukuju ngalya-kariji yapaju ngungkurr-nyinaja junga-nyayirni kujalpa-jana jaruju yimi-ngarrurnu. Ngularlangulu Kirijini-jarrija Puurlu-piya manu Jilaja-piya-yijala. Manu ngalya-kari yapa Kiiriji-wardingki, kuja kalalu puraja Kaatu-kurlangu kuruwarri kamparrurlu-wiyi, ngularlangulu Kirijini-jarrija. Manu ngalya-kari karntakarnta, kujalpalu-jana wiriwiri nyinaja Tijilunika-wardingki-patuku yalirla kiringka, Kirijini-jarrijalu-yijala.

⁵ Kujalu-palangu panulku marlaja Kirijini-jarrija Puurluku manu Jilajaku, kujarlaju Juwu-paturluju-palangu ngurru-nyanguku, manulu-palangu kulu-jarrija. Ngula-jangkaju, warrulkupalu-jana turnu-manu wati-patu warrkini-wangu-patu kuja kalalu ngawungawu nyinaja jaapu-kari jaapu-kari-wana kulukupurda. Ngula-jangkaju,

warrulu-jana jinyijinyi-manu ngalya-kari Tijilunika-wardingki-patu yungulu-palangu jintawarlayirlilki pakarninjintarla Puurlu manu Jilaja. Ngula-jangkaju, jintawarlayijikili parnkaja yuwarli-kirra Jajana-kurlangu-kurra yungulu-palangu Puurlu manu Jilaja parlu-pungkarla kula-nganta palka. Yungulu-palangu puuly-mardakarla, puuly-mardarninjarla kangkarla wiriwiri-kirra Kanjulu-patu-kurra.

⁶ Kujalu-palangu yuwarlirla lawa-nyangu Puurluku manu Jilajaku, ngulajulu-jana Jajana manu yapa panu-kari Kirijini-patu-yijala puuly-mardarnu, ngulalkulu-jana wilil-kangu yangka-kurraju Kanjulu-patu-kurra wiriwiri-kirra. Ngulajulu-jana kuja purlaja wiriwiriki manu panu-kariki Tijilunika-wardingki-patuku, “Yali-jarrarlu Puurlurlu manu Jilajarlu, kulu kapala wiri-mani kujarla yalarnirla ngurujarraranypa majungku manu nyampurla kirringka ngalipanyangurla!

⁷ Manu nyampurlulpa-palangu Jajanarlu mardarnu nyanungu-nyangurla yuwarlirla ngurrangkaju. Nyampurrarluju watingkijili rdilyki-pungu kuruarriji Ruumu-wardingki Kingi-kirlangu. Kala nyampu-jarrarlu wati-jarrarlu, yimi-ngarrirni kalu-ngalpa jinta-kari kingi-kari nganta yirdiji nganta Jijaji.”

⁸ Kujarluju jarungku, yardalu-jana juturnu yangka-yijala Kanjulu-patu manu ngalya-kari yapa kulukungarnti, ngulaju yardalu-jana kulu-jarrija-nyayirni Puurluku manu Jilajakuju manu Kirijini-patu-karikiji.

⁹ Manu ngula-jangkaju, wangkajalu-jana yarda Kanjulu-patuju Jajanaku manu nyanungu-nyanguku puntuku,

“Kajinkili-nganpa tala wiri yinyi, ngulaju karnalu-nyarra yampimi kulu-wangurlulku manu yilyami rarralypalku.” Junga-juku, Jajanarlu manu nyanungu-nyangurlu puntupaturlu, yungulkulu-jana talaju, ngula-jangkaju, yampijalkulu-jana rarralypalku.

Puurlu manu Jilaja-pala yanulku kirri-kirri-kirraluku yirdi-kirraju Piriya-kurra

¹⁰ Jintangka-juku mungangkaju wanta yukanja-warnurla, yilyajalu-jana Puurlu manu Jilaja manu Timiji panu-karirli Kirijini-kariyinyanu-paturlu yungulu yani karlarra kirri-kirra yirdi-kirraju Piriya-kurra. Kujalu yukajarra Piriya-kurra, ngulajulu jingijingi yanu jaaji-kirra Juwu-kurlangu-kurra Piriylarlaju. ¹¹ Piriya-wardingki-patuju, ngulajulpalurla ngurrju rarralypa yapaju nyinaja Puurluku Tijilunika-wardingki-patu-piya-wangu. Ngulajulu purdanyangu Puurluju wangkanja-kurraju langanku rdilypirrrpa-nyayirnirli manu langarrparlu. Kujalpa-jana Puurlurlu milki riiti-manu jaru Payipulurla, manulpa-jana milki-wangkaja, ngulajulu purda-nyangu ngampurrparlu manu wardinyirli. Ngula-jangkarluju, kalalu parra-kari parra-kari jarnkujarnku miimii-nyangu jaruju Payipulurlaju yungulu Puurluju milyapinyi junga-japa kujalpa-jana yimi-ngarrurnu jaru. ¹² Ngula-jangkaju, ngungkurr-nyinajalurla panu-kari Juwu-patu-kari yangka kuja-jana Puurlurlu yimi-ngarrurnu jaru Jijaji-kirli. Manu panu-karilirla ngungkurr-nyinaja Kiiriji-wardingki-patu Juwu-wangu-patu, ngalya-kari

karntakarnta wiriwiri, manu ngalya-kari wati-patu Kiiriji-wardingki-patu-yijala.

¹³ Tijilunika-wardingki-paturlu Juwu-paturlulu jaru purda-nyangu Puurlu-kurlangu kujalpa-jana yimi-ngarrurnu nganta jaru Kaatu-kurlangu Piriya-wardingki-paturlanguku nganta. Kujalu purda-nyangu kuja jaru, ngulajulu yarnkaja ngalya-kari Piriya-kurraju. Kujalu yukajarra kirri-kirra Piriya-kurra, ngulangkaju wangkajalu-jana Tijilunika-wardingki-patuju Piriya-wardingki-patukuju kuja, “Niyiyaku kankulu-jana purda-nyanyi manu mardarni nyampu-patuju yilyanja-wangurluju?” Kujarlunyalu-jana juturnu jarungkuju kulukukuluku-maninjakuju.

¹⁴ Kujalu-jana Kirijini-paturlu purda-nyangu jaru Tijilunika-wardingki-patu-kurlangu kulu-kurra wangkanja-kurra, ngula-kujakuju wuruly-yilyajalu-jana Puurlu manu ngalya-kari yapa ngapa-kurra mangkuru wiri-kirra pirntinyarra-kurra, ngulangkanya yungulu pawurtu-kurlu yani mangkuru-wana kurlirra kirri-kari-kirralku yirdi-kirra Yajana-kurra. Kala Timiji manu Jilaja, ngulajulpa-pala nyinaja yangkangkajuku Piriylara. ¹⁵ Kuja-jana Puurlu jirranganja yukajarra Yajana-kurra, ngulangka-juku jupukarrija, manu-jana jupu-karrinjarla wangkaja ngalya-karikilki yapaku, “Yantalu pina Piriya-kurra, yimi-kangkalu-jana ngaju Jilajaku manu Timijiki, yungu-pala yanirni kapanku nyampurukurra. Ngajuju kapurna-palangu nyampurajuku pardarni.” Junga-juku, yangkangkaju yapangku ngalya-karirli, yampinja-yanulu

Puurluju yalirla-juku kiringka Yajanarla, nyanungujulu pina-yanu yimi-kirli yangka-kurra-yijala Piriya-kurra.

Puurlurlu-jana yimi-ngarrurnu jaru Jijaji-kirli Yajana-wardingki-patuku

¹⁶ Kujalpa-palangu Puurlu pardarnu Jilajaku manu Timijiki yalirla kiringka Yajanarla, ngulangkaju kala-jana warru nyangu pirli-kari pirli-kari jukajuka-karrinja-kurra yirdiyi-kari yirdiyi-kari-wana, ngulaju juju-kari juju-kari-kirlangu, kula Kaatu-kurlangu. Kujalpa-jana nyampurra nyangu, ngulakuju kala-jana kulu-jarrija-nyayirni. ¹⁷ Kujarlaju kala-jana Juwu-kurlangurla jaajirla yimi-ngarrurnu jaru Juwu-patukuju manu ngalya-kariki Juwu-wangu-patukuju, yangka kuja kalalu kuruwarri Kaatu-kurlangu puraja. Kala-jana puta kangkuly-yirrarnu manu pinarri-manu yungulurla ngungkurr-nyinayarla Jijajiki. Ngulaju kala parra-kari parra-kari Puurluju yanurnu kulkurru-jarra kiringkaju yarlu wiri-kirra japingi-kirlangu-kurra, ngularlangurla kala-jana puta kangkuly-yirrarnu manu putaputa pinarri-manu yungulurla Jijajiki ngungkurr-nyinayarla. ¹⁸ Yalirla yangkangka jintangka-juku kiringka, nyinajalpalu wati-patu panu-nyayirni turnu-warnu-kari turnu-warnu-kari rdirrinypa-nyayirni pinarri-patu. Jinta-kari turnu-warnu-kari ngulaju yirdiji Yipikuriya-patu. Jinta-kari turnu-warnu-kari ngulaju yirdiji Tuwiki-patu. Ngulangkuju kalalu putaputa kangkuly-yirrarnu nyanungu Puurluju yungu nganta Jijaji

yampiyarlalku manu yungu nganta purayarla nyanungu-patu-kurlangulku kuruwarriji. Kala lawa, Puurluju kala-jana kuja wangkaja, “Ngajuju karna pura Jijaji yangka Ngalapinyanu Kaatu-kurlangu kuja yangka Kaaturlu wankaru-manu pina palinja-warnuju.” Kujalu Puurlu purda-nyangu wangkanja-kurra wati-paturlu yangka-jarra-jangkarlu turnu-warnu-jarra-jangkarlu, ngalya-karijilpalu wangkaja ngulaju kuja, “Nyampuju wati ngurru-pa-nyayirni, ngari kanyanurla pulka-pinyi milparniwarrarla milkarraku. Nyarrpa kangalpa kujaju wangka?”

Manu panu-karijilpalu wangkaja kuja, “Nyiya kangalpa jukurru-paju yimi-ngarrirni? Marda kangalpa jinta-kari putaputa yimi-ngarrirni jukurru-pa-kari ngurrara-kari-jangka nyanungu-nyangu marda.” Kujarlujulpalu Puurlu wangkanja-kurra kanginy-pungu.

¹⁹ Yangka-jarra-jangka turnu-warnu-jarra-jangka, wati-patujulurla wangkaja Puurlukuju, “Rdanpaka-nganpa yungurlipa-jana yani Kanjulu-patuku jaruku wangkanjaku kuja kalu-nyanu turnu-jarrinjarla wangka pirlingka Kanjulu-kurlangurla yirdingkaju Yariyapukurla. Ngulanganya yungurnalu pinarri-jarri nyuntu-nyanguku jukurru-pa-kariki jalangu-warnuku. ²⁰ Kuja kanpa-nganpa warrarda yimi-ngarrirni yangka wati nyanungu Jijaji, kuja nyanungukupalangurlu yirdingki Kaaturlu wankaru-manu pina palinja-warnuju, kula karnangkulu kuja-kurraju milya-pinyi jaruju. Nyampuju jinta-kari jaru yungurnalu langa-kurra-mani.” Kujanyalurla wangkaja

Puurlukuju. ²¹ Kala yangka-patu Yajana-wardingki-patu manu ngurrara-kari ngurrara-kari-jangka kalalu turnu-jarrija warrarda, ngulangaju kalalu-nyanu parra-kari parra-kari jaruju warrarda yirri-puraja yimi-kari yimi-kari yapa-kari yapa-kari-kirlangu, kuja kalalu-nyanu wangkaja.

²² Junga-juku, ngula-jangkaju, Puurluju rdanparnulku-jana yangka-jarra-jangkakuju turnu-warnu-jarra-jangkakuju wati-patukuju, manulu yanu pirli-kirra yirdi-kirraju Yariyapuku-kurra. Yalirla pirlangka, Puurluju karrijalpa kamparrurla Kanjulu-paturlaju. Junga-juku, ngula-jangkaju, Puurlu-jana wangkaja, “Nyurrurla wati-patu Yajana-wardingki-patu, ngulaju karna-nyarra nyurrurlaju milya-pinyi kuja kankulu-jana yirriyirri-nyayirnirli pura kuruwari-kari kuruwari-kari manu jukurrpa-kari jukurrpa-kari nyurrurla-nyanguju. ²³ Yangka kujalparna nyurrurla-nyangurla kiringka warru wapaja, ngulajulparna-jana warru nyangu maralypi-kari maralypi-kari, ngulangka kuja kankulu-jana purlapa pinyi jukurrpa-kari jukurrpa-kariki. Jinta-karirla yuwarli maralypirla kujarna yukaja, ngulangajurna pirli lalyapa wiri-nyayirni parlu-pungu yirdi-kirliji, ngulangka kuja kankulurla kuyu kurapaka purra yaliki jukurrpaku. Yirdi yalumpu ngulaju ‘Jukurrpa Yuruyuru Milya-pinja-wangu’. Ngulaju ngula-juku! Yangka kuja kankulu jukurrpa purami kanginy-pinja-wangurlu ngurrapangu-juku, ngula-kurlu kapurna-nyarra warraja-

maninjarla yimi-ngarrirni manu pinarri-mani. ²⁴ Nyanungu yali jukurpa kuja kankulu kanginy-pinyi, ngulaju yirdiji 'Kaatu', ngulangkuju ngarrmirninjarla ngurrju-manu walya manu nyiyarningkijarra kuyu-kari kuyu-kari manu yukuri-kari yukuri-kari. Ngulakuju nyanungu-juku-ka Warlalja-Wiriji nyina yalkiriki manu walyaku. Ngulaju kula-ka nyina yuwarli maralypirla jukurpa-kari-piya yangka kuja kalu watingki ngantirni yuwarli, kula-ka ngulangka nyina, lawa. ²⁵ Nyanungu-ka nyiyarningkijarrakuju Warlalja-Wiri nyina. Nyiyarliparla yinyi nyanungukuju yimiri-maninjakuju? Lawa! Nyanungurluju-ka nyiyarningkijarra mardarni. Nyurru-juku-ngalpa yungu nyiyarningkijarraju nyanungurluju ngalipakuju. Manu kangalpa nyanungurlu-juku wankaruju yinyi ngaany-kijirninjakuju.

²⁶ "Nyurru-wiyi lawangka-wiyi yapa-wangurla-wiyi, ngulaju Kaaturluju jungarni-manu jaru turnu-warnu-kari turnu-warnu-kariki nyangurla yungu-jana pirri-yilya nguru-kari nguru-kari-kirra. Ngulaju-jana mangunyangu nyanungurlu-juku Kaaturluju yungulu jarnkujarnku nyinami nyanungurra-nyangurla-juku ngurrara-kari ngurrara-karirla. Junga-juku ngurrju-manu jinta-wiyi wati. Ngulajangkaju, jinta-jangka wati-jangka ngurrju-manu-jana turnu-kari turnu-kari yapa-kari yapa-kari maru, kardirri, walyawalya, yalyuyalyu, karntawarrakarntawarra. Ngulaju-jana jarnkujarnku pirri-yilyaja kuja-purda

kuja-purda nguru-kari nguru-kari-kirra ngulaju ngurujarraranyparla. ²⁷ Nyiyaku-jana kuja kujarluju Kaaturluju pirri-yilyaja yapaju? Ngulangkuju yungulurla warru warrirni milpa-parnta-piyarlu, ngulangkuju yungulu warru warrirninjarla parlu-pinyi nyanungulku. Ngulaju ngula-juku, kula-ka Kaatuju wurnturu wuruly-nyina, kutu-ka nyina ngayi. ²⁸ Nyurnunyunu-patu kalalu kuja wangkaja, ‘Ngalipa karliparla marlaja nyina wankaru Kaatuku, manu karliparla marlaja warru wapa.’ Manu nyurrurla-nyangu-paturlu yapangku jarukungarduyu-paturlu kalalu yunparnu kujarlu, ‘Ngaliparlangu karliparla nyina kurdukurdu nyanunguku.’ ²⁹ Ngulaju junga. Junga karlipa ngalipaju nyina kurdukurdu Kaatu-kurlangu. Kujarlaju, kulalparlipa nyarrparlu manngu-nyangkarla Kaatuju jukurrpa-kari-piya yangka pirli ngurrju-maninja-warnu kuja kankulu yurparninjarla karaly-mani nyurrurlarluju kawurlu-jangka marda pirli yaltiri-jangka marda pirli-kari-jangka marda. Lawa kujakuju. Kula-ka Kaatuju nyina nyampurra-piya pirli-kari pirli-kari-piya, lawa!

³⁰ “Nyurru-wiyi kamparru-wiyi, Kaatuju wangkaja kuja, ‘Yangka kuja kajulu yapangku ngurppangku kanginy-pinyi, ngulaju ngula-juku. Ngaju karna-jana yampimi murrumurrumaninja-wangurlu.’ Kala jalanguju, Kaatuju kangalpa wangka ngalipakuju panukuju ngulaju kuja, ‘Yampiyalu nyiyarningkijarraju majumajuju puranja-wangurlu, manujulu pina-

yaninjarla yalala-yirraka ngaju! ³¹ Junga kujaju. Kaaturluju nyurru-juku jaru jungarni-manu yapaku miimii-nyanjaku. Ngakaju kapu-ngalpa jarnkujarnku miimii-nyanyi kuwurtukungarduyu-piyarlu yirriyirri-nyayirnirli jungarni-nyayirnirli. Ngulakuju nyurru jinta wati milarnu yali Jijaji. Nyarrparlurlipa milya-pinyi nyampuju wati junga-japa? Ngulaju karlipa milya-pinyi yangka kuja Jijaji Kaaturlu wankaru-manu pina palinja-warnu, ngulanya milarnu ngalipakungarnti jarnkujarnku miimii-nyanjakungarnti.”

³² Yangkangku Yajana-wardingki-paturlu Kanjulu-paturlu, kujalu purda-nyangu Puurlu kuja-kurra wangkanja-kurra, yangka kuja Kaaturlu pina-wankaru-manu nganta Jijaji palinja-warnuju, ngulakujulurla ngalya-kariji manyu ngarlarrija. Panu-kari ngalya-kari yapa ngulajulurla ngurrju wangkaja, ngulaju kujalurla wangkaja, “Yungurnangkulu parra-karirlalku yarda purda-nyanyi ngurrju jaru nyuntu-nyangu.” ³³ Junga-juku, ngula-jangkarlu, Puurlurluju yampinja-yanulku-jana yapaju. ³⁴ Yangka ngalya-kari wati-patu-kari Yajana-wardingki-patu-kari, ngulajulurla ngungkurnyinaja jarukuju Puurlu-kurlangukuju kuja-jana yangka yimi-ngarrurnu, ngulakujulurla marlaja Kirijini-jarrija. Manu jinta-kari yirdiji Tiyuniji kanjulu-pardu, ngularlangu Kirijini-jarrija. Manu ngula-jangkaju, jinta-kariji karnta yirdi Tamari, ngulaju nyanungurlangu Kirijini-jarrija-yijala, manu ngalya-karirlangu.

18

Puurlurlu-jana yimi-ngarrurnu Yimi Ngurrju Jijaji-kirli Karinji-wardingki-patuku

¹ Puurlurluju yampinja-yanulku yangkaju kirri yirdi Yajana, ngula-ngurluju yarnkaja karlarra kirri-kari-kirralku yirdi-kirraju Karinji-kirra. ²⁻³ Ngulangkajulpa nyinaja wati-kari Juwu yirdi Yakila nyanungu-parnta-kurlu karnta-kurlu yirdi-kirli Pirijila-kurlu. Ngulaju-pala yukajarni ngurrara-kari-jangka yirdi-jangka Yitili-jangka, ngulaju-pala kamparru-pardu-juku yukajarni Karinji-kirraju, ngulaju kamparru-juku Puurlukuju. Nyampu Yakila ngulaju palka-jarrija manu wiri-jarrija ngurrara-karirla yirdingka Puntijarla. Karinji-wangurla-wiyi ngulajulpa-pala nyinaja Yakila manu nyanungu-parnta karnta kirri-karirla yirdingka Ruumurla, ngulaju ngurrararla yangkangka yirdingka Yitilirla. Parrangka jintangka, kingi yirdi Kulurdiya, ngulangkuju-jana jinyijinyi-manu panu-juku Juwu-patuju kirriki yampinjakuju. Kujarlanya-pala yanu Yakila manu Pirijila yali-kirraju kirri-kirra Karinji-kirraju. Ngulangkanya-palangu yaninjarla Puurlurluju parlu-pungu. Parlu-pinjarlala-palangu jirranganja nyinaja yalumpurla-juku yuwarlirla nyanungu-jarra-nyangurla-juku. Ngulangkarluju jintangkarlu-jukulpalu kalukulku ngurrju-manu marnkurrparlu-juku warringkarlu. ⁴ Yalumpurla kirringka, Puurluju kala warrarda yanu Jarrirtiyyi-kari Jarrirtiyyi-kari jaaji-kirraju Juwu-kurlangu-kurra.

Ngulangkaju, Juwu-patu manu Juwu-wangu-patu, putaputalpa-jana kangkuly-yirrarnu manu kurruly-yirrarnu jaru-kurlurluju yungulurla nyanungurlangu ngungkurr-nyinayarla Jijajikiji.

⁵ Kuja-pala Jilaja manu Timiji yanurnu Karinji-kirra nguru-kari-jangka Majatuniya-jangka, ngula-jarra kuja-palarla rdipija Puurluku, ngula-jangkaju jintangkalkulpa wartardijarrija Jijaji-kirlangurla jarangka. Ngulaju kala-jana parra-kari parra-kari jaruju yimi-ngarrurnu Jijaji-kirliji Juwu-patukuju, ngulaju kuja kala-jana wangkaja, “Yangkaju Jijaji ngulaju Mijaya, yangka kuja-ngalpa Kaaturlu nyurru-wiyi jangku-pungu yilyanjarnikingarntirli.”

⁶ Yali-patu Juwu-patu, ngulajulpalurlajinta jukuru-jarrija Puurlukuju jarukuju, manu ngula-jangkajulpalu warikanji-pajurnu. Jungajuku, Puurlu-nyanurla jurnarrpaku yarnkaja palkangkaku nyanungu-nyangurlaku, manu ngulangkaju jurnarrpa-ngurluju lurlurl-pungu walyalku wangkanjakungarntirli. Ngula-jangka, yarda-jana wangkaja, “Putarna-nyarra pinarri-manu jaru-kurlurluju manu puta kangkuly-yirrarnu nyurrurlaju. Kajinkilirla Kaatukuju jurnta nyina kuja-purda-kari tarnnga-kari, ngulajujulu yampiya wakirninjawangurlu. Jalangu-warnurluju kapurna-jana yimi-ngarrirni Juwu-wangu-patu-mipakulku.”

⁷ Jungajuku, yampinja-yanulku-jana Juwupatuju. Ngula-jangkaju yanu Puurluju jintakari-kirlangu-kurralku wati-kari-kirlangu-kurra Juwu-wangu-kurlangu-kurra yuwarli-kirraju yirdi-kirlangu-kurraju Tijiti Jujutu-kurlangu-

kurra. Nyampurluju watingkilpa puraja Kaatu-kurlangu kuruwarri, ngulakuju karrijalparla yuwarliji wurnturu-wangu kutu-nyayirni jaajipirdi Juwu-kurlangu-pirdi. Ngulangkanyalpa Puurluju nyinaja. ⁸ Jinta-kariji watilpa nyinaja yirdiji Kiripija, ngulaju nyinajalpa jaajikingarduyu wiri Juwu-kurlanguku jaajiki kamparrurla. Ngula-kurlangujulpalurla ngungkurr-nyinaja Warlalja-Wiri Jijajiki nyanungu-parnta manu nyanungu manu nyanungu-nyangu kurdukurdu. Panungkulu Karinji-wardingki-paturlu yapangku, kujalu purda-nyangu Puurluju jaru-kurlu Jijaji-kirli, ngularlangujulurla ngungkurr-nyinaja Jijajiki. Ngula-jangkaju, ngapangkalpa-jana julyurl-yirrarninjarla papitaji-manu Puurlurluju.

⁹ Ngaka-pardu-karilki munga-karirlalku, Puurlurluju nyangu Warlalja-Wiri Jijaji yuruyururlu, ngulajurla kuja wangkaja Jijaji Puurlukuju, “Lani-wangu-jana jurnta nyinaya waparlku nyampukuju yapaku Karinji-wardingki-patuku. Ngulakuju ngaju-nyangu-jana jaru yimi-ngarrika waparlkurlu ngarrurda-wangurlu rdiily-parnkanja-wangurlu.

¹⁰ Ngajurnangku palka, kapurnangku warrawarra-kanyi. Kujarlaju, kulangku nganangku yapangku murrumurru-mani ngaju-nyangurlaju. Nyampurlaju kirringka, ngulaju kalu panu nyina ngulaju ngaju-nyangu yapaju. Ngularlangurlu kapungkulu nyuntuju warrawarra-kanyi yapa-kari-kijakuju.”

¹¹ Junga-juku, ngula-jangkaju, Puurluju nyinaja jintaku yukuriki manu jika-palaku kirntangiki

yalumpurlaju kirringka. Ngulangkajulpa-jana pinarri-manu yapa panu-jarlu jarungku Kaatukurlangurlu.

¹² Ngula-puruju, yangka kingi wiri-jarlu Ruumu-wardingki, ngulangkuju wati jinta milarnu yirdiji Kaliyu yungu-jana nyina wiriyijala yapaku ngurrara-kari-wardingki-patuku yirdi-wardingki-patuku Kiiiriji-wardingki-patuku. Yangkangka kirringka Karinjirla kujalpa Puurlu nyinaja, ngulangkajulurla Juwupatuju jangkarlu turnu-jarrija, manulu ngula-jangkarluju Puurluju puuly-mardarninjarla kangu kuwurtu-kurra yangka Kaliyu-kurlangukurra. ¹³ Kujalurla Juwu-patu jirrnganja yukaja kuwurtu-kurlangukurra, ngulangkajulurla kuja wangkaja Kaliyukuju, “Nyampu kanpa nyanyi wati kuja-ka karri, ngulaju kajana jarukari-kirlirlilki yapa panu-juku pinarri-manimanu kuja-purda-manu, manu kajana putaputa kangkuly-yirrarni yungulu purami Kaatukurlangu kuruwarri jarrwararlu!” Kujanyalurla wangkaja Juwu-patuju Kaliyukuju.

¹⁴ Ngula-jangkaju, Puurlulkurla wangkaja puta, ngulaju Kaliyurluju wurra-manu manu wurulya-manu. Ngula-jangkaju, Kaliyulkujana wangkaja Juwu-patuku, “Kaji nyampu wati karlirr-yantarla kuruwarrirla Ruumukurlangurla, manu kaji yaparlungu pungkarla tarnnga-kurra, ngulaju kapurna-nyarra Juwupatuju purda-nyangkarla wurra-maninjawangurlu manu yirriyirri-nyayirnirli. ¹⁵ Kala nyurrurla kuja kankujulu wangka Juwu-patu nyampurlu nganta watingki kuja rdilyki-pungu

nyurrurla-nyangu kuruwarri, manu kuja kajana nganta puta kangkuly-yirrarni kuruwarri-kijaku nyurrurla-nyangu-kujaku warlalja-kujaku, ngulaju kula ngaju-nyangu. Yalumpuju nyurrurla-nyangu. Kujarlaju, nyurrurla-paturlulu yimiji jungarni-manta nyampukuju watikiji kuja-ka karri, manulu miimii-nyangka nyurrurlarlu ngurrju-japa marda maju-japa marda.”

¹⁶ Ngula-jangkaju, wangkaja-jana Kaliyuju nyanungu-nyangu-patukulku yurrkunyuku, ngulaju kuja-jana wangkaja, “Muku yilyayalujana nyampu yapa yarlu-kurra nyampu-ngurlu kuwurtu-ngurlu!” Junga-juku, mukulu-jana yilyaja panu-juku. ¹⁷ Yangka kujalu-jana yurrkunyurlu muku yilyaja yarlu-kurra yapa panu-jarlu, ngulangkujulu parlu-pungu jintakarilki wati-kari yirdiji Jajini, ngulalkulu puuly-mardarninjarla pungu murdungku yarlungkaju yuwarlirla kuwurturla ngayingayi-juku. Nyampuju Jajini, ngulajulpa-jana wiri nyinaja jaa-jikingarduyu Juwu-patu-karikiji. Yangka kujalu pungu Jajini yarlungka yuwarlikiji, ngulaju-jana Kaliyurluju jamulu nyangu, kularla marijarrija yangkakaju Jajinikiji kujalpalu pungu murdungku.

Puurluju kulpari yanu yangka-kurra Yantiyuku-kurra

¹⁸ Ngula-jangkaju, Puurlujulpa-jana jirrnganja nyinaja tarnnga-juku Karinjirla panu-kariki Kirijini-kariyi-nyanuku. Ngula-jangkarluju,

Puurlurlu manu Yakilarlu manu nyanungu-nyangu karntangu Pirijilarlu, jakurupungulkulu-jana panu-kariji Kirijini-kariyinyanuju. Ngula-jangkaju, yarnkajalu kirri-kiriralku yirdi-kirraju Jinkiri-kirra, ngulajulpa kutu-nyayirni karrija kurlirra kirrikiji Karinjikiji. Ngulangka, kujalpalu nyinaja kiringka, ngulangkaju-nyanu marnilpalku pajurnu Puurlurluju. Ngula-wangurlawiyi, yangka kuja Kaaturlu warrawarrakangu Puurluju wurna-puruju, kujarlanya-nyanu marnilpaju pajurnu muku Puurlurluju kuruwarrirla Juwu-kurlangurla. Jungajuku, ngula-jangkaju, Puurlu manu Yakila manu Pirijila, warrkarnulu pawurturla wurnakungarnti yungulu jingijingi yanirra kirrikari-kirra yirdi-kirraju Yipija-kurra.

¹⁹⁻²¹ Kujalu Yipija-kurra yukajarra yangkapatu, ngulajulu yanurra Juwu-kurlangu-kurra yuwarli-kirraju jaaji-kirra. Yalirla jaajirla, Puurluju-jana wangkaja Juwu-patukuju Jijajikirliji. Panu-kari yapa Juwu-patuju, ngulajulurla ngungkurr-nyinaja Puurlukuju, manu wangkajalurla, “Nyampurla-juku nyinaya tarnnga nganimpa-nyangurla!”

Ngulaju-jana Puurlurluju wurra-manu, ngulaju kujarlu, “Lawa, ngaka kajiji Kaatu wangka nyampu-kurrakuju pina-yaninjarnikiji, ngulanya karna pina-yanirni.” Jungajuku, ngula-jangkaju, Puurlurluju-palangu yampinjanu Yakila manu Pirijila yalumpurla-juku. Ngula-jangkaju, yaninjarla warrkarnu pawurtukarirlalku, ngula-jangkaju, pina jingijingi yanu

ngapa-wanaju kurlirra kakarrara jinta-kari-kirralku kirri-kari-kirra yirdi-kirra Jijariya-kurralku.

²² Kuja yukajarra Puurlu kirri-kirra Jijariya-kurra, ngula-jangkaju yangka-jangkaju pawurtu-jangka jitinjarla yarnkajarra kurlirra walyangkalku kirri-kari-kirra yirdi-kirra Jurujulumu-kurra. Kuja Jurujulumu-kurra yukaja, ngulangkaju-jana Kirijini-patu-kariki wapirdi wangkaja. Ngula-jangkaju, yarda yarnkajarra yatijarra kirri-kari-kirralku yirdi-kirraju Yantiyuku-kurra. ²³ Kuja yukajarra Yantiyuku-kurra, ngulangkaju ngari witaku nyinaja. Ngula-jangkaju, yarda yarnkaja ngurrara-pardu-jarra-kari-kirra yirdi-jarra-kurraju Kalatiya-kurra manu Pirijiya-kurra. Yali-jarrarla ngurrara-jarrarla Kalatiyarla manu Pirijiyarla, wangkaja-jana Kirijini-kariyinyanuku, ngulaju-jana jaru-kurlurluju yarda pirjirdi-manu.

Nyampuju wati-kari-kirli Yapuliji-kirli

²⁴ Ngula-purujulpa wati jinta nyinaja yirdiji Yapuliji, ngulaju Yilikijantira-wardingki, ngulangkanya palka-jarrija kiringkaju nyanunguju watiji. Ngulaju yanurnu-yijala Yipija-kurraju, ngulanyalpa-jana pinarri-manu Kaatu-kurlangu kuruwarri yapaku panukuju, ngulaju kuruwarri yangka kujalpa ngunaja Payipulurla. Ngulajulpa junga-nyayirni kanunjumanyumpa-nyayirnirli manngu-nyangu kuruwarriji Kaatu-kurlanguju, ngulajulpa-jana yapa panukuju yimi-ngarrurnu jaruju ngulaju

marrka-nyayirnirli manu ngurrju-nyayirnirli.
²⁵ Manulpa nyinaja pina-nyayirni Jijaji-kirlangukuju yimi-ngarrirninjakuju, nganangku mayirla yimi-ngarrurnu manu pinarri-manu Jijaji-kirliji Wirliya-kurlu Kuruwarri-kirliji. Ngulaju kala-jana yimi-ngarrurnu Jijaji-kirliji wardinyi-nyayirnirli manu junga-nyayirnirli. Manulpa milya-pungu jaru Jaanu-kurlu yangka papitaji-maninjakungarduyu-kurlu. Kala kulalpa milya-pungu yangka Pirlirra Kaatu-kurlangu. ²⁶ Yapulijirli kujalpa-jana ngakalku yimi-ngarrurnu jaru Juwu-kurlangurla jaajirla yapaku panuku, ngulaju marriwa-nyayirnirli. Yangka-jarrarlu kalinjarlu Piriijarlu manu Yakilirli, purda-nyangu-pala wangkanja-kurraju kujalpa-jana jaru yimi-ngarrurnu. Ngula-jangkaju, yangka-jarrarluju purda-nyanjarla-pala Yapulijiji yajarninjarla kangulku ngurra-kurra nyanungu-nyangu-kurra. Ngula-jangkaju, yada-palarla yirri-puraja Kaatu-kurlangu Kuruwarri Wirliya manu jungarni-manu jaru-kari yangka Pirlirra Kaatu-kurlangu-kurlu.

²⁷ Ngula-jangkaju, Yapuliji wangkaja-jana Kirijini-patukuju Yipija-wardingki-patuku, “Ngajuju karna yanilki ngurrara-kari-kirra yangka-kurra yirdi-kirraju Kiiriji-kirra.” Junga-juku, ngulakujulurla ngungkurr-nyinaja, manulurla pipa yungu jaru-kurlu nyanunguku, ngulanya yungu-jana kanjarla yinyi yangkakaju Kiiriji-wardingki-patukuju Kirijini-patuku. Yali pipa ngulaju yungulu Kiiriji-wardingki-paturlu rdakurl-kijirni Yapuliji wurra-maninja-wangurlu. Junga-juku, yampinja-yanu-jana

Yipija-wardingki-patuju yapaju wurnangkulku. Kuja Kiiriji-kirra yukajarra, ngulangkuju kala-jana pinarri-manu Kirijini-kariyi-nyanu-patuju, manu kala-jana pirrjirdi-manu yali-patuju yangka kujalurla kamparru-wiyi marlaja Kirijini-jarrija Kaatuku. ²⁸ Yapuliji kala-jana jirrnganja nyinaja Juwu-patukuju pinarri-patukuju yangka Yapulijiji, ngulaju milparniwarrarla-juku kamparrurla panungka-juku yapangkaju kala wangkaja. Kala-jana pirrjirdi-jiki nyinaja nyanungurra-piya-wangu. Kala-jana milki-wangkaja Mijaya-kurlu jaruju Payipulurla, ngulaju kala-jana wangkaja kuja, “Yangkaju Jijaji ngulaju Mijaya ngalipaku, yangka kuja-ngalpa Kaaturlu jangku-pungu nyurru-wiyi yilyanjarnikingarntirli ngalipaku.” Kujalu kuja-kurra wangkanja-kurra purda-nyangu Yapuliji yangkanku Juwu-paturlu, ngulaju kulalu nyarrparlulku jangku-mantarla.

19

Puurlulpa-jana wangkaja jaru Jijaji-kirli Yipija-wardingki-patuku

¹ Kiringka Karinjirla ngulalpa yangka nyinaja wati yirdi Yapuliji, ngula-puru-juku Puurluju jingijingi yanu nguru-jarrarla kulkurru-jarra yirdi-jarrarla Kalatiyarla manu Pirijiyarla. Ngulajulpa wirliya wapanja-yanu karlarra kirri-kirra Yipija-kurra. Kuja Puurlu yukajarra kirri-kirra Yipija-kurra, ngulangkaju-jana parlu-pungu wati-patu 12-pala, ngula-patu nyanungu-patu ngulajulu kurdungurlu-patu

Jaanu Papitaji-kirlangu. ² Junga-juku, Puurlurlujana payurnu kujarlu, “Kujankulu kurdungurlujarrija, Pirlirrpaju-nyarra Kaaturluju kurru-pungunya nyanungu-nyanguju?”

Junga-juku, Puurlujulu jangku-manu nyanungu-paturlulku, “Kula karnalu milya-pinyi Pirlirrpaa Kaatu-kurlanguju. Ngana ngulaju?”

³ Junga-juku, yarda-jana payurnu Puurlurluju, “Nyarrpa-jarrijalpankulu ngapangkakungarnti papitaji-jarrinjakungarntiji?”

Ngula-jangkaju, jangku-manulu Puurluju, “Ngulakungarntirijirnaluru puraja Jaanu Papitajikirlangu kurruwarri yangka kujalpa-jana nyurru-wiyi kamparru-warnu-wiyi yapa pinarri-manu.”

⁴ Yaliji Puurlu yarda-jana wangkaja, “Jaanu Papitaji kala-jana wangkaja yangka-patuku Yijirali-pinkiki kuja, ‘Ngajukuju wala-jarrinja-wangu nyinakalurla walaju yangka-mipaku jintaku ngakakaji yanirni Mijaya.’ Kujanya kala-jana wangkaja Jijaji-kirli. Yangka kujalpalu pina-yaninjarla yalala-yirrarnu Kaatu, ngularra-piya-mipalpa-jana papitaji-manu.”

⁵ Kujalu kuja-kurra purda-nyangu Puurlu wangkanja-kurra yangka-paturlu 12-palarlu kurdungurlu-patu-karirli, ngulajulurla ngungkurr-nyinaja Warlalja-Wiriki Jijajiki. Ngula-jangkaju-jana nyanungurlangu Puurlurluju julyurl-yirrarninjarla papitaji-manu. ⁶⁻⁷ Ngula-jangkaju, Puurlurluju rdakanyanu yirrarnu jurrungka nyanungurra-nyangurla, ngula-puru-juku-jana kurru-yukaja Pirlirrpaa Kaatu-kurlanguju. Ngula-warnurluju, Kaatukulkulurlajinta pulka-pungu jaru-kari

jaru-karirli, manulpalurla kurruly-wangkaja jaru-kari jaru-kari kuja-jana yungu nyanungu-patuku

⁸ Ngula-warnuju, Puurlujulpa nyinaja ngulangka-juku kiringka Yipijarla, ngulajulpa nyinaja kirntangi-patuku marnkurrpaku. Ngulangkaju kala Puurluju warrarda-yanu jaaji-kirra Juwu-kurlangu-kurra, ngulangkarluju kala-jana warrarda yimi-ngarrurnu jaru Kaatu-kurlu marriwarlu yangka kuja-ka Warlalja-Wiri nyina nyiyarningkijarraku. Ngulakunyalpa-jana puta jungarni-manu manu kangkuly-yirrarnu.

⁹ Panu-karirlijilpalu wiljiwilji-manu jurrungkuju marntarlarlu, manulpalurlajinta jukuru-jarrija kujakuju jaruku Puurlukuju. Manulpalurla kulkurru-jarra panungka milparniwarrarla nginji-wangkaja jaruku Kuruwarriki Wirliyaku Jijaji Warlalja-Wiri-kirliki. Junga-juku, ngula-kujakuju manu ngula-jangkaju, Puurlu manu kurdungurlu-patu-kariyi-nyanu yangka Juwu-kurlangu-ngurlu jaaji-ngirli wilypi-pardinjarlalu yanu yuwarli-kirra Tirina-kurlangu-kurra. Ngulangka Tirina-kurlangurla yuwarlirla kalalu panu-jarlu turnu-jarrinjarni yanu, ngulangkarlunyalpalu-nyanu jungarnijungarni-manu Jijaji-kirlanguku jaruku.

¹⁰ Parra-kari kala-jana Puurlurluju warrarda yimi-ngarrurnu kujaju jirramaku yukuriki. Ngula-purujulpalu Juwu-paturlu manu Juwu-wangu-paturlu warrarda purda-nyangu jaru Jijaji Warlalja-Wiri-kirli kujalpalu nyinaja ngula-wardingki-patu ngurrara Yajiya-wardingki-patu.

*Ngalapi-nyanu-paturlulpalu-jana Jikipa-
kurlangu-paturlu nyurnunyunuku juju jurnta
yilyaja puta*

¹¹ Ngula-pururlu-juku kala-janarla Puurlurluju nyurnu-watiji marlaja parlpuru-manu Kaatuku ngangkayi-kirli-piyarlu rdirrinyparlu. Parlpuru-maninja-kurra kulalu yapa-paturlu nyangu ngula-piya kamparrurlu-wiyi. ¹² Kula rdaka-miparlu kala-jana parlpuru-manu nyurnunyunuju. Kuja kala-nyanu Puurlurlu warrkingkarlu yiriwarra jurrungka yirrarnu mukarni-kijaku, manu wartirli-kirlangu wirriji-piya kuja kala-nyanu wartirli warurnu, yiriwarra manu wartirli-kirlangu kala-jana Puurlurluju rurruny-pinjarla yungu yapa-patu-karikiji kanjaku. Ngulaju yapa-kurra nyurnunyunu-kurra kalalu kangu, ngularlangu kalalu-jana kanjarla yaarl-yirrarnu nyurnunyunukuju parlpuru-maninjakuju nyanungurlulku. Yangka kuja kalalu-jana yaarl-yirrarnu yiriwarra manu wartirli-kirlangu, ngula-jangkaju kalalu nyurnunyunuju parlpuru-jarrija-yijala. Kala yangka kuja kalalu mardarnu juju kaninjarni jirrinypa palkangka nyanungurra-nyangurla, ngulaju kalalu-jana nyurnunyunukuju wilypi-pardinjarla parnkaja jurnta.

¹³⁻¹⁴ Ngula-puru-yijala Juwu-patulpalu nyinaja yalumpu-wardingi Yipijarla, ngulapatuju kalalu warrukirdikirdi wapaja kirri-kari kirri-kari ngangkayi-kirli-piya. Kujalu purda-nyangu Puurlulku, kujalpa-jana nyurnunyunuku nganta juju jurnta

yilyaja nganta, ngula-jangkarlujulu nyanungu-paturlulku waalparrurnu puta. Ngari kulalpalu milya-pungu Jijaji.

Kala ngalya-kari wati-patu wirli-pala, ngularlangurlulpalu-jana putaputa jurnta yilyaja jujuju, ngulajulu wirli-palaju ngalapi-nyanu Jikipa-kurlangu-patu. Nyanunguju Jikipa ngulajulpa nyinaja Juwu Maralypikingarduyu Wiri. Parrangka jintangka, yangka wirli-palarlu ngulajulu parlu-pungu jinta wati panu-kurlu jirrinypa-kurlu. Ngulakujulu-jana wangkaja, “Nyurrurla panu-jarlu jirrinypa, jurntalurla wilypi-pardiya nyampuku watiki yirdingka Jijajirla, Jijaji yangka kuja kajana Puurlurlu warru yimi-ngarrirni!”

¹⁵ Junga-juku, jirrinypaju jinta-jana wangkaja, “Milya-pinyi karna Jijaji, manu jaru karna milya-pinyi Puurlu-kurluju, kala nganankulu nyurrurla-patuju?”

¹⁶ Junga-juku, yangkanku watingki jirrinypa-kurlurlu karrinja-pardinjarla puuly-mardarnu-jana, ngulangkuju-jana journarra larra-pinjarla rurruny-pungu muku, manu-jana murrumurru-manu yalyu-kurra-nyayirni. Ngula-jangkaju, yangka-ngurlu yuwarli-ngirli wilypi-pardinjarlalu parnkaja jalya-mipalku yiriyiri yalyu-kurluju yangka-patu wirli-pala wati-patu.

¹⁷ Juwu-wati manu Juwu-wangu-patu Yipijawardingki-patu, ngulangkujulu purda-nyangu yangka jaru wirli-pala-kurlu wati-patu-kurlu kuja-jana jintanku watingki nganta jirrinypa panu-jarlu-kurlurlu muku pungu

nganta, ngulangka purda-nyanjarlajulpalu muku ngarrurda-jarrija. Manulpalurlajinta warrarda pulka-pungu Jijaji Warlalja-Wiriki yirdiki. ¹⁸ Panu-kari yapa Kirijini-patu kujalpalu nyinaja Yipijarla-yijala, ngulajulu-jana yanurnu Puurluku, manu panu-kariki Kirijini-patuku, ngulangkujulu-nyanu yimi-ngarrurnu kulkurru-jarra milparniwarrarla kujalpalu nyinaja kamparru-wiyi majumaju manu kujalpalu-nyanu waalparrurnu-juku yajikiki nyinanjaku ngangkayi-kirli-piyaku. ¹⁹ Nyanunguku ngangkayi-kirli-piyaku, ngulajulpalu palju pina-jarrija nganta puku-jangka panu-jarlu-jangka Kirijini-wangurla-wiyi. Ngula-warnurluju nyanungurra puku-wati ngangkayi-kirli-kirlangu, kujalpalu pina-jarrija, ngulajulu-jana kangurnu panu-jarlu-juku jaaji-kirra. Ngula-warnurlujulu-jana muku purraja puku-wati panu-jarlu-juku kulkurru-jarra milparniwarrarla. Nyanunguku puku-watiki ngulajulu tala panu-jarlu-nyayirni yiily-ngarnu \$50,000. ²⁰ Kala yimi Kaatu Warlalja-Wiri-kirlangu, ngulajulpa yarda wiri-jarrinjarla pirri-yanu kuja-purda kuja-purda, yangka kuja-jana Kaaturlu nyanungu-kurra-manu yapa panu-jarlu Yipija-wardingki-patu-piyaju.

Yipija-wardingki-patujulurla kulu-jarrija-nyayirni Puurlukuju

²¹ Junga-juku, ngula-jangkaju, Puurluju-nyanu wangkaju, “Ngakaju karna yani Majatuniyawa Kiiriji-wana Jurujulumu-kurra, manu ngula-jangkaju karna yani kirri-kari-kirra

Ruumu-kurrarlangu.” ²² Junga-juku, ngula-warnurluju, Puurlurluju-palangu yilyaja jirrrama wati-jarra nyanungu-nyangu-jarra warrkini-jarra yirdi-jarraju Timiji manu Raajurtu pawurturla mangkuru-wana kulkurru-jarra ngurrara-kari-kirra Majatuniya-kurra. Kala Puurluju, ngulajulpa nyinaja yangka-wardingki-jiki Yajiyarla yangkangka-juku kirringka Yipijarla.

²³ Ngakarrangakarralku ngula-warnurlaju, panu-kari Yipija-wardingki-patu, ngulajulujana kulu-jarrija Puurluku manu panu-kariki yapaku kujalpalu puraja Wirliya Kuruwarri Jijaji Warlalja-Wiri-kirli. ²⁴ Nyarrparla kuja? Yalirla yirdingka Yipijarla, ngulajulpa juka-karrija pirli wiri-nyayirni kirrirdimpayi karntapiya yirdiji Yarrtimu, ngulajulpa karrija jukurrpa-nyayirni nganta, ngulakujulparla yuwarli maralypi wiri-nyayirni karrija purlapakurlangu pinja-kurlangu. Ngula-purujulpalu kirringka jintangka-juku nyinaja wati-patu warrkini-patu, ngulangkuju pirli yaltiringirli kalalu ngurrju-manu witawita yuwarli yangka-piya yuwarli maralypi-piya Yarrtimukurlangu-piya, ngulaju witawita-nyayirni mirilmirilpa-nyayirni. Ngulaju kalalu ngari ngurrju-manu talakupurdarlu, ngulangkuju kalalu manu tala wiri-jarlu yangka-jangkaju nyampurra-jangka yuwarli witawita-jangka. Ngulakuju kala-jana nyinaja jintawati yirdi Mitiriyu kamparrurla wiri warrkini-kariyinyanuku. ²⁵ Junga-juku, parrangka jintangka, Mitiriyurluju-nyanu turnu-manu nyanungu-

nyangu warrkini-patu manu panu-kari warrkini-patu wiriwiri-yijala. Ngularrajulu jinta-kurra-jarrija muku. Manu-jana Mitiriyuju wangkaja kuja, “Milya-pinyi-jala kankulu jintawarlayirli-jiki kuja karlipa nyampurra yuwarli witawita ngurrju-mani, manu karlipa mani tala wiri-jarlu. ²⁶ Nyan-yijala kankulu Puurluju nyurrurla-paturluju, manu kankulu purda-nyanyi kuja kajana jaru warru yimi-ngarrirni nyampurla kirringka kuja-ka warru wapami. Yimi-ngarrirni kajana nyampurra juju witawita yuwarli, kuja karlipa ngurrju mani rdakangku, ngulaju nganta tarruku-wangu. Kuja-kurlunya kajana Puurlurluju jaruju warru yimi-ngarrirni. Junga-juku, yapa panu-kari nyampu-wardingki kirri-wardingki, ngulaju kalurlajinta ngungkurr-nyina Puurlukuju. Manu panu-karirlangu kuja kalu nyinami kirri-karirlangurla warrukirdikirdi Yajiyarla, ngularlangu kalurlajinta ngungkurr-nyina-yijala. ²⁷ Nyampu Yarrtimu, ngulaju jukurrpa wiri-jarlu-nyayirni tarruku-nyayirni. Kula kalu purami nyampu-miparlarlu nyampuju kurwarri. Yajiya-wardingki-paturlangurlu kalu purami jinta-juku manu nguru-kari nguru-kari-wardingkirlangurlu. Kajirlipa nyampu wati Puurlu jawirri nyanyi manu yampimi warla-pajirninja-wangurlu, ngulaju kapulu-ngalpa ngalipalku warrkini-patu yapangku panu-jarlurlu-juku majumaju-pajirni. Manu kapulu ngawungawu-pajirni nyampuju yuwarli maralypi Yarrtimu-kurlangu, manu kapulurla kapuru nyina jukurrpa-wanguku.”

28 Kujalu Mitiriyu purda-nyangu yapangku panu-jarlurlu wangkanja-kurra, ngulajulurla kulu-jarrija-nyayirni Puurlukuju, manulu laljalalji-jarrija-nyayirnilki. Manulu purlanjaku rdirri-yungu pulka-pinjakuju yangkaku Yarrtimuku kilji-nyayirni ngulaju kuja, “Yipija-wardingki-kirlangu Yarrtimu ngalipa-nyangu, ngulaju jukurpa wiri-nyayirni!” 29 Yangka Mitiriyu-kurlangu turnu-warnu warrkini-patu wiriwiri, ngulajulu palju pirri-parnkaja purlanja-karra purlanja-karra kuja-purda kuja-purda warrukirdikirdi ngulangkaju kirringkaju. Kujalpalu purlanja-karra parnkaja-juku warru, ngula-puru-juku nganjirni parlu-pungulu-palangu jirrama wati-jarra yirdi-jarra Kayiju manu Yaratakiji, ngulaju Majatuniya-jangka wurnajangu-jarra kuja-pala kirri-kirra yukajarni ngulaju Puurlu-kurlangu wungu-warnu-jarra kamparru-wiyi, ngulalkulu-palangu puuly-mardarninjarla wilil-kangu yarlu-kurraju wiri-jarlu-kurra. 30 Kala Puurluju kapu-jana nganta yantarla yarlu-kurra yangka wiri-jarlu-kurra kujalpalu yapa panu-jarlu lirri-karrija. Nyanunguju nganta yungu yaninjarla karriyarla kamparrurla yapa panu-jarlurla yimiri-maninjaku. Kala Kirijini-kariyi-nyanupatu, ngulajulpalurlajinta jukuru-jarrija, manulpalu warla-pajurnu. 31 Yapangku panu-karirli wiriwirirli Yajiya-wardingki-paturlu yalumpu-wardingki-paturlu, ngulajulurla pipa wurulyparni-yilyaja Puurlukuju, kujalurla wangkaja pipangkaju, “Kulanpa-jana nyiyaku yanirra ngula-kurraju turnu-kurra karrinjakuju

kamparrurlaju. Kajikangkulu pinyi!”

³² Yangka yarlungka wiringka, ngulangkajulpalu-nyanu yuntarnu-juku purlanjarluju. Panu-karilpalu purlaja jukurrpa-ngurlu Yarrtimu-ngurlu. Panu-karilpalu purlaja ngari nyiyakupurda mayi. Ngari mardalu-jana kutu rdanparnu purlanjaku warungka-piya ngurrrpa. Ngayilpalu-jana kutu puranjinaanu kujalpalu yapa kamparru-warnu-patu purlaja warru. ³³ Yangka yarlungka turnu-warnurla, ngulangkajulpalu karrija ngalya-karirlangu wati-patu Juwu-wati. Junga-juku, Juwu-watirliji jintalu nyanungurra-nyangu wati ngurl-kangu kamparru-kurra yaninjaku yirdi Yilikijantu yungu-jana marlaja wangkayarla. Junga-juku, Yilikijanturluju, waku-jarra-nyanu kankarlu-manu, manulpa-jana puta wurulypa-manu purlanja-kurra. ³⁴ Kujalu Yilikijantu nyangu Juwu, ngulangkajulu yarda maya-jarrija purlanjakuju. Karlarla-jangka wurajikirralu warrarda purlaja rdiily-parnkanja-wangu, ngulajulu warrarda purlaja yangka-kurlu-juku jaru-kurluju kuja-kurlu, “Yipija-wardingki-kirlangu Yarrtimu ngalipa-nyangu, ngulaju jukurrpa wiri-nyayirni!”

³⁵ Ngula-puru-juku ngula-warnurlaju, jinta wati Yipija-wardingki wiri kamparru-kurra yanu, manu-jana turnu-kurra yangka yapa warla-pajurnu kujalpalu warrarda purlaja. Manu-jana kuja wangkaja, “Ngalipa Yipija-wardingki-patu, ngulaju kalu-ngalpa milya-pinyi ngalipaju nguru-kari nguru-kari-wardingkirli kuja karlipa ngaliparlunya

warrawarra-kanyi nyampuju yuwarli maralypi Yarrtimu-kurlangu. Manu nyurru-wiyi yangka kuja wantija yarturlu jinta wita-wangu kankarlarra-ngurlu yalkiri-ngirli tarruku-nyayirni, ngulaju kalu-ngalpa milya-pinyi kuja karlipa nyanungurlangu warrawarra-kanyi. ³⁶ Kulalpalu nyarrpa wangkayarla kujaju kula junga nyampurraju tarruku-wangu nganta. Kujarlaju, pululu-mantalu-nyanu warungka-wangurlu purlanja-wangurlu. ³⁷ Nyiyakunkulu-palangu kangurnu nyampujarraju wati-jarra Kayiju manu Yaratakiji? Kula-pala nyiya maju-manu ngalipa-nyanguju yuwarli maralypirlaju Yarrtimu-kurlangurlaju, manu kula-palarla nginji-wangkaja ngalipa-nyangu jukurpaku Yarrtimuku. ³⁸ Kajilpalu-palangu Mitiriyu manu nyanungu-nyangu warrkini-patu nginji-wangkayarla ngampurpaju, ngulakungarntirlijilpalu-jana kangkarla kuwurtu-kurra ngulangka yungulu kuwurturla wangkami. Ngulanganya kalu parra-kari parra-kari turnu-jarrinjarla wangkami wiri-patuju kuwurtukungarduyu-patuju. ³⁹ Ngaka kuwurtu-jangka, kajinkili jaru-kari mardarni nyampu-jarra-kurlu wati-jarra-kurlu, ngulajulu-nganpa ngakaju nganimpakulku yimi-ngarrirninjintarni, manulu-nganpa warnkiri-manta yangka kajirnalu-nyanu Yipijawardingki-patu wiriwiri turnu-jarri. Kujanya-ka nguna kuruarriji ngalipa-nyanguju. ⁴⁰ Kajirlipa-nyanu kujarlu ngaliparlu warrarda wiljiwilji-mani manu yuntarni, kajikalu-ngalpa nyanyirni Ruumu-wardingki-paturlu

wiriwirirli yuntarninja-kurra. Ngulangkuju nyanjarla kajikalu-ngalpa kanyi kuwurtu-kurra. Kala kajilpalu-ngalpa kuwurtu-kurra kangkarla, kuja karlipa-nyanu warrarda wiljiwilji-mani, nyarrpalparlipa-nyanu jaarl-karriyarla? ⁴¹ Ngula-juku paljulkulu yanta jurruku-wana-kurra.” Junga-juku, ngula-jangkaju paljulkulu yanu ngurra-wana-kurra.

20

Puurluju-jana yarda yanu jjanu Kirijini-patuku ngurrara jirrama-kurra Majatuniya-kurra manu Kiiriji-kirra

¹ Yangka-jangka kulu wiri-jangka, kujalu-jana Kirijini-patu ngarrurnu kulungku Yipija-wardingki-paturru, ngula-jangkaju ngaka-pardukarilki, Puurlurluju-jana yajarninjarla turnu-manu Kirijini-patuju. Ngulaju-jana jarungku pirrjirdirli lani-wangu-manu manu pirrjirdi-manu, ngulangkuju yungulu marriwarlu purami Jijaji lani-wangurlu. Ngula-jangkaju, Puurluju kuja-jana wangkaja, “Ngaju kapurna pina-yanilki yangka-kurra Majatuniya-kurra.” Junga-juku, jakuru-pungu-jana yalumpurlajuku Puurlurluju, ngula-jangkaju yanulku pina Majatuniya-kurra. ² Kujalpa yaninja-yanu, ngulajulpa kulkurrukulurru nyinanja-yanu kirri-kari kirri-kari-wana, ngulangkuju-jana yimi-ngarrirninja-yanu jaru-kari jaru-kari Jijaji-kirlangu. Ngulangkujulpa-jana yapa panu jarungkuju lani-wangu-manu

manu pirrjirdi-manu marriwa-karda. Ngula-jangkaju, yukajarralku ngurrara-kari-kirraluku yirdi-kirraju Kiiriji-kirra. ³ Yalirla Kiirijirla nyinaja marnkurpaku kirntangi-patuku. Ngula-jangkaju, jurnarrpalku-nyanu turnu-manu pina-yaninjakungarntirlilki yungu pina-yaninja-yani ngurrara-kurra yirdi-kirra Jiriya-kurra. Ngula-puruju, jarulkurla nganangu mayi yimi-ngarrurnu Puurlukuju, kujalpalurla nyanunguku jangkardu jaaly-manu Juwu-patu pakarninjaku. Ngula-kujakuju pina-manngunya yungu pina-yani yangka-wana-yijala Majatuniya-wana wirliya-wana.

⁴⁻⁵ Ngaka-pardu-karilki, yapa-patu wati-patulu yanu kamparru-juku ngajarrakuju Puurluku manu ngajukuju, jurntalu-jarrangu yanu kamparru yali-kirra kirri-kirraju yirdi-kirraju Turaja-kurra. Ngulangkanyalpalu-jarrangu pardarnu ngajarrakuju. Ngulaju nyampunya yirdi-patu: Jinta-kariji yirdiji Japatara kirri-wardingki Piriya-wardingki, ngulaju ngalapi-nyanu Piruju-kurlangu; jirrama-kariji yirdi-jarraju Rditarrku manu Kuntaja, ngula-jarraju-pala kirri-wardingki-jarraju Tijilunika-wardingki-jarra; jinta-kariji yirdiji Kayiju ngulaju kirri-wardingki Turrpi-wardingki; jinta-kariji yirdiji Timiji; jirrama-kariji yirdi-jarraju Tijika manu Tirupima, ngula-jarraju-pala ngurrara-kari-wardingki yirdi-wardingki Yajiya-wardingki. Nyampu-patunya-palu-jarrangu pardarnu ngajarrakuju kamparruju kirringkaju Turajarlaju. ⁶ Kala kujarlijarra ngajarra yarnkajarra Kiiriji-ngirliji, ngula-

warnujurlujarra kulkurrulku jupu-karrija jinta-karirla kirri-karirla yirdingka Pilipayirla. Ngulangkajurlujarra pungu Purlapa Wiri Juwu-kurlangu yirdiji Mangarri Rampaku Lalypa-nyayirni, kujarlunya yungurlijarrarla pulka-pinyi Kaatukuju. Ngula-jangkaju, warrkarnurlujarra pawurtu-kurralku, ngula-kurluju parraku rdakakurlijarra jingijingi yanu mangkuru wiri-wana yali-kirra kirri-kirra yirdi-kirra Turaja-kurra. Yalirlanyarnalu-jana rdipija yangka-patukuju wati-patuku kujalu yangka kamparru-wiyi yanu. Ngula-jangkaju, nyinajarnalu jintaku wiyikiki Turajarlaju.

Puurlurlu parlpuru-maninjarla wankaru-manu kurdu-warnu yirdiji Yutika kuja tarnngakurra wantija

⁷⁻⁸ Ngula-jangkaju, turnu-jarrijarnalu wuulywuulypa Jarrirtiyirla jinta-kurra yuwarli-kirra, ngulaju kankarlarra ruumu-pardu-karirla kankarlu-warnurla. Ngulangkajurnalurla mangarri ngarnu kurapaka Jijaji-kirlangu Warlaja-Wiri-kirlangu yungurnalu mangunyani wajawaja-maninja-wangurlu. Ngula-jangkaju, Puurluju wangkajalpa-jana tarnnganyayirni yapa-patukuju jukurrakungarnti wurnakungarnti. Yalirla ruumurla witangka, jarra-kari jarra-karilpalu witawita waraly-karrinjarla jankaja kankarlumparra-warnu ruumurlaju yungurnalu nyanyi jarrangka. ⁹ Mungangkalkuju kulkurru-kariji, Puurluju wangkaja-jukulpa-jana yapakuju. Yalirla ruumurla, jintalpa kurdu-warnu wati

yirdiji Yutika nyinaja wintawurla kankarlu, ngulangkujulpa purda-nyangu Puurlu wangkanja-kurra. Kujalpa-jana Puurlu wangkaja-juku yapa panuku, ngula-puruju yangkaju yirdi Yutika jardangkulku pungu. Ngula kuja pungu jardangkulku wintawurla, ngula-ngurluju jardalku kaninjarra walya-kurra wantija, ngulaju kankarlarra-nyayirni-ngirli. Ngulaju turduurr-ngunaja wantinja-warnuju tarnnga-kurra. Ngulakuju Kirijini-patuju jitinja-yanulu kaninjarra walya-kurra. Junga-juku, manulu turduurr-ngunanja-warnulku nyurnu palkaju. ¹⁰ Ngula-warnuju Puurlurlangu jitinjarla yanurla turduurr-ngunanja-warnuku nyurnukuju. Ngularla Puurluju yaarl-wardu-karrunjunu nyurnukuju, ngulangka-nyanu wardu-yirrarnu nyanungurlu kankarlumparra-warnu nyurnungkaju. Ngula-jangkaju, Puurluju-jana wangkaja, “Ngula-juku, wajampa-wangulu nyinaka! Wankarulku!”

¹¹ Ngula-jangkaju, Puurluju pina-jana jirrnganja warrkarnu yangka-kurra-yijala ruumu-pardu-kurra kankarlu-warnu-kurra, ngulalpalu yangkangka-yijala ruumurla pina-nyinaja, ngulangkaju mangarrilkilpalu-nyanu warru yungu, ngulajulu ngarnulku mangarriji. Ngula-jangkaju, Puurluju yarda-jana wangkaja yangkangka jintangka-juku mungangkaju, ngulaju wangkaja-jana jaruju rdangkarr-kurlu-kurra mungangka jingijingi. Ngula-warnuju, kuja wanta pardijarni, ngula-puruju yampinjarla jurnta-jana yarnkaja wurnalku.

¹² Yangka kurdu-warnu yirdiji Yutika, ngulajulu

nyanungu-nyangurlu wungu-warnurluju kangu wankaralku nyanungurra-nyangu-kurralku ngurra-kurra ngulaju wardinyi-nyayirnirli.

Puurluju-nganpa jirrnganja yanu Turaja-ngurlu Lituju-kurra

¹³ Ngula-jangkaju, Puurluju wangkajanganpa nganimpakuju, “Kamparrujulu yanta nyurrurlaju pawurturla yali-kirra kirri-kirra Yajaja-kurra. Ngaju karna ngaka yanirra wirliya purdangirli. Ngula-kurra kajirna yukamirra, ngula-jangkaju ngakaju ngajurlangu karna warrkarnirra pawurturlaju yali-ngirliji kirri-ngirliji.” Junga-juku, Puurlujurnalu yampinjarla yarnkajarralku pawurturluju, ngula-jangkajurnalu yanurra Yajaja-kurra. ¹⁴ Kujurnalu yukajarra yali-kirra kirri-kirra Yajaja-kurra, ngula-kurraju-nganpa Puurlu rdipijarnilki wirliya. Ngula-jangkajurnalu Puurluju kangulku pawurtu-kurralku. Ngula-jangkaju, yardarnalu yarnkajarra kurlirra-purdalku kirri-kari-kirraju yirdi-kirraju Mitilini-kirra. ¹⁵⁻¹⁶ Ngula-jangkaju, yanurnalu jintaku parraku, parra-pardu-karilki jingijingi yanurnalu mangkururla-juku nguru-wana yirdi-wana Kayuju-wana. Kujalparnalalu yanurra-juku kulkurrulkurru mangkuru-wana-juku, ngulajurnalu jingijingi yanu kirri-wana yirdi-wana Yipija-wana yaruju-juku. Puurluju ngampurrpajulparla nyinaja Jurujulumu-kurraku jingijingi yaninjakuju yungu-jana yalumpurlaju jirrnganja pinyi Purlapa Wiri

yirdi Pintikuju. Kujarlanya jingijingi yanu Yipijawana Puurluju. Ngula-warnuju, yanurrarnalu parra-pardu-karirlalku yirdi-kirra ngurra-kurra Jamaja-kurra. Ngula-jangkajurnalu yarda yarnkaja kirri-kari-kirra yirdi-kirraju Lituju-kurra.

Jaru wiri kuja-jana Puurlu wangkaja Yipijawardingki-patuku jaajikingarduyu-patuku wur-nakungarnti

¹⁷ Puurlu kuja yukajarni Lituju-kurra, ngulangka kirringka Litujurla wati jinta yilyaja Yipija-kurraku yungu-jana wati-patu yajarninjini yalirla Yipijarla jarlu-patu jaajikingarduyu-patu. Junga-juku, yajarnunjunu-jana. Ngula-jangkaju, yarnkajalkulu pina Lituju-kurraju. ¹⁸ Kujalu yukajarra Lituju-kurra, ngulajulurla yanurra Puurluku, manu Puurlu-jana wangkaja, “Ngaju kankujulu milya-pinyi-jala. Kujarna ngaju yanurnu nyampu-kurra ngurrara-kurra Yajiya-kurra nyurru-wiyi, kujarnarla nyampurla ngurungka Yajiyarla rdurrjurnu nyinanjaku manu warrkijarrinjaku nyurrurla-nyangurla nyampurla ngurrararla, nyampurraju milya-pinyi kankulu nyurrurlarluju nyiyarningkijarra kujalparna nyarrpa warrki-jarrija. ¹⁹ Kulalparnaju ngajulurluju pulka-pungu manu jamurukarrija nyampurrakuju warrkikiji, lawa. Ngarilparnarla ngulaju marlaja warrki-jarrija Warlaja-Wiriki Jijajiki. Ngula-puruju Juwupatujulpajulu warru japirdija ngajukuju yungujulu murrumurru-mantarla manu

pungkarla tarnnga-kurra. Ngulangkujulpajulu warrarda muntuku-manu manu warrarda ngurrju-manu yulanjaku. Ngula-puruju ngarilparnarla wurra-juku warrki-jarrija Jijajiki.

²⁰ Milya-pinyi kankujulu nyurrurlarlu ngajuju, kularna-nyarra nyarrpalku jaruju jurnta wuruly-mardarnu nyurrurlakuju, mukurna-nyarra yimi-ngarrurnu ngurrangka nyurrurla-nyangurla manu yuwarlirla nyurrurla-nyangurla manu yarlungka yurrujurla, ngulajurna-nyarra muku pinarri-manu nyiyarningkijarra ngurrju warrajarlu milparniwarrarla yungunkulu pinarri-jarri manu yungunkulu pirrijirdi-jarri.

²¹ Yangka kujarna-jana yimi-ngarrurnu Juwupatuku manu Juwu-wangu-patuku karlirryaninja-kujaku, ngulajurna-jana pututu-pinjarla wangkaja kuja, 'Nyurrurlarlu yampiyalu nyiyarningkijarraju punkuju manu warntarlaju, ngula-jangkajulu pina-yaninjarla yalala-yirraKaatulku. Manu walalurla nyinaya Warlalja-Wiriki Jijajiki.' Kujanyarna-jana wangkaja yapa panukuju nyurru-wiyiji.

²² "Kaatu-kurlangu Pirlirra wangkajaju ngajuku Jurujulumu-kurraku yaninjaku. Kulalparna nyiyakulku wurra-mantarla Pirlirrapaju. Jalangu kajirna Jurujulumu-kurra yarnkami, ngulangkaju yapangkuju nyarrpa-mani mayi kapujulu, karijaja. Ngajuju ngari karna kutu yarnkamirra-juku yalikirraju. ²³ Nyampuju karna milya-pinyi wita ngari Pirlirra kujaju nyurru-juku wangkaja, kujalparna warru wapaja kirri-kari kirri-kari-kirra, ngulajuju warnkiri-manu kujarlu,

‘Yapangkujū kapungkulu murrumurru-mani, manu kapungkulu puuly-mardarninjarla yirrarni rdakungka.’ Kujanyaju wangkaja Pirlirrpaju. ²⁴ Ngulaju ngula-juku. Ngulakuju kularnaju wajampa-jarri ngajuju. Lawarna ngajuju, kajijili ngajuku warrarda japirdimi manu warrarda murrumurru-mani, ngulaju ngula-juku. Ngula-puruju ngajuju yungurnarla warrarda marlaja warrki-jarri Warlalja-Wiriki Jijajiki. Nyurru-wiyiji yungu warrkiji ngajukuju, ngulaju kapurna warrkiji lawa-mani. Kapurna-jana warru yimi-ngarrirni yimi Ngurrju Kaatu-kurlangu yapa panuku kuja kajana Kaatu yimiri-nyayirni nyina yapakuju.”

²⁵ Ngula-jangkaju, Puurluju-jana yarda wangkaja, “Warrurna-nyarra yimi-ngarrurnu Kaatu-kurlu yangka kuja kangalpa Warlalja-Wiri nyina nyanunguju. Jalanguju karna-nyarra yampinja-yani, kulankujulu ngajuju yarda nyanyilki. ²⁶ Wangkami karna-nyarra yirriyirri-nyayirni manu jungarni-nyayirni nyampuju jaru. Kajirna-nyarra yampinja-yani jalangurlu, ngula-jangkaju, kajinpa ngana-puka karlirr-yani Kaatu-kujaku, ngula-warnurluju kulalpanpaju nyiyakulku wakikarla ngajuju kulungkuju. ²⁷ Lani-wangurlurna-nyarra muku yimi-ngarrurnu jaruju jurnta mardarninja-wangurlu. Manurna-nyarra muku yimi-ngarrurnu jaruju Kaatu-kurlangu-kurlu yangka kuja-ka nyanungurlu Kaaturlu jirringi-yirrarninjarla jungarni-mani nyiyarningkijarra ngurrju yapakuju. Nyampunyarna-nyarra muku yimi-ngarrurnu.

28 “Nyurrurla-paturlu wiriwirirli jaajikingarduyu-paturlu, warrawarra-kangkalu-nyanu karlirr-yaninja-kujaku, manulu-jana yapa-paturlangu warrawarra-kangka Kirijini-patu. Yali-patu Kirijini, ngulaju-jana yajarnu Pirlirrpardu Kaatu-kurlangurlu, manu-nyarra nyanungu-paturlangu yungu nyurrurlaku yungunkulu-jana warrawarra-kanyi. Yangka kuja Kaatu-kurlangu ngalapi-nyanu Jijaji palija watiya warntawarntarla, ngulangunya-nyanu yapaju yajarnu Kaaturluju nyanungu-nyangu warlalja. Ngulajulu-jana warrawarra-kangka jiyipikingarduyu-piyarlu kuja kalu-jana yangka jiyipikingarduyurlu warrawarra-kanyi jiyipi. Ngula-piyarlu-yijala warrawarra-kangkalu-jana. ²⁹ Ngajuju, milya-pinyi karna-nyarra, kajirna-nyarra nyampu-ngurlu yampinja-yani nyurrurla, ngulakuju Kirijini-wangu-patu kapulu-nyarra jinta-kari jinta-kari jangkardu yanirni warlkanji-kari warlkanji-kari jaru-kurlu ngulaju yimirr-yinjakungarnti. Kapulu-nyarra warrarda karla-karrinjarla murrumurru-mani ngulaju warnapari-piyarlu, kuja kajana warnaparirli jiyipi warrarda wajirli-pinjarla pinyi, ngula-piyarlu-yijala Kirijini-wangu-paturlu kapulu-nyarra warrarda karla-karrinjarla murrumurru-mani. ³⁰ Ngalya-kariji nyurrurla-nyangurlangu turnu-warnu Kirijinirlangu kapulu warlka-yijala wangka. Ngulangkuju kapulu-nyarra warlkangku Kirijini-wangu-paturlu yimirr-yinyi yungulu-nyarra ngalya-kari Kirijini yapa jurnta kanyi Jijajiki. ³¹ Nyampunya karna-nyarra yarda

wangka: Nyurrurlarlu, warrawarra-kangkalu-nyanu warlkanji-kari warlkanji-kari-kijaku muurlparlu. Ngula-juku ngajujulu manngu-nyangka-juku kujarna-nyarra marnkurpaku yukuriki pinarri-manu nyiyarningkijarra jaruju Kaatu-kurlangu, ngulaju yulanja-karrarlu, kujalparna-nyarra yulaja nyurrurlakuju.”

³² Ngula-jangkaju, Puurluju-jana yarda wangkaja, “Payirni karna-nyarrarla Kaatu nyurrurlakuju yungu-nyarra warrawarra-kanyi yimiri-nyayirnirli. Nyanungu-nyangu jaru, ngulangku kapu-nyarra pirrjirdi-mani nyurrurlaju. Manu nyanungurluju kapu-nyarra yinyi nyiyarningkijarra yangka kuja-nyarra jangku-pungu nyurru-wiyi nyurrurlaku yapaku kuja kankulurla nyina nyanungu-mipaku.

³³ “Ngaju kularnarla ngana-kurlanguku yapa jinta-kari-kirlangukuju talakuju manu jurnarpakuju liji-yirrarnu, lawa.

³⁴ Ngulakujurnajurla ngaju-nyangu-kurlu warlalja-kurlu rdaka-kurlu warrki-jarrija nyurru-wiyiji talakuju, ngula-kurlurlunya warrawarra-kangulparnaju ngajulurlu, manu ngaju-nyangu puntu-watirlangu. Nyurrurlarluju kankulu-nganpa milya-pinyi nganimpaju, kulalparnalunya-nyarra nyurrurlaju payurnu nyiyarlangukuju. ³⁵ Ngula-puruju,

yangkankujulu ngajuju nyangu-jala kujalparna nurna-nyayirni warrki-jarrija. Kuja-piyayijalarlipa ngalipalku warrki-jarriyarla nurna-yijala talakuju yungurlipa-jana ngula-kurlurlunya marlajarra-wati jina-mardarni. Kujanya-jana wangkaja Jijaji Warlalja-Wiriji

yarda yarnkaja kurlirra kakarrara nguru wita-kurra-yijala ngulaju yirdi-kirraju Rawuju-kurra, ngulaju-ka walya wita-yijala nguna kulkurrirni-yijala mangkururlaju. Ngulajangkajurnalulu Rawuju-jangkaju yarda yarnkaja kakarraralku jinta-kari-kirraluku kirri-kirra yirdi-kirra Patara-kurra, ngulaju-ka kirri yaliji karri mangkururla pirntinyarra. ² Ngula-kurrajurnalulu yukajarra. Ngulangkajurnalulu jitija pawurtujangkaju. Junga-juku, parlu-pungulkurnalulu pawurtu-karilki, ngulangkajurnalulu warrkarnu, manurnalulu warrkarninjarla yarnkajarralku kakarrara-purda nguru-kurra yirdi-kirraju Panijiya-kurra. ³ Ngula-jangkaju, ngakapardu-karilki, nyangurnalulu yatijarra-kurra wurnturu-kurra walya mangkururla kulkurrirni ngulaju yirdiji Jipiriji. Ngula-wanaju wurra-jukurnalulu jingijingi yanu kularninyarra-juku, ngulaju wurra-jukulparnalulu yanurra kakarrara kurlirra nguru-kari-kirra wurnturu-kurra-juku yirdi-kirraju Jiriya-kurra. Kujurnalulu yukajarra kirri jinta-kari-kirra yirdi-kirraju Taya-kurra, ngulangkajurnalulu muku jitija pawurtujangkaju. Yalirla yirdingka Tayangka, pawurtukungarduyu-paturluju warrkini-paturlu maninjarla yirrarnulpalu nyiyarningkijarra pawurtujangkaju walya-kurralku. ⁴ Kujurnalulu pawurtu-ngurlu jitija, ngula-jangkarluju, warrulparnalulu-jana nyangu Kirijini-kariyinyanuku yapaku nyajangu kajilpalu nyinaja Kirijini. Ngulakurnalulu-jana jirnganja nyinaja jintaku wiyikiki. Junga-juku, yangkapatuju Kirijini-patu yaninjarla wangkajalurla

Puurlukuju, ngulaju kujalurla wangkaja, “Wangkaja-nganpa Pirlirra Kaatu-kurlangu kuja yungurnangkulu milki-wangka nyuntukuju, ‘Nyampurla-jukulpanpa nyinayarla nganta Jurujulumu-kurra yaninja-wangu nganta!’”

⁵ Ngula-jangkaju, yardarnalu rdurrjurnu wurnaku-yijala yaninjaku Jurujulumu-kurrakuju. Kularnalu nyiyakulku nyinayarla tarnnga yalumpurlaju Tayangkaju. Ngula-ngurluju jintawarlayirli-jiki Kirijini-paturluju wati-paturlu manu nyanungu-parntarlu karntakarntarlu manu kurdukurdurlu, purajalu-nganpa. Mukurnalu yanu Taya-ngurluju mangkuru pirtinyarra-kurra, ngulangkaju jarntarru-jarrinjarla parntarrinjunurnalu panujuku, ngulajurnalurla wangkaja Kaatukulku.

⁶ Ngula-jangkaju, jakuru-pungulkurnalujana ngalya-kariji yangkaju Kirijini-patu. Ngula-jangkaju, warrkarnulkurnalu pawurtukurralku, ngulaju yangka-kurra-juku jintakurra pawurtu-kurraju yangka kuja-nganpa kamparru-wiyi kangurnu yalirliji pawurturlu, ngulangkanyarnalu pina-warrkarnu. Yangka ngalya-kari Kirijini-patu, ngulajulu pina-yanu nyanungurra-nyangu ngurra-kurra.

⁷ Junga-juku, nganimpajurnalu yarda yarnkajarra kurlirra kirri-kari-kirraluku yirdikirraju Talimi-kirra. Kujarnalu ngulangka jitija pawurtu-ngurlu, ngula-jangkajurnalujana pardupardu-maninjarla ngamurlu-manu wardinyi-nyayirnirli nganimpakupurdangka Kirijini-patu. Ngulangkaju jirrnganja nyinajarnalu-jana jintaku parraku. ⁸ Ngula-

jangkaju, parra-pardu-karirlalku, yarda pina-warrkarnurnalu pawurtu-kurraju, manurnalu yarda yarnkaja kurlirra-yijala. Ngakalkurnalu yukajarra kirri-kari-kirralku yirdi-kirraju Jijariya-kurra. Ngulangkaju jitijarnalu pawurtu-jangkaju, yanurnalu Pilipi-kirlangu-kurra yuwarli-kirraju. Nyanungu wati ngulajulpa nyinaja Kaatu-kurlangu warrkini mijiniri, ngulangkuju kala-jana Yimi Ngurrju Jijajikirli warru yimi-ngarrurnu kirri-kari kirri-kari. Ngulaju nyampuju yangka Pilipiji kujalu-jana wirli-pala milarnu Jurujulumu-wardingki-paturlu Kirijini-paturlu nyurru-wiyi warrawarra-kanjaku kali-puka-watiki, ngulaju yangka-juku jinta-juku nyampuju Pilipi. Ngula-kurlangu-kurrarnalu yuwarli-kirraju yanu. ⁹ Nyanungurlu Pilipirli, mardarnulpa-jana yurntalu-nyanu-patu murntu-pala ngulaju jilimijilimi-mipa-juku. Nyampupatuju jarukungarduyu-patu kuja kalalurla marlaja wangkaja Kaatuku. Ngulangkanyarnalu nyanungu-nyangurla Pilipi-kirlangurla nyinaja yuwarlirlaju ngulaju parra-patuku.

¹⁰ Ngula-jangkaju, parra-patu-kari-warnurlalku yanurnu-nganpa nganimpaku Kaatu-kurlangu-kari jarukungarduyu-kari jinta-kari yirdiji Yakapa, ngulaju yanurnu kurlirra-jangka yirdi-jangkaju nguru-jangkaju Jurdiya-jangka. ¹¹ Kujalparnalunyaninaja Pilipikirlangurla yuwarlirla, ngula-kurra-juku-nganpa yanurnu Yakapaju. Kujarla yanurnu Puurluku, ngulajurla yaninjarla wartirli rurruny-pungu Puurluku wartirli-jangkaju Yakaparluju. Yalirli

wartirlirli Puurlu-kurlangurlu, ngulangkuju-nyanu rdaka-jarra mirriji-jarra wayurnu Yakaparluju. Ngula-jangkaju, wangkaja-nganpa kujalku, “Nyampunyaju wangkaja Pirlirra Kaatu-kurlanguju kuja, ‘Ngana kuja karla wati warlalja wiri nyina nyampuku wartirliki, ngula kaji yani Jurujulumu-kurra, ngulaju kapulu Juwu-paturluju waku-jarra manu mirriji-jarra wayirni ngaju-piya kujarnaju nyampu ngajulurlu wayurnu mirriji-jarra manu waku-jarra. Ngula-jangkaju, yaliji wati kapulu-jana yinyi yapa-kariki Juwu-wangu-patuku, ngulangkuja yungulu murrumurrumanani.’ Kujanyaju wangkaja Kaatu-kurlanguju Pirlirrapaju.”

¹² Kujarnalu kuja-kurra purda-nyangu Yakapa wangkanja-kurra, ngula-jangkaju, wangkajar-nalurla Puurlukulku wajampa-nyayirni ngulaju kuja, “Yaninja-wangu nyinaya, kula yanta Jurujulumu-kurra!”

¹³ Kuja-kurra jaru-kurra Puurlurluju-nganpa wurra-manu nganimpaju ngulaju kujarlu, “Nyarrparla kankujulu yulanja-karra yulanja-karrarluru warla-pajirni? Kujarlaju nyurrurlapaturlaju, ngaju-nyangu pirlirrapaju kajiji marda jurnta yanilki ngajukuju. Manu kujarluru kankujulu mularrpa-manani. Ngajujurna Warlalja-Wiri-kirlangu Jijaji-kirlangu warrkini, ngulaju kapurna wurra-juku yani wajampa-wangu Jurujulumu-kurraju. Ngulangka kajilpajulu ngaju yapa-patu-karirli wayikarla, manu kajilpajulu tarnnga-kurra pungkarla, ngulakumalku ngajuju kapurnarla Jijajiki wurra-juku

marlaja yani.”

14 Puta warla-pajirninjarla yampijarnalu, manurnalurla wangkaja, “Kajilpangku Jijaji Warlalja-Wiri nyinayarla ngampurra Jurujulumu-kurraku yaninjaku, ngulaju ngulajuku yantalku!”

Puurlu-jana yaninjarla jirrnganja wangkaja jaajikingarduyu-patuku wiriwiriki Jurujulumu-wardingkiki

15 Ngula-jangkaju, jurnarrpalkurnalu warru turnu-manu wurnakungarntirliji, manurnalulu yarkajarra Jurujulumu-kurra jurnarra maninjarla. Ngulajurnalu wirliyalku yaninjanu yirdiyi-wanalku. 16-17 Ngalya-kari yapalu-nganpa rdanparnu Jijariya-wardingkipatu, ngulajulu-nganpa jirrnganja yanu Jurujulumu-kurra. Jinta-kari wati-kari yirdiji Nayijunu, ngulajulpa Jipiriji-wardingki nyinaja, manulpa Kirijini nyinaja nyurruwarnu, ngularlanguju-nganpa rdanparnu Jurujulumu-kurra yungurnalu nyina yuwarlirla nyanungu-nyangurla Jurujulumurlaju. Jungajuku, kujarnalu yukajarra Jurujulumu-kurra, ngula-kurralpalu-nganpa yanurnu nganimpakupurdangka Kirijini-patu yali-kirraju. Ngulalpalu-nganpa pardupardu-maninjarla ngamurlu-manu wardinyi-nyayirnirli.

18 Ngula-jangkaju, parra-pardu-karirlalku, Puurluju-nganpa jirrnganja yanu Jamajikirlangu-kurra yuwarli-kirra yungurnalurla wangka manu yungurnalu nyanja-yani. Jamaji ngulajulpa nyinaja jaajikingarduyu wiri.

Panu-kari wiriwiri ngulajulpalu yalumpurla-yijala nyinaja Jamaji-kirlangurla yuwarlirla, ngulaju wiriwiri-yijala jaajikingarduyupatu-yijala. ¹⁹ Puurluju-jana panuku-juku Jamajiki manu panu-kariki jaajikingarduyuku wangkaja wardinyi-nyayirni manu ngampurpa. Manu-jana yimi-ngarrurnu nyiyarningkijarra Puurlurluju kujalparla marlaja warrki-jarrija Kaatuku nguru-kari nguru-kari Juwu-wangu-kurlangurlaju. ²⁰ Kujalu yangka-paturlu yalipaturlu wiriwirli jaajikingarduyupaturlu kuja-kurra Puurlu purda-nyangu wangkanjakurra, kujarlaju Kaatukulkurla pulka-pungu.

Ngula-jangkaju, jintarla wangkaja Puurlukuju, “Puurlu, nganimpaku warlaja ngurrarajinta, purda-nyangunpa jaru nyampurla Jurujulumurla Juwu-patu kujalu Kirijini-jarrija panu-nyayirni, manu kuja kalurla ngungkurr-nyina Jijajiki. Ngulangkuju Kirijinipaturluju kalu kuruwarri Mujuju-kurlanguju wurrangku-juku purami. Kulalu yampija yangkaju nyanungu kuruwarriji. ²¹⁻²² Juwupaturlu nyampurlarlu kirringkarlu, milya-pinyi kangkulu nyuntuju kuja kanpa nyampurla nyina palkalku. Ngulaju nyanungu-paturlangurlu kalu milya-pinyi kujalpanpa-jana nganta ngurrarakari ngurrarakari warru yimi-ngarrurnu Juwu-patu-kariki. Purda-nyangulu jaru wita kujalpanpa-jana warru yimi-ngarrurnu nganta yungulu Mujuju-kurlangu nganta kuruwarri yangka yampimi nganta. Juwu-patu kajili Kirijini-jarrilki, ngulangkuju nganta yungulu yampilki yangkaju kuruwarri Mujuju-kurlangu.

Manu yungulu-jana witawita wirriyawirriya ngarrka-kijirninja-wangurlulku nganta yampi manu kuruarri nganta yungulu yampi yangka Mujuju-kurlangu kuruarri manu ngalipanyangu Juwu-kurlangu. Ngula-warnukuju marda kapungkulu kulu-jarri nyampu-patuju Juwu-patu Kirijini-patu. ²³ Ngula-kujakuju, purda-nyangka-nganpa kajirngankulu nyarrpa wangka yungunpa nyuntulku nyarrpa-jarri. Nyarrpa kajirngankulu jaru wangka nyuntuku nyiyarningkijarra, ngulaju-nganpa wurrangu purda-nyangka wilji-wangurlu. Nyampurula kalu nyina murntu-pala wati-patu, ngulangkuju kujalu-nyanu yungu Kaatuku kamparrurlu-wiyi yungulu nyinayarla pama ngarninja-wangu manu wakurlu pajirninja-wangu. Jalangu-jarraju yungulu yani Yuwarli Maralypi-kirra Juwu-kurlangu-kurra yungulurla purrami kuyu warntarri kurapakaju Kaatukuju. ²⁴ Kala lawa kalu nyina tala-wangu. Ngulaku-jana yungka tala, manungku nyunturlangurlu kirlka-manta nyanungurra-piyarlu yungulu-nyanu jurru-jangka wakurlu muku pajirni manu yarluylarlu-mani kuyu warntarriku purranjakungarntirilki. Ngula-jangkaju, kajinpa-jana nyampu-patuku murntu-palaku rdanparni Yuwarli Maralypi-kirra Juwu-kurlangu-kurra, ngulaju kapungkulu nyuntuju Juwu-paturluju Kirijini-paturlu milya-pinyi ngula kanpa kuruarri yangka Mujuju-kurlangu purami-jiki. Manu yangka kapungkulu milya-pinyi kula-nganta kajilpanpa-jana Juwu-patu jinyijinyi-manu warru Mujuju-kurlanguku kuruarriki yampinjaku, kala

lawa. ²⁵ Kala panu-kariki yapaku Juwu-wangu-patuku, kujalu kamparru-wiyi Kirijini-jarrija, ngulakuju nyurrurnalu-jana yilyaja jaru witangka pipangka. Ngulangkaju pipangka kujarnalu-jana wangkaja, ‘Kuyu yangka kuja kalurla Juwu-wangu-paturlu yinyi kurapaka jinta-kariki juju-kariki, ngulajulu kuyuju yampiya ngarninja-wangurlu! Manu yampiyalu yalyuju ngarninja-wangurlu! Manulu kuyu yampiya ngarninja-wangurlu yangka kuyuju waninja rduly-pajirninja-warnu! Manulu kalykuru-jarrinja-wangu nyinaya jungarni, warru wajirli-pinja-wangu!’ Kujanyarnalu-jana wangkaja pipangkaju.”

²⁶ Junga-juku, Puurluju-jana ngungkurnyinaja yangka-patukuju jaajikingarduyupatuku wiriwiriki. Junga-juku, parra-pardu-karirlalku kangurnu-jana Puurlurluju Yuwarli Maralypi-kirraju yangka-patu murntu-pala. Ngula-jangkaju, yaninjarla wangkajarla Puurluju maralypikingarduyukuju wirikiji, “Nyampu-paturlu wati-paturlu yungulurla kuyu warntarri ngayi purrami Kaatuku, kujalu-nyanu yangka kamparrurlu-wiyi yungu Kaatuku. Ngulakuju kapurnangku yinyi tala nyuntuku, ngula-jangkarlunya yungunpa-janarla jirranganja ngayi-purra kurapaka Kaatuku.” Junga-juku, Puurlu-jana jirranganja nyinaja yalumpurla-juku Yuwarli Maralypirla jintaku wiyikiki.

Juwu-patujulurla kulu jangkardu yanu Puurlukuju

²⁷ Ngula-jangkaju, yapa-patu-karilkili yanurnu Juwu-patu-yijala ngulaju Yajiya-wardingki-patu Yuwarli Maralypi-kirraju. Ngulangkanyalu Puurluju parlu-pungu. Kujarlaju kulungkulkulu-jana juturnu panu-kariji Juwu-patu-kariji kujalpalu warrukirdikirdi nyinaja Yuwarli Maralypirlaju. Ngulajulu-jana juturnu kulukulku. Ngula-jangkaju, yanurnulurla jangkardu yangka-patuju Yajiya-wardingki-patu Puurlukuju kululku, manulu yaninjarla puuly-mardarnu. ²⁸ Ngula-jangkaju, yardalu-jana purlaja yangka-patuju Yajiya-wardingki-patu Juwu-patu panu-karikilki Juwu-patu-kariki, “Nyurrurla Yijirali-pinki, yarujuyarujulu yantarni! Nyampunya yangkaju wati kujalpa-ngalpa warru nginji-wangkaja kujarla yalarnirla kirri-kari kirri-kari warrukirdikirdi. Nyampunya-parla warru nginji-wangkaja Mujuju-kurlanguku kuruwarriki, manu ngalipanyanguku Yuwarli Maralypirlangukuju. Jalanguju, nyampurluju kangurnu-jana yapa nyampu-patu Juwu-wangu-patu nyampu-kurra Yuwarli Maralypi-kirraju. Kujarlaju maju-manu nyampu Yuwarli Maralypi ngalipa-nyangu Juwu-kurlangu!” Kujanyalu-jana purlaja. ²⁹ Kamparru-wiyi ngulakuju, yangkanguku Yajiya-wardingki-paturlu, nyangulu-palangu Puurlu manu Tirupima Yipija-wardingki, ngulaku kujalparla jirranganja warru wapaja Jurujulumurlalku Puurlu kamparru-wiyi yalikiji Juwu-wanguku. Kujalu parlu-pungu Puurlu yangkangka Yuwarli Maralypirla kaninjarni, rampal-purda-nyangulu kula-nganta kaji palka

kangurnu yangkaju Tirupima Juwu-wangu Yuwarli Maralypi-kirraju kula-nganta kajilpa ngulaju palka nyinaja. Kala lawa.

³⁰ Kujalu-jana ngalya-karirli purda-nyangu jaru purlanja-kurra kaninjarni Yuwarli Maralypirla yarlu-ngurlurlu panu-karirli, ngulajulu purda-nyanjarla purlanja-karra purlanja-karra palju pirri-parnkaja kuja-purda kuja-purda kiringka Jurujulumurlaju. Ngula-jangkaju, yapa jintawarlayi-jiki, parnkajalurla jangkardu Puurluku Yuwarli Maralypi-kirra-juku. Kujalu kaninjarni Yuwarli Maralypi-kirra yukaja, ngulalu puuly-mardarninjarla rarra kangu yarlu-kirra. Ngulalurla tuwa wiri-jarlu Yuwarli Maralypi-kirlangu jaarlpa tirnngi-yirrarnu kulpari yukanja-kujaku.

³¹ Ngula-jangkaju, pakarninjakulkulurla rduurjurnu. Ngana mayirla jinta parnkaja jaru-kurlu kulu wiri-kirli jintaku wiriki yurrkunyukungarduyuku Ruumu-kurlanguku, ngulakujurla yimi-ngarrurnu, ngulaju kujarla wangkaja, “Yinya Yuwarli Maralypirla Juwu-kurlangurla, jintalku kalu yapa pakarni kulkurru-kurra yapangku jintawarlayirli-jiki panungku-juku!” ³² Junga-juku, yurrkunyukungarduyu-kariyi-nyanu wiriwiri kapanku-jana turnu-manu yangkangkaju jinta-karirli yurrkunyukungarduyurlu wiringki, manu-jana manu yurrkunyu-patu-yijala turnu-warnu-kari turnu-warnu-kari-jangka. Ngula-jangkaju, kapanku parnkajalu wajirli Yuwarli Maralypi-kirraju. Kujalpalu kutulku parnkanjarni yanu yurrkunyu-patu, yangkanku

Juwu-paturlu nyangulu-jana. Ngula-warnuju rdiily-parnkajalu Puurluku pakarninjakuju. ³³ Yangka wiri yurrkunyukungarduyu, ngulaju kutu-nyayirnirla parnkaja Puurlukuju. Ngula-jangkarluju, puuly-mardarnu Puurluju, manujana wangkaja nyanungu-nyanguku yurrkunyupatuku, “Wayikalu nyampuju wati nyampujarra-kurlurlu jirrama-kurlurlu jayini-jarrakurlurlu wuruly-parnkanja-kujaku.” Ngula-jangkaju, payurnu-jana yangkalku turnu-warnu Juwu-patu, “Ngana nyampuju wati? Nyiyan-gurlunkulu pakarnu?”

³⁴ Junga-juku, jintangkarlu-juku jarungkujulu jangku-manu purlanja-karra purlanja-karrarlu. Jinta-karirla purlaja jaruju jinta-kari, jinta-karilkirla purlaja jaru jinta-kari-yijala. Ngula-jangkaju, panu-karijilpalu jarnkujarnku purlaja purdangirli kamparrukamparru. Kujarlaju, yangka wiri-jarlu yurrkunyukungarduyu kawarr-karrijalparla ngana Puurluju, manu nyarrparlu nganta maju-manu nyiya. Ngula-jangkaju, yangkaju yurrkunyukungarduyu wiri wangkaja-jana nyanungu-nyanguku yurrkunyupatuku, “Nyampulu jirri-kangka yangka-kurra ngalipa-nyangu-kurra yuwarli wiri-kirra.” ³⁵ Junga-juku, Puurlujulu jirri-kangu nyanungurra-nyangu-kurra yuwarli wiri-kirra. Kujalpalu Puurlu jirri-kangurra yurrkunyupaturlu, ngula-puruju yangkangkaju Juwu-paturlu, wurrangku-jukulpalu puranja-yanu Puurluju, manulpalu-jana putaputa puntarninja-yanu yurrkunyupatukuju. Kujalu yurrkunyupatu manu Puurlu kutu-jarrijalku

yali-kirra yuwarli-kirra, ngulangaju yungulurla jirranganja wari-yantarla kankarlu-warnu-kurra ruumu-pardu-kari-kirra, kala lawa. Yangka yapa panu-kari Juwu-patu, ngulajulpalu-janarla jaarl-karrija wurra-juku yirdiyikiji laljalalji-nyayirni. Ngula-kujakujulu Puurluju jarna-manulku, kankarlurlulkulu jarna-kanja-yanu. ³⁶ Puurlu, kujalpalu yurrkunyupaturlu kankarlurlulku jarna-kangurra kankarlarra ruumu-pardukurra, ngula-kurraju yangkaju ngalya-kari Juwupatu, wurra-jukulpalu-jana kulu-juku purlaja purdangirli-wanaju, ngulaju kujalpalu-jana purlaja, “Pungkalu, pungkalu tarnnga-kurra!”

³⁷ Kujalpalu Puurlu kankarlarra jarna-kangurra yungulurla jirranganja yukayarla tuwangkalku, tuwa-pirdiji Puurluju wangkajalkurla yurrkunyukungarduyukuju wirikiji, ngulaju kujarla wangkaja Puurluju, “Wurra yungurnangku wangka-wiyi.”

Junga-juku, yangkaju yurrkunyukungarduyu wiri wangkajarla Puurlukuju, “Kulangantalpanpa ngurrpa nyinaja wangkanjakuju jarukuju Kiiriji-wardingki-kirlangukuju. Kala junga kanpa wangka yaliji jaru Kiiriji-wardingkiji. ³⁸ Kulangantalpanpa yangka wati Yijipi-wardingki nyuntuju nyinaja, yangka kajinpa-jana kulanganta nyuntulurlu warrmarla linjarrpa wita-wangu-patu 4,000-pala turnu-manu, ngula-kurluju kulanganta kajinpanpa nyuntulu jangkardu yanu warrmarlakurlu nyuntu-nyangu-kurlu kulu-parnta-kurluju nganimpaku yapaku Ruumu-wardingkikiji. Manu kulanganta kajinpa-jana nyuntulurlu

pina nguru-yirrarnu warrmarlakuju nyuntu-nyangkujuru yali-kirraju jilja-kurralku-yijala. Kula-ngantalpanpa yali wati nyinaja nyuntuju.”

³⁹ Ngula-jangkaju, Puurlurlulku jangku-manu yangkaju yurrukunyangarduyu wiri, “Lawa, kularna nyanungu ngajuju, ngajujurna Juwu nyurrurla-piya. Ngajujurna wiri-nyayirnirla kirringka palka-jarrija yirdingaju Taajurla, ngulaju ngurrara-karirla kuja-ka nguna Jilijiyarla, ngulanganyarna palka-jarrija. Yungurna-jana jaru wita wangka ngajuju nyampukuju turnuwarnuku yapaku.”

⁴⁰ Junga-juku, yangkajurla wangkaja yurrukunyangarduyu wiri, “Yuwayi, wangkayalkujana!” Junga-juku, Puurluju karrijalpa kankarlarra yuwarlirla, ngula-ngurluju rdakardakarlujana wurulypa-manu. Kuja-jana wurulypa-manu, ngulakuju-jana wangkaja Puurluju jaruju nyanungurra-nyangu yangka jaruju Yipuru.

22

Puurluju-nyanu jaarl-karrija Juwu-patukujaku Jurujulumu-wardingki-kijakuju

¹ Ngula-jangkaju, Puurluju-jana wangkaja, “Wati-patu yarlpurru-wati manu kirda-patu, purda-nyangkajulu yungurna-nyarra jaru wangka, yungurnaju ngaju jaarl-karri nyurrurlakujakunya!” ² Puurlu kuja-jana jaru Yipuru wangkaja, ngulajulurla marlaja wurulypa-jarrija.

³ Manu ngula-jangkaju, Puurluju-jana yarda wangkaja, “Ngajujurna Juwu-jala nyurrurla-piya-yijala. Ngajujurna palka-jarrija kirri-karirla Taajurla ngulaju ngurrara-karirla Jilijiyarla. Ngula-jangkajurna nyampurlalku wiri-jarrija Jurujulumurla. Ngajuju pinarri-manu jintangku watingki pinangkalparlu Maliyurlu kujaju yirriyirri-nyayirnirli yimi-ngarrurnu muku manu pinarri-manu kuruwarriki Juwu-kurlanguku ngulaju yangkaku kujalpalu ngalipanyangurlu nyurnunurnurlu puraja kuruwarriji. Ngulakunyaju pinarri-manu. Manulparna-jana ngajurlangurlu yirriyirri-nyayirnirli puraja Kaatu-mipa-yijala nyurrurla-patupiyarlu-yijala kuja kankulu purami jalangurlu.

⁴ Yangka kujalpalu warru puraja Wirliya Kuruwarri Jijaji-kirlangu, ngulaju kalarna-jana ngajulurluju warru pakarnu, ngula-jangkajulu ngalya-kariji marlaja palija. Kala ngalya-kariki ngulajurna-jana yarda jinyijinyi-manu yurrkunu-patu, ngulangkunyalu-jana puuly-mardarninjarla rdaku-kurraju kujurnu wati-patu manu yarnunjuku-parnta.

⁵ Kajilpankulu-jana payirninjintarla Maralypikingarduyu Jinta Wiri manu ngalya-kari Kanjulukungarduyupatu, ngulaju kajikalunyarra yimi-ngarrirni jinta-juku jaru ngaju-kurlu yangka kujajulu yungu pipa yapaku rdaku-kurraku kijirninjaku. Ngula-kurlurlunya pipa-kurlurlu yungurna-jana yaninjarla puuly-mardakarla yapa Kirijini Tamakarlaju. Kapurna-jana jayini-kirilirli wayirninjarla kangkarlarni pina nyampukurra Jurujulumu-kurra. Manu kapurna-

jana ngula-jangkaju rdakungka yirrakarla pakarninjakungarntirliji.”

Puurlurlu-jana yimi-ngarrurnu Juwu-patuku yapaku nyarrparlu kuja Kaaturlu nyanungu Puurlu kangkuly-yirrarnu

Acts 9.1-19, 26.12-18

⁶ Ngula-jangkaju, Puurluju-jana yarda wangkaja turnu-warnukuju yapakuju, “Kujalparna Tamaka-kurra kutu-jarrinja-yanulku yirdiyi-wanaju mirntangaliji, kulkurruju wirnpa-piyalpa maarrmaarr-manu manu mirilmiril-karrija kankarlarra-ngurlu yalkiri-ngirli ngaju-nyangurla warrukirdikirdi.

⁷ Manurna ngajuju wantija walya-kurra, manurna ngula-jangkarluju purda-nyangu linpalku wangkanja-kurra, ngulaju kujaju wangkaja, ‘Juurlu, Juurlu, nyiya-wanawana kanpaju ngajuju warrarda murrumurru-mani?’

⁸ “Ngula-jangkarna ngajulurlulku payurnu, ‘Warlalja-Wiri, ngananpa nyuntuju?’

“Ngula-jangkaju, yarda jangku-manuju ngajuluju, ‘Ngajujurna yangka Jijaji Najariji-wardingki yangka kuja kanpaju warrarda murrumurru-mani.’” ⁹ Panu-kari yangka kujajulu rdanparnu, ngulangkujulu nyangu wirnpa-piyaju manu mirilmiril-karrinja-kurraju, kala kulalu purda-nyangu jaruju wangkanja-kurraju.

¹⁰ “Ngula-jangkaju, yardarna payurnu, ‘Warlalja-Wiri, nyarrpa-jarrimilkirna?’

Warlalja-Wiriji wangkajaju, ‘Karrinja-pardiya, yantalku Tamaka-kurra! Kajinpa ngula-kurra yanirra, ngulangkaju kapungku wati jinta

wapirdi wangka, manu kapungku muku yimi-ngarrirni warrki kuja kangku Kaatu nyina ngampurpa nyuntuku warrki-jarrinjaku.’
¹¹ Junga-juku, karrinja-pardijalkurna walya-jangkaju, ngulaju milpa-parntalku pampalku. Yalirli yangka wirnpa-piyarluju milpaju milpa-parnta-manu. Manujulu ngaju-nyangu puntupatu yarnkaja wakuku, manu yarnkanjarla jirri-kangulkujulu yali-kirraju kirri-kirra Tamakakurra.

¹² “Yalirla yirdingka kirringka Tamakarla, jintalpa wati yirdiji nyinaja Yananiya. Ngulangkulpa puraja kuruwarrri Juwukurlangu ngalipa-nyangu pirrjirdi-nyayirni ngulaju Wapirrakungarduyurlu. Yaliwardingki-paturlu Juwu-paturlu yapa-paturlu, ngulajulpalurla warrarda pulkapungu Yananiyakuju ngurrjuku. ¹³ Kujajulu ngaju-nyangu-paturlu puntungku jirri-kangu Tamakakurra, ngulangkajuju yangka wati wapirdi yanurnu, manulpaju yaninjarla karrija kutu-nyayirni ngajukuju. Manuju wangkaja, ‘Ngajukupurdangka Juurlu, nyangkalku yarda pampa-wangurlu!’ Jungajuku, kaarr-nyangulkurna Yananiyaju warrajanayirni. ¹⁴ Ngula-jangkaju, wangkajaju Yananiyaju, ngulaju kujaju wangkaja, ‘Kaatu yangka kujalu nyurnunyunurluwiyi puraja, ngulangkunyangku jintangku milarninjarla yajarnu yungunpa milya-pinyi nyiyarlangu kajingki Kaatu ngampurpa nyina nyuntuku, manungku yajarnu yungunpa nyanyi nyanungu-nyangu Jungarni Warrkini,

yangka Jijaji kuja karla warrarda warrki-jarri nyanunguku Kaatuku. Manu yangka kujanpa yangka wangkanja-kurra purdanyangu, kujarlanyangu yajarnu Kaaturlu. ¹⁵ Nyarrpakungku kuja milarninjarla yajarnu? Kaaturlungku yajarnu yungunpa-jana warru yimi-ngarrirni Jijaji-kirli yangka kujanpa nyuntulurlu nyangu manu kujanpa purdanyangu wangkanja-kurra. ¹⁶ Nyiyakulku kanparla pardarni? Karrinja-pardiya yungunpa payirni Warlalja-Wiri Jijaji, ngulajangkanya yungungku yapa jinta-karirli julyurl-yirrarninjarla papitaji-mani ngapangka, manu yungungku yawuru-jarrinjarla maju-jangka kirlka-mani nyanungurlu Jijajirli.' Kujanyaju wangkaja Yananiyaju."

Puurlurlu-jana yimi-ngarrurnu Juwu-patuku yapaku nyarrparlu kuja-jana Kaaturlu yilyaja Juwu-wangu-patuku wangkanjaku

¹⁷⁻¹⁸ Ngula-jangkaju, yarda-jana wangkaja Puurluju yapakuju, "Kujarna papitaji-jarrija, ngula-jangkaju pinarna yanurnu nyampu-kurra-yijala Jurujulumu-kurra. Ngula-jangkaju, kujalparnarla Yuwarli Maralypirla Juwu-kurlangurla wangkaja Kaatuku, ngulangkejurna nyangu yuruyururlu Warlalja-Wiriji. Yalumpurla kujarna nyangu, nyanunguju wangkajaju, 'Nyampurla kiringka kajilpanpa-jana putaputa yimi-ngarrikarla ngaju, ngulakuju kulangkulu ngungkurr-nyina. Kujarlaju, yarujurlu yampiya nyampuju kirri Jurujulumu.'

19 “Ngula-jangkaju, jangku-manurna, ‘Warlaja-Wiri, nyampurluju yapanku Juwu-paturlu kajulu milya-pinyi ngajuju, yangka kujalparna warru yanu jaaji-kari jaaji-kari-kirra Juwu-kurlangu-kurra. Yangka kujalpangkulu nyuntuku ngungkurr-nyinaja, ngulajulparna-jana ngalya-kari puuly-mardarninjarla pakapungu, ngalya-karijilparna-jana puuly-mardarninjarla yirrarnu rdakungka. 20 Manu yangka jinta-kari wati yirdiji Jipini, kujalpa-jana nyuntu-kurlu yimi-ngarrurnu yapa-patu-kari, ngula kujalu yangka Juwu-paturlu luwarnu tarnnga-kurra pirli-kirlirli, ngulajulparna ngajuju palka-yijala karrija. Manurna-jana ngajuju kamparru-wiyi ngungkurr-nyinaja Juwu-patuku kujalu pungu Jipini, manulparna-jana jurnarrpa jina-mardarnu nyanungu-patuku.’ Nyampunyarnarla jaruju wangkaja Warlaja-Wirikiji yangkangka yuruyururla. 21 Ngula-jangkaju, yardaju wangkaja ngajukuju Warlaja-Wiriji ngulaju kujaju wangkaja, ‘Yantalku nyampu-ngurluju! Yilyami karnangku wurnturu-nyayirni yungunpa-jana warru yimi-ngarrirni Yimi Ngurrju ngaju-nyangu yapa-kariki Juwu-wangu-patuku.’”

22 Puurlujulpalu purda-nyangu wangkanja-kurra yangka-paturlu yapa-paturlu Juwu-paturlu. Kala yungka-jana yapa-karilki jitley-pungu Juwu-wangu-patulku, ngula-jangkajulu ngurulku tirl-pungu kulungkulku purlanjarlu, manulu purlaja kilji-nyayirni ngulaju kuja, “Pakarnirlipa, pakarnirlipa tarnnga-kurra yungu palimi! Nyampuju yungu palimi!” 23 Junga-juku,

ngula-purujulpalu muku purlaja jintawarlayi-jiki, manulpalu jurnarrpa yalyi-maninjarla kujurnu kankarlarra, manulpalu walya yaku-maninjarla jurdu kujurnu kankarlarra-purda kulu-nyayirnirli.

²⁴⁻²⁵ Kuja-jana jintangku yurrkunyukungar-duyurlu wiringki nyangu warru purlanja-kurra manu jurdu kijirninja-kurra, ngulaju-jana wangkaja nyanungu-nyangu-patuku yurrkunu-patuku, “Kangkarnili Puurluju kaninjarni-kirra nyampu-kurra yuwarli wiri-kirra! Ngulangkanyalu pakaka ngalyipi-piya-kurlurlu! Ngulaju yungu-nyarra marda yimi-ngarrirni nyarrparla kalurla yapa panu jangkardu purlami.”

Junga-juku, Puurlujulu kangu kaninjarni-kirra yuwarli-kirra yalumpu-kurra, manulu wayurnu Puurluju pakarninjakungarntirli. Ngula-kujakuju, Puurlurluju wurra-maninjarla payurnu jinta-kari yurrkunyukungarduyu, “Nyarrpaku kankujulu jangkardu jungarni-jarri pakarninjakungarntiji? Kulankujulu ngulakungarntirliji kangu kuwurtu-kurra-wiyi yunguju ngulangka-wiyi kuwurtukungar-duyurlu wiringki miimii-nyangkarla ngurrju-japa marda, maju-japa marda. Ngajujurna warlalja ngurrara-jinta Ruumukuju yapa. Kujarlaju, kulalpankujulu ngajuju ngalyipi-piya-kurlurluju pakakarla kuwurtu-wangu-jangkarluju.”

²⁶ Kuja-kurra kuja purda-nyangu Puurlu wangkanja-kurra yangkangku jinta-karirli

wiringki, ngulajurla yarnkajarra pina jaru-kurluju jinta-kariki yangkaku wiri-nyayirnikilki yurrkunyukungarduyu-kariki, wangkajarla, “Nyampuju wati ngalipaku warlalja ngurrara-jinta Ruumu-kurlangu-yijala. Ngulajunpa pakarni-jiki mayi ngalyipi-piya-kurlurlu kuwurtu-wangu-jangkaju?”

²⁷ Ngula-jangkaju, yaninjarla wangkajarla yangkaju wiri-nyayirni yurrkunyukungarduyuju Puurlukuju, “Nyuntujunpa warlalja mayi ngurrara-jinta Ruumu-kurlangu?”

Puurlurluju jangku-manu, “Yuwayi, junga kujaju.”

²⁸ Junga-juku, yangkajurla wiri-nyayirni wangkaja yurrkunyukungarduyu Puurlukuju, “Ngajujurna yapa-kari-yijala palka-jarrija ngurrara-karirla warlalja-wangu-yijala. Kujarna ngakalku wiri-jarrija, ngulangkujurna-jana wiringkilki yungu tala Ruumu-wardingki-patuku wiriwiriki, ngulangkunya yungujulu warlalja-manilki manu ngurrara-jinta-mani Ruumu-kurlangulku-yijala.”

Ngula-jangkaju, Puurlurlu jangku-manu, wangkajarla, “Yuwayi, ngajukupalangu-jarra kirdarna manu ngati, ngula-jarraju-pala Ruumu-kurlangu-jarra. Kujarlanyalparna wita-ngurlupakarra nyinaja warlaljaju ngurrara-jinta Ruumukuju.”

²⁹ Kuja kuja-kurra Puurlu milya-pungu ngurrara-jinta warlalja Ruumu-kurlangu yangkangu wiri-nyayirni yurrkunyukungarduyurlu, ngulakuju lani-jarrija. Kaji

yangka kamparru-wiyi yampiyarla wayirninja-wangurlu, ngulaju ngula-juku. Kala kuja yangka kamparru-wiyi wayurnu yangka-kurlurlu jayinikirlirli Puurlu, ngulaju kuruwarri Ruumukurlangu rdilyki-pungu. Kujarlanya lani-jarrija yurrkunyukungarduyu wiriji. Kujalu-palangu panu-karirli yurrkunyurlu purda-nyangu yali wiri-nyayirni yurrkunyukungarduyu manu Puurlu wangkanja-kurra, ngulajulu kujarlaju Puurlu-ngurluju muku pina wurnturu-jarrija lanilki nyiyarlangu payirninja-wangu.

Puurluju-nyanu jaru jaarl-karrija nyanungu Juwu-kurlangurla kuwurturla

³⁰ Ngula-jangkaju, parra-pardu-karirlalku, wangkajalu-jana yangka yurrkunyukungarduyu wiri nyanungu-nyangu-patuku yurrkunyupatukuju, “Rurruny-pungkalurla jayini Puurluku.” Junga-juku, rurruny-pungulurla. Yangkanku yurrkunyukungarduyurlu kulalpa milya-pungu nyarrparla yangka kujalurla kularrija Juwu-patuju Puurlukuju. Ngulakuju-jana jarulku yilyaja yangkakaju Juwu-patuku maralypikingarduyu-patuku manu Kanjulu-patuku ngulanya yungulu-nyanu turnu-jarri kuwurtukungarnti. Kujalu turnu-jarrija kuwurtukungarnti, ngula-kurraju yangkangkulku yurrkunyukungarduyurlu wiringki kangurnu-jana jirranganja Puurluju kuwurtu-kurra-yijala yurrkunyupatu-karikiji. Kujalu yukajarni kaninjarni kuwurtu-kurra, ngulangkaju Puurluju kanjarla yirrarnulu

kamparrurla wiriwirikiji, ngulajulpa ngulangka-
juku karrija Puurluju.

23

¹ Puurlurluju, nyangulpa-jana jungarnirli miparrpa manu milpa-juku, manu-jana wangkaja Kanjulukungarduyu-patuku, “Ngajukupurdangka-purnu, Kaaturlu kaju ngajuju milya-pinyi wita-ngurlu kujalparna ngaju nyarrpa-jarrija manu kuja karna ngaju jalangu nyarrpa-jarri, ngulaju kaju milya-pinyi-nyayirni Kaaturluju. Ngajulparna jungarni warrki-jarrija Kaatuku ngurrju-nyayirni. Kulalparnarla nyarrparla lani-jarriyarla Kaatukuju.” ² Ngula-jangkaju, jinta Maralypikingarduyu Wiri yirdiji Yananiya, wangkaja-jana yurrkunu-patuku kujalpalu warrukirdikirdirli mardarnu Puurluju, ngulaju-jana wangkaja Yananiyaju, “Kuja-panuju, lirralu pakaka!” Junga-juku, lirrajulu pakarnulku.

³ Ngula-jangkaju, Puurlujurla wangkaja yangkakaju wiriki Yananiyaku, “Kari-nganta Kaaturlu kapungku nyunturlangu pakarni! Jungarni ngantanpa nyuntuju, kala lawa! Nyuntuju kanpa wiri-jala nyina kuwurtukungarduyu ngari milkarraku. Yungunpaju jungarnirli miimii-nyangkarla ngurrju marda, marda maju kuruwarrirla Juwu-kurlangurla. Ngulajunpa rdilyki-pungu kuruwarriji nyuntulurluju kujanpa-jana jinyijinyi-manu nyampu-patu ngajuku lirraku pakarninjaku, ngulangkunyanpa kuruwarriji rdilyki-pungu!”

4 Kujalpalu Puurluju yangka yurrkunyu-paturlu jina-mardarnu-juku, ngulajulurla wangkaja, “Wurulypa karriya kuja wangkanja-wangu! Kula kanpa mayi nyampuju wati wiri milya-pinyi kuja kanpa kulungku ngarrirni? Ngulaju Kaatu-kurlangu Maralypikingarduyu Jinta Wiri nyampuju.”

5 Ngula-jangkaju, Puurlurlu-jana jangku-manu, “Ngajukupurdangka-purnu, kulalparna milya-pungu nyampuju wati, kujarna kulungku ngarrurnu. Nyampunya-ka wangka Payipulurlaju, ‘Kuja ngarrirninja-wangurlu yampiya yangka kuja kanyarra wiri nyinami nyurrurlaku!’ ”*

6 Ngula-jangkarluju, Puurlurluju nyangulpa-jana Kanjulu-patuju, ngula-jana parlu-pungu panu-kariji Paraji-patu, manu panu-karijana parlu-pungu Jatiyuji-patu. Ngula-jangkaju, parlu-pinjarla-jana wangkaja kiljinyayirni Puurluju, “Ngajukupurdangka-purnu, ngajukupalangu kirdana manu ngaju karlijarra nyina Paraji-jarra-yijala. Ngaju karnarla wala nyina Kaatukuju ngaka kapujana nyurnunyurnu milyi-jangka wankarumaninjarla yakarra-mani pina. Kujarlanyajulu kangurnu nyampu-kurraju yurrkunyu-paturluju.”

7 Kujalu kuja-kurra Puurlu wangkanjakurra purda-nyangu yangka-jarrarlu turnuwarnu-jarra-jangkarlu, kujarlajulu-nyanu nyanungulku rdurrjurnu turnu-warnu-jarralku

* 23:5 Nyangka Exodus 22.28

Paraji-patu manu Jatiyuji-patu. Ngula-jangkaju, jarnkujarnkulu turnu-jarrija, Parajipatulu turnu-jarrija turnu-kari, Jatiyuji-patulu turnu-jarrija turnu-kari. ⁸ Nyiya-jangkalu-nyanu jarnku-rdurjurnu turnu-warnu-jarraju ngarririnjakuju? Jinta-karirli turnu-warnurlu Parajipaturlu, yirri-puraja kalalu Kaatukurlu ngakaku nganta kapu-jana nganta nyurnunyurnu wankaru-mani pina milyi-jangka. Manu kalalu yirri-puraja Kaatukurlangu-kurlu marramarra-kurlu, pirlirrpakari pirlirrpakari-kirli palka nganta kalu nyinami. Kala yangka turnu-warnu-kari Jatiyuji-patu, ngulaju kulalpalu-jana ngungkurr-nyinaja nyampurrakuju marramarra-kari marramarra-kariki, manu kulalpalu-jana ngungkurr-nyinaja yapaku pina-wankaru-jarrinjaku. Ngulakuju kulalpalu-jana ngungkurr-nyinaja Jatiyuji-patuju Parajipatukuju. Kujarlanyalu-nyanu muku rdurjurnu kuluku ngarririnjakuju. ⁹ Ngulajulpalu-nyanu wiljiwilji-manu kiljinyayirni. Kujalpalu panu-kari nyinaja Parajipatu kuruwarrikingarduyu-patu, ngulalujana karrinja-pardinjarla wangkaja Jatiyuji-patukuju, ngulaju kujalu-jana wangkaja, “Wurra, wurra, nyiya nyampurluju watingki rdilykipungu kuruwarriji? Kula karnalu milyapinyi kuruwarrikariji kuja nganta nyanungu kuruwarrirdilykipungu. Nyarrparlurlipa ngawu-pajirni, kula nyiya rdilykipungu! Mardarla wangkaja marramarra, manurla marda pirlirrpakari wangkaja. Ngulaju kula karlipa milyapinyi.”

10 Kujalu-jana kuja-kurra wangkanja-kurra yarda purda-nyangu Kanjulu-paturlu, ngulangkujulpalu-nyanu yarda ngarrurnu kulungkuj. Ngulaju kapulu Puurlu puuly-mardakarla, manu kapulu tarnnga-kurra pungkarla larralarra-pinjarla nganta. Ngulapuruju, yangkanku yurkunyukungarduyurlu wiringki, nyangu-jana kaninjarra-kurra kankarlarra-ngurlu yuwarli-ngirli yangka-patu Kanjulu-patu kujalpalurla jangkardu kutu-jarrija Puurlukuju puuly-mardarninjakungarntiji. Manu-jana wangkaja nyanungu-nyangu yurkunyuku, “Jitinjarla puntakalu-jana Puurlu, manulu-jana puntarninjarla jurnta pina-kangkarni muurlparlu.” Junga-juku, kangulu pina Puurluju yuwarli-kirra wiri-kirra nyanungurra-nyangu-kurra.

11 Ngula-jangkaju, jintangka-juku mungangkaju, Jijaji Warlalja-Wirilparla yaninjarla kutu karrija Puurlukuju, manurla wangkaja, “Waparlku-nyayirni nyinaya marriwa, lani-wangu! Nyurrunpa-jana jaru junga ngaju-nyangu yimi-ngarrurnu nyampurlaju Jurujulumurla. Kari-nganta ngakaju kapunpa-jana yarda yimi-ngarrirni kirri-karirlalku yirdingkaju Ruumurla jaru junga-yijala ngaju-nyangu.”

Juwu-patu jangkardulpalurla jaaly-manu Puurluku pakarninjaku tarnnga-kurraku

12-13 Parra-pardu-karirlalku, Juwu-patu-karilpalurla jangkardu turnu-jarrija Puurluku yungulurla jaru jangkardu jungarni-mani

pakarninjakungarntirli. Ngulajulu-nyanu turnu-jarrija 40-pala marda, 50-pala marda. Ngula kujalpalurla Puurluku jaaly-manu jangkardu, ngulajulu-nyanu jangkujangku-manu Puurluku pinjaku, “Kajirlipa Puurlu pinyi, ngulakungarntiji yungulparlipa nyinayarla mangarriki manu ngapaku ngarninja-wangu.”

¹⁴ Ngula-jangkaju, yanulu-jana maralypikingarduyu-patuku wiriwiriki manu jarlu-patuku, manulu-jana wangkaja, “Nganimparlurnalurla nyurru jaruju jangkardu jinta-manu Puurlukuju, ngulajurnal-nyanu jangkujangku-manu yungurnalu ngapa manu miyi ngarninja-wangu nyina Puurlukuju pinjakungarntiji.

¹⁵ Nyurrurlarlu manu yalirli Kanjulu-paturlu, yilyayalurla jaru yangkaku yurrkunyukungarduyuku wiriki Ruumu-wardingkiki, ngulangkunya yungu-nyarra piki-kanyirni Puurlu. Nyampurla pipangka, yirrakalurla jaruju kuja, ‘Kangkarnili Puurlu nyampu-kurra yungurnalu mayangku payirni. Ngampurrparlu yungurnalu milya-pinyi ngurrju-japa manu maju-japa.’ Kujanyalurla yirraka jaru pipangkaju. Kuja kankulu yalumpurla pipangka yilyami jaru, ngula-puruju karnalu nganimparluju jurnarrpalku mani kurlarda manu nyiyarningkijarra. Kaji yangkangku yurrkunyukungarduyurlu wiringki kanjarni yani Puurlu yirdiyi-wana, ngulakuju kapurnalurla kulkurru wurru-mardarni Puurlukuju yungurnalu puuly-mardarninjarla pinyi.”

¹⁶ Ngula-jangkaju, Puurlukupurdangka-

kurlangurlu kurdu-nyanurlu, jaruju purda-nyangurla Puurlukuju kujalpalurla japirdija manu jangkardu wurru-mardarnu pakarninjaku. Ngulajurla nyanunguku Puurluku yanu jaru-kurluju kujalpa Puurluju nyinaja yurrkunu-kurlangurla-juku yuwarlirlaju. Ngula-kurranyarla kurdu-nyanurluju yimi kangu. ¹⁷ Ngula-jangkaju, Puurlujurla wangkaja jinta-kariki yurrkunyuku wiriki, “Kangka nyampu kurdu-warnu yangka-kurra nyuntu-nyangu-kurra wiri-kirra yungurla wangka nyampu kurdu-warnu jaru.”

¹⁸ Junga-juku, kangu yangkaju kurdu-warnu yangkangkaju yurrkunyurlu, wangkajarla nyanungu-nyanguku wiri-nyayirniki, “Yali pirijina Puurlujuju wangkaja nyampukuju kurdu-warnuku yungurna kanyirni nyampu-kurra nyuntu-nyangu-kurra yungungku jaru wangka nyuntuku.”

¹⁹ Junga-juku, yarnkajarla yangkaju yurrkunu wiri wakuku yangkakaju kurdu-warnuku, ngulaju jirri-kangu yapa-wangu-kurra kutu-kurra yungurla jaru wangka yangarlu nyanungu-mipaku kurdu-warnuku jintaku. Junga-juku, payurnu yangkaju kurdu-warnu yangkangkaju wiringki, “Nyianpaju jaruju wangka?”

²⁰ Junga-juku, jangu-manu yangkangkaju kurdu-warnurlu, ngulaju kujarlu, “Yangkajurla Juwu-patu wiriwiri jangkardu turnu-jarrija ngajukupalangukuju ngamirniki Puurlukuju. Jukurra kapulu yanirni yangkaju Juwu-patu wiriwiri nyampu-kurra, ngulaju kapungkulu

nyuntu payirni yungulu kanyi Puurlu wiriwiri-kirlangu-kurra Kanjulu-patu-kurra. Ngulaju kapungkulu kuja wangka, ‘Yungurnalu Puurlu yarda payirni mayanku kajika-nganpa junga-japa yimi wangka, marda kajika-nganpa warlkangku yimirr-yinyi.’ Kujarlunya kapungkulu yaninjarla payirni nyuntuju.²¹ Ngulaju-jana purda-nyanja-wangurlu wurramanta! Nyurru kalurla pardarni yangka-patu 40-pala marda, marda 50-pala, ngulaju kalurla wurru-mardarni. Kajilpanpa Puurlu yilyayarla Juwu-patu-wana wiriwiri-wana yirdiyi-wana, ngulaju yangka-paturlu kajikalpu puuly-mardarninjarla pakarni tarnnga-kurra. Yalipaturlu wati-paturlu ngulajulu-nyanu nyurru jaru jintamanu Puurluku pakarninjakuju. Ngulakungarnti kalu nyina miyi-wangu manu ngapa-wangu. Nyampu-patuju kangkulu wati-patu pardarni nyuntuku nyarrpa kajinpa-jana wangka yalumpu-patuku Juwu-patuku wiriwiriki. Mardanpa-jana ngungkurr-nyina, mardanpa-jana wurra-mani. Kujarlaju kangkulu pardarni panu-kariji.”

²² Junga-juku, wangkajarla yangkaju yurrkunyu wiri yangkakaju kurdu-warnuku, “Nyampu-ngurlu kajinpa yani, ngulaju wurulya yanta manu yimi-ngarrirninjawangu nyinaya kujanpaju jaru nyampu yimi-ngarrurnunjunurnu.” Junga-juku, yilyajalku yangkaju kurdu-warnuju.

Yurrkunyu-paturlulu kangu Puurlu wiri-karikirra yirdi-kirraju Piliki-kirra

²³ Ngula-jangkaju, wangkaja-palangu yangkaju wiri yurrkunyukungarduyu jirrama-karikiji wiri-jarra-karikiji, ngulaju kuja-palangu wangkaja, “Turnu-manta-pala-jana yurrkunyuu 200-pala junma-kurlu wiri-kirli manu kurdiji-kirli manu panu-kari 70-pala nantuwu-kurlu manu panu-kari 200-pala mangulpa-kurlu. Ngulanya turnu-maninjarla jungarni-manta-jana jurnarrpa-kurlu yungunkulu ngula-kurlunya yarnkamirra Jijariya-kurraju kutu-kari jalangu. ²⁴ Manulurla Puurluku manta nantuwu-patu, ngulanganya yungu nyinanja-yani. Muurlparlulu yirriyirrirli Puurluju warrawarra-kanja-yanta, manulurla kanjarla yungka Pilikiki wiriki yangka kuja kajana Jurdiya-wardingki-patuku wiri nyina.”

²⁵ Ngula-jangkaju, yangkanku yurrkunyurlu wiringki, jaru yirrarnu pipangka yungurla yilyami Pilikiki, ngulaju kujanya yirrarnu pipangkaju, ²⁶ “Ngajujurna yirdiji Kulurdiya Lijiyaja. Nyampunya karnanku jaru wita yilyamirra pipangka nyuntuku wiriki Pilikiki. Ngurrju mayinpa? ²⁷ Nyampu kujangkulu wati kangurnu Puurlu nyuntuku, ngulajulu Juwupaturlu puuly-mardarninjarla puta pakarnu kamparru-wiyi nyampurla Jurujulumurla Juwukurlangurla Yuwarli Maralypirla. Purdanyangurna jaru kujaju yapa ngalya-karirli kangurnu yali wati Puurlu kujalpa nganta nyinaja ngurrara-jinta Ruumu-kurlangu yapa. Kujarlajurna-jana turnu-manu yurrkunyupatu ngaju-nyangu yungurnalu-jana Puurlu puntarni manu jurnta kanyi. ²⁸ Ngajulurlu,

kulalparna milya-pungu Puurluju kujalu nyarrparla mayi puuly-mardarninjarla puta pakarnu. Kujarlanyarna wiri-patu-kurra nyanungu-nyangu-patu-kurra Kanjulu-patu-kurra kangu Puurluju yungulu miimii-nyanyi.²⁹ Ngulangkajulu wangkaja ngajukuju Kanjulu-patuju Puurlurlu kuja nganta muku rdilyki-pungu kuruwarri nyanungurra-nyangu. Kujanyajulu wangkaja. Ngulakunya kapulu pungkarla Puurluju tarnnga-kurra marda, marda kapulu rdaku-kurra muru-pungkarla. Kala nyiyaku mayi? Ngurrju-nyayirnilpa-jana Puurluju milki-wangkaja manu yirri-purajanyanu. Ngulakujurnarla ngungkurr-nyinaja ngurrjuku kuja-piyakuju.³⁰ Ngula-jangkaju, ngaka-pardu-karilki, jinta-karilkiji yanurnu yapa jaru-kurluju, ngulangkulkuju yimi-ngarrurnu ngulaju kujarlu, ‘Puurluku kalurla jangkardu jaaly-mani, kapulu wurru-mardarninjarla puuly-mardarni manu pakarni.’ Kujanyaju yimi-ngarrurnu yapangku. Kuja-kujakunya yungurnangku yilyamirra Puurluju nyuntukuju. Manurna-jana wangkaja yangka-patukuju Kanjulu-patuku, ‘Kajinkilirla ngampurrpa inginji-wangka maju jaru Puurlukuju, ngulajulu yimi-ngarrirninjinta yangka-kurra wiri-kirra Piliki-kirra.’ Nyampunyarna-jana jaruju wangkaja. Ngula-juku karnangku jaruju wita-juku yirrarni.”

³¹ Junga-juku pipaju-jana yungu nyanungu-nyanguku yurrkunyuku. Junga-juku, pipalu manu, ngula-jangkarluju Puurlulkulu manunjunu, ngulalurla jirrnganja yarnkaja

Jijariya-kurralku jintangka mungangka-juku. Munga wirili yaninja-yanu, ngulalurla kulkurru-juku jirrnganja yukaja Puurlukuju kirri-pardu-kari-kirra-wiyi jinta-kurra yirdi-kirraju Yantipatiri-kirra. ³² Ngula-ngurluju mungalyurrulku, ngalya-kariji yurrkunyupatu-kariji, pinalu yanu wirliya Jurujulumukurra nyanungurra-nyangu yuwarli wiri-kirra. Panu-kari yardalurla jirrnganja yarnkajarra Puurlukuju Jijariya-kurra yangkaju nantuwukurlu. ³³ Kujalurla Puurluku jirrnganja yukajarra yangka-kurra kirri-kirra Jijariya-kurra, ngulajulu jingijingi-jiki yanurra jungarnijiki yangka-kurlangu-kurra wiri-kirlangukurra Piliki-kirlangu-kurra, ngulalurla pipaju yungu yangkaju Kulurdiya Lijiyaja-kurlangu, manulurla Puurlurlangu yungu Pilikiki mardarninjaku kuwurtukungarntirli. ³⁴ Jungajuku, yangkaju pipa nyangu Pilikirliji, ngulajangkarluju payurnu Puurluju, “Nyarrparamalunpa nyuntuju?”

Puurlurluju jangku-manu, “Ngajujurna Jilijiyawardingi, ngulangkanyarna palka-jarrija.”

³⁵ Ngula-jangkaju, yangkalkurla wiri wangkaja Piliki Puurlukuju, ngulaju kujarla wangkaja, “Kajili yangka Juwu-patu-kari yanirni Jurujulumu-jangka, ngulangku yangka kujangkulu kamparru-wiyi nginjawangkaja, ngula kajili yanirni, ngulajangkarlanya kapurnangku kanyi kuwurtukurra yungurnangku ngulangkanya purdanyanyi jaru wangkanja-kurra nyarrpa kajinpaju jaru wangka.” Ngula-jangkaju, wangkaja-jana

yurrkunyu-patuku Pilikiji yungulu Puurlu kanyi Yarurdu-kurlangu-kurra yuwarli wiri-kirra. Junga-juku, ngula-kurranyalu kangu Puurluju, manulpalu yirrarninjarla warrawarra-kangu yurrkunyu-paturluju.

24

Juwu-patuju yanurnulu Piliki-kirlangu-kurra kuwurtu-kurra yungulurla jangkardu wangkami Puurlukuju

¹ Ngakalku, parra-patu-kari-jangkarla rdaka-patu-kari-jangkarla, yanurnulu Juwu-patu jarlu-patu manu yangka wiri-nyayirni maralypikingarduyu yirdiji Yananiya, manu nyanungurra-nyangu luwiya yirdiji Ttuurrtulu, ngulalu yanurnu Jurujulumu-jangka Jijariya-kurra. Kujalu Jijariya-kurra yukajarra, ngulajulu jingijingi yanu kuwurtu-kurra, yangka kujalpa wiri Piliki nyinaja kuwurtukungarduyu, ngula-kurranyalu yanurra, manulurla ngulanganya jangkardu wangkaja Puurlukuju. ² Junga-juku, yurrkunyu-paturluju, yajarnunjunulkulu Puurluju rdaku-jangkaju, yajarninjarla kangurnulu kuwurtu-kurralku, manulu kanjarla-yirrarnu kulkurru-jarra Puurluju.

Junga-juku, luwiya yangka Ttuurrtululkurla wangkaja Pilikiki, “Nyuntu Piliki, ngurru-nyayirni kanpa nyina marrka nyampurlaju ngurungka, manu kanpa-nganpa pinangkalpa-nyayirni wiri nyina. Kujarlanya karnangkulu marlaja nyina nganimpaju pululu kulu-wanguju. Nyurru-wiyijilpa maju-nyayirni nyampuju

nguru karrija, kala kujanpa nyuntulku yanurnu nyampu-kurra, ngulaju kanpa-nganpa nguruju nyampuju ngurrju-mani manu pululu-mani. ³ Kujarlanya karnangkulurla warrarda pulka-pinyi jintawarlayirli-jiki. Miyalu kanpa-nganpa raa-pinyi-nyayirni. ⁴ Kulalparnangku nyiyaku yukayi-mantarla warrarda wangkanjarluju nyuntuju. Kala ngari karnangkulu wita yimi-ngarrirni jaru Puurlu-kurlangu. Ngulaju karnangku wita ngari payirni wiyarrpa yungunpa-nganpa purda-nyanyi wurra-maninja-wangurlu.

⁵ “Milya-pinyi karnalu nyampuju Puurluju, ngulaju maju-nyayirni minjirnpa manu kulu-parnta. Kuja-ka warru wapa kirri-kari kirri-kari-wana warrukirdikirdi, ngulangkuju kajana warru kulukukuluku-mani Juwu-patuju. Manu kajana wiri nyinami nyampuju turnu-warnu-kariki Najariji-wardingki-patuku. ⁶ Kujalpa Jurujulumurla nyinaja nyampu Puurlu, ngula kuja yanu Yuwarli Maralypi-kirra Juwu-kurlangu-kurra, ngulaju puta maju-manu yangkaju Yuwarli Maralypiji. Ngarirnalulu ngula-kujakuju puuly-mardarninjarla warlapajurnu. [Ngula-jangkaju yungurnalu kuwurtukurra kangkarla, ngulangkanya yungurnalu nganimpa-nyangurla kuruwarrirla Juwu-kurlangurla miimii-nyangkarla jungarni marda, warntarla marda. ⁷ Ngula-kujakuju, yangkangu yalirli Ruumu-wardingkirli wiringki yurrkunyurlu Lijiyajarlu, turnu-manujana nyanungu-nyangu yurrknyu, manunganpa turnu-maninjarla jangkardu kangurnu

yurruknyu. Ngulangkulu-nganpa wiralywiraly-kijirninjarla puntarnu Puurluju, manulu-nganpa jurnta kangu. ⁸ Manu-nganpa wangkaja, ‘Kajinkilirla ngampurrpa nyina nginji-wangkanjaku Puurluku, ngulakungarntirlijili kangka yangka-kurlangu-kurra wiri-kirlangu-kurra Piliki-kirlangu-kurra kuja-ka nyina Jijariyarla, ngula-kurranyalu kangka kuwurtukungarntirli-wiyi.’ Kujanya-nganpa wangkaja yangkaju wiri Lijiyaja.] Ngulaju ngula-juku, kujarlanyarnangkulu kangurnu Puurluju nyuntukulku. Nyampunyarnangkulu jaruju wangkaja nyampurlu kuja Puurlurlu maju-manu nyiyarningkijarra manu kuruwarri nganimpanyangu Juwu-kurlangu. Nyanungulku Puurlulku payika yungunpa purda-nyanyi manu pinarrijarri nyanungu-nyangulku jaru. Kapunpa purda-nyanyi yangka-juku jinta-juku jaruju kujarnangkulu kamparru-wiyi wangkaja.”

⁹ Ngula-jangkaju, junga-juku panu-karilki yangka Juwu-patu wangkajalurla Pilikikiji, “Junga yalumpu kujangu Tuurrtulu wangkaja, ngulaju junga.”

Puurluju-nyanu jaarl-karrija Juwu-patu-kujaku Piliki-kirlangurlaju kuwurturla

¹⁰ Ngula-jangkaju, Pilikijirla rdakardaka wangkaja Puurlukuju wangkanjaku. Wangkajarla Puurluju Pilikiki, “Milyapinyi karnangku wiri kuwurtukungarduyu kujalpanpa-jana nyinaja tarnnga-nyayirni nguru nyampurla manu kujalpanpa-jana yapa miimii-nyangu ngurrju marda, maju

marda kuwurtukungarduyurlu. Wardinyirli karnaju kapanku yimi-ngarrirni nyuntu-kurraju nyiyarningkijarra yangka kujarna yalikirra Jurujulumu-kurra yanurra. ¹¹ Nganapuka kajilpanpa payirninjintarla ngajuku, ngulaju kajikajulu ngungkurr-nyinami jaruku wangkanja-kurraku. Jalangu-karirna yanu Jurujulumu-kurra Kaatu-kurlangu purlapakungarnti. Yalumpurla-jukulparna nyinaja parraku marda 10-palaku, manu mardarna nyinaja 12-palaku parraku kirringka. ¹² Kujajulu parlu-pungu Yuwarli Maralypirla nyampu-paturlu Juwu-paturlu, ngulaju kulajulu kulu-kurra ngarrirninja-kurra parlu-pungu, lawa. Ngayilparna kutu nyinaja pululu. Kujalparna yalirla Jurujulumurla warru wapaja jaaji-kari jaaji-kari-wana, manu kujalparna warru wapaja warrukirdikirdi Jurujulumu-wana, ngulaju kulajulu parlu-pungu kulukukuluku-maninja-kurra yapa panu-kurra, lawa. ¹³ Nganalkulu kanyirni pinaju nyanja-warnuju Jurujulumu-jangkaju kujaju ngaju nyangu kulukukuluku-maninja-kurra manu kulungku ngarrirninja-kurra? Kula nganalku pinaju nyanja-warnurluju. ¹⁴ Ngari yungurnangku yimi-ngarrirni Wirliya Kuruwarri Jijaji-kirlangu yangka kuja kalu Juwu-paturlu kuruwarriji ngawu-pajirni jarrwara nganta. Ngajujurna kurdungurlu Jijaji-kirlangu. Kurdungurlurlu karna yangka-juku jinta Kaatuju purami yangka kujalpalu nyurnunyunurlu-wiyi puraja jinta-juku Kaatuju. Mujuju-kurlangurlanguku kuruwarriki

karnarla ngungkurr-nyina. Manu kula ngulamipaku, jaru-kari jaru-karirlanguku karnajana ngungkurr-nyina yangka nyurru-warnupaturlanguku kujalu nyurru-wiyi yirrarnu yimi Payipulurla Kaatu-kurlangu-paturlu jarukungarduyu-paturlu. Ngularlangukunya karnarla ngungkurr-nyina. ¹⁵ Ngaju karnarla wala nyinami Kaatukuju Juwu-kariyi-nyanupatu-piya, manu karnalu jintawarlayirli milyapinyi ngaka kapu-jana yapa nyurnunyurnu milyi-jangka muku wankaru-mani pina, ngulaju jintawarlayi-jiki ngurrju-wati manu maju-wati. ¹⁶ Kujarlaju, ngajulurlu karna purami yirriyirri-nyayirnirli, kalakarna jarrwara-kari yani Kaatukujaku marda, marda yapa jinta-kari-kijaku. Ngampurrpa-wangurna ngulakuju.

¹⁷ “Jurujulumu-wangurla-wiyijilparna nyinanja-yanu warru ngurrara-kari ngurrarakarirla. Ngula-jangkaju, kulpari yanurnurna Jurujulumu-kurra tala-kurlu yungurna-jana warru yinyi yapa ngurrara-jintaku marlajarra-watiki. Manurna yanurnu kurapakarlanguku yirrarninjaku Juwu-kurlangurlaku Yuwarli Maralypirlaku. Ngula-kurlangunyarna yanurra. ¹⁸ Ngulajurna jintaku wiyikiki nyinaja kaninjarni Yuwarli Maralypirlaju, ngulaju kurapaka Kaatukurlangukungarnti yirrarninjakungarnti. Ngulakurranyajulu parlu-pungu Juwu-paturluju kaninjarniji Yuwarli Maralypirlaju, ngulaju kulalparna panu-kurlu yapa-kurlu nyinaja, manu ngulaju kulalparna-jana kulukungarnti juturnu, lawalparna nyinaja pululu manu wurulypa. ¹⁹ Nyinajalpalu panu-kari Juwu-patu

yalirlaju Yuwarli Maralypirla ngulaju Yajiyawardingki-patu, ngulanya kalu wangka nganta kujarna ngajulurlu rdilyki-pungu kuruwarri. Yali-patu kujalpajulu nginji-wangkaja, ngulajulu yantarlarni nyampu-kurra nyuntu-nyangukurra yungungkulu yimi-ngarrikarla nyuntuku ngajulu kujarna nganta kuruwarri rdilyki-pungu. ²⁰ Panu-kari Juwu-patu nyampupatu wiriwiri, kuja kalu karri nyampupalka, ngulangkungkulu yimi-ngarrikarla jaru majumajuju kujarna nganta ngajulurlu rdilyki-pungu kuruwarri, ngulajungkulu yimi-ngarrikarla nyuntukuju. Yangka kujajulu Juwupatu-karirli Kanjulu-paturlu miimii-nyangu manu payurnu muku nyiyarningkijarrarlularungku. ²¹ Kujajulu payurnu ngaju, ngulajurna-jana jinta-miparlu jaru majungku nganta jangku-manu nganta. Purlanjarlarna-jana wangkaja ngulaju kuja, ‘Ngaju karnarla ngungkurr-nyina Kaatuku ngakaju milyijangkaju kapu-jana nyurnunyurnuju yakarra-maninjarla wankaru-mani, ngula-jangka-mipanya kankujulu miimii-nyanyi nyampurla kuwurturla.’ Kujanyarna-jana purlanjarla wangkaja yangkakuju Kanjulukungarduyupatukuju.”

²² Yangka yalirli wiringki yirdingki Pilikirli, ngulangkujulpa milya-pungu Wirliya Kuruwarriji Jijaji-kirlanguju. Ngulangku kuja purda-nyangu Puurlu wangkanja-kurra, ngulajurla wangkaja, “Ngulaju ngula-juku, wurra kaji yangka wiri yurrkunyukungarduyu yanirni yangka yirdi Lijiyaja, ngulanya kapurna

purda-nyanyi kajiji nyuntuju yimi-ngarrirni. Purda-nyanjarla kapurnangku marda yilyami warlangarrangarra-kurra, marda kapurnangku mardarni rdakungka-juku.” Junga-juku, ngula-jangkaju, Pilikirliji mukulku-jana yilyaja kuwurtu-ngurluju. ²³ Ngula-jangkaju, Pilikiji wangkajarla jintaku yurrkunyuku wiriki, “Jina-mardaka manu warrawarra-kangka Puurlu rdakungka, ngulajurla nyuntuju nyinaya rarralya, manu wayirninja-wangu pangkala warru wapami ruumu-karirlaju. Kajilirla nyanungu-nyangu puntu yanirni, pangkalalurla kanyirni miyi manu jurnarrpa, manu pangkalalurla yanirni jina-mardarninjakuju.”

Puurluju-palangu wangkaja Pilikiki manu nyanungu-parntaku yirdiki Tirujilaku

²⁴ Ngula-jangkaju, ngakalku parra-pardu-karirlalku, Piliki manu nyanungu-parnta karnta yirdiji Tirujila, yanurnu-pala yangka-kurra jurru-kurra. Karnta yirdi Tirujila, ngulajulpa nyinaja Juwu. Kujalpa-pala yalirla nyinaja, ngula-ngurluju yilyaja-palarla jaru Puurluku yungu-palangu yaninjarla wangkanjinirni. Junga-juku, Puurluju yanurnu, manulparla yaninjarla milki-wangkaja Pilikikiji Jijaji Kirajikirli jaru, kujalparla wala-nyayirni ngungkurnnyinaja Puurluju. ²⁵ Ngula-jangkajulparla wangkaja wurra-juku maya-juku, ngulaju kuja, “Yapajulparlipa nyinayarla ngurrju majumajuwangu. Manu yapangkujulparlipa-nyanu warla-pajirninjarla warrawarra-kangkarlawiyi jarrwara-kujaku manu maju-kujakuju.

Ngaka kaji walya rdangkarlpa-jarrinja-yani lawa-jarrinjakungarnti, ngula-jangkarluju Kaaturluju kapu-ngalpa yapaju miimii-nyanyi ngurrju manu maju.” Kujarla Puurlu kuja wangkaja Pilikiki, kujarlaju Piliki lani-jarrijalku, manurla wangkaja Puurlukuju, “Ngula-juku yantalku! Ngakarnangku yarda yajarninjinirra kajirnangku ngaju ngampurpa nyina wangkanjaku.” ²⁶ Junga-juku, Puurluju pina-yanu yangka-kurra-yijala jurrku-kurra rdaku-kurra, ngulangka-juku mardarnu rdakungka Pilikirliji yukuri-jarraku Puurluju. Ngula-purujulpa-nyanu Pilikirli pilpi-yirrarnu kanunju-karirliji Puurlurlu yungulparla tala yungkarla, ngula-jangkanya yungulpa yilyayarla rdaku-ngurlu. Ngulakuju kalarla warrarda yilyaja jaru Pilikirliji Puurlukuju jaruku wangkanjakuju. Puurluju kalarla yaninjarla warrarda wangkaja jaruju, ngulaju lawa-juku tala yinja-wangu-juku.

²⁷ Kujarlaju, Pilikirlijilpa mardarnu Puurluju yangka jirramaku yukuri-jarraku rdakungka-juku, kujarlaju yungu-jana Juwu-patu yimiri-mani, ngulakunyaipa mardarnu Puurluju rdakungkaju. Ngula-jangkaju, wiri-kari jinta-karilki yanurnu Jijariya-kurra yirdiji Purrijiya Pijitu, nyanungurlulkurla marlaja kangu warrki Piliki-kirlangu, ngulajulpa wiri-yijala nyinaja yalumpurla ngurungka.

25

Puurlurlu payurnu Pijitu yilyanjaku yungu

yilyami Puurlu kirri-kirra Ruumu-kurra Kuwu-tukungarnti

¹ Ngula yukajarra Jijariya-kurra Pijitu, parra marnkurrrpa-jangka yarda yarnkajarra Jurujulumu-kurra. ² Kuja yukajarni Jurujulumu-kurra, ngulakujulurla nganjirni yimi-ngarrurnu Puurluju maralypikingarduyu-paturlu Juwupaturlu manu ngalya-karirli wiriwirirli, ngulajulurla nganjirni yimi-ngarrurnu Puurluju kuja nganta kuruwarri muku rdilyki-pungu, kujanyalurla nganjirni yimi-ngarrurnu Pijitukuju. ³ Warrarda wangkaja-jukulpalurla kuja, “Kajirnangkulu wita jaru wangka, ngulajunganpa wurra-maninja-wangurlu rarralyparlu purda-nyangka. Yungunpa yali wati Puurlu kanyirni nyampu-kurra Jurujulumu-kurra Jijariya-jangka, manu yungunpa miimii-nyanyi ngurrju-japa maju-japa.” Kujanyalurla wangkaja Pijitukuju. Kula-ngantalpalu ngurrjungku payurnu. Kala ngarilpalu warlkangku yipiljiyipilji-manu. Kaji kangkarlarni Pijiturlu Puurlu Jijariya-jangka, ngulaju kapulu wurru-mardarninjarla kulkurru pakakarla tarnngakurra Juwupaturluju. ⁴ Junga-juku, Pijiturlujana jangku-manu, “Lawa kujakuju, kularna Puurluju kanyirni nyampu-kurra Jurujulumu-kurra, ngulaju Jijariyarla kalu palkangku yurrkunu-paturlu ngaju-nyangurlu jina-mardarni manu warrawarra-kanyi Puurluju rdakungka-juku. Ngakaju kapurna ngajuju pinayani Jijariya-kurraju. ⁵ Ngajulurluju kula karna milya-pinyi yaliji watiji kuja nganta kuruwarri rdilyki-pungu. Kajijili rdanparni wiriwiri

nyurrurla-nyangu Juwu-patu Jijariya-kurra, ngulangunya marda kajikajulu yimi-ngarrirni Puurluju nyanunguju kuruwarri rdilyki-pinjawarnuju.”

⁶ Pijituju, jirrnganja nyinajalpa-jana ngulangka-juku Jurujulumurla ngulaju wiyiki-kari-kirra. Ngula-jangkaju, pina-yarnkajalku Jijariya-kurralku kuwurtukungarnti. Ngula-jangkaju, parra-pardu-karirlaju kulpari yanulku yuwarli-kirra kuwurtukungarnti yungu nyinami kuwurturla wiri kuwurtukungarduyu. Ngula-warnuju wangkaja-jana yurrkunyu-patuku, “Maninjintalu Puurlu rdaku-jangka, manu kangkarnili nyampu-kurra!” ⁷ Jungajuku, kangurnulu Puurluju yurrkunyu-paturluju, manulu kulkurru-jarra karrinja-yirrarnu kuwurturlaju. Manulu yangka-patu Jurujulumu-wardingki-patu wiriwiri Juwupatu yanurnu, ngulajulpalurla warrukirdikirdi karrija kuwurturla Puurlukuju ngulaju yimi-ngarrirninjakungarnti. Jungajuku, yimi-ngarrurnulkulurla. Wangkajalurla Pijituku ngulaju kuja, “Nyampurlu watingki, kuruwarri-kari kuruwarri-kari rdilyki-pungu, manu nyampuju maju-nyayirni wati kuja-ka karrimi!”

Ngula-jangkarluju, kulalurla nyiyalku milki yimi-ngarrurnu kuruwarri rdilyki-pinjawarnuju nyanungu kuja Puurlurlu nganta rdilyki-pungu kuruwarri. Manu kulalu ngana wati-kari payikarla yungu jiily-ngarrikarla Puurluju nyanungu kuja kuruwarri nganta rdilyki-pungu. ⁸ Ngula-jangkaju, Puurlukunyanu jaarl-wangkaja, manu wangkajarla

Pijitukulku, “Lawa, kularna ngajuju yanu jarrwara-kari kuruwarri-ngirliji Juwu-kurlangu-ngurluju. Manu yangka yalirla Yuwarli Maralypirla Juwu-kurlangurla kujalparna nyinaja, ngulaju kularna nyiya witarlangu maju-manu. Manu kularnarla nyarrpa nginji-wangkaja yangkakaju Ruumu-wardingkiki Kingiki, lawa!”

⁹ Nyampu Pijitu, ngulangkulpa-jana puta yimiri-manu Juwu-patu yungulurla miyalu walyka nyinami nyanungukuju. Kujarlaju payurnu Puurlulku, ngulaju kujarlu, “Ngurrju mayi kajingkili kanyi Juwu-paturluju kuwurtukungarnti Jurujulumu-kurraju, ngulangkanya yungur-nangku miimii-nyanyi nyanungurra-nyangurla kuwurturla?”

¹⁰ Puurluju kulalpa ngampurrpa nyinaja pina-yaninjakuju Jurujulumu-kurrakuju, ngula Puurlujurla wangkaja Pijitukuju, “Wurra, wurra! Lawa kujaju! Ngajuju karna Ruumu-kurlangu yapa nyina ngurrara-jinta. Nyampurula-juku Ruumu-kurlangu Kingi-kirlangurla, ngulajulpaju miimii-nyangkarla kuwurturlaju. Ngulakuju kulalpanpaju kangkarla Juwu-kurlangu-kurra kuwurtu-kurra Jurujulumu-kurra, lawa. Kularna-jana Juwu-patuju murrumurru-manu, lawa. Nyuntuju kanpaju milya-pinyi kuja karnangku junga wangkami. ¹¹ Kuruwarri ngantarna-jana rdilyki-pungu ngajulurlu, kujarlaju nganta kapujulu pinyi tarnngakurra kuruwarrirla nyanungurra-nyangurla. Kajilpangkulu junga yimi-ngarrikarla, ngulaju pangkalalkujulu pinyi tarnngakurra. Ngulaju

kulalparna-jana warla-pajikarla ngajulurluju. Kala kajingkili warlkangku yimi-ngarrirni ngaju, ngulaju kulalpanpa-jana yungkarla ngaju kanjakuju Jurujulumu-kurrakuju. Jungarni-ngawurra karna ngajuju nyina. Junga karnangku wangkami yungunpaju yilya Ruumu-kurra kuwurtukungarnti, yunguju yangkangku Ruumu-wardingki Kingirli miimii-nyanyi ngajuju.”

¹² Ngula-jangkaju, Pijiturlu manu nyanungu-nyangu luwiya-paturlu, ngulajulu-nyanurla jaaly-manu Puurlukuju. Ngula-jangkaju, Pijitujulku wangkajarla Puurluku, “Yuwayi, kujanpaju nyuntu wangkaja ngajuku, ngulaju karnangku yilyamilki Ruumu-kurra yungungku Kingirli miimii-nyanyi.”

Pijiturlu yimi-ngarrurnurla Puurluju Kingi Kiripaku

¹³ Ngaka-karilki, yanurnu-pala Jijariya-kurra narrumparlangu yirdi-jarraju Kingi Kiripa manu nyanungukupurdangka ngawurru-nyanu Pirniji, ngula-jarranya-palarla jjanu yanurnu yangkaku Pijituku. ¹⁴ Kuja-pala nyinaja parraku marnkurrpaku, ngula-warnurlaju Pijiturluju, yimi-ngarrurnu-palangu Puurlu kujalpa mardarnu rdakungka-juku, ngulanyalpa-palangu yimi-ngarrurnu. Pijitu wangkajarla Kiripakuju, “Nyampurula kirringka Jijariyarla, wati jinta-ka nyina rdakungka yirdiji Puurlu kuja yangkangku wiri-karirli kamparru-warnurlu Pilikirli yirrarnu rdakungka. ¹⁵ Kujarna yanurra Jurujulumu-kurra, ngulangakajujulu nganjirni

yimi-ngarrurnu maralypikingarduyu-paturlu wiriwirirli manu jarlu-paturlu Juwu-paturlu Puurluju, ngulajujulu kujarlu yimi-ngarrurnu, ‘Yangka Puurlu kuja kanpa mardarni rdakungka Jijariyarla, ngulangkuju muku rdilyki-pungu kuruwarri-kari kuruwarri-kari. Ngulakujurla jaruju jangkardu wiri-maninjinta tarnnga-kurraku pinjaku nyuntulurlu.’ Kujanyajulu wangkaja ngajukuju. ¹⁶ Ngula-jangkaju, ngajulkurna-jana jangku-manu, ‘Nganimpanyangu Ruumu-kurlangu kuruwarriji kula kuja-piya. Kajilpalu puuly-mardakarla yapa yurrkunyurlu, ngulaju kulalpalu kapanku pakakarla kuwurtu-wangurla-wiyi yurrkunyurluju. Kuja kalu yapa puuly-mardarni, ngulaju kalu kanyi kuwurtuku-wiyi yungu kuwurturla wangkami-wiyi yapa milparniwarra-puru, ngula-warnurlanya yungunyanu jaarl-karri yapa-patu-kari-kijaku jily-ngarrirnija-kujakuju.’ Ngulakujurna-jana kujanya milki-wangkaja ngajuju.

¹⁷ “Kujalu ngaka-pardu-karilki yanurnu nyampu-kurra Jijariya-kurra yangka-patu Juwu-patu, ngula-jangkaju, parra-pardu-karirlalku, kangurna-jana kuwurtu-kurra. Ngula-ngurluju yilyajarna-jana ngaju-nyangu yurrknyu-patulku rdaku-kurraju yungulu maninjirnini Puurlu. ¹⁸ Kujalu Puurlu kangurnu kuwurtu-kurra, ngulangkajulurla yangka-patuju Juwu-patu wiriwiri jangkardu karrinja-pardija, manulurla jangkardu wangkaja punku-pajirninjaku marda. Kula-nganta yungujulu yimi-ngarrikarla Puurlu maju-nyayirni, kula-

nganta kaji maju-manu nyiyarningkijarra.
¹⁹ Kala lawa, nyampujulu ngari yimi-ngarrurnu nyanungurra-nyangu Juwu-kurlangu kuruwarrikari kuruwarrikari kuja-jana nganta Puurlurlu rdilyki-pungu. Manujulu yimi-ngarrurnu wati jinta kuja nyurru-wiyi palija yirdiji nganta Jijaji. Nyampuju wati Puurlu ngulaju karla ngungkurnyina Jijajiki kuja nganta-ka wankaru nyina jalangu, ngulakunya karla ngungkurnyina.
²⁰ Nyampurra nyiyarningkijarra, kulalparna milya-pungu. Manu kulalparna milya-pungu ngana yungurna payikarla yapa nyampurraku Juwu-kurlanguku nyiyarningkijarrakuju. Kujarlanyalparna payurnu Puurluju, ‘Ngurrju mayirngaku yilya Jurujulumu-kurraju ngulangkaju yungunpa kuwurturla wangka Juwu-kurlangurla kuwurturla?’
²¹ Kujakujurla Puurluju jukuru-jarrija, manuju wangkaja, ‘Lawa, putaju yilyaya! Kularna yani Jurujulumu-kurraju, lawa! Wangkaya-jana nyuntu-nyangu-patuku yurrkunyuku, ngulangkunya yungujulu warrawarra-kanyi nyampurlajuku rdakungkaju yangka-patu-kujaku Juwu-patu-kujaku! Ngula-jangkaju, ngaka kanpaju yilya Ruumu-kurra yungurna ngulangkanya kuwurturlaju wangkami Kingi-kirlangurla Wiri-kirlangurla kuwurturlaju.’ Junga-juku, wangkajarna-jana yurrkunu-patuku yungulu warrawarra-kanjarla mardarni rdakungka-juku ngulaju Ruumukungarnti yilyanjakungarntiji.”

²² Ngula-jangkaju, junga-juku, Kiripalkurla wangkaja Pijitukuju, “Ngajurlangurlu yungurna purda-nyanyi Puurlu wangkanja-kurra.”

Junga-juku ngula-jangkaju, Pijiturlu jangku-manu Kiripa, “Yuwayi, ngaka kanpa purdanyanyi Puurluju wangkanja-kurraju jukurrarlu.”

²³ Ngula-jangkaju, parra-pardu-karirlalku, Kiripa manu nyanungukupurdangka ngawurru-nyanu Pirniji, yanurnu-pala Pijitu-kurlangukurra yuwarli wiri-nyayirni-kirra. Ngulajupala-jana jirrnganja yukaja ngarlarrpa-kangkanguku yangka wiriwiriki Jijariya-wardingki-patuku manu panu-kariki yurrkunyukungarduyu-patuku. Kuja-pala yukajarra kaninjarni yuwarli-kirra, ngulajupalarla ngirrilypa pirri-manu Pijituku. Ngula-jangkaju, Pijituju wangkaja-jana nyanungunya nguku yurrkunyuku, “Maninjintalu Puurlu, maninjarlalu kangkarni nyampu-kurra!” Jungajukulu maninjarla kangurnu Puurluju.

²⁴ Ngula-jangkaju, Pijituju wangkajalkujana Kiripaku manu yapaku panu-kariki kujalpalu warrukirdikirdi karrija, ngulaju kuja-jana wangkaja, “Jalangu, nyuntu Kingi Kiripa manu yapa nyurrurla kuja kankulu jalangu nyina nyampurla, nyanyi kankulu nyampu wati, ngulakuju kalurla yapa panu-jarlu-nyayirni nginji-wangkami Juwupatu nyampu-wardingki manu panu-kari Jurujulumu-wardingki-patu. Manujulu jaru yimi-ngarrurnu maju-nyayirni nyampukurluju. Manu kajulu warrarda purlami ngajukuju yungurna nganta pinyi nyampuju wati tarnnga-kurra. ²⁵ Nyarrparlarna pinyi nyiya-ngurlu? Kula karna milya-pinyi nyarrpa kuja kuruwarri rdilyki-pungu. Milya-pinja-

wangurlu nyiyakulparna pungkarla tarnnga-kurraju? Kujarna ngaju payurnu yaninjaku Jurujulumu-kurraku kuwurtu-kurraku, ngulakujakuju jukuru-jarrija ngampurpa-wangu. Manuju payurnu yungurna yilya Ruumu-kurra, ngulangkanya yungu kuwurturla wangkami Kingi-kirlangurla Wiri-kirlangurla. Ngulakunya kapurna yilya Ruumu-kurraju. ²⁶ Ngulaju kulalparnarla yilyayarla marlajarra pipa-wangu Puurluju yangkakuju Kingiki Wiri-jarluku. Ngulakungarntiji kajinpaju nyuntulurlu Kingi Kiriparlu jaru-wiyi yimi-ngarrirni jungarni manu junga-nyayirni, ngulanya yungurna yirrarni pipangka-wiyi kuja-jana kuruwarrikari kuruwarrikari nganta Puurlurlu rdilykipungu. Ngulakunyarna kangurnu Puurluju nyampu-kurraju yungunparla nyuntu-wiyi wangka manu yungunpa miimii-nyanyi. Ngulajangkanya yungunpaju yimi-ngarrirni ngulaju yungurna yirrarni jaruju pipangka kuruwarrikari kuruwarrikari kuja-jana Puurlurlu rdilykipungu. ²⁷ Kajilparna Puurlu yilyayarla Ruumu-kurra pipa-wangu nyiyaku mayi, kujaju maju. Yungurna pipangka-wiyi yirrarni kuruwarrinyanungu rdilyki-pinja-warnu.”

26

Puurluju-nyanu jaarl-karrija kamparrurla Kingi Kiriparla

¹ Ngula-jangkaju, Kingi Kiripaju wangka-jarla Puurlukuju, “Yuwa, ngula-juku. Kutuju wangkaya manu nyarrpanpa wangka nyuntu

kuja kanpa purda-nyanyi manu manngu-nyanyi nyuntu-nyangu jaruju!”

Ngula-jangkaju, Puurluju wakulku wipija, manu-jana rdaka milki-karrija wangkanjakungarntiji. Ngulaju-nyanu jaarl-karrija Juwu-patu-kujaku ngulaju kuja, ² “Kingi Kiripa, nyampurrarlu Juwu-paturlu ngulangkujujulu yimi ngurrju-manu ngajuku ngulaju yijardu-wangu warlkangku. Ngulangkanya karnaju jaarl-karri jalanguju. Kala nyuntulu, ngurrju-nyayirninpa nyampukurraju yanurnu purda-nyanjakuju ngajukuju yungunpaju purda-nyanyi. ³ Nyuntu kanpa-jana milya-pinyi muku Juwu-kurlanguju kuruarriji, nyarrpa kuja karnalu purami kuruarriji. Nyuntuju kanpa milya-pinyi nyiyarningkijarra kuruarri-jangka kuja karnalu-nyanu warrarda wiljiwilji-mani Juwu-paturluju. Kujarlanya karnangku wardinyirli payirni yungunpaju nyuntulurlu purda-nyanyi nganyunganyu-wangurlu.

⁴ “Nyampurluju kajulu Juwu-paturlu milya-pinyi ngajuju kurdu-warnu nyurru-warnu, ngula-jangkanya kajulu milya-pinyi ngajuju. Manu kajulu milya-pinyi yapa panungku kujalparna nyinaja warrarda ngurrararla ngaju-nyangurla manu Jurujulumurlangurla kujalparna nyinaja, ngulanya kajulu milya-pinyi. ⁵ Manu nyurru-wiyi, jinta-jarrijarna-jana turnu-warnuku Paraji-patuku, manu kalarna nyinaja Paraji-yijala. Manu kalarnalu Paraji-paturluju puraja Juwu-kurlangu kuruarriji yirriyirri-nyayirnilri ngulaju panu-kari-piya-

wangurlu turnu-warnu-kari-piya-wangurlu. Nyampuju junga-nyayirni karnangku wangkami, manu kajulu nyampu jaru milya-pinyi Juwu-paturlu kuja karna nyampu jaru wangkami. Kajilpanpa-jana payikarla yalumpu-patu Juwu-patu, ngulaju kajikangkulu kujarlu jangku-mani, ‘Yuwayi, junga-ka wangka yalumpu Puurluju, kujalpa nyinaja Paraji-wiyi.’⁶ Nyampuju-ngarra karnarla wala nyinami Jijaji Kirajiki kuja wankaru-jarrija pina. Ngulaju yangka jinta-juku Yapa-nyayirni-wangu Mijaya kuja-jana Kaaturlu jangku-pungu nyurru-wiyi nganimpa-nyanguku nyurnunurnuku yilyanjakungarntirli. Kujarlanya karnaju nyampurlalku jaarl-karrimi jalanguju.⁷ Parra wiri, munga wiri kuja kalu Juwu-paturlu jintawarlayirli purami Kaatu yirriyirirli, ngulaju kalurla pardarni-juku yangka Mijayaku nyangurla kaji yanirni. Kula kalurla wala nyinami Jijaji Kirajiki ngaju-piya. Kujarlanya kajulu nginji-wangka ngajuku nyampurula kuwurturla.⁸ Manu nyurrurla-kari Juwu-patu, wita-wiyi ngarirna-nyarra payirni. Nyiyarla kankulurla Kaatukuju kapuru nyina nyurrurlaju yapa kapu-jana nganta yampimirra nyurnu-warnuju milyingka-juku pina-wankaru-maninja-wangurlu? Kula junga kujaju jaru nyurrurla-nyangu, lawa!

⁹ “Ngajurlangurlu kalarna manngu-nyangu jarrwaraju nyurrurla-piyarlu-yijala. Manu kalarna-janarla yapaku jukuru-jarrija Kirijini-patuku yangka kuja kalalu puraja Jijaji Najariji-wardingi. Kalarna manngu-nyangu

jarrwara kujaju. ¹⁰ Ngulaju kalarna-jana Jurujulumurlarluju yapaju putaputa warlapajurnu, manu kalarna-janarla jukuru-jarrija. Wiriwirirli maralypikingarduyu-paturlu yungujulu pipa, ngula-kurlunya kalarna-jana jirrnganja warru wapaja yurrkunyupatuku, manu kalarnalu-jana ngula-paturlunya Kaatu-kurlangu-patuju yapa-patuju warru puuly-mardarnu. Manu kalarnalu-jana puuly-mardarninjarla yirrarnu rdakungka. Manu kujalpalu-jana Kanjulu-paturlu jakayirrarnu Kirijini-patuku pinjaku, ngulakuju kalarna-janarla ngajurlangu ngungkurnyinaja. ¹¹ Manu ngula kalarna-jana jaajikari jaaji-karirla warru murrumurru-manu ngajulurluju, ngulaju kalarna-jana puta jinyijinyi-manu Jijajiki yampinjaku manu wajawaja-maninjaku nyanunguku yirdiki. Manu kalarna-jana ngulaju nyurunyuru-jarrija-nyayirni kanunjumanyumpa-nyayirni. Ngula-warnuju kalarna-jana jangkardu yanu kirrikari kirri-kari-kirra Juwu-wangu-kurlangukurra, manu kalarna-jana jinyijinyi-maninjarla murrumurru-manu.”

*Puurlurlurla yimi-ngarrurnu Kingi Kiripakaku nyarrparlu kuja Kaaturlu nyanungu Puurlu kangkuly-yirrarnu**

¹² Ngula-jangkaju, Puurlurlujurla yarda yirri-puraja Kingi Kiripaku, “Ngajurna-jana yanu jangkardu Tamaka-kurra yapaku

* **26:11** Nyangka Acts 9.1-19, 22.6-16

pakarninjaku. Ngulakungarntiji pipa-wiyijili yungu yapakungarntiji yangka-paturlu wiriwirirli maralypikingarduyu-paturlu yungurna-jana ngula-kurlunya pipa-kurlu jangkardu yantarla yurrkunu-piya yapaku puuly-mardarninjaku. ¹³ Nyampuju junga karnangku wangka nyuntukuju Kingi Kiripaku. Kujalparna-jana jirrnganja yanurra yapaku yirdiyirla Tamaka-kurra, mirntangalijirna nyangu jarra wita-wangu kujalpa nganimpa-kurra mirilmiril-karrija kankarlarra-ngurlu kaninjarra-kari nganimpa-kurra ngulaju wanta-piya-wangu. ¹⁴ Ngula-jangkaju, mukurnalu wantija walya-kurra ngarrurdaju. Ngula-jangkarluju, purda-nyangurna linpa wangkanja-kurra kujaju wangkaja Yipuru jaruju, manuju kujarlu yirdi-manu, ‘Juurlu, Juurlu, nyarrparla kanpaju murrumurru-mani? Nyunturlangurlu kanpa-nyanu murrumurru-mani puluku-piyarlu jukuru-piyarlu. Ngula kuja-ka yapangku warlaljamarrirli watiya-kurlurlu jaka pantirninja-yani jungarniki yaninjaku, ngulaka pulukurluju pina-yijala murrumurru-mani mirriji-jarra-kurlurlu. Ngula-piya-yijalanpa nyuntuju.’

¹⁵ “Junga-juku, payurnurna ngajulurlulku, ‘Warlalja-Wiri, ngananpa nyuntuju?’

“Ngula-jangkaju, janku-manuju Warlalja-Wirirliji, ‘Ngajujurna Jijaji ngulanya kuja kanpaju murrumurru-mani warrarda.

¹⁶ Karringa-pardiya! Warraja-jarrijarnangku, manu karnangku milarni nyuntu ngaju-nyanguku warrkiki. Ngulanya kapunpa-

jana warru yimi-ngarrirni yapa-kari yapa-kariki ngajulu kujanpaju jalangurlu nyangu nyuntulurlu. Ngaka kajirnganku nyiyarlangu milki-yirrarni, ngularlangunya yungunpa-jana milki-wangkami manu yirri-pura. ¹⁷ Kajirnganku yilya yimi-kirli Juwu-patu-kurra Juwu-wangu-patu-kurra yapa-kari-kirra, ngulaju kapurnangku warrawarra-kanyi manu jaarl-karrimi yapa nyampu-patu-kujakuju. ¹⁸ Nyampu yapa panu-jarlu ngulaju kalu nyina milpa-parnta-piya pampa-piya kula-nganta mungangka. Ngulangkuju kula kalu Kaatuju nyanyi, ngulakuju kajana Juju Ngawu wiriji nyina. Ngulakunya karnangku yilyami yungunparla puntarni Juju Ngawuku manu yungunpa-jana milpa raa-pinyi Kaatuku nyanjaku, ngula-jangkanya yungu-jana wiri nyina. Kajijili ngajuku ngungkurr-nyina manu wala nyina, ngula-jangkakunya kapu-jana Kaatuju yawuru-jarrimi maju-warnuku. Manu kapurna-jana kanyirni Kaatu-kurlangu-kurralku jinta-kurralku turnu-kurra, ngulangkalku yungulurla nyina jintangka-juku warlalja nyanungu-mipaku.’ Kujanyaju wangkaja ngajukuju Warlalja-Wiriji.”

Puurlu-jana wangkaja nyarrpa kujarla warrki-jarrija Jijajiki

¹⁹ Ngula-jangkaju, yardarla wangkaja Puurluju yangkakuju Kingi Kiripaku, ngulaju kujarla wangkaja, “Yangka kujarna Jijaji nyangu kankarlarra mirilmiril-karrinja-kurra, ngulajurna purda-nyangu wilji-wangurlu

nyanunguju nyiyarningkijarraku warrkiki yangka kujaju wangkaja yungurnarla warrki-jarri nyanungukulku Jijajiki. ²⁰ Ngula-jangkaju, yarnkajarrarna Tamaka-kurrawiyi, ngulangkarna juul-nyinanjunu. Ngula-jangkaju, pina-yanurnurna Jurujulumu-kurra. Ngularna warru wapaja Juwu-kurlanguwana ngurrara-wana Yijirali-wana. Manu ngula-jangkajurna warru yanu ngurrara-kari ngurrara-kari-wanalku Juwu-wangu-kurlanguwanalku nguru-wanaju. Yalirla ngurrara-kari ngurrara-karirla wangkajarna-jana kuja, 'Pina-yaninjarlalu yalala-yirraka maju-warnurlu Kaatu, manulu nyiyarningkijarra yampiya majumajuju yapangku, manulu nyinaya jungarni karlirr-karrinja-wangu. Kaji-nyarra Kaaturlu nyanyi, ngulaju kapu-nyarra milyapinyi jungarni ngulaju yalala-yirrarninja-warnu.' Kujanyalparna-jana warru wangkaja warrarda. ²¹ Kujarlanyajulu Juwu-paturluju puuly-mardarnu Yuwarli Maralypirlaju, manu kapujulu pakakarla. ²² Wurnangka ngulajulpaju warrarda warrawarra-kangu manu jina-mardarnu Kaaturluju. Ngulanya karna karri nyurrurlarla kamparru nyampuju, manu karna-nyarra yimi-ngarrirni nyiyarningkijarrarla kuja karnarla warrarda warrki-jarri ngaju Jijajiki. Kuja karna-jana warru yimi-ngarrirni yapa-kari yapa-kariki ngurujarraranyparlaku, ngulaju jaru jurrku-juku kujalu nyurnunyunurlu-wiyi yirrarnu pukungka Kaatu-kurlangurla yangka-paturlu jarukungarduyu-paturlu manu Mujujurlu. Ngulanya kujalu yirrarnu Mijaya-

kurlu, ngularlangu karna-jana warru yirri-pura yapa-karikiji. ²³ Kujanyalu yirrarnu jaruju Payipulurla yapangkuju yangka-kurlu Mijaya-kurlu, ‘Kaji yanirni Mijaya Kaatu-kurlangu nyampu-kurra walya-kurra, yapangku kapulu pakarni tarnnga-kurra. Ngulaju kapu kamparru-juku yapa-patu-karikiji nyanunguju pina-wankaru-jarri milyi-jangkaju. Ngulaju kapu-jana jarra-nyayirni-wangu rdili-karrimi Juwupatuku manu Juwu-wangu-patuku ngulanya yungulu nyanyi Kaatu warraja.’ Kujanyalu yangkankuju jarukungarduyu-paturlu yirrarnu nyurru-wiyi Payipulurla.”

²⁴ Kuja-nyanu Puurlu jaarl-karrija jaru nyanungu, ngulakujurla Pijitulku purlaja, “Puurlu, nyuntujunpa warungka-nyayirni! Yangka kujanja kuruwarri-kariki kuruwarri-kariki pina-jarrija, ngulangkunya kangku warungka-mani!”

²⁵ Junga-juku, Puurlurluju janku-manu Pijituju, “Nyuntu Pijitu wiri-jarlu, lawa, kularna ngajuju warungka! Junga karna wangkami langarrpa nyampuju, manu junga karnangku wangkami. ²⁶ Manu nyuntu Kingi Kiripa, wangkami karnangku nyunturlangukuju laniwangu manu ngarrurda-wangu nyampuju jaru. Yalarni yangka kanpa nyuntu milya-pinyi jaruju kujarnangku yangka muku yirri-puraja manu milki-wangkaja. Yangka kuja Jijaji Kaaturlu milyi-jangka wankaru-maninjarla yakarra-manu, ngulaju kula parlangka wurnturu yapa-wangurla wankaru-maninjarla yakarra-manu milyi-jangkaju, lawa. Yakarra-manu Jijaji Kaaturluju yapangka panungka manu

milparniwarrarla kulkurrirni. ²⁷ Kingi Kiripa, nyuntuju karnangku milya-pinyi yangka kuja kanparla nyuntu ngungkurr-nyina jaru nyampukuju, manu kanpa milya-pinyi jaru nyampuju nyuntulurluju yangka kujalu jarukungarduyu-paturlu yirrarnu Payipulurla nyurru-wiyi, ngulaju kanparla milya-pinjarla ngungkurr-nyina.”

²⁸ Ngula-jangkaju, Kingi Kiriparlulku payurnu Puurluju, “Wurra, wurra! Ngajurlangu mayi kanpaju puta yalya-mani manu puta kangkuly-yirrarni mayi yungurna pura Jijaji?”

²⁹ Junga-juku, jangku-manu Puurlurluju Kingi Kiripaju, “Marda kapurnangku wita jaru wangka jalanguju, ngaka marda kapurnangku jaru wiri marda wangka, karija marda. Nyurrurlarlu kuja kankujulu purda-nyanyi manu nyanyi jalangurlu nyampu, ngulakuju kapurna-nyarrarla Kaatuku wangka yungunkulu ngaju-piya nyina nyurrurlaju. Kula karna wangka nyampu-piyaku kujankujulu wayurnu waku-jarra jayini-kirlirli. Ngari karna wangka yungunkulu Jijaji pura ngaju-piyarlu.”

³⁰ Junga-juku, Kingi Kiripa manu nyanungukupurdangka ngawurru-nyanu Pirniji manu Pijitu manu panu-kari wiriwiri-kari, ngulajulu muku karrinja-pardinjarla jintakumarrirni-jiki wilypi-pardija yuwarli-ngirliji. ³¹ Kujalu wilypi-pardija, ngulangajulu-nyanu wangkaja kuja, “Nyampurlu Puurlurlu, kula rdilyki-pungu kuruarri witarlangu, lawa. Ngulanya kulalparlipa nyiyakulku pina-yirrakarla rdakungkaju Pu-

urluju, manu kulalparlipa nyiyakulku pakakarla tarnnga-kurraju.”

³² Ngula-jangkaju, Kingi Kiriparla wangkaja Pijitukuju, “Kaji nyinayarla wurdungu manu japirninja-wangu, ngulaju kapurlipa yilyayarla wilypi-maninjarla rdaku-ngurluju yarlukurra. Kala-ngalpa payurnu nyanungurlu yilyanjaku Ruumu-kurrakuju kuwurtukuju. Kuja-warnuju, ngulaju karlipa yilyami Ruumu-kurra.”

27

Puurlujulu kangu yurrkunyupaturlu pawurtula kirri-kirra Ruumu-kurra

¹ Ngaka-pardu-karilki, wangkaja-jana yangka wiri Pijitu yurrkunyupatuku, “Puurlulu maninjinta rdaku-jangka wurna-kurraku Ruumu-kurraku!” Junga-juku, manunjunulu-jana Puurluju manu ngalya-kari-patu pirijinapaturlangu. Nyampurra-patunya yungulurla jinta-kariki yurrkunyukungarduyuku wiriki yirdikiji Juliyajaku. Nyampuju wati yirdi Juliyaja, ngulajulpa-jana wiri nyinaja yurrkunyupatuku 100-palaku, ngulajulu yirdiji turnu-warnu jintangka-juku ‘Ruumu-wardingki-kirlangu Kingi-kirlangu’. Ngulakujulpa-jana jinta-juku nyinaja wiriji Juliyaja. ² Ngula-jangkaju, kangulu-nganpa Juliyajarluju manu nyanungu-nyangu-paturlu jinta-kari-kirra-wiyi yirdi-kirraju kirri-kirraju Yiturumitiya-kurra. Ngulangajulpalu pawurtuju jungarni-manu pawurtukungarduyupaturluju wurnakungarnti

kirri-kari kirri-karikingarnti. Ngula-warnujernalu warrkarnu nganimpaju panu-kariji pawurtu-kurraju yungulu-nganpa kanyi kulkurru-kurra kirri-kari-kirra, manu yungulu-nganpa kulkurru yampimirra. Jinta-kari wati yirdiji Yaratakiji, ngularlangu warrkarnu pawurtu-kurraju, ngulaju kirri-kari-wardingi yirdi-wardingi Tijilunika-wardingi ngulaju ngurrara-wardingiji Majatuniya-wardingi. Kujernalu muku warrkarnu pawurtu-kurra, ngula-warnuju yarnkajalkurnalu kirri-ngirliji Yiturumitiya-ngurluju. ³ Ngulajernalu pawurtu-kurluju yaninja-yanu yatijarra. Parra-pardu-karirlalku, yukajernalu ngurrara-kurra kirri-kirraju Jirdana-kurra-wiyi, ngulangkarnalu nyinaja. Puurluju ngampurpalku nyinaja jitinjaku pawurtu-ngurluju yungu-jana jijanurlu nyangkarla nyanungu-nyangu puntu-wati. Juliyajarluju ngurrjungku ngampangamparlu yilyaja. Junga-juku, Puurluju jitija pawurtu-jangkaju, manu-jana yanu jjanu nyanungu-nyanguku puntu-patuku. Kuja-jana yanurnu, ngulakujulurla nyiyarningkijarra nganjirni rdanjarr-yungu wurna-kurraku. ⁴ Ngula-jangkajernalu yarda yarnkajarra yatijarra-purda ngurrara-kari-kirralku yirdi-kirraju Jipiriji-kirra kujalpa nyanunguju ngurrara karrija ngapangka kulkurrirni, ngula-kurralkurnalu yarnkajarra. Ngula-purujulpa warlpa wiri wangkaja, wangkajarnilpa karlarrangurlu, manulpa parnkaja kilji-nyayirni. Ngula-kujakujernalu warru yanu kakarrumparra-warnu yatujumparra-warnu-juku yangkakaju

ngurraraku Jipirijiki. Ngula-wana kujarnalu purdangirli warru yanu yatujumparra-warnu-juku, ngulaju kulalpa warlpaju parnkaja kilji, lawa. ⁵ Kujarnalu karlarra jingijingi yaninja-yanu, ngulajurnalu ngurrara-jarra-wana jingijingi yanu yirdi-jarra-wanaju Jilijiya-wana manu Pampiliya-wana. Nyampu-jarra ngurrara-jarralpa-pala karrija yatijarra mangkuru wirikiji. Ngula-wanajurnalu-palangu jingijingi-jiki jurnta yanu. Ngula-jangkaju, ngakarnalu yukajarra kirri-kari-kirra yirdi-kirraju Miira-kurralku, ngulaju ngurrara-karirla Lijiyarla. ⁶ Kujarnalu ngula-kurra yukajarra kirri-kirra, ngulangajurnalu pawurtu-ngurluju muku jitija. Manu ngula-jangkaju, yangka wiri yirdiji Juliyaja, ngulangkujulparla warru nyangu pawurtu-karikilki nganimpa yungu-nganpa kanyi ngulangkuju Yitili-kirra. Junga-juku, parlu-pungu jinta pawurtu Yilikijantirawardingki-kirlangu. Ngula-jangkarluju pina-nganpa yajarnunjunurnu nganimpalku, manunganpa kanjarla-yirrarnu pawurturlaju.

⁷ Kujarnalu Miira-jangkalku yarnkaja, ngulajulparnalumu pingka-nyayirni yaninja-yanu pawurtu-kurluju karlarra-purda-juku. Ngulaju kularnalu nyarrpa yantarla kapankuju, ngulaju yirdija-ngarralpa-nganpa warlpaju kilji-nyayirni wapirdi parnkaja, ngula-purunyaalparnalumu pulyaju yaninja-yanu. Kujarnalu kutu-jarrija parra marnkurrpa-jangka kirri-kari-kirra yirdi-kirraju Nayitu-kurra, ngulajulpa mayawunpaju parnkaja-juku kilji-jiki karlarra-ngurluju. Ngula-purujurnalu kurruly-wantija

kurlirra karlarra, ngularnalu ngapa wiringkaju yarda jingijingi yanu ngurrara-kari-kirraluku yirdi-kirraju Kiriti-kirra, ngulaju walya wiri kujalpa ngunaja kulkurrirni marluri wiri-nyayirnila. Ngulakujernalu kakarrumparra-warnu jingijingi warru yanu warlpa-kujaku purdangirli yunta-wana ngulaju yirdi-wanaju Jalmuni-wana. ⁸ Ngulajernalu warru yanu, karlarra-yijalarnalu warru jungarni-jarrija, ngulajernalu pulya-yijala yaninja-yanu karlarra-purdaju. Warlpaju ngulajulpa-nganpa wapirdi parnkaja nganimpa-kurra-juku ngayirni, ngulajulpa-nganpa kulpari mamparl-pungu. Ngakalku yukajarrarnalu kirri-kari-kirra yirdi-kirraju Kaalu-Limana-kurra, ngulangkajulpa kirri-pardu-kari karrija yirdiji Lajiya, ngulaju kutu. Ngulangkajulpa witangkarra pirntinyarra-kurlu karrija wuurnpa, ngula-kurranyarnalu yanurra, manurnalu ngulangkanya jupu-karrija-wiyi warlpa-kujaku yuntangka.

⁹⁻¹⁰ Ngulangkajernalu nyinaja jintaku kirntangiki. Ngulangkajulpa ngula-puruju yungkaparri-jarrinja-yanulku yulyurpukuju. Ngula-jangkaju, Puurlulku-jana wangkaja yangka-patuku yurkunu-patuku manu pawurtukungarduyu-patuku, “Wati-patu, yulyurpuju nyurrunya-ka kaaly-karrinjini. Kajilparlipa nyampu-ngurlu yarda yarnkayarla, ngulaju kajikarliparla piki-yaninjarla rdarr-karri ngapaku wiriki manu mayawunpaku wiriki-yijala. Manu kajikarlipa marda yurunypa manu jurnarrpa muku wajawaja-mani ngapa kajilparla kurdu-yukayarla, manu marda

kajikarlipa ngalya-kari ngalipa muku pali. Ngula-kujakuju, nyampur-la-jukurlipa nyina yulyurru-puruju.”

¹¹ Kujakuju, jirrama wati-jarra wiri-jarra, kula-palarla ngungkurr-nyinaja Puurlukuju yangka pawurtukungarduyu warlaljamarri manu jinta-kari wiri pawurtukungarduyu, ngulaju-palarla kapuru nyinaja. Ngula-jangkaju-palarla wangkaja yangkaku yurruknyukungarduyuku wiriki Juliyajaku, ngulaju kuja-palarla wangkaja, “Lawa, yani karlipa kutu jingijingi.” Kujakuju, yangkaju Juliyaja, ngulaju-palangu ngungkurr-nyinaja jarukuju.

¹² Yali ngurra yangka yirdi Kaalu-Limana, ngulangka kujalparnalu nyinaja, ngulaju kulalpa-nganpa ngurrju karrija yalirlakuju warrarda nyinanjakuju yulyurru-purukuju. Kala yangka-patu pawurtukungarduyu-patu, ngulaju kulalpalu ngampurru nyinaja yalumpurlaku-juku nyinanjakuju, lawa. Ngayilpalu ngampurru nyinaja yardarra pardinjaku, yungurnalu yantarla karlarra jinta-kari-kirraluku kirri-kari-kirra yirdi-kirraju Pinikiji-kirra, ngulangkanya yungurnalu nyinayarla yulyurru-puruju. Yangka yali kirri Pinikiji, ngulaju-ka karri karlarra ngurrararla Kiritirla, ngulaju-ka nguna ngapaju yatijarra karlarra-ngurlu manu karlarra kurlirra-ngurlu ngayirni yunta-kurra walya-kurra. Ngulaju yaliji Pinikiji ngurrju-nyayirni karrinjakuju pawurtukuju yulyurru-purukuju.

Ngapa wiri-nganpa wapirdi parnkaja

13 Ngula-jangkaju, warlpaju rdirri-yungu parnkanjaku-yijala ngulaju kurlarni-purdalku rarralypalku manu pulyaku. Ngula-puruju pawurtukungarduyu-paturlujulu jaka-yirrarnu wurnakulku yungulu nganta yanilki yangka-kurra kirri-kari-kirra Pinikiji-kirra. Ngulakungarntirliji, narngu wiri-jarlu pawurtu-kurlangu* wilypi-manulu ngapa-jangka yarnkanjakungarntirliji wurnakungarntirliji. Kujalparnalu ngurrjulku karlarra-purda yaninja-yanu kutu-juku Kiriti-wana, 14 Ngula-puruju yarnkajarni mayawunpa ngulaju wiri-nyayirni kakarrara yatijarra-ngurlu, ngulaju nguru-ngurluju Kiriti-ngirli. 15 Kujalparnalu karlarra-purda yaninja-yanu, ngula-kurraju mayawunparluju-nganpa wiraly-pakarnu puta, manu-nganpa jirranganja ngurl-kanja-yanu warntawarntalku karlarra kurlirralku pawurtuju. Ngula-jangkaju, pawurtukungarduyu-paturlulu-nganpa jirranganja puta warru kurruly-yirrarnu mayawunpa-purdanji-kirralku. Kala lawa-juku, mayawunparluju-nganpa pawurtuju jirranganja ngurl-kanja-yanu wurnturulku jukarurru-kujaku jarrwara-karilki. 16 Mayawunparluju-nganpa ngurl-kanja-yanu karlarra kurlirra, ngulajurnalulu warru yanu kakarrumparra-warnu kurlarninyarra-warnu walya-parduku witakuju yirdiki Kawurdaku kulkurrirni, ngulangajurnalulu warru jingijingi yanu. Ngulangkuju-nganpa mayawunpa puta jurnta warla-pajurnu walyangkuju yuntangkuju.

* 27:13 anchor

Ngula-puruju pawurtu-pardu witalpa rarra-kangu purdangirli pawurtu wiringkiji ngalyipi-piya-kurlurlu. Ngulajurnalu puta rarra-manu ngapa wantinja-puru manu mayawunpa wiri-puru yungurnalu rarra-maninjarla kangkarlarni pawurtu wiri-kirralku. ¹⁷ Ngulajulu wurrangu-juku pawurtukungarduyu-paturluju rarra-maninjarla yirrarnu pawurtu witaju pawurtu wiri-kirralku, manu ngula-jangkarluju wayurnulkulu ngalyipi-piya-kurlurlu rdilykirdilyki-pinja-kujaku. Ngula-jangkaju, pawurtukungarduyu-paturlulu wayurnu pawurtu wiriji ngalyipi-piya-kurlurlu, warrulu muku wayurnu kankarlumparra manu kanunjumparra ngulaju rdilyki-pinja-kujakuyijala. Kapu pawurtu wiriji marda rdilykipungkarla warlpangku. Ngula-puruju, yangkapatu pawurtukungarduyu-patu, ngulajulurla lani-jarrija-nyayirni mayawunpaku, kapu-nganpa marda kangkarla wurnturu kurlirra mayawunparlu ngurrara-kari-kirra yirdi-kirraju Lipiya-kurra, ngulangka kulkurru kapurnalu marda yukayarla walyangka parlungka kujalpa ngunaja ngapangka kanunjumparra. Ngulakuju pawurtukungarduyu-patuju, lani-jarrija-nyayirnilpalurla. Ngula-warnurluju, rurruny-pungulu wawardalku[†] kankarlarra-jangka ngulaju mayawunpa-kurlangu, manulu yalyi-maninjarla rurruny-pungu kanunju, ngulanguju yungu pawurtuju pulya-mani. Kala lawa-juku, kulalu pulya-mantarla kujarluju. Ngula-jangkaju, mayawunparluju

[†] 27:17 sail

kutu ngurl-kanja-yanulku pawurtuju nyarrpara-wana-puka kaji kanyi. ¹⁸ Ngulaju maju nyayirni ngapaju warrarda wantija, manu mayawunpa warrarda parnkaja mungangka jingijingi. Ngula-jangkarlaju, parra-pardu-karirlalku, pawurtukungarduyu-patujulurla rdurrjurnu nyiyarningkijarrakulku muku julyurl-kijirninjaku pawurtu-jangkakuju rarralya-maninjaku yungurnalu rarralyalku yani. ¹⁹ Parra-pardu-karirlalku, rdurrjurnulurla wawardakulku rurruny-pinjaku kankarlarra-jangkakuju manu ngalyipi-piyaku manu nyiyarningkijarraku jurnarrpaku pawurtu-kurlanguku. Ngulajulu muku rurruny-pinjarla muku kujurnu mangkuru-kurra. ²⁰ Kujarnalu nyiyarningkijarra muku kujurnu pawurtu-jangka, ngula-warnurlaju parra-kari parra-kari mayawunpajulpa parnkaja-juku ngulaju kiljijiki. Ngula-puruju, kularnalu nyangu parlpawarnu manu wanta, lawa. Munga-piya-jukulpa karrija maru-juku. Manu-nganpa nguruju wuurnpa-jarrijalku nganimpakuju. Manurnalunyanu wangkaja jarnkujarnku, “Nganangku-ngalpa muurl-mardarni nyampu-kujakuju ngapa yukanja-kujaku?”

²¹ Ngula-puruju ngapa wiri-puru, pawurtukungarduyu-paturluju kulalpalu parra-kari parra-karirla miyiji ngarnu laningki. Ngula-jangkaku, Puurluju yanu-jana. Yaninjarla karrijalpa kamparrurla yapa panungkaju, manu-jana wangkaja, “Nyurrurlarlu watingki yungunkujulu ngaju yangka-juku kamparruwiyi purda-nyangkarla. Kajirlipa yangkangka-

juku nyinayarla Kiritirla, ngulaju jalangurlu kapunkulu mardakarla-juku nyiyarningkijarra jurnarrpa manu mangarri yangka kujankulu muku kujurnu pawurtu-jangka. ²² Ngulaju ngula-juku, jalanguju wiyarrpalu nyinaya lani-wangu! Junga nyampuju pawurtu kapu-pala rdilykirdilyki-pinyi wita-kari wita-kari-karda mayawunparlu manu ngapangu. Ngulaju kulankulu pali nyurrurla jintarlangu, lawa. ²³ Ngaju karnarla warlalja nyina Kaatuku, manu karna kuruwarrri pura nyanungu-nyangu. Ngulangkuju mungangkaju yilyajarni jinta marramarra nyanungu-nyangu. ²⁴ Ngulanyaju wangkaja, 'Puurlu, lani-wangu nyinaya! Kaatuju kangku nyina nyuntukuju ngampurrpa-juku yungunpa yani Ruumu-kurra, ngulangkuju yungunpa kamparrurla karri Kingiki Wirikiji. Kaatuju kangku rarralypa-juku nyina nyuntukuju, ngulakuju warrawarra-kanyi kajana Kaaturluju nyampu-patu-kariji wati-patu-kariji. Ngapa wiri-puru, ngulaju kapu-jana wankaru-juku kanyi.' Kujanyaju wangkaja yaliji marramarraju. ²⁵ Ngulaju ngula-juku, kujarlajulu nyinaya lani-wangu marriwa! Wala karnarla nyina Kaatuku, kapu-ngalpa ngurrju manu wankaru kanyi ngapa wiri-puru-juku. ²⁶ Ngulaju ngari kapu-ngalpa ngurl-kanja-yani-mipa pawurtu-kurluju mayawunparluju ngurrara-pardu-kari-kirra wita-kurra kuja-ka nguna mangkururla kulkurrirni nyarrpararla mayi." Kujanya-jana Puurluju wangkaja.

²⁷ Yangka kuja-nganpa mayawunparlu ngurl-kanja-yanu karlarra-purda-juku yali-ngirli

Kiriti-ngirli, ngulaju-nganpa ngurl-kanja-yanu jirramaku wiyikiki kulkurrukulkurru-juku yangkangka mangkururla yirdingka Mirditirinurla. Ngula-warnurluju, jintangka-juku mungangka kulkurru-kari, pawurtukungarduyu-paturlujulu mangunyangu, ngulaju kujalu-nyanu wangkaja, “Wayinpa! Nyampuju marda karlipa walyakurralku kutu-jarrinja-yani.”²⁸ Jungajuku, ngula-jangkaju, wangkajalu-nyanu pawurtukungarduyu-patuju, “Ngarirlipa waalparrirni walya nyarrparawarriri-ka nguna walya parlju nyampurla ngapangka kanunjumparra, marda kanunjumpayi, marda rdarrja-ka nguna.” Ngula-jangkaju, ngalyipi-piya manulu, ngulangajulu wakirdirlaju wayurnu yarturlu wiri-jarlu, ngula-kurlurlujulu julyurl-kujurnu yarturlu wiri kaninjarra ngapangkaju. Kuja yarturlu wantija walyakurralku, jupu-karrijalku. Ngula-warnuju, pinalu wilil-manu yarturluju, ngulangkuju-jana milki-yirrarnu milya-pinjaku nyarrparawarriri kujalpa yali walya ngunaja. Kujalu kujarlu waalparrurnu yali ngapa kaninjarra, ngulajulpa ngapaju ngunaja kanunjumpayi-nyayirni-jiki wurnturu 40 miita-juku. Ngula-jangkarluju, yardalu kujurnu yangkaju yarturlu ngalyipi-piya-kurluju yungulu waalparrirni yarda ngapa-yijala nyarrparawarriri-ka nguna walya ngapangka kanunjumparraju. Ngulanyalu yarda waalparrurnu, ngulajulpa ngapaju rdarrja-jarrinja-yanulku, manulpa ngunaja kanunju-karrikarri 30 miita-mipalku.²⁹ Kujalpa

ngapa rdarrja-jarrinja-yanulku, ngula-puruju pawurtukungarduyu-patujulpalu lani-jarrinja-yanulku, kapu-nganpa mayawunparlu rdarrkangkarla pirli-kirra wiriwiri-kirra, manu kapu-nganpa pawurtu jurnta rdilykirdilykipungkarla. Ngula-kujakujulu puta yirriyirri-manu pawurtuju narnngu wiri-jarlu-kurlurlu murntu-pala-kurlurlu. Narnngu-patulu-jana wayurnu ngalyipi-piya-kurlurlu, manu pawurturla jakangkalu-jana purdangirli wayurnu. Ngulalu-jana julyurl-kujurnu ngapakurra narnngu-patuju, ngulanya yungulu pawurturluju wilil-kanja-yani, manu yungu ngulangkonya pawurtu yirriyirri-maninja-yani. Ngula-warnurluju, payurnulu Kaatu, manulurla wangkaja yungu-jana parra kapanku rangkarr-kanyi manu wanta kapanku-pardimi, ngulakunyalurla wangkaja.

30 Ngula-jangkaju, yangka-patuju pawurtukungarduyu-patu putalu wuruly-parnkaja pawurtu wita-kurlu, yangka kujalu kamparru-wiyi wayurnu pawurturla wiringka kankarlarni pawurtu wita. Kujalu rurrunypungu pawurtu wita pawurtu wiri-jangka, ngulajulpalu juturu-yirrarninja-yanu ngapakurra wuruly-parnkanjakungarntirliji. Ngulaju kujarluju, ngarili-nganpa nganimpa puta yimirryungu yungulu nganta wuruly-parnkayarla nganimpa-kujaku. Kula-ngantalpalu narnngu wiri-kari yarda kujurnu ngapa-kurra, kula-nganta pawurtuku yirriyirri-maninjaku, kala lawa. Kapulu-nganpa ngari nganimpaku jurnta parnkayarla yangka-kurluju pawurtu

wita-kurlu. ³¹ Ngula-jangkaju, Puurlulku-jana wangkaja yurrkunyukungarduyuku wiriki manu nyanungu-nyangu-patuku yurrkunyupatuku-yijala, “Kajilpalu pawurtukungarduyupatu wuruly-parnkayarla yali-kirli wita-kurlu pawurtu-kurlu ngalipa-kujaku, ngulakuju kulanyarra Kaaturlu muurl-mardarni mayawunpakujaku wiri-kijakuju manu ngapa yukanjakujakuju.” ³² Junga-juku, ngula-jangkaju, yurrkunyupaturlulkulu-jana ngalyipi-piyaju jurnta turl-pakarnu junma-kurlurlu kujalpalu yali ngalyipi-piya jirri-mardarnu yangka-paturlu pawurtukungarduyupaturlu, ngulajulu-jana jurnta turl-pakarnu wuruly-parnkanja-kujaku. Kujalu yangka wita-kurlangu pawurtu-kurlangu ngalyipi-piya turl-pakarnu, ngula-jangkaju, pawurtuju witaju kangu mayawunparlulku ngapa-wana-juku.

³³ Ngula-jangkaju, Puurluju-jana wangkaja munga-wana-juku rangkarr-kurlu rangkarr-kurlulku yurrkunyupatukuju manu pawurtukungarduyupatuku, “Nyampu-puruju ngapa wantinja-puru manu mayawunpa wiri-puru, nyinajankulu miyi ngarninjawanguju jirramaku wiyikiki ngulaju lani, ngula-warnuju kankulu rampakulku nyina jalanguju. ³⁴ Kala kulankulu jintarlangu palimi ngapangka yukanjarla. Kujarlaju, miyili nganja pirrjirdi-jarrinjaku, ngula-warnunya yungunkulu pirrjirdilki nyina.” ³⁵ Junga-juku, Puurlurluju mangarriji manulku, ngulakujurla yati-wangkaja Kaatuku milparniwarrarla-juku panungka-juku. Ngula-

jangkaju, rdilyki-pinjarla, nyanungu-wiyirla ngarninjakuju rdurrjurnu. ³⁶ Kujarla Puurlu rdurrjurnu ngarninjaku mangarriki, ngulaju-jana milki-yirrarnu miyi ngarninja-karrarlujuku lani-kijaku. Kuja-karrarluju yapa panu-kariji-jana lani-wangu-manu yungulu ngarni mangarri nyanungurlangurlulku lani-wangurlu. Ngula-jangkaju, ngarnulu wita-kari wita-kari panungku-juku mangarriji. ³⁷ Junga-juku, 276-palalparnalulu nyinaja watiji palkaju pawurturlaju. ³⁸ Ngula-jangkaju, ngulajurnalulu jintawarlayirli-jiki mangarriji ngarnu pirda-kardalku. Ngula-jangkaju, yangka-patu yurrkunyukungarduyu-patu manu pawurtukungarduyu-patu, rdurrjurnulurla maninjaku yakujuku ngurlu-kurluku panujarluku, ngulajulpalu maninjarla kujurnu ngapa-kurra yungulu pawurtu rampaku-mani, rampakulku yungu yani manu rarralypalku ngapangkaju pawurtuju.

Ngapangku-nganpa jurnta rdilykirdilyki-pungu pawurtuju

³⁹ Kuja wanta pardijarni, ngula-puruju walyalkulu parlu-pungu, nyangulpalu wurnturukurra. Yangkangku pawurtukungarduyupaturlu kulalpalu milya-pungu nyarrpara-kurra mayirnalulu yanu ngurra-kurraju. Ngula-jangkaju, yardalu nyangu kujalpalu kutu-jarrinja-yanulku, ngulajulu parlu-pungu witangkarra wuurnpa walya-kurlu walyiri-kirli. Ngula-jangkaju, wangkajalu-nyanu pawurtukungarduyupatuju, “Manurlipa nyampuju pawurtuju

kanyi yali-kirra witangarra-kurra walyiri-kirli-kirra!”⁴⁰ Kujalparnalu kutu-jarrinja-yanulku walya-kurralku pawurtu-kurluju, ngula-puruju pawurtukungarduyu-patuju, rdurrjurnulurla ngalyipi-piyakulku turlturl-pakarninjaku yangka-patu kujalu ngula-kurlurlu wayurnu yangka narnngu-patu wiri-jarlu-patu. Ngulajulu turlturl-pakarnu pawurtuku yaninjaku kapankukulku. Manulurla rdalyku-jarra jurnta yalyi-manu pawurtukuju, rarralya-kardalku yungu rarralya-nyayirnilki kapanku yani. Manulurla ngula-jangkarluju, wawardalku waraly-yirrarnu kankarlu kamparrurla pawurturlaju, ngula-kurlunya yungu mayawunparlu ngurl-kanja-yani pawurtuju. Ngulaju junga ngurl-kanja-yanu pawurtuju mayawunparluju walya-kurralku.

⁴¹ Kujalparnalu ngapa-wana-wiyi-jiki yanurra yangka-kurra witangarra-kurra wuurnpa-kurra kutu-karrikarrilki, kulkurru ngapangka kanunjumparra-juku walyajulpa ngunaja. Ngulaju kulalu pawurtukungarduyurluju nyangu walyaju, lawa. Ngula-kurrajurnalu yanurra jungarni-jiki, ngula-nganpa pawurtuju jurnta yukaja kamparru-warnuju mulyuju walyirirla ngapangka kanunjumparra, ngulaju tarnnga-juku yukaja. Ngula-puru-juku warlpangkujulpa purdangirli jakaju rdilykirdilyki-pungu pawurtuju.

⁴² Ngula-warnurlaju manu ngula-puruju, yurrkunu-patuju turnu-jarrijalu manulu rdirri-yungu wangkanjaku jaruku, manulpalu-jana jangkardu jaaly-manu yangka-patuku

pirijina-patu ngulaju yungulu-jana muku pinyi. Kajikalu marda ngapa-kurra muku julyurl-wantinjarla wuruly-parnka, ngula-kujakunya kapulu-jana muku pungkarla, manu yangka Puurlurlangu kapulu pungkarla. ⁴³ Jintakari yurrukunyukungarduyu wiri, ngulaju-janarla jukuru-jarrija, yungu mardarni Puurluju wankaru-juku. Ngula-jangkaju-jana wangkaja nyanungu-nyanguku yurrukunyu-patukuju, “Yampiyalu-jana panu-juku Puurlu manu yapa panu-juku!” Junga-juku, yangkaju-jana wiri wangkaja yurrukunyukungarduyu pirijina-patuku, “Kajinpa nyina pina julyurl-wantinjaku, ngulaju ngapa-kurra julyurl-wantiya manu yanta ngapa-wana-juku walya-kurra! ⁴⁴ Marda kuja kanpa ngurrrpa nyina ngapaku julyurl-wantinja-wangu, ngulaju ngari waparlku kutu julyurl-wantiya ngurrpaju! Ngurrpangkuju puuly-mardaka watiya rdilykirdilyki yangka pawurtu-jangka, ngulangunya yungungku kanyi walya-kurraju.” Junga-juku, mukurnalu julyurl-wantija ngapa-kurra. Ngalya-karijirnalalu yanu ngapa-wana-juku walya-kurra, ngalya-kariji-nganpa kangu watiyarlu rdilykirdilykirli. Ngulajurnalalu jintakumarrirni-jiki wankaru-mipa-juku yukajarra walya-kurraju. Kula jintarlangu palija ngapangka yukanja-warnu.

28

Puurlurlu-jana yapa nyurnunyurnu parlpuru-manu ngurungka yirdingka Maltangka

1 Kujarnalu yanurnu walya-kurra, ngulangkajulu-nganpa yapa wapirdi yanurnu, manu yirdili-nganpa yimi-ngarrurnu nguru yaliji Malta. Nguru yali ngulaju walya-pardu wita kuja-ka ngunami kulkurru-jarra ngapangka. 2 Yalirla yapa, ngampangampa-nyayirnilpalu-nganpa nyinaja nganimpakuju. Kuja ngapa yarda rdirri-yungu wantinjaku, ngula-purujulu-nganpa warlu wiri-nyayirni ngayi yarrpurnu, ngulangkanya yungurnalu-nyanu kardu-yinyi manu yungurnalu purlku nyina. 3 Ngulangkaju, Puurlurlujulpa warlu waru manu, waru maninjarla turnu-manu, ngulalpa mardarnu turnulku jintangka-juku rdalykuju. Ngula-warnuju, jintakumarrirni-jana jarna-maninjarla yirrarnu warlu-kurra. Ngula-puru-juku, warnaju wilypi-pardijarni lanilki warlu-kujaku. Ngula-warnuju, rdakalku kanta-mardarnu, kanta-mardarninjarla wanyany-wantijarla tarnnga-juku. 4 Kujalu yapangku Malta-wardingkirli nyangu warna waraly-karrinja-kurra rdakangka Puurlu-kurlangurla, ngulakujulu-nyanu wangkaja, “Nyampurluju watingki yapa jinta-kari marda tarnnga-kurra pungu, ngula-jangkanya marda nyampuju wuruly-parnkajarni pinja-warnu. Jirrinyparlumardarla jangkardu jirrinypungu nyampujuju warna yungu pinyi nyanungulku.” 5 Kala lawa, Puurlurluju warnaju wiraly-kujurnu pina warlu-kurra, manu ngulangkaju kula Puurluju murrumurru-manu, lawa.

6 Ngula-jangkaju, yangkangkuju yapangku, warrawarra-kangulpalu Puurluju, manulpalu

manngu-nyangu kuja, “Marda kapu rdakaju marda lirrimi. Ngula-jangkaju, marda kapu palimilki nyampuju wati jirriny-pinjawarnu.” Junga-juku, Puurluju warrardalpalu warrawarra-kangu yangkankuju yapangku. Rdaka yangka nyanungu-nyangu Puurlukurlangu kula purntuny-pardija, manu kula nyurnu wantija, lawa. Manulu-nyanu yarda wangkaja yapaju, “Nyampuju wati marda-ka nyina wati-nyayirni-wangu Jukurrpa-warnu!”

⁷ Yalirla ngurungka, kutu-juku karrijalparla ngurraju miyi-kirli ngulaju watiki jintaku yirdikiji Pupiliki. Nyanungunyaalpa-jana wiriji nyinaja yapa yalumpu-wardingkikiji nguru-wardingkiki. Ngulaju-nganpa wapirdi yanurnu nganimpakuju, manu kangu-nganpa nyanungu-nyangu-kurra ngurra-kurra. Ngulangka-jukurnalu nyinaja nyanungu-nyangurla parra-patuku marnkurrapaku, manulpanganpa yungu mangarri. ⁸ Yalirla-juku jintangka-juku yuwarlirla ruumu-pardu-karirla, Pupilikipalangu kirda-nyanu nyurnulpa ngunaja jurrukupurda ngawurrngawurra manu miyalukupurda jinirra-jangka. Ngula-jangkaju, Puurluju yanurla, ngulakuju nyurnukuju Kaatukurlajinta wangkaja. Manu ngula-jangkaju, rdakangku marnpurnu, ngulangkuju parlpuru-manu. ⁹ Ngula-jangkaju, nyurnupatujulurla turnu-jarrija Puurlukuju kujalpalu nyurnu ngunaja yalumpurla ngurungka, ngulajulurla muku turnu-jarrija. Ngulaju Puurlurluju muku-jana parlpuru-manu. ¹⁰ Ngula-warnuju, yungulu-nganpa jaya-kurra-

nyayirni warntarri nyiyarningkijarra kujalpa-jana Puurlurlu parlpuru-manu. Yalirlaju, ngurungkarnalu nyinaja kirntangi-patuku marnkurrpaku yulyurru-puruju. Ngula-jangkaju, yarnkajalkurnalu jinta-kari-kirra nguru-kari-kirra. Ngulakungarntijili-nganpa nyiyarningkijarra rdanjarr-yungu.

Puurluju yanu Malta-ngurluju kirri wiri-kirra Ruumu-kurra

¹¹ Kujalparnalulu nyinaja yulyurru-puru yangkangka Maltangka-wiyi-jiki, ngula-kurra-yijalalpa nyinaja jinta-kari pawurtu ngulaju yangka kuja yanurnu kakarrara kurlirra-jangka kirri-kari-jangka yirdi-jangka Yilikijantirajangka. Yirdiji yalikiji pawurtuku ngulaju yirdiji 'Wati-nyayirni-wangu-jarra Jukurru-pawarnu-jarra Papardirlangu'. Ngulanganyarnalulu yangkangka pawurturlaju warrkarninjarla yarda yarnkaja kakarrara yatijarra, ngularnalulu jingijingi yanu ngapangka mangkururlaju kirri-kirraluku yirdi-kirraju Jirikiyuju-kurra.

¹² Ngulajurnalulu parra-patu-jangkarla yukajarra yali-kirraju kirri-kirra Jirikiyuju-kurraju, ngulangajurnalulu nyinaja marnkurrpaku parra-patuku.

¹³ Ngula-jangkaju, yardarnalulu yarnkaja kirri-kari-kirraluku yirdi-kirraju Rijimi-kirra, ngulaju yatijarra Jirikiyuju-ngurluju. Ngula-kurralkurnalulu yaninjarla yukajarra. Ngula-jangkaju, mungalyurru-pardu-karilki, mayawunpalkulu yarda yarnkaja ngulaju kurlarni-purda yatijarra-purdalkulu. Ngulapurujurnalulu yarda yarnkaja kirri-kari-kirraluku

yirdi-kirraju Putili-kirra, ngulajurnalu ngapawana-juku jingijingi yaninja-yanu, ngulajurnalu parra-jarra-jangka yukajarralku kirri-kirraju.

¹⁴ Ngula-jangkaju, nganimpa manu panukari Kirijini-patu-yijala yalumpu-wardingki-patu kirri-wardingki-patu, jinta-jarrinjarlarnalu turnu-jarrija. Payurnulu-nganpa yungurnalu nyina jintaku wiyikiki. Junga-juku, nyinajarnalu nganimpaju jintaku wiyikiki. Ngula-jangkaju, yardarnalu yarnkaja wirliyalku kirri-kari-kirraju yirdi-kirraju Ruumu-kurra.

¹⁵ Kujalparnalulu kulkurrukulkurru wirliya wapanja-yanu yirdiyi-wana, ngulakujulunganpa marlaja purda-nyangu Ruumu-wardingki-paturluju Kirijini-paturluju jarulku kujalparnalulu yanurra wirliyalku. Kujalparnalulu nganimpa yanurra-juku, ngulakujulu-nganpa turnu-kari turnu-kari wapirdi yanurnu Ruumu-jangkaju. Panu-kariji, wapirdi yanurnulu-nganpa kirri-kari-kirraluku kujalpa karrija yuwarli kantini wati-kirlangu yirdi-kirlanguju Yapiji-kirlangu, ngulangkanyalu-nganpa rdipija. Ngalya-kariji, wapirdi yanurnulu-nganpa kirri-pardu-kari-kirra yalirla ngula kalu ngunami manu ngarni ngurra wiri-jarlu, ngula-kurranyalpalu-nganpa nganjirni yanurnu Ruumu-jangkaju. Kujalpa-jana Puurlurlu nyangu wapirdi yaninja-kurra nganimpaku, ngulakujulpa-janarla Puurluju yati-wangkaja Kaatukuju, manulpalu ngularrarluju miyalu raa-pungu. Ngula-jangkaju, yanurnalu panulku-juku jintakumarrirni-jiki yirdi-kirra kirri-kirraju Ruumu-kurra.

*Puurlurlu-jana yimi-ngarrurnu Yimi Ngurrju
Jijaji Kiraji-kirli Ruumu-wardingki-patuku*

¹⁶ Kujarnalu Ruumu-kurra yukajarra, ngulangkaju wangkajalurla Puurlukuju Ruumu-wardingkiji wiriwiriji, “Kularnangkulu rdakungka yirrarni, lawa. Nyinami kanpa yuwarlirla jintangka-juku yangarlu.” Junga-juku, ngulangkaju jintalu yirrarnu yurrkunyuy, ngulangkunya yungu Puurluju warrawarra-kanyi wuruly-parnkanja-kujakaju.

¹⁷ Ngula-jangkaju, parra-patu-jangkarla marnkurra-pa-jangkarla, Puurlurluju jarulku-jana yilyaja Juwu-patuku wiriwiriki, yungu-jana jaru wangkami kajilirla yanirni nyanungu-nyangu-kurra yuwarli-kirra. Kujalurla yanurnu Puurluku nyanungu-nyangu-kurra yuwarli-kirra, Puurluju-jana wapirdi wangkaja, “Ngaju-nyangu warlalja ngurrara-jinta Juwu-patu, kularna ngana jintarlangu murrumurru-manu yapa Juwu-karirlangu, lawa. Manu kularna jintarlangu kuruwarri rdilyki-pungu ngalipanyanguju yangkaju kujalu-ngalpa nyurru-wiyi ngalipa-nyangurlu nyurnunyunurlu yungu manu pinarri-manu, lawa. Ngulaju kularna rdilyki-pungu. Ngarijili wurrangku-juku puuly-mardarnu Jurujulumurlaju, manulu-jana yungu wurrangku-juku ngajuju Ruumu-patuku yurrkunyukuju kuwurtukungarntiji.

¹⁸ Ngula-jangkaju, Ruumu-wardingki-paturlu miimii-nyangujulu, manu mukujulu payurnu nyiyarningkijarra kujarna nyarra-pa-jarrija ngaju. Kulalu kuruwarri jintarlangu parlu-pungu rdilyki-pinja-warnu yangka kuja ngantarna

kuruwarri rdilyki-pungu Juwu-kurlangu nganta, lawa. Kujarlaju, kulajulu nyiyaku pungkarla. Ngula-jangkaju, kapujulu yampinjarla yilyayarla rarralypalku. ¹⁹ Kala yangka Juwu-patu, ngulaju kulalu-jana ngungkurr-nyinaja yangka Ruumu-wardingki-patuku. Wurra-jukulpalu-jana ngampurpa-juku nyinaja yungujulu Ruumu-wardingki-paturluju pinyi ngajulu. Ngula-kujakujurna-jana payurnu Ruumu-wardingki-patuju yungujulu kanyi nyampukurra Ruumu-kurralku, nyampurlanya yunguju Ruumu-wardingkirli Kingirli miimii-nyanyi kuwurturlaju. Ngula-puruju, kularna-jana nginji-wangkami ngurrara-jintakuju yapakuju Juwu-patukuju, lawa. Ngarijilparna ngaju ngampurpa nyinaja nyampu-kurraku yaninjaku kuwurtu-kurraku, nyampurlanya yungurnaju jaarl-karri Juwu-patu-kujakuju. ²⁰ Nyampurrakunyarna-nyarra yajarnunjunu jarukuju yungunkujulu purda-nyanyi ngaju jaru wangkanja-kurra. Ngampurpa-nyayirni rli yungurna-nyarra nyangkarla, manu yungurna-nyarra ngampurpa-nyayirni wangkayarla. Nyarra kujajulu rdaku-kurra yirrarnu jayinikirliji? Ngajurlangu karnarla ngungkurr-nyina yangkakuju watiki jintaku-juku yangkakuju kuja kalurla Yijirali-pinki ngungkurr-nyina manu pardarni kaji yanirni ngaka kankarlarra-ngurlu. Ngula-jangkaju, junga-juku, warrulparna-jana yimi-ngarrurnu yimi Jijaji-kirli. Kujarlanyajulu rdaku-kurra yirrarnu.”

²¹ Ngula-jangkaju, Juwu-kurlangu-patu, wangkajalurla wiriwiriji, “Kula-nganpa

nganangku Jurdiya-wardingkirliji yilyajarni pipaju nyuntu-kurluju yimi-kirliji, manu kula ngana yanurnu yimi-kirliji nganimpayangu ngurrara-jintaju Jurdiya-jangkaju, manu kula ngana yanurnu yapaju nyampu-kurraju nyentukuju nginji-wangkanjakuju, lawa. ²² Kala ngarinalu wita jaru purda-nyangu nyentukuju manu nyuntu-nyangukuju turnu-warnukuju yapakuju, kuja kalu-nyarra nguru-kari nguru-kari nginji-wangka jaru majumaju nyuntuku manu nyuntu-nyanguku yapaku turnu-warnuku. Kujarlanya yungurnangkulu ngaka jaru purda-nyanyi nganimparlangurlu nyuntu-nyangu.” Ngula-jangkaju, pinalu yanu yampinjarla Puurluju.

²³ Junga-juku, ngula-jangkarluju, Juwupaturlujulu jaka-yirrarnu yungulurla pina-yanirni Puurluku ngakaju. Junga-juku, ngaka-karilki parra-karirlalku, panu-jarlu-nyayirnilirla pina-yanurnu Puurlukuju. Ngula-jangkaju, Puurlurluju jaruju-jana yimi-ngarrurnu mungalyurru-ngurlu kutu-karikirra nyanungu-nyanguju. Manu-jana yimi-ngarrurnu Kaatu yangka kuja-ka Warlalja-Wiri nyina nyiyarningkijarra. Manu Mujujukurlangu kuruwarri-jana milki yimi-ngarrurnu manu jaru-kari jaru-karirlangu nyurru-wiyi-warnu yangka kujalu yirri-puraja jaru-kari jaru-kari Kaatu-kurlangu-paturlu jarukungarduyupaturlu. Kujarlunya-jana jarungkuju puta kurruly-yirrarnu yungulurla nyanungurlangu ngungkurr-nyinayarla Jijajikiji. ²⁴ Kujalu purda-nyangu Puurlu wangkanja-kurra, ngulakujulurla

ngalya-kari ngungkurr-nyinaja, ngalya-karijilirla kapuru nyinaja. ²⁵ Ngula-jangkaju, Puurluju yampinja-yanulu ngulangka-juku yuwarlirla. Kujalu yanu yarlukurra, ngula-jangkaju, kujalpalu yaninja-yanu, ngula-karrarlujulpalu-nyanu wiljiwilji-maninja-yanu. Kujalurla Puurluku jurnta yanu, ngulakungarntijijana kuja wangkaja wita ngari, “Junganyarla jaruju yungu Kaatu-kurlangurlu Pirlirparluju yangkakaju jarukungarduyukuju Yijayakuju, ngulaju kuja-jana Yijayarluju yirri-puraja jintajuku jaru yangkaku-wiyi nyurrurlakupalanguku nyurnunurnuku, kujanya-jana yirrarnu Payipulurla Yijayarluju:

²⁶⁻²⁷ ‘Kujanyaju Kaatuju wangkaja ngajukuju, “Yimi-ngarrirninjinta-jana yapaku Yijirali-pinkiki kujanya jaruju ngaju-nyanguju: Nyurrurla Yijirali-pinki yapa-patu, ngurrrpa kankulu nyina ngajukuju. Manunkulu-nyanu langa-jarrarla rdakajarra miti-yirrarnu ngaju-kujakuju purdanyanja-kujakuju. Manunkulu milpa-jarra palija ngaju-kujakuju nyanja-kujakuju. Kujarlaju, nyurrurlarluju kajikankujulu marda warrarda purda-nyanyi jaru wangkanja-kurraju, kala kulankujulu langa-kurra-mani. Kajikankulu marda yirriyirri-ri-jala miimii-nyanyi kuruarri ngaju-nyanguju, ngulaju kulankulu milyapinyi warrajarlu.

Kala kajilpankulu nyinakarla langa-jarra wapirrinjarla yirrarninja-wangu, manu milpa-jarra palinja-wangu kajilpankulu

nyinakarla, ngulangkuju kajikankujulu nyanyi milpa-jarrarluju junganku, manu kajikankujulu langa-jarrarluju purda-nyanyi warungka-wangurlu, manu kajikankujulu langa-kurra-mani ngajunyangku kuruwarriji. Manu ngula-warnuju, kajikankujulu ngajuku kurruly-wantinjarla yanirni pina, manu ngula-jangkaju kajikarna-nyarra pina parlpuru-mani.” *

Kujanya jaruju yirrarnu Yijayarluju.”

²⁸ Puurlulku-jana yarda wangkaja, “Yungurna-nyarra jaru wita-wiyi yarda wangka. Kaaturluju nyurru-jana yilyaja panu-nyayirni yapaju ngurukari nguru-kari-kirra Juwu-wangu-kurlangu-kurraju. Ngulangkuju kalu-jana nyurru warru yimi-ngarrirni jaruju Kaatu-kurlangu kuja kajana Kaaturluju muurl-mardarni maju-kujaku manu jarrwara-kujaku. Ngula-paturluju Juwu-wangu-paturlu kapulu junga-nyayirni purda-nyanyi jaruju!” ²⁹ [Junga-juku, ngula-jangkaju, jurntalkulurla yanu Puurlukuju yangka-patuju Juwu-patu wiriwiriji, ngulaju wiljiwilji-maninjakarra.]

³⁰ Ngula-warnuju, Puurlujulpa nyinaja yalumpurla-juku kirringka Ruumurla jirramaku yukuriki, manulparla talaju yungu warlajamarriki yuwarlikingarduyukukuju yungu ngulangkanya nyina yuwarlirlaju. Ngula-kurraju, yapaju kalalurla turnu-jarrija Puurlukuju. Kuja kalalurla yanurnu nyanungunyangku-kurra yuwarli-kirra, ngulakuju kala-jana

* **28:26-27** Nyangka Isaiah 6.9-10

wapirdi wangkaja. ³¹ Ngulakuju, Kaatu-jana yimi-ngarrurnu Kaatu yangka kuja-ka Warlalja-Wiri nyina nyiyarningkijarra. Manu Puurlurlu kala-jana pinarri-manu Warlalja-Wiri-kirli Jijaji Kiraji-kirli. Ngulaju kala-jana marriwarlu lani-wangurlu pinarri-manu. Ngula-puruju Ruumu-wardingki-paturluju kulalu warla-pajurnu Puurluju wangkanjakuju.

cclxxv

Warlpiri Short Bible
The Shorter Bible in the Warlpiri language of
Australia

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Warlpiri

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-05-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

5e1e13b8-2e6d-5bcb-9cec-76fc3b9b62ce